

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

MURAT MENTEŞ

AYNALI BARİKATLAR

İÇİNDEKİLER

Önsöz / AKLIMDAN GEÇENLERİ OKUYORSUNUZ / 9

AYNALI BARİKATLAR / 13

Tek yönlü [karşılıksız] şeffaflık / 16

KÖR TALİH KUŞLARI / 21

Hiçliğin istismarı / 25

Kumar masasında otopsi / 30

CAN ÇEKİŞMENİN DEJA VU'SÜ / 34

İskeletini içinde tut! / 37

ÇIKAR GAGANI KALBİMDEN! / 42

Genetik etiket / 48

Akbabalar için 'fast-Food' / 53

KOZMETİK SİLAHLAR,

KRİMİNAL MAKYAJ, ESTETİK TERAPİ... / 60

Ameliyathanedeki keresteler / 64

Sirk gişesindeki illüzyonist / 69

Hem rehine, hem suçlu / 73

RİSK DOZAJI / 78

UYANDIRMAK İSTİYORSAN KELLESİNİ KES! / 84

Tadımlık patlamalar / 88

SANIK SANDALYESİNDE AĞLAMAK YASAK / 93

Terörist çöp adamlar / 99

Kan şelalesine süzgeç / 104

"DİKKAT, AIDS'Lİ PİTBULL VAR!" / 109

15 Kasım'ı 24 Nisan'a bağlayan gece / 113

KANGURUNUN ARKA CEBİ / 117	
Oyuncak tabancayla cinayet / 121	
SAĞIRA FISILDAMA, KÖRE GÖZ KIRPMA! / 126	
Tarihe geçemiyorsan saniyeye geç! / 131	
Farrell's Dondurmaları'nın laneti / 135	
OTURMA ODASININ LORDU / 141	
Kedi iken, kaplan biçer / 146	
İntihar oyununun mızıkçısı / 151	
MAYIN TARAMA GEMİSİNDEKİ DENİZKIZI, BEYAZ ATLI PRENSİNİ BEKLİYOR / 154	
Erkeklerin yediği ayvadan bir ısırık / 159	
TOPLU MEZARDAKİ KRAMPONLU ZOMBİLER / 164	
Uçan halı saha / 170	
KREMALI ŞİMŞEK OPERASYONU / 177	
Kendi yasını tutan zombiler / 164	
OTURAN BOĞA'NIN UÇAN TEKMESİ / 186	
Hakaret yağmuruna alkış tufanı / 191	
Tehlikeyi, suçla savmak / 195	
YILDIRIM AŞKINA PARATONERLİ DARAGAÇI / 199	
SİLAHLI DİLENCİLER, OTOSTOPÇU KEŞİŞLERE KARŞI! / 204	
THE END / 213	
Kukla gibi oynatılan kadavra / 216	
KIYAMET HARBİNİN KIYMET-İ HARBİYESİ / 222	
Dünya çapında kimsesizleştirme / 227	

*Başharfinden son harfine kadar
İsmet ve Cahit için...*

[ÖNSÖZ:] AKLIMDAN GEÇENLERİ OKUYORSUNUZ

Dinamit yüklü iki kamyon, geniş bir düzlükteki dar bir yolda son sürat birbirine yaklaşmaktadır ve şoförlerin ikisi de karşısındakinin yoldan çekilmesi için kornaya basar. İkisinin de yoldan ayrılmaya niyeti yok gibidir. Aralarındaki mesafe hızla azaldıkça tehlike doğallıkla büyümektedir. Derken, şoförlerden biri, direksiyonu çekip çıkarır ve muhatabının gözü önünde camdan fırlattıktan sonra ellerini iki yana açar. Diğeri, bu sürpriz gelişmeye direnemez ve kamyonların çarpışmasına ramak kala yoldan çıkar. Direksiyonu fırlatan şoför ise yan koltuktaki yedek direksiyonu takıp yola devam eder!..

Yukarıdaki kıssadan bizzat siz ve ben hangi hisseyi alsak? Öncelikle rolleri paylaşalım. Blöfçünün mü, zokayı yutanın mı yerine geçmek istersiniz? Bence bu roller ne size ne de bana uygun. Çünkü, her ikisinin de benimsediği inatçı tavır, kesin bir hamhalatlık alameti. Ayrıca blöfçü şoför tehlikeyi besleyip büyüterek ötekini yönlendirebileceğini sanıyor; yoldan sapan ise ezilmemek için[?] yenilgiyi kabul ediyor. İkisi de birbirlerinin aklından geçenleri okuduklarını vehmediyorlar: Dümen çeviren “İşte bir aptal!” diyor lisan-ı hal ile; iki kamyondaki toplam tek direksiyonun başında olduğunu zanneden de “Aha bir man-

yak!" diyor fiilen.

Okumakta olduğunuz kitap, sayın okur, dinamikli ve kamyonlu bir düellonun kağıttaki yansıması değildir. Yazmak suretiyle kimseyi yola getiremeyeceğimi ve/ya da yoldan çıkaramayacağımı biliyorum. Yine de kitabımın, 'espritüel bir dertleşme' iradesini ortaya koymasını umuyorum. Haddizatında asayişin [ahengin] ancak birinin saf dışı bırakılmasıyla sağlanabileceği fikrinin belirlediği gün/yer, terörün doğum günüdür/yeridir.

"Sonuna kadar inanıyorum ki," demiş Arthur Schopenhauer [1788-1860], "dünyada sadece iki kişi kalsa, daha kuvvetli olan, çizmelerini parlatmak için cila kalmadığında, diğerinkini almak uğruna bir an bile tereddüt etmeden tek hayattaşını öldürür." Alman filozofun iddiası, [bugün de] tüm parlak çizmelerin aynasında kanlı ellerin görünmesinin sebebi mi, sonucu mu dersiniz?

Kitap, sadece okurla yazarın ayakta kaldıkları/tutukları bir dünyadır. Schopenhauer'ı [ve açıkçası sizi] bilemem ama ben bu dünyaya çizmelerimi kapıda çıkararak girmeyi seçtim. Çizmelerimin yanında da baltam duruyor.

Varsayıyorum ki eşikte siz bana "Bu kapı balta girmemiş bir ormana açılıyor ama anahtarı kayıp" dediniz. Bu durumda elimdeki baltayla kapıyı kırmamı beklemeyiniz. Birlikte anahtarı arayacağız. Bulduğumuz anahtarlardan biri ormanın kilidine uyarsa ne âlâ, uymazsa hrika! Orman kapısındaki araştırmamız sayesinde kazanaçağımız şey belki... Belki gerçek olması gerekmeyecek derecede sahici bir şeyi siz de hakikaten istiyorsunuz? Kendi hesabıma, hedefe ulaşma motivasyonunun herşeyi ısıkalamaya varması ihtimali öne çıktıkça geriliyorum.

Önsözün, cenin biyografisi kadar kısa olmasını tasarlamıştım [ne de olsa kitabım siz sonuna dek okumadığınız sürece doğamayacak], fakat öyle olmadı. Lafi uzatma eğilimimi bir dertleşme motifi saymanızı rica ediyom-

rum. Espriye gelince... “Hayat, balta girmemiş ormanın ortasındaki hayvanat bahçesidir” [Peter De Vries, *Kahka-ha Kanyonu*].

İtiraf etmeliyim ki burada yeni bir çağın kurdelesini kesmiyoruz. Kitabımın tamamlanmış [= mükemmel] olduğunu iddia etmekten de geri duracağım, zira hayatta tamamlanabilen tek şey hayatın kendisidir. Orman kalıntıları arasındaki baltaları kamyonlara doldurup uzaklara taşımak ise ancak felakete sığınmak anlamına gelecektir. Ne peki? Onu bunu bırakın, sayın okur, hamle sırası sizde.

26 Nisan 2003, İstanbul

AYNALI BARİKATLAR

En eski atasözü “Fazlası zarar” olsa gerek.

Ünlü anarşist Sergei Gennadiyevich Nechayev'in [1847-1882], terörü 'yok etme bilimi' olarak tanımladığı söylenir. Terörün bir bilim olduğunu kabul edersek, teröristi de bilim adamı saymamız gerekecek. Halbuki terör bir bilim değil fakat bilimin nesnesi olarak algılanıyor; terörist de öyle: Psikiyatrlar, sosyologlar, siyaset-bilimciler... için terör ve terörist birer inceleme konusudur. Terör hakkında fikir edinmek maksadıyla teröristlerin görüşlerine başvurulmaz; delilik hakkında delilerin fikri sorulmadığı gibi.

Türk Dil Kurumu'nun Türkçe Sözlük'ünde, terör kelimesinin anlamı 'yıldırma, korkutma, tedhiş [dehşete düşürme]' şeklinde kaydedilmiş. Medyada arz-ı endam eden uzmanların çoğu, terörün tartışmasız bir tanımının yapılamadığını çünkü kimilerinin terör eylemi diye nitelediği bir olayı, başkalarının bir özgürlük mücadelesi ya da kurtuluş hareketi[nin bir parçası] olarak selamladığını belirtiyor. İlk bakışta terör eylemi gibi görünen olayları bir sebep-sonuç ilişkisi içinde ele almaya yanaşmadığımız sürece, politik derelerden getirilen sularla konvansiyonel

çarkları döndürebiliriz. Niyetimiz yüzeysel bir uzlaşmanın ötesine geçmek ise, her ölümcül hamleyi terör eylemi sayamayacağımızı ve fiziksel ölüme sebebiyet vermeyen terör biçimleri de olduğunu görmeliyiz. Kaldı ki, sözgelimi bir bombalama eyleminde, terörün muhatabı öldürülenlerden ziyade, bu yolla kendilerinin de öldürülebileceği mesajı verilenlerdir: Ölenler öldürülmüşlerdir fakat sağ kalan/bırakılan kimseler, ölüm tehdidine, ölümcül bir tahdide [sınırlamaya] maruz kalmışlardır. Korku içinde titreyenler “Benim de başıma gelebilirdi” diyenlerdir, ölümler ise nadiren korkudan titrerler. Mesaj taşıyıcı işlevi bakımından terörün bir iletişim biçimi olduğunu söylemek pekala mümkün, kanaatimce elzemdir. Şu halde, bize iletilen kanlı ya da kansız mesajların yıldırıcı, dehşete düşürücü yönleri ağırlık kazandığı ölçüde teröre maruz kaldığımızı düşünebiliriz. Ayrıca, bizlere, pek azını algılayabileceğimiz derecede çok mesaj gönderilen bir dünyada yaşamak, başlıbaşına bir mesele olarak önemini ve korkunçluğunu korumaktadır.

“Dünyanın küreselleştirilmesi ile birlikte insanlar sömürenler ya da sömürülenler safında yer almaktan başka bir seçenekten mahrum kaldılar” cümlesi size beylik bir ibare gibi göründüyse, başarı merdivenini tırmanırken önündekinin kıcını yalayan ve arkasındakinin kafasını tekmeleyen insanlar kümesi haricindekilerin dünyevi bir üstünlüğe kavuşmasının zorlaştırıldığını söyleyelim. Başarı merdivenini tırmanırken yapılan her iki hareketin de kaynağında korku vardır. Yani küresel köydeki makbul devinimlerin tamamı bir terör mekanizmasının işlemesine hizmet eder. Aşağılayıcı bir yılgınlığa sevk edilerek kitleler halinde başarısız ilan edilen insanlar ise aptal/zararsız zombilere dönüşmüş durumdadırlar. Nasıl oldu da piyasadaki serbestliğe rağmen aç açıkta kaldılar? Demek ki beyinsiz ve kötüler; demek ki uygar bireylerden hiçbir şey öğrenememişler; demek ki bu dünyada yaşamaya hakları

yok! XX. yüzyıl boyunca ABD'nin Nikaragua, Hiroşima, Nagazaki, Kore, Guatemala, Kamboçya, Laos, Endonezya, Lübnan, Libya, Panama, Irak ve daha birçok ülkede milyonlarca insanı öldürmesini başka neyle açıklayabiliriz? Gökten yağan alevle kavrulan bebekler; kolları, bacakları, kafaları parçalanarak yanan gençler; evleri, düşen bir bombayla aniden cehenneme dönüşen yoksul aileler... katledilmeye müstahak olmalı ki, güzelim atını Amerikan bayrağı şeklinde boyayan Amerikalı hamarat kadının fotoğrafı gazetelerimizi süsleyebildi. Dünya, terörden kurtulmanın tek yolunun öldürül-mek olduğu bir yer haline geldi.

Küreselleştirilmiş dünyada terör estirmek bir lüks-tür. Benzer şekilde, lüks yaşam tarzı da terörün öncelikli türüdür. Kitleleri korkutarak ve çaresizleştirerek gütmeye lüksüne sahip kimseler, lüks bir yaşam tarzını sürdürme imkanını da ellerinde tutuyorlar. Lüks kelimesi, sözlüklerde 'çok zevk veren, gösterişli, çok rahat ve fazla bolluk' ifadeleriyle karşılanıyor. Dünya sistemi, birilerinin daha çok zevk alması, daha gösterişli bir hayat yaşaması, daha çok rahat etmesi, daha fazla mala mülke kavuşması için, başka birilerinin hiçbir şey sormadan daha çok çalışmasını gerektiriyor. Köleliğin gereğini yerine getirmeyenler, hizmette kusur edenler, dikkafalılar ise nükleer dezenfektanlarla temizleniyorlar. Tüketim kültürünün tüm dünyaya yayılması dolayısıyla, ellerine geçenle asla yetinmeye programlanmış insanlar, çalışmaya devam ediyorlar. Öte yandan, büyük patronlar, çalışanların işi bırakmalarına zemin hazırlayacak herhangi bir hata yapmaktan özenle sakınıyorlar. İnsanlar ekonomik ideallerine ulaşabilmek için birbirleriyle yarışırken, lüks tüketimin önündeki vicdani engeller de kaldırılıyor. Bir kadın, Gucci'den bir çift ayakkabı satın aldığı zaman, sadece hemcinslerine hava atma fırsatına kavuşmuş ve onları ekarte etmiş olmuyor; dünyadaki bütün kadınları geride

bırakıyor. Geride kalan kadınlar arasında, hayatında hiçbir zaman ayakkabı satınalamayan ve kucağında açlıktan ölen çocuğunu taşıyan Afrikalı anneler de var. Lüks tüketimin, zenginler arasında sürüp giden eğlenceli ve masum bir yarış olduğu fikrine kapılmak, kapitalist bir yanılma içinde uyuşmaktır.

TEK YÖNLÜ [KARŞILIKSIZ] ŞEFFAFLIK

Nasıl ki, dünya sisteminin efendileri, 'işe yaramaz' insanları öldürerek tasfiye ediyorlarsa ve o insanların ölmü sadece, kenarı kırık bir çay bardağının yere düşüp parçalanmasına benzer bir olaymış gibi önemsiz addediliyorsa; hal-i hazırda var gücüyle çalışanlar da nesneleştiriliyor. Giderek, "dünyanın bir numaralı futbol takımı Real Madrid'de oynayan 'dünyanın en pahalı' futbolcusu Portekizli Luis Figo..."dan bahsediliyor. Luis Figo, lüks içinde yaşayan lüks bir eşya olarak övülüyor! Bu arada, zenginlerin yaşadıkları muhitlerdeki çöp kutularını birer hazine sandığı gibi algılayacak derecede geriye itilmiş, zavallı insanların sayısı günden güne artıyor.

Yoksullar, medya aracılığıyla zenginlerin ve zenginliğin görüntülerine ulaşırken, zenginler de yoksullara özgü tecrübeleri satınalabiliyorlar. Diyelim, kağıt paralar sayesinde ulaşabileceği sınırlara varmış olan bir vatandaş, ıssız bir ada satınalıp orada lüks bir yoksulluk dönemi geçirebiliyor! Zenginlerin elde ettikleri lüksler arasında, 'fazla bolluğa' ermelerini sağlayan sistemin getirdiği suçluluk duygularından kurtulmak üzere, gariban minimalizmini kendi mekanlarına uyarlamak ve sıradan görünümüne blucinler ve tişörtler giymek gibi yöntemler de var. Fakat bu yapay tevazu görüntüleri biraz pahalı tabii. Bu yolla, yoksulların vicdani ferahlıklarını da gaspettiler ve tükettiller, yalnızca ekonomik kökenli çaresizlik duygusunu dışarıda bıraktılar. Artık, yoksul ailelerin çocukları,

kendileri gibi giyinen şirket yöneticilerine baktıklarında aynaya bakmış gibi oluyorlar. Aynı üniformayı giymiş iki ordunun savaşmakta çektiği zorlukla nasıl mücadele edilebilir?

Televizyonu açar ve şu sahneyi görürüz: Camları içeriyi göstermeyen bir limuzin, dış cephesi mavimsi aynalarla kaplı bir gökdelenin önünde durur ve limuzinin içinden aynalı gözlükler takmış takım elbiseli adamlar çıkar. Bu adamların gözlerini göremeyiz fakat onlar bizim gözlerimizi görürler; limuzinin içinde kim var bilemeyiz [bir arabanın camlarının aynalı olması, dünyanın her yerinde özel izne tâbidir] fakat içeridekiler bizi teşhis edebilirler; gökdelenin içinde neler döndüğü bizce meçhuldür fakat hazine bakanıyla telefonda konuşmakta olan göbekli bir adam alnını cama dayamış bizi seyrediyor olabilir; ekranda beliren bu sahnenin, bizim gereksindiğimiz bir görüntü olduğu kararı, tek yönlü şeffaflıktan istifade etme lüksüne sahip kişiler tarafından verilmiştir. Ekranlar, herşeyden önce görüş alanımızı daraltmak üzere tasarlanmıştır. Aynalar [ve ekranlar] sağlamlığı kırılmalığından ve yüzeyliliğinden ileri gelen birer kalkan ve/ya da barikat işlevi görmektedir. Denetleyici güçlerin röntgenleme imkanı had safhaya ulaşırken, denetlenenler otomatikman artmakta olan sefaletlerini seyreyleyip dalgınlılaşabilirler. Aynalı yüzeylere alerjisi olanlar yani aynalı barikatları yıkma eğilimindeki kişiler ise dikizlenmeyi, manipüle edilmeyi ve sömürülmeyi reddediş biçimlerine göre yaftalanır, kirli sepetine atılırlar; ‘temizlenmeleri’ an meselesidir.

11 Eylül 2001 ve Bummm! Lüks ulaşım aracı, lüks binayla kucaklaştı! Bundan böyle, sağlamlığını belki en çok da ancak filmlerde infilak ettirilebilmeye borçlu gökdelenler, iktidarın mimari cakasını değil, yapısal cılızlığını; dimdikliğini değil, yatalaklığını temsil ediyorlar. Bütün uçaklar -uçmakla- bütün gökdelenleri otomatikman

taciz ediyor; bütün gökdelenler bütün uçakları arsızca davet ediyor! İdeal ulaşım ve yerleşim, biricik tehlikeye [ölüm tehlikesi] kimliği belirsiz kimselerce gebe bırakılmıştır.

Şiddetin her türlüşü mahkum edilerek, haksızlığa duyulan öfkenin şiddeti, mazlumlara yönelik merhametin şiddeti, sevgiliye duyulan aşkın şiddeti... karalandı ve geriye şiddet nedir bilmeyen nötr, hissiz, robotsu yaratıklar kaldı. Haksızlığa itiraz edenlere deli, merhametli insanlara enayi, aşıklaraysa sapık gözüyle bakılır oldu. Sürekli, dengelerden bahsedildi fakat ["dehşet dengesi" tabiriyle anılan] terörist bir dengesizlik korundu; yıkıcı odaklardan söz açarak kendi yıkıcı eylemini meşrulaştıranların ölüm-cül hokkabazlığına denge diyenler halen mikrofonu ellerinde tutuyorlar ve melodik bir biçimde zalimlere yaltaklanıyorlar: "Bombalarla çözemediğın bir sorun başgösterirse Sam Amca / Takma kafana, daha çok bomba salla!" Medya, New York'taki Twin Towers'ın uçaklanmasının anlamı üzerine düşünme gereğı duymayan sulugöz teröristlerle dolup taşıyor. Radikal bir vurdumduymazlık içinde, berbat bir kıyamet sömürüşü almış başını gidiyor. Ve diyorlar ki: "Terör, güçsüz ve çaresizlerin savaşıma biçimidir." Hiç de bile. Terör, güçlülerin, güçsüzlerin güçlenme çabasını [onları dolaylı ve dolaysız yollarla korkutarak] boşa çıkarmak üzere kurdukları sistemi korumak için durmadan birilerini [politik, ekonomik, psikolojik... vs. anlamda] öldürmeleridir. Ezilenlerin ezenleri korkuya sevketmelerine gelince, onun adı intikamdır.

Amerikan *Forbes* dergisinin Temmuz 2002 tarihli nüshasında, markalı ürünlerin lükslük derecelerine göre sıralandıkları bir listeye yer verilmişti. *Forbes*'çiler hangi markanın ne ölçüde lüks olduğunu saptarken üç hususu göz önüne almışlardı: 1] Pazarlamadaki etkinlik. 2] Medyada yer alma oranı. 3] Markanın satınalmada oynadığı rol. Dikkat edilirse, ürünün kalitesi, kullanışlılığı ve da-

yanıklılığı lüks kategorisine girmesinde belirleyici rol oynamıyor. Lüks, ultra-kapitalist mentalitenin tahkim ettiği ideal sahtelikler ve sahte ideallerin beslediği bir olgu. İnsan ilişkilerini paraya dayalı ve baskıcı bir hiyerarşiye [Baskıcı olmayan bir hiyerarşi mi var? Yok mu?] uyarlayan sistemin imtiyaz alameti, güç kanıtı, statü sembolü olarak ürettiği ve paranın otoritesinin yoğunlaştığı ıvır zıvır lüks kapsamına giriyor. Lüks içkiler [Absolut, Bacardi, Johnnie Walker, Moet&Chandon], motosikletler [Harley-Davidson], kuyumcular [Tiffany], oteller [Ritz-Carlton, Four Seasons], otomobiller [BMW, Mercedes, Jaguar], aksesuar-kıyafetler [Rolex, Gucci, Louis Vuitton, Prada, Armani, Shiseido, Calvin Klein]... medyatik emperyalizmin vazgeçilmez katkılarıyla, dopingli dünyeviliğin, sağ kalmanın ekstra biçimlerinin ve/yani hakikati kırıp dökmenin fosforlu simgelerine dönüştürülmüş pisliklerdir. Bu pislikleri kuşananlar küresel bir ayrıcalık vizesi almış oluyorlar. Adaletsizliğin fiiliyata dökülüşündeki hayvanilik, lükse tartışmasız bir yücelik atfedilerek, göz okşayıcılıkla gözlerden gizleniyor. Tanrısallık iddiası güdenlerin putperestliği, markalar arasındaki yarışın fena halde kızışmasından ötürü dikkat çekmiyor.

Neden caniler zenginleri, zenginler canileri andırıyor? Çünkü her iki kesimin elemanları da ölümlü olduklarını reddediyorlar. [Bireysel/bölgesel/küresel] ekonomi cinai, [bireysel/bölgesel/küresel] cinayet ekonomik bir nitelik arz ediyor. Suç aletlerinin kılıfının astarı paradan dikiyor. Tetikteki parmağın da, namlunun ucundaki gövdenin de konumları parayla ayarlanıyor. Paranın hızıyla kanın hızı doğru orantılı olarak artıyor; anonim insanların kanı daha çok aktıkça, varsıl bireylerin nominalizmi her yerden yansır hale geliyor.

Bir tren kazasında ölenlerin tamamının üçüncü mevki yolcuları olmasının bir teselli vesilesi olarak anılabildiği bir dünyada, birinci mevki yolcularının keyfi daha

ne kadar gıcırlaşabilir? Hiroşima bulutları altında, uzlaşmacı bir sersemlikle, intikam düşüncesinden intikam alan bir medyaya boş gözlerle bakarak Sam Amca'nın kırılan ön dişlerine ağıt yakarken çekilen fotoğrafımızın asılabileceği en münasip duvar pornografi müzesinde bir yerlerde olsa gerektir.

KÖR TALİH KUŞLARI

Herkes biliyor zarların hileli olduğunu.

[Leonard Cohen]

Yemin etmiştim, piyango biletini [uğur getirsin diye]
kamburuma süren ilk kişiyi öldürecektim.

-Katil bir cüceciğin mahkemede verdiği ifadenin adli
kayıtlarından 'aktaran[?]'-

[Max Aub 1903-1969, *Cürüm Misalleri*]

Zırrr ... zırrrrr ... zırrrrrrr ...

Balçık dolu bir hendekte, yedi başlı ve bütün çeneleri
düşük bir ejderi budamaya çalışıyordum.

Zırrr ... zırrrrr ... zırrrrrrr ...

Ejderin dördüncü kellesini de koparmıştım fakat kel-
leler kopup yere düştükten sonra da konuşmaya devam edi-
yordu.

Zırrr ... zırrrrr ... zırrrrrrr ...

Kellelerden biri şarkı söylüyor ["Yarn Dağı'nın ardın-
da / Tahta bacak polisler / Köpekler naylon dişli / Ardında
Yarn Dağı'nın"], biri sövüyor, biri kahkahalarla gülüyor, biri
hava tahmin raporu sunuyor ["...meteoroloji daire başkanlı-

ğından verilen bilgiye göre, bazı illerimizde havanın az bulutlu ve/yahut açık , bazı illerimizde ise yağışlı olması bekleniyor...”, biri yalvarıyor [“...Hayır sevgilim hiçbir şey görün- düğü gibi değil, sana her şeyi açıklayabilirim, ilk hıçkırıkt a aşka senin sayende inandım, lütfen beni bir dakika olsun dinle...”], biri ilginç tehditler savuruyor [“Diş hekimlerinin sahte tebessümünü kuşanmış tilkicik, sen guguklu saatte yumurta ararken o püslü kuyruğunla kıracağım boynunu!”], biri de ben ne dersem onu tekrarlıyordu [“Bu, kredi kartı fa- izleriyle bunalan kardeşim için! Bu, tımarhaneye tıkılan ku- zenim için! Bu, varolmayan titrek bacanağım için!”]. Tam dördüncü kelleyi [ilginç tehditler savurana] de kesmiştim ki daha fazla dayanamadım ve gözlerimi açıp yatağım da hafif- çe doğruldum. Zırrr ... zırrrrr ... Ahizeyi kaldırdım; ejderin dördüncü kellesinin sesiyle karşılaşınca afalladım: “Kes sesi- ni ve dinle! Derhal dışarı çık ve kapının önündeki ata atlayıp buraya gel!” Ejder, rüyanın rövanşını almak istiyordu anlaşı- lan! Korkakça bir merakla sordum: “Siz kimsiniz, neden ben, orası neresi?” Ejderin dördüncü kellesinin sesi, bir cesede ateş eden katillere özgü o kendinden emin gaddarlıkla: “At yolu biliyor!” dedi ve telefon kapandı.

Uyandıktan sonra da devam eden bir kabustu bu. Bir an duraksadıktan sonra kapıya yöneldim; dışarı çıktığımda, olgunlaşmış öğle güneşinin altında parlayan simsiyah bir at- la gözgöze geldim. Adını bile bilmediğim atın sırtına atladım ve öylece durdum; hayatımda ilk defa bir hayvanın sırtında oturuyordum. Telefondaki sapığın beni davet ettiği yere doğ- ru, atın bildiği yoldan ilerliyordum. Dizginler atın elindeydi! Gideceğim yerde beni sevgi gösterileriyle karşılayacaklarınd- an biraz kuşkuluydum tabii; zira bir manyağın lafına ve bir hayvanın aklına uymuştum fakat evde otursaydım da me- raktan çatlasaydım daha mı iyiydi? At gelip kapımda dikildi- ğine göre, amiri de beni pekala bulabilirdi. Yani bana zarar vermek için yardımına ihtiyaçları olmadığı açıkça ortadaydı. Öte yandan bu acayıplık, güzel bir sürprizin [cazip bir evlen- me teklifinin mesela] ön aşaması idiyse [Kim böyle bir işe kalkışır ki benim için? Ayrı konu.] üzerime düşeni yapmak-

tan kaçarak herşeyi berbat etmek bana yakışmazdı. Motorlu taşıt trafiğinin kıyısından dört nala giden atı ve atın üzerindeki pijamalı adamı yani beni görenler bakakalıyorlardı. Belli ki son yıllarda hiçkimse bu civarda seyreden siyah bir ata rastlamamıştı. Peki bu at bu yolu ne zaman öğrenmişti? Aca-ba yolu yarılamış mıydık? Bütün bunlar hakkında atın söylemek istediği birşeyler olabilirdi. Binitimin sol kulağına doğru eğildim ve yaltaklanmayla karışık bir çekingenlikle sordum: “Hey, aptal yaratık, beni nereye götürüyorsun?” At yüzüme bile bakmadan, ejderin dördüncü kellesinin sesiyle cevap verdi: “Cehennemin dibine!”

[Abdullah Kamrevâ'nın Maceraları: *Görkemli Sıradanlıklar*
I. cilt. Der.: Eddy Fake]

Amerikalı yazar Shirley Jackson [1919-1965], 1948'de yayınladığı *Piyango* adlı meşhur öyküsünde, üçyüz kişinin yaşadığı bir köyde her yılın 27 haziran günü yapılan bir çekilişi anlatır: Köy halkının [çocuklar hariç] tamamının katıldığı bu geleneksel piyangonun, köydeki bolluk ve neşeye kaynaklık ettiğine inanılmaktadır. Piyangoda siyah [karalanmış] kağıt parçasını çeken kişi, ailesi ve komşularından oluşan [çocuklar dahil] bir kalabalık tarafından taşlanarak öldürülür.

Rivayete göre, vaktiyle İtalya'nın topuğunda düzenlenen bir lotaryanın biletleri siyah ve beyaz kartlardan oluşuyordu. Beyaz, kazandıran kart-lar-ın rengiydi ve beyaz sözcüğünün İtalyanca'sı olan 'bianco' dilimize piyango şeklinde dahil oldu. Demek piyango bizim zihnimizde beyaz bir imge olarak yer tutuyor; yani ak akçe, ak süt, ak alın gibi güvenceyi, helalliği, dürüstlüğü işaret eden unsurlarla aynı hizada! Halbuki piyango hiçbir zaman bir güvenceyle, hiçbir şekilde helallikle ve hiçbir bakımdan dürüstlikle bağdaşmaz. Piyangonun rengi; Shirley Jackson'ın hikayesine ölümcül bir sembol olarak ve evvelki yüzyılın taşralı İtalyanlar'ının lotaryasına ise yaygınlığı

itibariyle hakim olan siyahtır: Kara cahil, kara haber, kara gün gibi münasebetsizliği, felaketi ve belayı ifade eden deyimlere uyum sağlamıştır. Piyango listeleri, bir nevi kara listedir: İlgilileri ölü sessizliğine davet eder.

Bazı araştırmacılar gezegenimizde ilk piyango **İbraniler** ve/yahut **Mısırlılar**'ın başının altından çıktığını söyleseler de, **Romalılar**'ın bu işte öncülük ettikleri fikri yaygın bir kabul görmüştür. **Romalılar**, **Tanrı Saturnus** adına kutladıkları bayramlarda piyango düzenlerlerdi; daha sonraları, **İmparatorluk** devrinde, piyango şölenlerin ve eğlencelerin bir parçası haline geldi; **Augustus**, herkesin farklı ödülleri kazandığı çekilişler düzenledi; **Elagabalus** zamanında ise piyangolardan sinek, at dışkısı, köpek leşi, köstebek idrarı, kedi dili, kertenkele testisi gibi enteresan hediyeler çıktı. Ortaçağ'da piyango büsbütün ortadan kayboldu, ancak **Rönesans**'la birlikte **İtalyan** devletlerinde [**Floransa**, **Cenova**, **Venedik**, **Napoli**] tekrar görülmeye başlandı. **Fransızlar** ise piyangoyu **İtalyanlarla** savaşırken keşfettiler ve 1660'ta **Krallık Piyangosu**'nu kurdular. Bunun üzerine piyango **İngiltere** **Almanya**, **İsviçre**, **İspanya** ve **rastlantının** kaypak desteğine ihtiyaç duyan kimselerin çoğunlukta olduğu diğer **Avrupa ülkelerine** yayıldı [XVIII. yy.].

Ulusal piyango organizasyonu bir nevi referandum sayılsa yeridir. Bu referanduma katılanlar, içinde bulundukları koşulların haklı, dürüst, fedakarca çabalarla güvenli bir zemine ulaşmayı temin etmediğini yani politik içerikli bir yargıyı iletirler. İşin tuhafı, bu politik yargı her ne kadar gizli bir yakınmayla dile getirilmiş gibi görünse de, "Gelir dağılımındaki adaletsizliğin benim lehime düzenlenmesini istiyorum ve bu uğurda zayıf mı zayıf ihtimallere bel bağlayacak kadar hevesliyim. Acı çekiyorum, bu doğru, fakat çektiğim acıların katlanarak çoğalmasında teselliye şansımı denemiş olmakta bulacağım" diyenlerin iniltisidir. Körelen ümidin yerine atanan

hayal, birey ve toplumun birbirlerine 'son bir şans' tanımları prensibiyle bütünleşerek, binlerce [yerine göre yüzbinlerce hattâ milyonlarca] biletin üzerindeki notalar geçici bir sessizliğe matuf bir millî marş katına çıkarılır. Piyango mentalitesi ehven bir statiklikle felaketin ertelenmesine dayalı bir felaket doğurur. Ertelenen felaket ise tam anlamıyla terördür. Terörü savsaklayabilmek için yardımına başvurulun biricik hâmi, bilet [satınalanların] sayısının çoğalmasıyla pekişen dönemsel kaostur. Terörle şans oyunları arasındaki çok yönlü ilişki, 1889 Şubatı'nda Donanma Cemiyeti'ne gelir sağlamak maksadıyla tertiplenen çekilişte dağıtılan ev eşyaları ve birkaç yüz kuruşun 'sahiplerini bulmasından' bu yana entelektüel bir ilgiyi beklemektedir fakat maalesef elimizde İhap Hulusi'nin, Türk Tayyare Cemiyeti'nce düzenlenen çekilişler için yaptığı afişlerden, ıvır zıvırın tarihini yazanların önümüze bıraktığı eğlenceli boşluklarla dolu sayfalardan başka bir şey yok.

Hakikatin yükünü tuttuğu olaylar yani o mucizevi [aciz bırakıcı] çöküşler, medyanın çorak arazilerine gömülerek örtbas ediliyor. Bize yalnızca şeffaf urlar bağışlayan acıklı bilmece, kolektif delilikten korunmanın yolu diye konvansiyonel bir aptallıktan başkaca bir şey önermiyor! Yapaylaştırılmak suretiyle entelektüel bir barınak olmaksızın çıkarılan yazgıyı ayakta tutan ve plastik hamurundan yapılmış tek sütun: Şans! Oysa şansın yedeğinde imtiyazlı felaketlere dönüşen tecrübeler [doğmak, ölmek ve bu ikisi arasındaki her tecrübe] insanı boyuneğışin şeytani biçimlerine çiviler.

HIÇLIĞIN İSTİSMARI

İnsan, Şaka ve Hile adlı klasik eserinde Roger Caillois [1913-1978], oyunları dörde ayırır: 1] Yarışma güdüsünün ağır bastığı oyunlar [basketbol, boks, atletizm, satranç vb.]. 2] Şans faktörünün önde geldiği oyunlar [piyan-

go, ganyan, iskambil vb.]. 3] Öykünmeye ilişkin oyunlar [tiyatro, kukla gösterisi, illüzyon, pantomim vb.]. 4] Başdöndürücü yanı egemen olan oyunlar [vals, paraşütle atlama, dağcılık, salıncak, bungee jumping vb.]. Caillois'nin sınıflamasının eleştirel bir sorgulamaya tâbi tutulması ve geliştirilmesi mümkün fakat bu işleri bir kenara bırakarak, vakit kaybetmeden, modern hayatın küresel bir sahnelik protokolü ile oyunlaştırıldığını söyleyebiliriz. Politika, ekonomi, iletişim, sağlık, eğitim, hukuk, cinsellik gibi alanlarda oyun motifinin giderek daha büyük bir yer kaplaması ve belki iyimserlerin 'insanın oyunculuğu'yla açıklamayı seçecekleri söz konusu faaliyetlerde bireylerin seyircileştirildiğini, giderek oyuncaklaştığını [ya da dekoru teşkil ettiklerini] yüzümüz kızararak da olsa ileri sürebiliriz. Jokeyin attan, Rus ruleti oynayanın tabancadan, kuklacının kukladan, dağcının dağdan [ya da ulaştığı yükseklikten] daha önemli olduğunun delillerini kim nereden getirecek? Oyunların yöresini kaplayan hurafe arşivlerinden kalkan tozun yol açtığı nefes darlığı da cabası! Bu arada, şansın, bir işin ve kazancın ortaya çıkarılmasına etki eden bir 'faktör' olduğu hususu tartışmaya açıktır. Bir erek uğruna emek sarfetmekten sakınanlar için "iş şansla bıraktı" derken aslında onların işi bıraktıklarının söylemiş olmuyor muyuz? Piyangoda ve diğer 'şans oyunlarında' şansın kurumsallaştırılmasının yanı sıra, riskin tercihe bağlı kılınması sayesinde oluşturulan çekim alanına yığılan kitlenin her üyesi, paylaşıldıkça ağırlaşan bir suça ortak ediliyorlar. Onlara, intihar edenler gibi, suçlu durumuna düşmeden [ekonomik bir] cinayet işlemenin yolu gösteriliyor! Onlar: Hayalî bir darağacında sakın sakın sallanan cansız mankenler!

11 Eylül 2001 Sah günü, Dünya Ticaret Merkezi'nin [World Trade Center] dünyaya tüccarca meydan okuyan İkiz Kuleler'ine [Twin Towers] ve Pentagon'a yönelik Kamikaze saldırıları bir piyango organizasyonuydu. Bu sal-

dırılar hakkında bir yığın ilginç yorumun yanına bir yeni-sini koyma hevesiyle konuştuğumu sanmayın sakın. Mezkur vakanın, ABD'nin kaybettiği bir dünya savaşı olduğunu ya da medyanın küresel iletkenliği göz önüne alındığında bir meydan savaşı sayılabileceğini söyleyenler söyledi. Ayrıca yolcu uçaklarını silah olarak kullanıp, intihar ederek zafer kazanan kimselerin [Üsame Bin Ladin'in adamları?], postmodern bir galibiyet ufku açtıkları da kaydedildi. İş analojik bir aşırılığa vardırmandan konuşmak gerekirse, Jean Baudrillard'ın da dediği gibi "Bu olayı hepimiz 'tahayyül etmiştik', istisnasız herkes bunu tahayyül etmişti çünkü/fakat hiçkimse dünyevi egemenliğin azılı gücünü teşkil eden herhangi bir birimin yıkımını 'tasavvur edemiyordu.'" 11 Eylül vakasını post-piyango döneminin başlangıcı ve/ya da negatif bir piyango sayabiliriz; elverir ki, şans oyunlarını ancak talihsiz kimselerin oynadığını gözden kaçırarak alelade piyangolardan farklı olarak, bu canhıraş çarpışmada talihsizliğin egemenliğini haykırması bizi büsbütün yanıltmasın. Pozitif beklentilere dayalı bir paranoyaklık olan kumar düşkünlüğünü tersyüz eden 11 Eylül vakası, küresel sömürü şovunu [mahrumlar adına?] sabote eden bir şovdu. Piyango gibi terör de kitlenin, sınırlarını medyanın çizdiği imgelemine harekete geçiriyorsa, bunun nedeni sistemin mantığını taşımasıdır. Terör değil piyango reçeteyle satılır fakat her ikisi de tüketicilere ilaç gibi gelir!

Sosyolog George Ritzer, piyangoonun kumarbazlığı tüketicilikle kaynaştırarak yumuşattığını kaydediyor. Melez değil, [sözcüğü bağışlayın] piç bir kimlik verilerek hem kendini hem de başkalarını zarara uğratmaya dair bir hafifmeşrepliğe ve de vurdumduymazlığa yani gündelik bir sapıklığa koşullandırılmış bireylerin dünyamıza intihar saldırılarının renkli görüntülerinden daha büyük öznel katkılarda bulunmalarını umamayız. Sıradan korkular taşıyanlar bize ancak sıradan korkular devredebilir.

lirler. Lüzumundan fazla tedbir almanın getirdiği tehlikelerle kuşatılmanın çaresizliğini kahramanca kabullenmek ya da tedbirsizce fakat iddialı tavırlarla girdiğimiz yarışta birilerinin bitiş çizgisinin yerini tam biz sonuca yaklaşıırken değiştirmesine rağmen umutsuzca hızlanmak dışındaki macera seçenekleri nerede? Talihsizliğimizi ille de hilekarlıkla mı yatıştıracağız? Değilse bile, unutmayalım ki, kızgın boğalar vejetaryenleri de kovalar.

Türkiye’de yılda yaklaşık 45.000.000 adet Millî Piyango [Piyangonun millî bir nitelik taşıması mümkün mü?] bileti, 350.000.000 adet ‘Hemen Kazan’ ve Labirent kartı satılıyor. 2.000.000.000 kolon ‘Sayısal Loto’ oynanıyor. Tekstil firmaları iflas bayrağı çekerken, ilaç satıcıları hapı yutarken, yayınevleri ‘o sayfayı’ kapatırken at yarışı ‘sektörü’ 2001’de % 14 oranında büyüdü; zira ülkemizde her gün 400.000 kişi at yarışı oynuyor ve bu yarışlarda 1.350.000 \$ toplanıyor. Türkiye Jokey Kulübü’ne ‘bağlı’ 2.500 at, yarışlara katılıyor ve yüzbinlerce vatandaşımız bu atların peşinden koşuyor! 2001’in ilk yarısına dek Türkiye’de 300 tane ganyan bayii vardı. TJK, Temmuz ayında, bayi ağını genişletmek için, vatandaşların başvurularını kabul edeceğini bildirdiğinde 4.000 civarında başvuruda bulunuldu ve ancak 342 kişiye ganyan bayiliği verildi. Müsrifliğin ve düzenbazlığın kılıfı, müsrifliğe ve düzenbazlığa kendini kaptırmış çaresiz insanların yüzülen derilerinden dikiliyor! Halkın içinden bir türlü çıkamadığı şans tuzağının yem’inin aslında kafaların içindeki yaldızlı/sentetik/seri üretilmiş’ soru işaretleri olmasından kaynaklanan aşağılanış; binlerce insanın tuzak davetiye-leri satarak ekmek parası kazanmayı düşünmesi... Kumarbaz/tüketicilerin bencillığe dayalı biraradalıkları; piyangoya atfedilen o pornografik masumiyet; biletler, ihanet yetkisi veren o minik belgeler; ahlaklı entelektüelin gırtlığına yapışan kamusal dehşetin yasal vekilleridir.

2001 Kasım’ının ortasında, insanı hem paniğe hem

de vicdan azabına sürükleyen bir haber yayımlandı. İzmir Milli Piyango Bayileri Odası'ndan bir yetkili, bazı piyango bayilerinin 'şansını veresiye denemek' isteyenlerin sayısının artması üzerine defter açtığını söylüyordu! Aklın, emeğin ve emniyetin iflasını belgeleyen bu dehşet haberi, bana İstiklal Caddesi'nde rastladığım bir piyango bileti satıcısını hatırlattı. Adam dileniyordu! Üç beş bilet satabilmek için topluma boyun bükten bu adamla, bileti veresiye almak için yalvaran birinin buluşmasından daha trajikomik ne olabilir? Birbirine yakararak birbirinden hiçlik talep etmek suretiyle birbirini 'yoklayan' iki 'boşluk yurttaş'! [İflah olmaz titizlikteki bazı okurlar, piyango bileti istemenin 'hiçlik talebi' anlamına gelmediğini düşünebilirler. Onlara iki bilet sunuyorum: 11111111 numaralı ve 749250381 numaralı bilet. Hangisini seçecekler? İkincisini mi? Oysa bu biletlerden birine para çıkma ihtimali diğerininkine eşit!] Borç bataklığı, faiz bataklığı ve kumar bataklığının pisliklerinin birbirine karıştığı kavşakta beraberce çırpınma hususunda 'uyuşanların' sayısı arttıkça, yüksek voltajlı biçarelik sürreel görünümler arzermeye başlıyor.

Amortideki ironi kabus mesabesindedir. Beklentiye yapılan yatırımın aynen iade edilişi, gaddarca bir jestin ürkünç patırtısına sahiptir. Hayvanileşmiş talebin gayri-insaniliği, amortinin kokuşmuş boşluğunda çılgınca yankılanır. Oyun, çekilişten sonra skandal boyutlarına ulaştığından, fiyaskolar [amortiler] gölgede kalır. Büyük ikramiyeden bilet parasını düşmek hiçkimsenin aklına gelmediği gibi, amortiye harcanan emeğin muhasebesi de tutulmaz. Halbuki ektiğini yitirenler de, ondan astronomik randıman alanlar da, kumarın ihtiva ettiği yıkımın hissedarlarıdır. Amorti 'talihlisi' karanlığa ateş ederek harcadığı kurşun dönüp alına sapladı diye sevinmeye davet ediliyor. Eh bu durumda biraz sersemlemesi doğaldır.

KUMAR MASASINDA OTOPSI

Şans oyunlarıyla haşır neşir olunan bir toplumda, olup bitenleri bir piyango bağlamı içinde algılayanların sayısı artar. Ekonomi, aşk, politika, ulaşım, sağlık, eğitim... kısacası her alanda şans neye el veriyorsa ona ulaşılabilindiği kanısı sosyal dokuya siner. Sesiniz ve fiziğiniz güzelse genetik piyango size çıkmıştır: Soyunun ve şarkı söyleyin; sonra da gelsin paralar! Amerikan uçakları yaşadığınız şehre bomba mı yağıdırıyor? Demek infaz piyangosu size 'vurdu'! Oy verdiğiniz partinin yetkilileri iktidara gelince her şeyi berbat mı ettiler? Anlaşılan gene yanlış ata [yoksa kuşa mı?] oynamışsınız!

Reuters'in 14 Kasım 2001'de geçtiği şu haber hatırlanmaya değer: American Airlines'a ait Airbus A300'ın 12 Kasım Pazartesi günü 09.17'de New York'a düşmesi ve uçaktaki 260 kişinin tamamının ölmesinden sadece birkaç saat sonra çekilen New Jersey Lotosu'nda, düşen uçağın sefer sayısı olan '587', 1 milyon \$'ın üzerinde ikramiye getirdi, ama 'Pick 3' [Üçünü Seç] adlı çekilişte, 27 bin 829 kişi aynı rakamlara oynadığı için, toplam ikramiye kuşa döndü. Yarım cent ödeyerek kupon dolduranlar, 16'şar \$ ikramiye kazandı. Öğleden sonra yapılan çekilişte ise aynı üçlünün değişik versiyonu, '578' talihli numara oldu. New Jersey Lotosu yönetici müdürü Virginia Haines, bu işte geçirdiği yedi yıl boyunca hiç böyle bir şeyle karşılaşmadığını belirterek "Neden olduğunu anlamıyorum ama felaketlerle ilgili rakamlar insanlar için bir anlam ifade ediyor" dedi. Haines, 11 Eylül 2001 gününün rakamlarının da, lotarya oynayanlar tarafından sıkça seçilen rakamlar arasında bulunduğunu kaydetti. Felakette şansın ipuçlarını görenler sadece Amerikalılar değil. Bombalama ve adam kaçırmaların ardı arkası kesilmeyen Kolombiya'da, Ekim ortasında havaya uçurulan bir yolcu otobüsünün plaka numarası olan '793'e büyük ikramiye çıkınca;

iki hafta sonraki çekiliş gününde pek çok kişi o gün bombalanan bir otomobilin plaka numarasına oynadı: 'VEN 311' plakası, Kolombiyalıları'a ülkedeki asgari ücretin üç katını, yani 350 \$ kazandırdı. İkramiye kazanan bir kadın yerel tv.'de "Otomobilin havaya uçtuğunu gördüm ve hemen kupon doldurdum" diyordu. Yetkililer, o gün lotodan ikramiye kazanan her beş talihliden birinin tv.'lerde defalarca yakın plan gösterilen 'şanssız aracın' plakasına oynamış olduğunu söyledi.

Tuhaf, evet ama insanlar her nasılsa yürümeyi bile öğrenmeden yanlış/kötü yola sapabiliyorlar işte. Sistemin mesajını doğru kavradıklarından emin bir şekilde, akbaların ayak izlerine basarak yol alıyorlar! Zulüm [karanlık] dünyasının muharref [tahrif edilmiş, hurafeleştirilmiş] renklerine dalanlar, başkalarının hıçkırıklarından oluşan fırtınalara kahkaha yatırımı yapıyorlar! Metalaştırılmış aylaklığı, gülünç bir insafsızlıkla dölleyerek insanlık dışı bir dayanışma örneği sergiliyorlar!

Bana göre, 11 Eylül günü Twin Towers ve Pentagon'a çarpan uçaklar, kör talih kuşlarıydı. Yuvarlak gagalarıyla, çürümeye bırakılmış bir asalet kanıtını yani kabuk bağlamış intikamcılığı kaşıdılar ve/fakat kanattılar. İntikam arzusunun bile başı sonu belirsiz bir sızlanmaya indirgendiği çağımızda bu da bir şey ama ne? Kör talih kuşları, bize talihimizin bir uzantısı saydığımız imkanların, felaketlerin dalgalanmasından ibaret olduğunu görme fırsatı verdi; bizim tekno-seraplarla dolu yaşantılarımızın sınırlarını aşmışlar ve besbelli "gerçeğin çölünde" fena halde canlarına susamışlardı! Belki bilhassa bizim başımıza konmayı tasarlamışlardı fakat biz kısa sürede onları kamerayla yakalayarak ekrana kafesleyiverdik. Kıymetini bilmeye yanaşmadığımız felaketlerin bize ölümcül bir tecrübenin yanında bir hayat bilgisi de sunduğunu gözden kaçırmaya ve gizlemeye ne de yatkınız. 11 Eylül'ün sembolik katmanlarına kendimi kaptırdığım ve

teröristlerin avukatlığına soyunduğum zannedilmesin; sadece ölümcül şokların olsun zihinsel sindirimimizi kolaylaştırabileceğini, direniş ve atılım enerjisi hakkında bize bir fikir verebileceğini ve de loto kuyruğunda beklemekten ibaret bir mücadelecilik anlayışına bağlı kalarak yitip gitme tehdidine karşı bir yoğunluk bölgesi sağlayabileceğini düşünüyorum.

Dijital Birinci Dünya'nın yataklık ettiği sanal kapitalizmin yani sahici üretim alanından kopmuş finansal spekülasyonlar toplamının kumarlı hegemonik düzeninde her şey ama her şey piyangodan çıkıyor: AIDS, şöhret, yoksulluk, trafik kazaları, evlilik, ölüm!.. ["Yahut adınıza bir çekiliş düzenleyebilirim / kazanana vertigolar, nostaljiler / kara sevdalar çıkar." İsmet Özel, Celladıma Gülümserken]

Ana unsurları köreltilmiş talihimizin göklerdeki temsilcilerinin kör olmasına şaşmamalı. Saldırganlığımızın mazereti diye 'ağır çekimde' hareket edişimizi öne süremeyiz ve paniğin damgasını vurduğu fakat paradoksal olarak otoriter denetimce ambalajlanan çağımızda terör bile ancak kısa bir süre için ilgimizi ödünç alabilir: Rekamlar başlamak üzeredir!

2 Ekim 2002'den itibaren Washington'da, haftalar boyunca, yöre sakinlerinin kanını donduran bir 'keskin nişancı' [sniper] rüzgarı esmişti. 'Keskin nişancı' hemen her gün, kafasına göre seçtiği birilerini öldürüyordu. 54 yaşındaki Prem Kumar Walekar, 3 Ekim 2002 Perşembe sabahı Maryland'de bir benzin istasyonunda, şoförlüğünü yaptığı taksiye benzin doldururken 'keskin nişancı'nın kurşunuyla can verdi. Konuyla ilgili haber ve yorumlarda Walekar'ın ölümünün trajik yönü vurgulanırken, her defasında, cebindeki kanlı loto kuponuna dikkat çekiliyordu! Sanki, taksi şoförünün hayatını kaybetmesi, loto biletinin heba olmasından daha az önemliydi. Lotodan para çıkma-

sını uman Walekar'ın payına sürpriz dolu bir mermi düşmesi de adeta terörün değil, lotonun bir cilvesiydi. 'Büyük ikramiye' ya onun doldurduğu kupona çıksaydı?! Ne muhteşem bir talihsizlik olurdu!.. Kumar masasında otopsi yapmak; medyatik hayalgücünden değil, bayağılıktan ileri gelir. Cinayet mahallinde kumar oynamak da öyle.

Satırlarıma son verirken, piyango müptelalarının sık sık fütursuzca telaffuz ettikleri şu "Ya tutarsa?" sorusunun da şerefini kurtarmayı denemek istiyorum. Bu söz, göle maya çalan Nasreddin Hoca'nın, "Yahu, Hoca, göl maya tutar mıymış?" diye soran vatandaşa yönelttiği sorudur: "Ya tutarsa?" Hoca'nın dahiyane gayreti ile piyango organizatörlerinin hilebazlığı ve yine Hoca'nın herkesin istifadesine açık bir yoğurt gölü yapma fikriyle şans oyunlarına para yatıranların bencilce hayalleri arasında hiçbir paralellik yoktur. Nasreddin Hoca'ya, tüketici şaklabanlılığı ile dil uzatanları zımbalamak, biliyorum, sıfırın ortasına bir delik daha açmaya çalışmak anlamına gelecek.

CAN ÇEKİŞMENİN DEJA VU'SÜ

Asla ölüyken araba kullanma ve
mavi yağmurluk giymiş birine sakın güvenme.

[Tom Waits]

İnsan doğar ve ölür;
bu ikisi arasında bir şey olursa ne âlâ.

[Francis Bacon, Ressam, 1910-1992]

Sabah 07:00'da dijital saatinizin Rock'n Roll alarımıyla yataktan fırladınız; terlik giyme makinesinin yardımıyla terliklerinizi giydiniz; elektrikli diş fırçasıyla, buğulanmayan banyo aynası karşısında dişlerinizi fırçaladınız; pilli tıraş makinesiyle tıraş olurken su ısıtıcısının düğmesine bastınız; uzaktan kumandayla televizyonu açtınız; after-shave'inizi ve nemlendirici kreminizi sürdünüz; derin dondurucudan çıkardığınız endüstriyel kurabiyeleri mikrodalga fırına koydunuz; hazır kahveyi, hazır kahve kremasını ve suni tatlandırıcıyı fincana boşalttıktan sonra kaynar su eklediniz; cep telefonunuzu açtınız; mikrodalga fırından gelen sinyalle kurabiyelerinize kavuştunuz; kredi kartlarınızın, işyerinize girip çıkarken kullandığınız dijital kartın bulunduğu cüzdanınızı kontrol etti-

niz; televizyondaki sunucudan gazete manşetlerinde ne yazdığını öğrendiniz; kuru temizlemeciden gelen giysilerinizdeki etiketleri söktükten sonra çabucak giyindiniz; kombiyi kapattınız; çantanızı ve laptopunuzu yanınıza aldınız; çıkarken ayakkabılarınızı hazır cila ile parlattınız; dairenizin dış kapısını şifreli emniyet sistemi sayesinde kilitlediniz; otomobilinize yaklaşırken alarmı kapattınız; şoför koltuğundasınız, kontağı çevirip yola koyuldunuz, radyoyu açtınız ve sabah sabah bir kamyonun bir otomobili paramparça ettiği otoyolda sınıksız kilitlenen trafiğe takıldınız; patronunuzun sekreteri sizi cep telefonunuzdan arayıp işe yaramazın teki olduğunuzu ima etti; çantanızdan bir antidepresan çıkarıp yuttunuz. Hapı yuttunuz. Bütün bunlar 35 dakika içinde oldu. Günün ilerleyen saatlerinde buna benzer nice 35 dakika sonrasında modern bir mucize gerçekleşti ve evinize tek parça halinde döndünüz. Ertesi gün yine saat 07:00'da Elvis Presley'le birlikte hortladınız: "Bu anı daha önce de yaşamış gibiyim"!

Octave Charcot [44], Fransa'nın Quimper şehrindeki, okyanusa sarkan bir uçurumun ucuna vardığında arabasından indi. Gazı kökleyip petrol mavisini sulara uçmayı düşünmüştü fakat bunu yapmadı çünkü çok zayıf da olsa birileri tarafından görülmesi ihtimali vardı ve daha zayıf bir ihtimalle, onu görenler işgüzarlık edip hayatta kalmasına sebep olabilirlerdi. Mösyö Charcot o gün yani 13 Aralık 1998'de ölmeyi kafasına koymuştu; hiçbir sürprizin onu ertesi güne sağ salim taşımaya izin vermeyecekti. Bagajdaki ürünü ve benzin bidonunu yanına alarak okyanusa dar açı yapan yüksek yamacın kenarına gitti. Urganın bir ucunu boynuna bir ucunu da bir kayaya bağladı. Şapkasından çıkardığı 'amanita phalloides'leri [dünyanın en zehirli -şapkalı- mantarı] çiğ çiğ yedikten sonra bidondaki benzini başından aşağı boşalttı ve kendini ateşe verdi. Vakit kaybetmeden uçurumdan atlayarak boşlukta sallanan Charcot, son bir gayretle belindeki tabancayı

çekti ve kafasına ateş etti. Fakat ne yazık ki kurşun kafa-
sım sıyrarak ipi kopardı ve Mösyö Charcot okyanusun di-
bini boyladı. Charcot'nun yanan elbiselerini söndüren su
öylesine soğuktu ki onu şoka sokarak zehirli mantarlar
kusmasını sağladı. Kısa bir süre sonra Henri Duhem adlı
bir balıkçı tarafından kurtarılan Charcot hastaneye kaldı-
rıldı ve ertesi gün hipotermi'den [vücut ısısı kaybından]
öldü!

İnsanoğlu, binlerce yıldır ölüp durmasına rağmen,
ölüm konusundaki acemiliği üzerinden atamamış görü-
nüyor. Modern-küresel suikast çarkı giderek daha hızlı
döndürülüyorsa da ölümün test edilmesinin önündeki en-
geller hâlâ aşılamadı. Empatiyi dışlayan, tekrarlanama-
yan, ayrıntılarına inilemeyen, muallaklığıyla bulantıya
yol açarken kesinliğiyle başdöndüren ve ilk insanla bir-
likte gündeme gelen [ve de her birimizi giderek daha ya-
kından yoklayan] ölüm, hem geçmiş hem geleceği zaptet-
tiği gibi bugünü de kontrol etmektedir: Tarih ölümlerle do-
lu, şu anda nefes alan herkes takriben yüz yıl içinde top-
rağın dibini boylayacak; şimdi, anbean hayati bir istisna
haline geliyor.

"Hayatın iyi yanı, kimseyi zorla alıkoymamasıdır"
yazan Lucius Annaeus Seneca [M.Ö. 4 - M.S. 65], bilek da-
marlarını keserek intihar etmişti. Günümüz dünyasında
ise her 40 saniyede bir kişi kendini öldürmeyi 'başarıyor'.
Hayattan istifa etmek üzere harekete geçenler, nasıl öle-
cekleri ile ilgili kararı alırken acaba hangi kriterleri göz
önünde tutuyorlar? Kendini vurarak, asarak, yakarak, ze-
hirleyerek, keserek... öldürenlerin, bu işte yeni olmaları
itibariyle, ellerinde şaşmaz bir ölçüt bulundurmaları bek-
lenemez. Ölüm bilmecesini, şu veya bu yolla bilmecenin
bir parçası haline gelerek çözenlerden herhangi bir tüyo
alınabilmiş de değil.

İntikamın/hesaplaşmanın koşulları belirdiğinde,

cakalı bir meydan okumayı ifade etmek için “Ölümlerden ölüm beğen!” dermiş eskiler. Alelade bir istihza olan bu sözle, ölüm seçenekleri arasından birinin tercih edilmesi istenmiyor elbette, ölümden başka bir seçeneğin olmadığı belirtiliyor. İnsan ve silah sayısı katbekat arttığı halde düello oranının düşmesi dolayısıyla “Ölümlerden ölüm beğen!” nidası [deyimsel anlamının dışında] artık pek nadiren kulaklara çalınıyor.

İntiharına cinayet süsü verenler kadar, kurbanlarını cerrah titizliğiyle ‘temizleyenlerin’ de ölüme ilişkin seçimlerindeki iradi motiften[?] ötürü topluma örnek olmaları muhaldir. Şu halde, toplum tarafından modellenenebilir, toplumsal bakımdan meşru ve hattâ toplum nazarında muteber bir ölüm seçme imkanı yok mudur? Hiper-kapitalizmin kara büyüüne kapılmış tüketiciler [ölmeyi değil fakat] kendi ölümlerini satınalmayı talep ediyorlar madem, neden olmasın? Değersizliğin, boşunaliğin ve yokluğun birarada ambalajlanıp üzerine fiyat etiketi yapıştırılması kafi gelecektir.

İSKELETİNİ İÇİNDE TUT!

www. deathclock.com adlı web sitesine girip, ana sayfadaki forma doğum tarihinizi ve olup biteni algılayış/karşılama tarzınızı kaydettikten sonra kontrol butonunu tıklıyorsunuz ve ekranda sallanan bir kurukafa eşliğinde, ölüm anınızda sıfırlanacak olan kronometre belirliyor! Doğduğunuz andan itibaren başlayan geri sayım işleminin sonucunun iddialı bir dijital sırtışıla müjdelenmesi[!] irkiltici tabii ve diyelim bilgisayarın meşum, bir o kadar da boşboğazca öngörüsüne kulak asmadınız; bu sefer de Scientific Baits dergisinin Temmuz 2002 tarihli nüshasında yer verilen bir haber yakanıza yapışacaktır: “Kentucky Üniversitesi genetik uzmanlarından Dr. Gary Van Zant, DNA’larda meydana gelen hasarın ölçülmesi sayesinde insanın ölüm vaktinin tahmin edilebildiğini bildirdi.

Kemik iliğindeki kök hücrelerin vücuttaki dokuları yenilemekte ve bağışıklık sistemini güçlendirmekte kullanıldığını bildiğini, böylece yaşlanmanın geciktirilebileceğini kaydeden Zant, ayrıca insan ömrünün sona ereceği anın da kesin olarak saptanabileceğini ifade etti. Zant ve meslektaşları, araştırmalarını mutasyona uğratılmış fareler üzerinde deneyler yaparak sürdürüyorlar...”

Doktor Zant gibi azimli bilimadamları az zamanda çok işler başardıkları takdirde, herkesin elinde birer ölüm göstergesiyle dolaşacağı günler yakındır. Ölüm anının önceden saptanabilmesi halinde ölümü kös kös oturarak beklemenize fırsat verilmeyecek; bu dünyadaki son gününüzü gönlünüzce yaşamanız için hizmet sunan firmalar türeyecek ve size şunu diyecekler: “Ölümlerden ölüm beğen!” Diyelim bilim bugünkü doğrultusunda öylesine ilerledi ki genetik müdahalelerle bedensel ve zihinsel özellikleriniz ana karnında belirlenebilir, doğduğunuz anda, öleceğiniz gün de doğum kaydınıza geçirilir oldu. Daha doğar doğmaz, hastane kayıtlarını aralıksız izleyen yüzlerce firmadan/kurumdan ebeveyniniz nezdinde şahsınıza öğrenim, iş, evlilik ve ölüm teklifleri yağacaktır! Bütün günlerinizi firmalarca/kurumlarca hazırlanmış bir şablona göre yaşayacaksınız ve köleler gibi geçirdiğiniz ömrünüzün sonunda krallar gibi ölmeye hak kazanacaksınız. Çalışmaya başladığınız günden itibaren maaşınızdan belli bir miktar ‘kefen parası’ olarak ilgili firmanın hesabına aktarılacak ve eğer kaza, cinayet, intihar vb. bir olay sonucu vakitsizce aramızdan ayrılırsanız, firma, duruma göre hesabınızdan küçük bir payı [% 1-3?] alıyup kalan parayı yakınlarınıza iade edecek. Bu arada bazıları, kefen parasına konmak isteyen akrabaları tarafından harcanacaklardır! Tuhaf ki 97 yaşında ruhunuzu teslim edeceksiniz. Ölüm günü organizasyonu yapan ‘Soft Parade’ firmasında çalışan müşteri temsilcisi 18. doğum gününüzde size, ömrünüzün son gününü [ki herkesin son günü kişiye özel res-

mî tatil sayılacaktır] nerede, kim-ler-le, nasıl geçirmek istediğinizi soracak. Şimdi düşünün; nasıl bir ölüm seçerdiniz? Paris'te, Eiffel Kulesi'ne nazır lüks bir otel odasında, Laetitia Casta ile elele tutuşup fonda Hector Berlioz'un Fantastik Senfoni'si çalarken havai fişek gösterisi izlemek ve portakallı Pekin ördeğinin yanında portakallı gazoz istediğinizi varsayalım. Görevli sizi uyaracaktır: "Paris'e boşvermenizi çünkü o günlerde Eiffel Kulesi'nin Mars'a nakledilmiş olacağını söyleyecek; Laetitia Casta'nın sizin ölüm gününüzde 104 yaşında ve ölü olacağını dikkatinize sunacak; Fantastik Senfoni yerine, son nefesinizde playback yapabileceğiniz bir şarkı önerecek; dünyayı son gördüğünüz anda henüz gündüz olacağı için havai fişeklerin umulan etkiyi uyandırmayacağına dikkatinizi çekerek sizi gülmekten öldürecek özel bir komedi şovu izleyebileceğinizden bahsedecek; portakallı Pekin ördeğinin can çekişmenize hazımsızlığı da ekleyebileceği konusunda sizi ikaz edecek ve hangi marka portakallı gazozu tercih ettiğinizi soracaktır! Belki de bir dinadamı ya da son on saniyenizi "10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0!" şeklinde geri sayacak bir koro isteyip istemediğinizden emin olmanızı rica edecektir. Ayrıca, tam öleceğiniz esnada, bir cinayete kurban gitmekle ilgili merakınızı yatıştırabileceğinizi ve eğer dosyanıza imzalı bir dilekçe eklerseniz, işinin ehli görevlilerce bıçaklanmanızın, kurşunlanmanızın, testereyle doğranmanızın, piyano teliyle boğulmanızın... mümkün olduğunu unutmanızı vurgulayacaktır. Ve bütün bu taleplerinizi ölümünüzden 6 ay öncesine kadar değiştirebileceğinizi ve/fakat değiştirme hakkınızı her kullandığınızda faturanıza değişikliklerden doğan farkların yanı sıra bir güncelleme ücretinin de yansıtılacağını hatırlatacaktır.

Ölümlerden ölüm beğenenlere sunulan hizmetler çlgınlık derecesinde çeşitlilik arzedecek ve çığ gibi büyüyen bu sektördeki firmalar birbirleriyle 'ölümcül' bir bi-

çimde rekabete girişeceklerdir. Eskatolojinin ticarete alet edilişinin grotesk göstergeleri olan reklamları düşünmek bile istemiyorum: “Finali bizimle oynayın, kazanın!”, “Toplu ölümlerde indirim yapılır!”, “Babaannenizin yanına giderken suratınızı asmanız hiç uygun düşmez!”...

Ve kara haberler: “Sayın ... [Medya mutanti ‘canlı’ yayında size adınızla hitap edecek], ünlü şarkıcı ve aktris Jennifer Lopez’in yarın saat 23:47’de ölmesi bekleniyor. Madonna’nunkinden beri en çok merak edilen akıbet olduğu bildirilen Lopez’in ölümünün yayın hakları Happy Ends TV tarafından satın alındı. Dilerseniz, Lopez’in canlı yayında ölümünü seyir programınıza ekleyebilirsiniz ...”

Yukarıya kaydettiğim kehanetlerdeki ironi dozuna ve tutarlılığa rağmen moral/entelektüel itirazlar öne sürüyorsanız, bilin ki size canla başla katılıyorum. Paradoksal olarak kendi zamanıyla [‘şimdi’yle] arası açılmış olan modern bireylerin, ileriye dönüklük diye sunulan kehanet tellallığına kulak kesilişi, püriten saçmalığın dangalakça projeksiyonlarını pahaya bindirdi. Seçimlerimizin ölümcül niteliği, hayatımızın önemini azalttığı gibi, bizleri ölme yeteneğinden de mahrum bıraktı. Ancak ölümün hayatımıza kazandırdığı anlamı cellatların ve tefecilerin ellerinden kurtardığımızda cesedimizin yerin dibine doğru güdülmesindeki hayvaniliğe direnecek güce kavuşabiliriz. Aksi takdirde, bedenlerimiz cansızlığımıza uydurulmuş kılıflar olarak kalacak; ölümümüz tükenişimizin bir uzantısı ve ‘deja vu’dan ibaret olacak.

‘Toplumsal’ sorumluluğu ve mesaiye riayeti soluksuz bir radikalizmle reddeden ölümler; [rehabilite edilmele-ri, enselenip hapse tıkılmaları ve en önemlisi onlara birşeyler satılması imkansızlaştığından olsa gerek] anormal bireyler kategorisinde deliler, bedensel engelliler, caniler ve yaşlıların önünde yer tutuyorlar. Ölümlerin şu anda ne durumda olduklarına ilişkin merak, son derece katı me-

totlarla yokedilmiştir: Onlar iskeletleri ile değil, yaşarkenki görüntüleri ile hatırlanırlar; zira iskeletler anonimdir. Her birimiz içimizde, varlığını sağır bir şiddetle inkar ettiğimiz, kaçak bir iskelet taşımaktayız. Terör, ölüm konusundaki terbiyesizliğimizi suiistimal eden, kaçak fakat bir o kadar da sahipsiz iskeletimizle yüzleşme konusunda bizleri zora koşan cinai edepsizliğin adıdır. Bu edepsizliğin kaynağında leşlere özgü arsız dayanıklılığı garantileyen yani bilincin ve vicdanın en ufak hareketini bile veto eden zilzurna sarhoşluk vardır. Gücünü, canını hiçe saymaktan alan teröristlerle 'uyuşmakta' zorlanmayışımız, gündelik hayatımızın motorunu terör enerjisiyle çalıştırmamızdandır. Emniyeti monotonlukta, macerayı kısır döngüde, devayı unutuştaki arayanlar vahşeti kitle iletişim araçlarının yardımıyla evcilleştirdiler. Evcil olanın ölümcül niteliğiyle yarışacak hiçbir doğal unsura hayat hakkı tanınmadı. Vahşetin namusu kirletildi ve pornografi sıradanlığın tahtına oturtuldu. Tarih bütünüyle inkar edildiği, istikbal göklere çıkarılarak yalanlandığı için de teröre tam anlamıyla bir can simidi muamelesi yapılarak dört elle sarılındı. Manhattan'daki İkiz Kuleler havaya uçurulduğunda ölenler de, kalan sağlar da rahat bir nefes aldılar. İlan edilmemiş savaş sürüyordu demek. Peki savaş neden ilan edil-e-memişti? Çünkü savaşın kendine mahsus simetrisi çoktan kaybolmuştu ve geriye müzmin aktüalitenin yakıtı terör kalmıştı.

ÇIKAR GAGANI KALBİMDEN!

Damağımda kalan tat
Yalnızca taş ve toprak
Nevalem kuru hava
Demir, kömür ve kaya.

Açlıklarım dönünüz, kemirin açlıklarım
Ezgi sebzelerini
Çiğneyiniz kahkaha çiçeklerinin e mi
O kıvamlı zehrini;

Yutunuz çakılları,
Mabet çinilerini
Tufan tortularını
Yani şu bozkırlara saçılmış somunları.
[Arthur Rimbaud 1854-1891]

Açlık ve tokluk hissi tamamen vücudun enerjiye ve dolayısıyla besinsel elementlere [bilhassa suya] duyduğu ihtiyaç ile ilgilidir. Vücuda alınacak besin miktarını ve iştahı düzenleyen en önemli sinirsel merkezler, hipotalamusta bulunur. Hipotalamusun, beynin orta çizgiye yakın ve aşağı bölgesinde bir 'tokluk merkezi', kenara yakın bir bölgesinde de 'açlık merkezi' bulunur. Deney hayvanlarında tokluk

merkezi zarar gördüğünde, doyma hissinin tamamen ortadan kalktığı, çok fazla besin alımına bağlı olarak obezite veya çatlayarak ölme görüldüğü; açlık merkezi zarar gördüğünde ise hayvanda yeme hissinin oluşmadığı ve ölümcül tehlikeye girecek şekilde hiçbir şey yemediği gözlenmiştir. Vücut ağırlığı, metabolizma normal bir hormonal düzen içerisinde olduğu sürece, bu merkezlerin aktivitelerini etkiler. Ayrıca limbik sistem içerisinde bulunan başka merkezlerin de açlık ve tokluk ile ilgisi bulunduğu bilinir. Sözelimi, limbik sistemin amigdala çekirdeği zarar gördüğünde, hayvanlar, yenilebilir ve yenilemez olan hiçbirşeyi ayırtedemez ve herşeyi yutmaya çalışırlar.

[Dr. Bob Brain *Fizyoloji El Kitabı*]

1960 doğumlu haber fotoğrafçısı Kevin Carter 1994 yılında, açlıktan ölmek üzere olan küçük bir Sudanlı çocuğun son nefesini vermesini bekleyen bir akbabayla birlikte görüldüğü fotoğrafıyla Pulitzer ödülü almıştı. Carter aynı yılın 27 Temmuz günü intihar etti. Hiç kuşku yok ki Carter'ın fotoğrafını çektiği anonim çocuk Carter'dan önce ölmüştü...

2002 yılının 26 Ağustos - 10 Eylül günleri boyunca Güney Afrika Cumhuriyeti'nin Johannesburg şehrinde toplanan [100 ülkenin liderlerinin yanı sıra, devletlerle boy ölçüşen şirketlerin temsilcilerinin katıldığı] Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi; birtakım porno zombilerinin kendikendilerine miras bıraktıkları lanetli soruların şerefine kadeh kaldırdıkları bir toplantıydı. Küreselleşme, yoksullarla zenginler arasında artan gelir dengesizliğinin engellenmesi, çevre kirliliği ve AIDS gibi konuların ele alındığı zirvede; iş dünyasının devlerini temsil edenler kendi lehlerine kararlar alınmasını sağlamak üzere vaat ve şantaj karışımı ifadelerle başvururken, Amerikalı ve Avrupalı politikacılar dünya ticaret sisteminin ezici fonksiyonlarını değiştirmeye asla yanaşmadılar. Küreselleşme

aleyhtarı bir aktivist olan Vandana Shiva “Zirvenin gündemiyle asıl ilgili insanlar zirvenin işleyişinden uzak tutuluyor” diye figan ettiğiyle kaldı. Johannesburg’daki, trajik yönleri ağır basan diplomatik tantananın hasılası, karıncanın pamuk üzerine işemesinin sesi düzeyindeydi. Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi sürerken, elindeki yardım paketini açmaya bile takati kalmamış; cılız, baygın, Afrikalı bir genç adam yüksek bir duvarın önüne yığılmıştı. Duvarda, yeryüzünü bataklıkla çeviren azılı domuzlara hitaben “Let the poor live” [Fakirlerin hayatıyla oynamayı bırakın] yazılıydı.

2000 yılı Eylül’ünde toplanan Milenyum Zirvesi’nde ise dünya liderlerine, 1996’da gezegenimizde açlık çeken insan sayısının 2015 yılında dek yarıya indirilmesi için çalışmaya karar verdikleri hatırlatılmıştı. Şu anda Dünya’da 850.000.000 insan kronik açlık çekiyor! 2015’te açların sayısının yarıya inmesi umuluyorsa, bu, Dünya’yı Kurtaran Adam pozlarıyla şişinen hıyar ağalarının kıllarını bile kıpırdatmayacakları anlamına gelir. Çünkü 2015’e kadar açlıktan can çekişmekte olan çağdaşlarımızın yarısı büyük ihtimalle ölüp gitmiş olacak zaten!

Birleşmiş Milletler, FAO [Gıda ve Tarım Örgütü], UNICEF [Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu], OCHA [İnsani Yardımların Koordinasyonu Örgütü], WFP [Dünya Gıda Programı], IFAD [Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu], UNHCR [Mülteciler Yüksek Komiserliği] vb. yığınla kuruluşun temsilcileri sık sık uluslararası toplantılar düzenleyerek gezegenimizdeki yoksulların kaderini tartışıyorlar. Yani terörist iktidarın patırtısını, kancıkça teranelerle bezemekle meşguller.

Temmuz 2001’de Cenevre’de BM Ekonomik ve Sosyal Konsey toplantıları yapıldı ve yardıma muhtaç kitlelerin bulunduğu bölgelerin ancak küçük bir kısmına ulaşıldığı ve buralara aktarılan malzemenin ise gerekenin 1/3’i

olduğu açıklandı. WFP Genel Sekreteri Catherine Bertini'nin dramatik ifadesine göre açlığa teslim olmuş 850.000.000 kişiden yalnızca 83.000.000'una yardım iletililiyordu!

2001'in 7 Ekim günü Amerikan ve İngiliz uçakları Afganistan'ı bombalamaya başladı; bir ay sonra Berlin'de toplanarak Afganistan'a yardım konusunu ele alan UNICEF'in yayınladığı bildiride, 2001 kışında yüzbinlerce Afgan çocuğun öleceği ilan edildi! Berlin'deki yavşaklar aç yetimler yararına tıkınıırken dünyanın yoksul başkentlerinden Kabil'de aç uyuyan küçük çocuklar bombalanan evlerinin yanan yıkıntıları arasında can veriyorlardı!

Meksika'nın Monterrey kentinde Mart 2002'de biraraya gelen FAO, WFP ve IFAD yetkilileri, uluslararası barışı garanti altına almak isteyenlerin açlıkla mücadelede daha aktif olmaları gerektiğini bildirerek 51 ülkenin politik sorumlularını daha duyarlı olmaya çağırdılar. FAO Genel Müdürü Jacques Diouf "Aç insan, sinirli insandır" diyerek 'cılız' tehlikeye dikkat çekti!

FAO tarafından Haziran 2002'de Roma'da düzenlenen Dünya Gıda Zirvesi'nde ise yine uzun uzadıya saçmalandıktan sonra İtalya Tarım Bakanı Gianni Alemanno "Açlıkla mücadele, ABD Başkanı George Walker Bush'un terörle mücadelesini tamamlayıcı bir nitelik taşıyor" şeklinde lakırdadı...

Globalist kan emicilerin kangren ettikleri bölgeleri muayene edip rapor yazmakla görevlendirdikleri uluslararası insani yardım kuruluşlarına mensup elemanlar, ikide bir kürsüye çıkıp resmî bir sulugözlülükle zırlıyorlar. Emperyalistler, hiçbir zaman sahip olmadıkları vicdanı, bu kuruluşlara devretmek suretiyle özelleştirdiler. Maske üstüne maske takan cani fitne tellallarına uşaklık eden papağan sürüsünün modern efkarı, tarihin en iğrenç yaygarasıdır. Hiçbiri, açlığın ortadan kaldırıldığı bir siste-

min işlerlik kazanmasına hizmet etmiyor ve tam da bu yüzden [ve tam da küreselleşme gereği açlığı örgütleyenler tarafından] ödüllendiriliyorlar. Sevgi, barış, hoşgörü ve benzeri dallarda verilen ödüllerle, fonlarla, iktidar tarafından materyal/moral bakımlardan doyurulanlar; celadın papağanı sıfatıyla infaza eşlik ediyorlar: Mahkumların çığlıklarını tekrarlayarak, işlem'e ahenk katıyor ve bazen darağacına konup mahkumlara kol kanat gererek de ortamı renklendiriyorlar!

Sistemin cinai çeşitlemelerini örtbas eden hilelerden biri de, insani yardım örgütlerinin, hurafe arşivlerini medyatik yollarla kabartmalarını sağlamaktır. Patetik çalkantılara yol açmakla birlikte vicdan krizlerini önleyen virüsler, insanlara kitle iletişim araçlarından bulaşıyor.

1998'de, Nobel Ekonomi Ödülü'nü İngiltere'deki Cambridge Üniversitesi'ne bağlı Trinity College'de öğretim üyesi olan Hint asıllı Amartya Sen almıştı. Kıtık ve yoksulluğun ardında yatan ekonomik mekanizmalarla ilgili anlayışa olan katkılarından ötürü ödüle layık görüldüğü belirtilen Sen, 1981'de yayımlanan *Yoksulluk ve Kıtık* adlı kitabında ekonomik ve ahlaki meseleler arasındaki etkileşime dikkat çekiyordu. Bangladeş, Hindistan ve Sahra Afrika'sındaki kitlesel açlık felaketlerini inceleyen Sen'in keşfine göre, hasadın önceki yıllara nazaran düşük olmadığı dönemlerde de kıtlık başgösterebiliyordu!

Emperyalizmin küresel standartları gereği çıldırtıcı bir acziyet ve sessizlik içinde ölmesi icap edenler, menfi bir dokunulmazlıkla can çekişiyorlar. Üçe kadar sayınız ve biliniz ki siz bu sayma işlemini henüz tamamladığınızda küresel köyümüzde 1 kişi açlıktan öldü. Sahra Afrika'sının bucaksız düzlüklerinde, Kalküta'nın tutkallı banliyölerinde, Paris kafeteryalarının sigortalı camekanları önünde, Manhattan gökdelenlerinin yırtık [11 Eylül 2001'de yırtıldı] gölgesinde, Brezilya'nın fittırık bir ha-

reketlilikle çalkalanan caddelerinde, dört mevsim bomba yağışı görülen Afganistan'da, Haiti'de, Kuzey Kore'de, Lesotho'da, Filipinler'de, Nijerya'da, Honduras'ta, Malavi'de, Özbekistan'da, Zimbabwe'de, Peru'da, Mozambik'te... çibanlar, gözyaşları ve pasak içinde insanlar eriyip toprağa akıyorlar. [Kırk ülkede açlık yaygınlık arz ediyor.] Somali halkının % 77'si aç: Yanmış kibrit çöpü gibi bir kadın, açlıktan ölen yavrusunu tek başına gömüyor...

George Ryley Scott'ın *İşkencenin Tarihi* kitabında anlattığına göre Almanya, İngiltere ve Fransa'da XIX. yüzyılın sonlarına dek yaygın olan [bilhassa kölelere reva görülen] aç bırakma işkencesi; günümüzde köleleştirilmiş kitlelere uygulanıyor. Zamanın ve mekanın ecele yaptığı işbirliğinden ötürü hepimiz mahsur kalmış durumdayız fakat açların bu muhasarayı unutmalarına yarayacak geleneksel ve modern araçlardan mahrum bırakılmalarından bütün toklar sorumludur. Açlar, paradoksal olarak, yavaşlayan bir zaman ve hareketsiz bir mekanda [ağır çekimde] ecele daha hızlı/kesin bir biçimde yaklaşıyorlar. İşkenceden kurtulmaları ise ancak işkencenin başarıyla 'tamamlanması' ile mümkün oluyor!

Doğduğu andan itibaren müebbet/ölümüne bir açlığa mahkum edilenlerin kanı fiilen dökülmediği için pıhtılaşmıyor. Bu yüzden de aç insanların her biri tepeden tırnağa kapanmayan bir yaraya dönüşüyorlar.

Global sistem, terörizmi sadece 'işleyiş'inin değil 'duruş'unun da ana tema'sı kıldı. Terörist hareketlerden söz ediyoruz fakat terörün nesneleri haline getirildiğimizi ve ortalık sülman olduğunda da terörist tahakkümün sürdüğünü görmeyi başaramıyoruz. Açlığın toklar tarafından silahlarla öldürülmüyor sanıyoruz; açlığın toklar tarafından bir silah olarak kullanıldığını farkedemiyoruz. Çünkü bizler canı bağışlanmış zombileriz; acizliğimiz ölü olmamızdan ileri geliyor!

GENETİK ETİKET

Dünyanın en zengin 225 kişinin toplam varlığının % 4'ü, gezegenimizde hiçkimsenin açlıktan ölmemesi için yeterli. Dünyalı zenginler köpek mamasına günde toplam 18 milyon \$; kozmetiğe ise 13 milyon \$ harcıyorlar. [Bill Gates, Warren Buffett, Yoshiaki Tsutsumi gibi] 225 zengin varlığı, dünya nüfusunun % 47'sinin varlığına eşit. Günde 1\$'ın altında bir parayla geçinen insan sayısı 1 milyar 200 milyon. Dünya'daki üretimin % 77'si, sanayileşmiş 25 ülke tarafından gerçekleştiriliyor. 48 geri bırakılmış ülkenin dünya ticaretindeki payı sadece % 0,4! Dünyanın nüfusunun en zengin % 15'lik kesimi, gezegenimizdeki tüm mal varlığının % 86'sını elde tutuyor. ABD'de bilgisayar fiyatları, ulusal maaş ortalamasına denk, yani bir Amerikalı, bir maaşıyla bir bilgisayar alabiliyor; Bangladeşli'nin ise bu iş için 8 yıllık maaşını ödemesi gerekiyor. [Not: Bilgisayar kullanmaları ile sömürmeler arasında doğru orantı kurulduğu takdirde Bangladeşliler'e de bilgisayar ulaştırılacaktır. Bilgisayarı, insanı 'beslediği' için değil, istatistiklerde ekonomik bir birim olarak kayıtlı bulunduğu için örnek verdim.]

Franz Kafka'nın [1883 - 1924] *Açlık Şampiyonu* adlı hikayesinde takdim ettiği, açlığı meslek edinmiş [her defasında kırk gün boyunca bir lokma bile yemeksizin bir kafeste duran ve halkın heyecanla seyreylediği] adama gösterilen ilgi zamanla azalınca, ihtiyar şampiyon bir sirkte 'çalışmaya' başlar. Sirkte gelenler, şampiyonun kafes'ini esgeçip az ötedeki kafeslerde tutulan vahşi hayvanları ziyaret etmeyi yeğlerler. Nihayet unutulmuş şampiyon ölür gider ve onun kafesine bir panter konulur. 1980'li yıllarda özellikle Afrika'daki açlık medyanın yoğun ilgi gösterdiği bir olguydu. 1990'ların sonlarına doğru haber değerini yitirmeye başlayan açlığa medya günümüzde [ajitatif bir deney söz konusu değilse] çok az yer veriyor. Milyonlarca insanın zifiri bir fısıltıyla ölüp gidişini vicdani

bir sızı pahasına izlemek isteyenler şimdi göz yumma ve yüz çevirme aşamasındalar. Açların fotojenisi [35 kilo kadınlar, 45 kilo adamlar, adı konmadan mezara konan bebekler...] nostaljik bir karaltıya dönüşerek rafa kaldırıldı. Medya onları zaten zindanda bulmuştu ve görüntülerini kısmen zindandan çıkardıysa da kendilerini zindanda bıraktı. Afrikalı açlık şampiyonlarının yerini *Büyük Kediler* [Türk televizyonlarında da defalarca yayınlanan bir belgesel] aldı!

Yoksullar aptal, açlar ise sapıklık derecesinde dalgalak sayılıyor; buna karşılık zenginlik de zeka ile birlikte anılıyor. Halbuki yoksulluk ve açlık, sistemin ürünleridir. Küreselleşen sermayeyi elde tutanlar, elçi göndererek bir milletin vekillerine, mesela şunu diyorlar: “Şeker üretmeyin, sizin üreteceğinizin yarı fiyatına ben size satayım.” Böylece şekerin ucuzlamasına karşılık binlerce vatandaş üretim alanının dışına itiliyor ve bunların bir kısmı mesela yabancı sermayeyle kurulan bir spor ayakkabı firmasında [Nike?] çok ucuza da olsa mecburen çalışmaya başlıyorlar. Böylece senin benim emeğimizi bizden olmayan birileri ucuzlaştırıyor. Senin elinle ucuz yollu ürettiği spor ayakkabıyı da dünyanın başka ülkelerinde ilgili piyasayı kontrol etmek için kullanıyor! Zamanla ucuz işçi sayısı artıyor çünkü yoksulların çocukları da çoğunlukla eğitim masrafları karşılanamadığı için ucuza çalışmaya hazır kimseler arasına katılıyorlar. Gavur patronlar, olduğundan çok daha karmaşık gösterilen süreçlerle dünyanın her yerinde insanları köleleştirmekle kalmayıp yerli girişimcilere de haksız rekabet yoluyla galebe çalıyorlar. Sadece üreticiler değil, satıcılar da kan ağlamaya başlıyor çünkü insanların satınalma gücü azaldıkça azalıyor. Eh, ucuz emekten başka bir şeyi olmayanların sayısı lüzumundan fazla artınca da bazılarının yetersiz beslenmenin bir sonraki aşamasına geçerek açlıktan ölmeleri icap ediyor. Bu kadar basit!

Yukarıdaki örnek sizi yanıltmasın; sadece şeker pancarı yetiştiren çiftçiler ve şeker fabrikası işçileri değil aynı zamanda tahıl, tütün, sebze, meyve üreticileri de çok yönlü bir mağduriyet yaşıyorlar. Sermayenin küreselleşmesi bilimsel, teknolojik, askerî, medyatik [dolayısıyla kültürel] payandalar sayesinde gerçekleşiyor. Entegre borsa sistemi dolayısıyla, çiftçiler tüm dünyadaki meslektaşlarıyla yarışmak zorundalar! Bu yarışı sürdürebilmek için de yüksek bir bağımlılığa yol açan biyo-teknoloji ürünü ilaç, suni gübre ve tohumların kullanılmasını gerektiriyor. Globalizmin kuduz kovboyları, teknik bir kanaldan tarımı da şifreli bir şey haline getirdiler. Tarımsal büyüclük diye bir şey çıktı ortaya; genetik ve biyo-teknoloji marifetiyle çiftçilerin gayreti ve hüneri sabote edildi! Bugün, İsrail tüm dünyaya tohum satıyor. Genleriyle oynanmış tohumlar, diyelim hıyar tohumu satın alıyorsunuz İsrail'den. Bu hıyar tohumundan normalin iki-üç misli verim alıyorsunuz fakat elde ettiğiniz hıyarın tohumları hiçbir işe yaramıyor yani aslında elde ettiğiniz şey hıyar filan değil! Zamanla, hıyar [ya da patates, domates, kavun...] yiyebilmek için İsrail'den tohum satın almak zorunda kalıyorsunuz; ne kadar çalışırsanız çalışın sahici bir üretim yapamıyorsunuz. Artık açlıktan ölmemek, zehirlenmemek ya da zihinsel bir gerileme sürecine girmemek için Yahudiler'in insafına kalıyorsunuz; yani sürekli bir ambargo tehdidi altındasınız. Zırdeli zenginler, yediğiniz lokmaları sayabilecekleri bir sistem dahilinde kendilerini 'güvenceye almışlar'! Bir de bakıyorsunuz, FAO yetkilileri, 'Uluslararası Genetik Bitkisel Kaynaklar Anlaşması'nı kabul edip onaylamaları için gelişmiş ülkelere çağrıda bulunuyor. Öte yandan, uluslararası toplantılarda birçok bilimadamı açlık sorununun ancak genetik yapısı değiştirilmiş, yüksek verim alınan ürünlerle çözüleceğini savunuyor. Tabiata terör uygulayan çılgın zorbalar, açlıktan ölen insanları bahane ederek, gıdaların genetik yapısını değişt-

tirmenin meşruiyetinin tartışılmasına fırsat vermeden bu aşırılığı bir zorunluluk gibi sunuyorlar. Birtakım sersem-ler de bu iğrenç sahtekarlığa ümit bağlıyorlar. Oysa gene-tik müdahalelerin artması, doğallığı en büyük istisna ha-line getirecek ve kendini Yaratıcı'nın yerine koyanlar Az-rail'in misyonunu da üstlenerek ölümü de bilimsel bir ze-minde örgütleyeceklerdir. Esasen, halihazırda yaptıkları da budur.

Şaşılacak şey [mi acaba?] Afrika'nın güneyindeki Malavi'de yaşayanların % 75'i aç [Temmuz 2002]! Dünya-nın, suyu içilebilen büyük göllerinden birine sahip olan; doğal kaynaklarına imrenilen; yağmurun zamanında/ye-terince yağdığı; muz, papaya ve avokado ağaçları bol mah-sul veren; iç savaşın esamisinin okunmadığı ve büyük miktarda mısır üreten Malavi'nin halkının mahvolmasın-da başrolü IMF ve AB oynadı. Mısırın fiyatının sürekli yükselmesi yüzünden, ürün alınabilen köylerde hasatlar çalınıyor. Malavi halkı, genelde tavuklara atılan mısır ka-buklarını çiğneyerek hayatta kalmaya çalışıyor. Ürkünç derecede zayıf, şiş karınlı çocuklar hüngür hüngür ağlı-yor; ölmek üzere olan bu çocukların binlercesi kliniklere sevkediliyor. Düne kadar sofralarından 'nsima' [mısır unundan yapılan enfes bir börek] eksik olmayan bu insan-lar şimdi can çekiyorlar. 'Yoksullukla Mücadele Progra-mı' adı altında kendi terörist politikalarını dayatan IMF, Dünya Bankası ve AB; Malavi hükümetini, büyük oranda Avrupa'daki ticari bankalara olan borcunu ödemesi için tahıl stoklarını satmaya zorladı. 2001'deki sel baskınları-nın da etkisiyle Malavi halkı açlığa sürüklendi. [Bu ara-da, Malavili çiftçilerin hepsine tohum ve kimyasal gübre sağlayan Britanya, 1998 ve 1999'da Malavi çiftçisi rekor düzeyde ürün elde edince tohum ve gübre miktarını gitgi-de azalttı!] Mayıs [2002] sonunda Tarım Bakanı Aleka Banda, IMF'in, mısır stoklarının satılması için kendileri-ne baskı yaptığını açıkladı. Bu suçlama karşısında IMF'in

Malavi sorumlusu[?] Girma Begashow, "AB'nin sponsorluğundaki bir projede çalışan bir gıda uzmanı hükümete bu tavsiyede bulundu" diyerek topu Avrupa'ya atmaya çalıştı. Ancak tepkiler üzerine IMF Başkanı Hoerst Köhler, önerinin Dünya Bankası ve AB'den gelmekle birlikte, IMF'in de yeterince dikkatli davranmayıp operasyonun parçası olduğu için hata yaptığını[!] söyledi. Bunlar yetmezmiş gibi IMF, açlığa rağmen, Malavi bütçesinde hükümet harcamaları[?] azaltılıncaaya değin 'Yoksullukla Mücadele Programı'nı askıya aldı!

Yoksullar, aptal sayıldıkları gibi çirkin de addediliyorlar; Nijeryalı Abgani Darego'nun 17 Kasım 2001 günü Güney Afrika Cumhuriyeti'nde yapılan Dünya Güzellik Yarışması'nda birinci olması, tam da bu sebeple dünya çapında şaşkınlığa yol açtı. 18 yaşındaki Darego, ülkesinde düzenlenen yarışmada ikinci olmuştu; ancak birinci güzelin, eğitimi konusunda yalan söylediği anlaşıncaya büyük yarışmaya yollanan Darego hakkında Güney Afrika gazeteleri tek satırlık bir haber bile yazmadı ama Nijeryalı genç kız kraliçe seçilince tüm TV kanalları yayınlarını keserek haberi duyurdu. Gelir düzeyi bakımından dünyanın 179. ülkesi olan Nijerya'da açlıkla pençelesen [çirkin?] halk sevinçten sokağa döküldü. İnsan bedeninin kumar malzemesi haline getirildiği yarışmada, Ladbroke's, William Hill gibi bahis şirketleri Darego'nun birinciliğine 1'e 100 veriyorlardı, çünkü birinci olacağına hiç ihtimal vermiyorlardı. Kaldı ki, yarım asrı aşkın bir zamandır düzenlenen Dünya Güzellik Yarışması'nda, Afrika'dan sadece üç kraliçe çıkmıştı. Kraliçelerin ikisi Güney Afrikalı, biri de Mısırlıydı. Bahisçilerin 1'e 3 verdikleri Amerikan güzeli ise ilk on'a giremeyerek avucunu yaladı.

Medya, yayınların izlenme oranı ve buna bağlı olarak artan/azalan reklam gelirleri dışında herhangi bir ölçü tanımaz. Güney Afrika'da yapılan Dünya Güzellik Yarışması'nda podyuma dizilen bikinili genç kızlarla, bir

kamyonun kasasına yığılmış cılız bebek cesetleri arasındaki fark reytingle açıklanır. Üçüncü binyılın ilk dünya güzelinin çıktığı Nijerya ile ilgili görüntülerde hakim olan kasvetle podyumdaki cıvıltının ekranda yanyana sunulması, medyatik terörizmin sıradan eğilimlerini yansıtır. Medya, izleyicisini; terörün nesnelere yaptığı muameleyi yaparak gücünü gösterir. Dehşete düşürmeyen, şoke etmeyen veya sözgelimi intihara sürüklemeyen bir yayının başarısı tartışma konusudur; programın tam anlamıyla 'bomba' etkisi uyandırması beklenir. Aksi takdirde, teröristin attığı bomba patlamadığı zaman yaşanan [ve tuhaf bir biçimde bombanın atıldığı kimselerin de ortak olduğu] hayalkırıklığı başgösterir.

AKBABALAR İÇİN 'FAST-FOOD'

Açlık; rüşvetin, hırsızlığın, gaspın, kapkaççılığın, dilencilüğün, açgözlülüğün, dolandırıcılığın, yankesiciliğın, peşkeş çekiciliğın, yolsuzluğın, tefeciliğın [faizli kredi vericilik]... doldurup taşırdığı bir gölü andıran ülkemizde de su yüzüne çıkmış bulunuyor. 12 Kasım 2001 günü İzmit'te, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın hazırladığı pirinç, yağ, çay, un, şeker, makarna, zeytin, sucuk ve kuru üzüm içeren yardım paketi izdiham nedeniyle dağıtılamadı! Aç vatandaşlarımızın, olağanüstü bir enerjiyle, yardım malzemesi taşıyan araçlara saldırması üzerine, dağıtım işi ertesi güne kaldı. Ertesi gün, sabrı taşan muhtaçlar birbirlerini ezdiler; birçok kişi bayıldı; polis, vatandaşların sakinleşip hizaya girmeleri için onları copladı; yardım paketini almayı başaran yaşlı bir kadının olay mahallinde göbek attığı gözlemlendi! Yardım paketi alması öngörülen ve adları listeye kayıtlı 2500 kişi olduğu halde, dağıtım bölgesine listede adı yazmayan binlerce vatandaş da gelmişti. Güç bela bitirilen dağıtım işinden sonra, yardım paketlerindeki sucukların küflü, makarnalarınsa kurtlu olduğu anlaşıldı! Sadece İzmit'te değil, İstan-

bul'da, Ankara'da, Eskişehir'de, Diyarbakır'da... kısacası bütün illerimizde yapılan gıda, yakacak, giysi vs. yardımları esnasında uzun kuyruklar oluşuyor ve çoğunlukla kavgalı dövüşlü izdihamlar yaşıyor. Yoksulluk, gizlenen bir şey olmaktan büsbütün çıktı. Akşamları, dağılan pazar yerlerinde artakalan patatesleri, lahanaları, elmaları, soğanları... toplayanların sayısı günden güne artıyor. Açlığın etkisiyle önce müthiş bir korkuya kapılan ve hemen ardından canavarlaşan vatandaşlarımız yaşayan ölümler gibi tehditkar fakat çaresiz yaratıklar haline geldiler. Yolunuzu kesip üç cümlelik hayat hikayelerini anlatıyor ve asabi bir alacaklı edasıyla sizden yardım istiyorlar. Bazısı kolunuza, bazısı paçanıza yapışıyor. Yakarışlara itibar etmezseniz, tehditkar bir imayla karşılaşıyorsunuz! İşsizler köprülere, çatılara, elektrik direklerine çıkıp bu hayattan bıktıklarını haykırıyorlar. Ayakkabı boyacıları, simitçiler, baloncular, mısırcılar, poğaçacılar ve ufak tefek şeyler satan işportacılar ordusu bir yandan zabıtalardan ve polislerden kaçıyor bir yandan da birbirleriyle savaşıyorlar!

TBMM'de milletimize vekalet eden kimseler ise bu manzara karşısında fantastik bir vurdumduymazlıkla esniyor ve bir tımarhane korosu gibi anlaşılmaz laflar geveliyorlar. Ekonomileri IMF ve Dünya Bankası'nca denetlenen ülkelerde [Meksika, Peru, Endonezya, Ruanda, Arjantin...] çocuk ölümleri, salgın hastalıklar, iç savaş vb. yıkımların yaşandığı herkesçe bilindiği [istatistiklere bile kazanmış bir gerçek olduğu] halde, politik iktidarın temsilcileri demeçleriyle millete aptal muamelesi yaparken sırtıyorlar! Yeri göğü zapteden sosyal nefreti, emeklilik yaşıyla oynayarak, kamu hizmetlerini ücretli hale getirerek, akaryakıt ve buna bağlı olarak her şeye günaşırı zam yaparak dindirebileceklerini sanıyorlar belli ki. Dünya Bankası'ndan Türkiyeli yoksul [olduğunu resmen belirgeleyen] öğrencilere gönderilen 50 milyon TL'lik [32 \$]

harçlığın zehirli aşağılamasına maruz kalan çocuklar bu travmatik tecrübeyi istikbalde hangi meslek dallarında ne tür başarılar kazanarak atlatacaklar? Halkımızın önünde iki seçenek bırakıldı: Kurban ya da suçlu olmak.

Ulusal medyamızın sadaka komisyonculuğuna ne demeli? Sefaleti reytinge çevirebileceğini keşfeden televizyonlar ve gazeteler, son yıllarda yoksulluğun o 'zengin' imge yelpazesini elinden hiç düşürmedi. Çaresiz insanların evlerine, mutfaklarına, buzdolaplarına giren profesyonel akbabalar, paradoksal olarak, ele geçirdikleri ailenin yoksulluk derecesi arttıkça daha büyük bir hazine bulmuş gibi coşuyorlar! Medyatik hayırseverliği motive eden reytingseverlik işlerin iyice kızıışmasına yol açıyor. Çalışanlarına üç kuruşu bin kere tartarak veren firmalar, bağışlanan iki paket makarnayla mutlu sona ulaşılan sefalet fragmanlarının sponsorluğunu yapıyor! Yoksullar, yoksulluğun başrolde olduğu bu programların figüranları. Medya varsılla yoksulu buluşturuyor ve kitlesel bir törenle verilen sadaka sayesinde komisyon olarak reyting alıyor. İç burkan bir fon müziği eşliğinde, yardım meleği pozlarındaki züppeler kah un çuvaları taşıyorlar, kah kısık sesle [fakat tüm ülkenin duyabileceği bir frekansta] sorudukları saçmasapan sorularla insanların mahremiyetlerini tersyüz ediyorlar: "Çocuğunuz ne zaman kör oldu?", "İntihara teşebbüs ettikten sonra kurtarıldığınızda ne hissettiniz?", "En son ne zaman et yediniz?", "Eşiniz ölünce aileniz sizi neden reddetti, onlar da mı fakir?", "Hayat her şeye rağmen güzel, değil mi?", "Üç yıldır kömürsüz üşümediniz mi?", "Çocuklarınızı okula göndermemekte neden ısrar ediyorsunuz?", "Köyünüze dönmek çözüm mü?", "Üç ayda bir aldığınız 50 milyon lirayı [30 \$] nasıl harcıyorsunuz?", "Ev sahibinizle aranız nasıl?"!

İnsanlara yardım ederken ille de onları yoksulluklarının ne kadar kronik olduğunu açıkça ilan etmeye zorlayarak aşağılayan ilgililer, ancak bu yolla bir acıma se-

ferberliğı başlatabildiklerini söylüyorlar. Yani bir bakıma alçaklığın, cahilliğın ve deliliğın koşullarına endekslenmiş bir yardım telakkisinin gereklerini yerine getiriyorlar! Bunun yanı sıra bir yandan programlarının izlenme oranını, bir yandan da yapılan yardımların miktarını öne sürerek kendi misyonlarını taçlandırıyorlar. Birkaç koli gıda ile tuzaga çektikleri garibanları kamerayla yakalayıp, uzaylı bir yaratığı görüntülemişçesine bizlere sunuyorlar. Böylesine pornografik bir teşhirciliğın hayırhahlık katına yükseltilmesi, aç bir insanın doyarkenki görüntülerinin alicenap[!] bir gururla sunulması, ultra ikiyüzlülüğün tarifsiz bir geri kafalılıkla bütünleşmesinin bu derece meşru hattâ muteber kılınması ürkünç bir uğursuzluktan başka bir şey değil.

Metalaştırılan yoksulluk, medya vampirlerinin iş-tahını kabarttıkça kabartıyor. Üzücü bir tuhaflıkla, vampirlerin yapmacık hüznünü, kurbanların sahte utangaçlığı tamamlıyor. Vampirler duygu yüklü bir çekingenlikle soruyorlar: “Biz geldik, müsait misiniz?” Kurbanlar, sanki bütün bunlar daha önce kararlaştırılmış, provası yapılmış sahneler değılmiş gibi “Ah, sizi tanıdım, buyurun, buyurun. Kusura bakmayın, evimiz biraz dağınık...” Ve sefaletin ihtişamlı, törensel, teatral şöleni başlıyor! “Bakın size margarin getirdik, biftek de var, İnşaallahu Teala vejetaryen değılsinizdir?”!

Sadece ‘Yetiş Bacım’, ‘Aslanım Sen De Yetiş’ türünden programlar değıl, birtakım apokaliptik yarışmalarla da yoksulluk festivali ekranları zaptediyor: 2001 yılında, asgari ücretle geçinmek bir tv. yarışmasına konu oldu. Politik ve ekonomik istikrarsızlığın kitleleri baskı altına aldığı ölkemizde, kıt kanaat yaşama becerisi gösteren ‘şanslı’ üç-beş kimse bir ay boyunca kameralarla izlenerek asgari ücretle neler yapılabileceğı herkese gösterildi. Bu yarışmayı, en az parayı harcayarak bitiren kimselere para ödölü verildi. Asgari ücretle geçinen ve ailesinin bütün ih-

tiyaçlarını o ücretle temin etmek zorunda olan [yarışmada asgari ücreti bir tek kişi harcıyordu] milyonlarca insan da bu süper eğlenceyi kaçırmadı, oturup seyretti! Horgörü ve hakarete dayalı içeriğiyle kitleleri ekran başına çivileyen ödüllü sosyal Darwinist yarışmalar türedi: Ortayaşlı kadit bir kadıncağız, biraz para kazanabilmek için karşısına çıkan yarışmacılara komik ve tam da bu yüzden daha da rahatsız edici olan bir saldırganlıkla önce sorular yöneltiyor sonra da onları kısıtıyor: "Yarışmanın başında kendinizi tanıtarak bildiğiniz her şeyi söylemiş oldunuz sanırım?!" Böyle giderse 'Yoksul Dilberlerle Saç Saça Baş Başa', 'Dilenciler Ligi Futbol Turnuvası', 'Açlıktan Nefesim Kokuyor Ama Sesim Harika' gibi programlar düzenlenecek!

Bütün bu canavarca soytarılıklar gırla giderken, milyarlarca insanı etkileyen açlıkla ilgili romanlar, sinema filmleri, hikayeler, şiirler... yok. Neden dersiniz? Tok, açın halinden anlamadığı için mi? Açlar sanata el atamıyorlar da ondan mı?.. Knut Hamsun'un [1859-1952] romanı *Açlık*, meselenin büyüklüğü/güncelliği dolayısıyla 'do-yuruculuk' arzetmiyor. Rus romanlarındaki [mesela/bilhassa Dostoyevski'nin eserlerindeki] açlık tema'sı ise hem bir yan unsur olması hem de günümüzdeki açlığın özelliklerini kuşatamaması bakımından dişimizin kovuğunu bile doldurmuyor. Kısacası, politik mekanizmaların ürettiği açlığa sanat alanında bir tepki doğmuyorsa, sanatçılar bir suça ortaklık ediyorlar demektir. Sanat eleştirisi, sanatın teröre direnç göstermesi gerektiği önyargısından destek alabilir/almalıdır.

Medyanın reklamlarla, şarkılarla, oyun havalarıyla harmanlayarak evimize soktuğu açlığın alçaltıcı görünümüleri giderek tuhaflaşıyor ve hattâ arkaik bir ritüelin parçasına dönüşüyor. Sözgelimi, kuyruklar hızla uzuyor ve bölünerek çoğalıyor; tek tek insanların kuyruğu yok [şimdilik] fakat toplumumuzun kuyruksuz olduğu söyle-

nemez. Yaz-kış, gece vakti 'Halk Ekmek' kuyruğuna giren ve sabahlara kadar bekleyen çaresizler; [bir aşağılama belgesi niteliği taşıyan] emekli maaşını alabilmek için bankaların önünde uzayan kuyrukta kök salan [ve sık sık kuyruğu titrettikleri gözlemlenen] yarı felçli ihtiyarlar, Ramazan çadırı denen o dayanıksız mekanın yırtık eşiğinde ahenkle sallanan [oruçlu] bir kuyruk oluşturanlar... hepsi bitkisel bir hareketlilik içinde uğultuyla çürüyorlar ve bu çürüme kuyruğu daha sağlam [ve kopmaz] kılıyor. Yine de yoksulluğun uyuşturduğu kimseler kuyruk acısı hissetmiyorlar...

Medyatik sefalet, politik iflas ve ekonomik zırdelilikle birleşip yalancılığı ve ikiyüzlülüğü bulaşıcı bir yaygarayla harmanlayarak 'fakir ama onurlu' olmanın imkanlarını daralttı. Her gün, sokak çocuklarından bahseden gazeteler okuyoruz ve sokak çocukları, kendilerinden bahseden o gazeteleri üzerlerine örterek uyuyorlar. Belki de 'haber değeri' taşıyan en önemli sözler; aylak bir burjuva çocuğunun ayağıyla dürtüklediği ve "Hey babalık, geçen akşam seni televizyonda gördüm. Harbiden de eskiden terzi miydin sen? Bana bir takım elbise diksene!" dediği, asfaltın kenarında uzanmış paçavralar içindeki kimsesiz ihtiyarın verdiği karşılıktır: "Dün akşam validenize dikiğim elbisenin aynısından mı istiyorsunuz genç adam?"

"11 Eylül 2001 günü Manhattan'daki İkiz Kuleler'e [Twin Towers, World Trade Center / Dünya Ticaret Merkezi] yapılan uçaklı saldırı, açların tokların midesine attığı bir yumruktur" demeyeceğim fakat 11 Eylül vakasının, bütün sinir bozuculuğuna rağmen, belagatli bir intikam ifadesi içerdiğini kabul edebilirim. Açlığın şiddeti insanı şeyleştiriyor belki ve lakin Amerikan tarzı tokluk da özneliği garantilemiyor. Her biri 110 katlı olan İkiz Kuleler'in çelik gövdesi korkunç yangında erirken bazı kimseler [toplam 37 kişi] 'canları yanmasın' diye binadan atlayarak

intihar etmişlerdi. 107. katın bir penceresinden kendini boşluğa bırakan bir adamın, [tıpkı, Kevin Carter gibi] Pulitzer ödüllü fotoğrafçı Richard Drew tarafından çekilen fotoğrafı, 11 Eylül'ün belki de en tüyler ürpertici belgesidir. Alman Bild gazetesinin elemanları, mezkur binadan atlayan ilk adamın kimliğini, ısrarlı bir takibat sonucu [olaydan 1 yıl sonra] ortaya çıkardı: Norberto Hernandez. Müthiş bir şekilde yere çarpınca vücudu parçalanarak pıhtılaşmış kanla karışık ezik etler ve kırık kemikler halinde saçılan Porto Rico'lu Norberto Hernandez, [107. kat-
taki] Windows On The World adlı restoranda çalışan bir aşçıydı. Ve öylesine küçük parçalara ayrıldı ki, onu akbalar bile bulamadı. Bu yüzden tabuta gölgesini koydular.

KOZMETİK SİLAHLAR, KRİMİNAL MAKYAJ,
ESTETİK TERAPİ, GÖRSEL TRAVMA,
İMAJ RESTORASYONU, İLLÜZYON ŞOVU,
KAÇAKLARIN SÜSÜ, MASKELİ TERÖRİSTLER,
KOPYALANMIŞ REHİNELER...

İlelebet tekrarlanmasını istemediğin
hiçbir eyleme girişme.

[Immanuel Kant 1724-1804]

Hayatı masalsılaştırdık fakat kaostan korunamıyoruz.
Halıyı uçurduk, indiremiyoruz; cini lambaya geri koyamıyo-
ruz; sihirli değnek mucizevi bir biçimde kıcımıza saplandı.

[Canny Jester *Skandal Sefası*]

Eski Mısır'da [M.Ö. 5000] kadınlar gözlerini yeşil,
dudaklarını koyu mavi, yanaklarını kırmızı renkte boyu-
yor, el ve ayak parmaklarını kınalıyorlardı; Mısır'ın er-
kekleri de [saray sakinleri ve din adamları] boyanırdı. Ti-
yatronun doğuşuna yol açan Dionysos Şenlikleri'nde kısa
boynuzlar, uzun sakallar takan Eski Yunanlılar, Mısırlı-
lar'dan yeni makyaj yöntemleri öğrendiler. Roma'da alın
ve kollar beyazlatılıyor, yanak ve dudaklar şarap tortusu
ve aşı boyasıyla kızıla boyanıyor, gözkapağı ve kaşlara kö-

mür ve antimon sürülüyordu... Çinli kadınların, büyümesi demir ayakkabılar ve sargılarla engellenmiş minyatür ayakları bedensel bir ziynet addediliyordu; Amazonlu dilberler dudaklarını içine tabak sığacak kadar büyütüyorlardı; Çinhindi'nde kadınlar halkalarla boyunlarını uzatıyorlardı; Avrupalı kadınlar ise iyice sıkılmış korselerle bellerini inceltmeye bakıyorlardı. [Mezkur yöntemler hâlâ az ya da çok uygulanmaktadır.] Aktörlerin XIV yüzyılda hayvanları, azizleri, ifritleri... canlandırabilmek için yaptıkları makyajlar usta işiydi: *Elçilerin Vazifeleri* adlı piyeste makyaj marifetiyle Aziz Matta'nın gözleri kafasından fırlarken izleyicilerin gözleri faltaşı gibi açılmıştı.

1770 yılında İngiltere'de kabul edilen bir yasaya ile, bir kadının bir erkeği parfüm, boya, peruk ve/ya da takma diş yardımıyla baştan çıkarması sayesinde yapılan evliliklerin batıl sayılacağı karara bağlandı. Böyle bir evlilik gerçekleştiğinde, ilgili cadaloz, gözünün yaşına [makyajının akmasına] bakılmaksızın büyücülük suçundan yargılanacak ve cezalandırılacaktı. Sahneye çıkanlar [bilhassa tiyatrocular] hariç ahaliyi boyanmaktan alıkoyan bu yasa bir asırdan uzun bir süre yürürlükte kaldı. Derken makyaj yasağı kalktı ve 1880'lerden itibaren İngilizler süslenme işini cıvıttılar: Modaya meraklı kadınlar, 120 cm. yüksekliğinde peruklar takmaya başladılar; kuaförler bu perukları doldurulmuş kuşlar, meyve tabakları ve gemi maketleriyle filan süslerdi. Kıldan yapılmış heykelleri andıran ve dağılmasın diye domuz yağıyla sıvanan bu rüküş zimbirtıları kadınlar aylarca kafalarında gezdirdiklerinden domuz yağı, böcekleri ve fareleri çekerdi!

M.Ö. 69-30 yılları arasında yaşamış Cleopatra'nın ve ondan yaklaşık 1000 yaş büyük olan Nefertiti'nin adları tarihe parfümlü harflerle yazılmıştır, zira Eski Mısır, parfümün ilk üretildiği yerdir. M.S. 2002'de Fransızlar'ın ünlü kozmetik firması L'Oreal ve Fransız Müzeleri Birliği uzmanları Mısır uygarlığının efsanevi parfümü Kyphi'yi

yeniden üretmeyi başardılar. Tarçın, mürresafi, kına, hintsümbülü, bal, safran, üzüm ve nanceden başka içinde kenevir gibi kullanımı yasadışı maddeler de bulunduğundan piyasaya 'sürülemeyecek' olan Kyphi'nin, modern dünyaya biraz "ağır" geldiği kararla varıldı. Halbuki kozmetik ürünlerin büyük bir kısmı narkotiktir. Dünyanın bütün emniyet teşkilatlarının narkotik masaları, vatandaşları resmî bir mırıltıyla uyarırlar: "Oda, saç, vücut, oto vb. için kullanılan sprey kozmetiklerin koklanması, solunması tehlikelidir. Vücutta ve beyinde telafisi imkansız, kalıcı tahribat yapar. Özellikle çocuklardan uzak tutulması ve gıdalarla biraraya konulmaması icap eden bu maddelerin kullanıldığı kapalı alanlar havalandırılmalıdır." Nitekim, 16 yaşındaki Hanna Berry, 1999'da haftalarca aşırı dozda deodorant kullandığı için kanında bol miktarda butan ve propan birikmiş ve de kalp krizi geçirerek ölmüştü.

Fransız Devrimi'yle birlikte, kullanılan parfüm politik tercihin bir göstergesi haline gelmiş ve/hattâ birçokları zambak özüne batırılmış mendil taşıdıkları için son soluğu giyotinde almışlardı. Günümüzdeyse kırtasiye malzemelerinden pastalara, mumlardan yoğurda, çikletlerden iç çamaşırlarına kadar birçok ürün özel parfümlerle kokulandırılıyor. 1921'de Coco Chanel'in Ernest Beaux'ya hazırlattığı Chanel No. 5 adlı parfüm, XX. yüzyılın meşhur kokularındandır ve bir Chanel No. 5 şişesi 1959'dan bu yana New York Modern Sanatlar Müzesi'nde sergilenmektedir.

Sinema oyuncularının yüzünü 'ağartan' ilk makyaj malzemesi 1910'da Max Factor tarafından üretildi: Süte benzeyen bu yağlı madde, aynı zamanda tüplere konulan ilk kozmetik ürünüydü. Sinema makyajı zamanla öyle bir aşamaya geldi ki Lon Chaney, Quasimodo; Elizabeth Taylor, Cleopatra; Gary Oldman, Dracula; Robert De Niro, Frankenstein... olup çıktılar. Sinemada ve sahne sanatla-

rında makyajla sağlanan dönüşümlerin teknik açıdan değeri ve fonksiyonu, çoğunlukla süslenme/güzelleşme bağlamında yer almıyor fakat makyajla katedilebilecek mesafe hakkında izleyici/tüketicilere ilham veriyor. Lon Chaney'den ziyade Quasimodo'ya benzeyen biri, bu durumu tersine çevirebileceği fikrine kapılıyor.

İnsanın tepeden tırnağa bütün azaları kozmetiğin menziline giriyor. Saçlar, kaşlar, gözler, kirpikler, gözkapakları, burun, dudaklar, cilt, çene kemiği, dişler, kollar, koltukaltları, göğüsler, eller, tırnaklar, bel, kalçalar, kasıklar, bacaklar ve ayakların; şampuanlar, kremler, boyalar, pudralar, lensler, deodorantlar, losyonlar, epilasyon cihazları, silikonlar, diş telleri, hattâ deri altı kokteylleri; doku, renk ve kokuları değiştiriliyor. Radikaller, estetik cerrahi operasyonlarla biçimlerini de değiştiriyorlar. Bütün bunlar için yapılan zaman/emek/duygu/para yatırımları insanın kendi bedeninin hizmetçisi haline geldiğini mi, elinde bedeninden başka bir şeyciği olmayanların makyaj sektörünün köleleri olduklarını mı yoksa her ikisini birden mi işaret ediyor?

Göze ve burna hitap etmenin imkanlarını araştıran/geliştiren kozmetik endüstrisi, insanın fiziksel özelliklerini kimyasal maddelerle değiştirmenin yollarında şen şatır ilerlemekle kalmaz, bütün insani faaliyet alanları ile etkileşir. Kozmetik her yere bulaşmış vaziyettedir: Estetik cerrahi ile kozmetik içiçe geçmiştir; medyatik olup da kozmetikle ilgisiz hiçkimse yoktur; politika makyajsız icra edilememektedir; kozmetiğin ekonomik boyutları akla zarardır, kozmetik devleri dünyayı firdolanmaktadır... Bir kimse ünlendiği anda, kozmetik firmalarının konu mankeni durumuna düşer; oyuncu, sporcu, işadamı, politikacı, bilimadamı, yazar... makyaj yapmaksızın 'hangi yüzle' herhangi bir teşebbüste bulunabilir? Kozmetik ürünlerin hammaddelerinin temini uğruna bitki örtüsünün nasıl yağmalandığı, kimyasal atıkları dolayısıyla kaç

kişinin zehirlendiği ya da kör olduğu, hayvanlar üzerinde ne şekilde denendiği de ziyadesiyle meraka değerdir.

Makyaj, yapaylığın tutkuya dönüştüğü, tüketimin çılgınlık evresine ulaştığı, cinselliğin ise ticaretin [genel anlamda ekonominin] konusu haline geldiği çağımızda vazgeçilmez/kaçınılmaz/başedilmezleşti. Yüzün ve yüz ifadesinin uzman kontrolünde, sistemli ve kitlesel dejenerasyonu; içtimai mukaveledeki tahrifatın kati delilidir. Popüler life style makinistlerinin [ki lokomotifin kazanına yakıt olarak insan yüzleri doldururlar] püriten kurnazlıklarının ürünü olan primitif tuzaklardaki bezeklere bunca rağbet edilmesi, bu bezeklerin tuzak içinde tuzak kurmayayaramasıyla açıklanabilir. Tuzağa düşmüş, kapana kısılmış, esir alınmış hattâ ölmüş olmak süslenmenin sağladığı pişkinliği gözden çıkarmaya ne zaman yetmiş ki?

AMELİYATHANEDEKİ KERESTELER

Makyaj aleyhinde düşünceler öne sürmek, kadın olgusuna sataşmak gibi algılanıyor. Bir kadın'ın makyajını beğenmemek o kadını beğenmemekle aynı kapıya çıkıyor. Makyajsız bir kadını sevmek, cahilce bir görsel kanaatkarlıkla izah ediliyor. Kozmetik endüstrisinin istilasına uğramış olan kadın, varlığını bu istilaya borçlu sanki. Dişilik, artık biyolojik değil kozmetik bir pozisyon. Son tahlilde, kadınların süslenmelerini önlemeye çalışmak beyhudedir fakat süsün ahlaki/entelektüel bir sorgudan muaf tutulmasına hiç mi itiraz edilmeyecek?

Kadın, ideal beden-in- hayaletiyle gece gündüz çarpışmak mecburiyetinde bırakılmıştır. Bu canhıraş çarpışma, kozmetik imparatorlukları adına kadınların [ve tabii erkeklerin de] kendilerini değişik biçimlerde ve sürekli harcamalarına dayalı bir savaştır: "Kendini başından savmalısın". Külkedisi'nin gudubet üvey bacılarının, prensin elindeki ayakkabıya ayaklarını sığdırabilmek için

ayak parmaklarımı kesmeye kalkışmaları, estetik/kozmetik ülkelerin kanlı bıçaklı icaplarına ilişkin masalsı bir parodiden mi ibarettir? Hayır. Üvey bacılardan biri estetik cerrahi uzmanı olsaydı, kandırılmak için can atan prens ayağa düşürülmüş güzelliği başka bir yerde bulacaktı. Fareler küheylan, balkabağı araba, Külkedisi prenses oluyorsa, kozmetik büyü'nün adaleti celbetmesiyle(!) alakalıdır; gece yarısından sonra ise herkes başının çaresine bakmalıdır. Külkedisi masalı da bütün masallar gibi yarımdır. Masalın devamında, üvey bacılar estetik ameliyatla 36,5 numara ayakkabılara sığan ayaklar edinir ve pedikürlü parmak uçlarına basarak neşeyle dans ederler.

Bir tür dışavurumculuk gibi sunulan, sosyalleşme niyetini yansıttığı zımnen iddia edilen makyaj, esasen sıkı bir oto-sansürdür. Bedenin biçim, doku, renk ve kokusunu kamufle etmek; düşmanlarla aynı kılığa girmek; kem gözlerin ablukasında hareket serbestisi kazanmak arzusundaki modern birey kendiliğini filtrelemelidir. Bireye toplum içinde üstleri tarafından gözden çıkarılmış bir casus, suikastçı bir soytarı ve/ya da umursanmayan bir kaçak rolü verildiğinden makyajsız sokağa çıkmak yasaktır.

Makyajlı kadının cinsel bir vaatte/imada bulunduğunu düşünmek bana doğru görünmüyor, o, üretimi durdurulmuş [üremeyle ilgisi kesilmiş] cinselliğin reklamını yapıyordur. Makyaj, nereden bakarsanız bakın [fakat sakın dokunmayın] dokunsallığı dışlar. Makyajlı birini öpmek, cinsel değil kimyasal bir deney-im-dir. Makyaj, "Dokunmak Yasak" yazılı bir levha gibidir, zira okşayışın başladığı anda makyaj bozulur. Cinsel münasebetsizliği motive eden kozmetik sanayii, makyajla kadını ve erkeği birbirine yaklaştırsa da kavuşturmaz; ikisi arasında bir elektrik/gerilim hattı kurar ve bu elektriğin faturası her iki tarafın da zar zor denkleştireceği kadar kabarıktır. Cinsellik, makyaj üzerinden bedenden muhayyileye akta-

rılarak orada depolanıyor, yani sanallaşıyor; cinselliğin çölünde erotik seraplar gören ve tekno-cinlerin musallat olduğu kayıp göçmenler arabesk bir sürünüşle yol alıyorlar. Giderek, insanların sanal makyajlı sanal eşlerle sanal seks yapacakları aşamaya yaklaşıyor. İnsan eliyle uygulanan makyaj, insan bedenini bütünüyle yutmakla kalmayıp ortadan kaldırmaya yönelmiştir. Demek ki makyajın faturası yalnızca ekonomik değil bedensel olarak da iflas eşiğini aşmak suretiyle ödenecek. Makyaj, sofistike, trajikomik ve ömür boyu süren bir kurban törenidir. Acaaba, cesedine makyaj yapılmasını vasiyet eden tek kişi Swanky Pervert [1947-2001] mı?

İnsanların hareket kabiliyetlerini sınırlaması ve birbirlerine benzemelerine neden olması bakımından makyajın kadavralaştırıcı/robotlaştırıcı bir etki uyandırdığı düşünülebilir/yazılabilir. Kadavradan cinsellik sakıt olmuştur; robota ise cinsiyet bahşedilmemiştir. Gelin görün ki kadavralardan yapılmış robotları andıran püslü bireylerle dolu her yer. Robotun erotizmi ve kadavranın seksapeli, kozmetik endüstrisi eliyle dolaşıma sokulmuş durumdadır. Yine de süslenmedeki aşırılık, insanları kendi gölgelerine bahane teşkil eden opak figürler olmaktan kurtarmaya yetmiyor.

Helena Rubinstein firması adına düzenlenen 'kozmetik seferleri' çerçevesinde, 2001 yılının ilkbaharının ilk günlerinde Türkiye'ye gelen makyaj uzmanı Philip Martinson, yeni dudak ürünlerinin İzmir, İstanbul ve Ankara'daki tanıtım seminerlerinde, Türk kadınları ve makyaj alışkanlıkları hakkında ahkam kesti. Türk kadının göz, kaş ve kirpiklerinin makyajsız da belirgin olduğuna dair keşfini duyuran Martinson, "Ancak Türk kadını bunun farkında değil..." dedi. Kadınların güzelliğini onaylama hakkını gaspeden şarlatanlar, medyatik dümenlerle kadınlarda özgüven bırakmayıp onları kozmetik bağımlısı haline getiren teröristler [Barut kullanmamaları terör es-

tirmedikleri anlamına gelmez bir; ikincisi makyajda da-
ima güncelliğini koruyan bir dehşetin yatıştırılması jesti
vardır -Pamela Anderson'ın makyajını tazelemeden inme-
yi reddettiği uçak havaalanında bir saat beklemişti: Koz-
metik hava korsanlığı!-], atmosfere kimyasal fuhuş yayan
ultra-kapitalist pezevenkler; dünya sisteminin onlara
bahsettiği muayyen dokunulmazlığı, vasıfsız kitlenin
acıklı konformizminin de desteğiyle[!] perçinliyorlar. Bazı
Hollywood yıldızlarının makyaj danışmanı Victoria Char-
les, iyi bir makyajın beslenme, spor, iklim ve daha birçok
şeyle ilgisinden dem vuruyor. Charles'a göre makyajsız
bir hayat hata galerisidir. Makyajsız olman ucube oldu-
ğun anlamına gelmez, bir hiç olduğun anlamına gelir;
dünyanın herhangi bir yerinde, bilhassa Hollywood'da,
ucube olmak ancak makyajla mümkündür.

Beden dilinin, bedensel anlatımın iletişimin en
önemli unsuru diye lanse edilmesi büyük bir ilgiyle karşı-
landı ve kimse de bedensel ifadeyi sözel ifadenin önüne
geçiren yaklaşımda bariz bir ilkelik sezdiğini belirtmedi.
Oysa beden dilinden dem vurulmaya başlanması, bir ba-
kırma, sözel değil görsel algıya tanınan imtiyazın teyid edi-
lişi anlamı taşıyor. Tamam, ağzımızdan çıkan her sözün
bedenimizde yankılandığı doğru fakat öncelikle bedenimi-
zin yüceltilmesinde onun sağır-dilsiz kılınmasının payı
var mı yok mu sınamak gerekmez miydi? Makyajlı, ame-
liyatsız, protezlerle dolu, şişme bir bedenin dili kaç kelime
konuşabilir? Şükür ki hâlâ dil boyası icat edilmedi [gerçi
dil fırçası var, o ayrı mesele]. Beden dili artık kozmetik,
moda ve estetik cerrahi sayesinde beden demagojisi, be-
den blöfü, beden palavrası, beden gevezeliği, beden şanta-
jı, beden tahriki, beden terörü, beden enkazı, beden doku-
nulmazlığı, beden tuzağı, beden yemi... üretiyor. Sen sus;
plastik burnun, renkli lenslerin, sentetik parfümün... ko-
nuşsun!

Her gün, her bin Amerikalı'dan dan biri estetik ope-

rasyon geçiriyor. Bebekleri, cezaevi mahkumlarını, tımarhanelerde tutulanları, ölüm döşeğindeki... yani estetik operasyon geçirme ihtimali çok zayıf olan kimseleri bir kenara bırakırsak, bu gidişle birkaç yıl içinde tüm Amerikan halkının estetik cerrahiden payını alacağını söyleyebiliriz. Söz konusu cerrahi müdahaleler sürerken, acaba Amerikalılar çevrelerine baktıklarında, günden güne güzelleşen insanlardan müteşekkil bir toplumda yaşadıklarını gözlemliyorlar mıdır? Şahsen, bu soruya geçerli bir cevap vermeyi ancak yalancıların başarabileceğini düşünüyorum. Çünkü aldatmaya adanan emeğin meyvelerinin hem yapay, hem zehirli, hem de çürük olduğunu söylemeye yeltenenlerin şahitliği kabul edilmiyor. Böyle giderse, yakın zamanda, doğal görüntüsünü tıbbi müdahalelerle aktüel standartlara uydurmayan kişiler, görüntü kirliliğinden mesul tutulacak ve nasıl ki birçok insan deli diye zorla tedavi ediliyorsa onlar da ameliyathanede zorla 'düzeltilcekler'.

Karadeniz bölgesinde yaşayan vatandaşlarımızın burunlarını Türk hekimlerine emanet etmeye heveslemeleri, Rus asıllı fahişelerin bölgeye akın etmelerinden sonraya rastlar. Trabzon, burun yenileme oranının en yüksek olduğu ilimiz. Kırk yıllık komşusunun kırk yıllık burnunun yarısının birdenbire yokolduğunu görenler, soluğu ameliyat masasında alıyorlar! Ameliyatla şekil verilmiş burunlar arasında Türk ekolünün Turkish Delight [Türk Lokumu] denilen en popüler örneği/modeli manken Deniz Akkaya'nın burnudur. Uluslararası estetik cerrahi kongrelerinde Türk hekimleri izleyicilere Akkaya'nın burnunu gösterirler. Yüz falına bakan ve burundan karakter tahlili yapan falcıların işleri, estetik operasyon sonrasında burunla birlikte karakter de değiştiği için iyiye gidiyor. Yıllanmış hurafeler tekno-hurafelere zahmetsizce ulanıyor; muharref yüzler, profesyonel müfsitlerce elden ele dolaştırılıyor.

Ameliyathaneye yollanması gereken keresteler bakımından dünyanın hiçbir yerinde malzeme sıkıntısı çekileceğini sanmıyorum.

SİRK GİŞESİNDEKİ İLLÜZYONİST

Yurtta Ajda Pekkan, cihanda Michael Jackson! Bu iki pop starı, [zihinlerinin değil] bedenlerinin bir 'Tabula Rasa' olduğunu sanarak üzerinde öylesine oynadılar ki, neredeyse birer yap-boz haline geldiler. Pekkan ve Jackson'dan hangisi işi daha çok azıttı bilemiyorum fakat sonunda her ikisi de şarkıcıdan ziyade komedyen olup çıktılar; estetik cerrahinin yan etkisi! Jackson, cerrahların büyümlü ellerinde siyahtan beyaza dönüşerek plastik bir oyuncak haline gelirken, Pekkan [üstelik bir reklam sahnesinde] 'gergin' bir hayat yaşamış olmasından ötürü gülünç duruma düşürüldü. Pekkan'ın geçirdiği estetik ameliyatlar sebebiyle, alındaki küçük benin sol ayağının topuğuna geldiği söylentisi halk arasında yaygındır. Halk arasında günden güne yaygınlaşan bir başka şey de şu: Bugünün gençleri / yarının ihtiyarları, Photoshop vb. bilgisayar programları yardımıyla kendi fotoğraflarını değiştirerek oto-estetik operasyonlar yapıyorlar.

Teknolojinin, insan bedeninin tahrifatına daha etkili/yaygın bir biçimde destek vermeye başlaması halinde bilgisayarda renkten renge, şekilden şekle sokulan görüntülerimizden birini seçip satınalabileceğimizi tahmin etmek zor değil. Müstakbel görüntümüz aynadan önce doğal/yapay olarak ekrana yansıtılacak, belki neye/kime benzeyeceğimiz hususunda karar vermekte güçlük çektiğimizde ailemize ve/ya da arkadaşlarımıza danışacağız ve ameliyat masasından bambaşka biri olarak kalkacağız. Tepeden tırnağa spekülasyona dönüşeceğiz! Umalım ki eski bedenimiz yeni bedenimizi diline dolamasın. Gündüz makyajla parlatılmış cildi gece matlaşan, yeni kırışıklarını gidermek için tekrar ameliyat olmaya hazırlanan, saç-

nı ve yüzünü giysilerinin renklerine göre ayarlayan kimselerin şizofrenleşmeleri de cabası.

Küresel ve kriminolojik/medikal bir festival havasında sürdürülen makyaj faaliyeti, sadece 'yüz kızartıcı' bir organize suç değil aynı zamanda pandemik bir hastalık da olduğundan, kabahat mikroorganizmaların üzerine yıkılabiliyor!..

Görsel cazibesini artırmak isteyenlerin tıbbi/kozmetik işkencelere uğramaktan duydukları memnuniyeti hiç anlayamıyorum. İnsanların; yüzlerini törpületerek, kesti-rip diktirerek, yamatıp boyatarak edindikleri sırttan maskeler beni ürkütüyor. Bütün mankenler cansız, bütün şarkıcılar sessiz, bütün aktörler karton. Peki ya sokaktaki vatandaşın güzelleşme çabaları onu anonimlikten kurtarmaya yetiyor mu? Asla. Tam tersine, hem bedensel güzelliğin standardize edilmiş geometrik kayıtlarının dışına çıkılamaması hem de bu standartları temsil eden modellere/idollere öykünülmesi dolayısıyla insanlar birbirlerine daha çok benziyor ve isimsizliğin üstüne bir de cisimsizlik biniyor! Ondandır saçması, mezkur standartların kültürel emperyalizme bağlı olarak dünyanın her yerinde geçerli-leşmesi sebebiyle gezegen ahalisinin tamamının dahil olduğu [bayanların önden buyurduğu], maskeli baloyla karışık bir güzellik yarışması aralıksız sürüyor! En çirkinle en güzelin birbirine fazlasıyla benzemesi giderek kaçınılmazlaşıyor. Ve yarışmacıların, medyanın ayakta tuttuğu Grace Kelly [1929-1982] ve/ya da James Dean [1931-1955] gibi iddialı ölümlerle de kozlarını paylaşmaları gerekiyor! Medya, kozmetik yangınına spreyle gidiyor. Bilhassa kadının görüntüsü terörün görsel dokümanları arasına yerleşiyor; kendi görüntüsünün fidyasını ödemeyenler, kendi bedenlerinde rehin kalıyorlar. Angelina Jolie [Tomb Rider/Mezar Süvarisi], Afgan kadınlarının bombalarla parçalanmış bedenlerinden fışkıran kanla makyajını tazeliyor! Endüstriyel masumiyetin üretimi ve pazarlanması, em-

peryalizmin küresel döngüsü içinde, tekno-katliamların hemen ardından gelen evredir. Bütün çirkinlerin öldürülmesine ve kimlerin çirkin olduğuna Başmakyöz Sam Amca çoktan karar verdiğine göre canını kurtarmak isteyenler makyajla kendilerinden kurtulmak zorundalar. Ve galiba kadınlar can havliyle makyaj yapıyorlar: 2001 Şubat'ında başgösteren ve ülkemizi/halkımızı perişan eden ekonomik krizin birinci yıldönümünde, gazeteler, kozmetik ürünlerin satışının düşmediğini yazdı. Her türlü zorbalığa karşı kendinizi kozmetik zırhlar ve silahlarla savunabilirsiniz çünkü size verilen mühimmat ve lojistik destek bunlardan ibaret. Ayrıca, ekonomik krizin sahtekarlıklardan/spekülasyonlardan türediğini biliyoruz; makyajın, sahteliğin bir uygulaması, bir görsel spekülasyon türü olduğunu hesaba katarsak ve bir sahteliğin bir başka sahteliğe nadiren son verdiğini bilirsek, ekonomik krizin makyajları neden silmediğini anlayabiliriz. Paran kadar güzelsin ve ancak para kadar güzel olabilirsin.

2004 ABD başkanlık seçimleri için Demokrat Parti'den aday adayı olan ünlü ekonomist Lyndon LaRouche 11 Eylül hadisesinden bir hafta sonra, kendisi ile yapılan röportajda şunu söylemişti: "11 Eylül hadisesi, bir makyaj operasyonudur." Amerika'nın bu ağır makyajı kendi eliyle yaptığını ima eden LaRouche, böylelikle dünyanın birçok yerinde askerî operasyonlara girişileceğini belirtmişti. LaRouche ayrıca CNN ve Fox TV'nin yayınlarının, mezkur makyajı daha da koyulaştırdığını ve kaba dolaşımlarla İsrail'in Ortadoğu'da kan dökme işine hız vermesine zemin hazırlandığını kaydetti. LaRouche'a göre, 11 Eylül'de savaş boyalarını süren Amerika, silahlarını kuşanıp medyatik tamtamlar eşliğinde Asya'ya açılmamalıydı. Öyle olmadı. Amerikan makyajı, yüzbinlerce Afganlı'nın öldürülmesiyle açılan yeni katliam sezonunun modasına uyduuruldu.

11 Eylül 2001 günü yıkılan İkiz Kuleler'in enkazı ve

canından olan kimselerin cesetleri de medyatik bir makayla örtüldü. Hatırlayınız lütfen, İkiz Kuleler'in metalik enkazı ultra-modern bir heykeli andırıyordu. Bu sanatsal yıkıntının üzerinde gezinen kor yürekli itfaiye erleri, düdüklerini silah olarak kullanan şişme polisler, meyve tabağından alınıp getirilmiş gibi yumuşak ve kokulu sağlık personeli, bir defileye çıkmış izlenimi uyandıran kurtarma ekipleri, insan hayatına önem veren duygusal köpekler ve rengarenk taşıtlar bütüncül bir kahramanlık sembolü olarak şiirsel bir ifadeyi yansıtıyorlardı. ABD bayrağı bu görkemli dekorda geniş bir yer tutuyor ve adeta manevi değeri yüksek bir ambalaj gibi herşeyin içini dışını sarıp sarmalıyordu. Yüzlerce kişinin arayıp durduğu ve parçalara ayrılarak kavruldukları aşikar olan binlerce cesetten biri bile ortalarda görünmüyordu. Medyada, ilaç niyetine bile bir tek cesede rastlanamamıştı. Boyalı basına rengini veren kan ve alevin doğal ürünü olan ölümler buharlaşıp uçmuşlardı! Bu facianın sahnelerini tüm dünyaya görüntü yayan CNN, AP, MSNBC vb. kuruluşların gerçekleri olduğu gibi yansıtmak adına ortaya koydukları yoğun gayretlere rağmen, 11 Eylül'ün görsel bakımdan sıfır ölülü bir olaydan ibaret kalması dikkat çekici ve gülünçtü. Demek ki ABD'nin uğradığı saldırının Amerikan ruhuna zindelik kazandıran ve etkileyici bir kenetlenmeye vesile olan bir terör eylemi addedilmesi gözetilirken; Amerikan efsanesinin 'ölümsüzlüğüne' halel gelmesi önleniyordu. Cesetlerin üzerine sünger çeken medyanın ahlaki kökenli görsel kaygılar taşıdığı düşüncesine yaklaşmamızı engelleyen, başkalarının cesetleriyle dolu binlerce haber fotoğrafı ya da filmi yayımlandı bugüne dek. Beri taraftan, İkiz Kuleler'de 11 Eylül günü ölen insanların, mezu niyet ve/yada düğün törenlerinde kaydedilmiş görüntülerin eşlik ettiği dramatik hikayeler anlatıldı; cesetler sanki belgesel bir defilenin oyuncularını/mankenleriydi. Le Monde'daki bir yazıya göre, İkiz Kuleler'de yanmaktansa

binadan atlamayı seçenlerin düşüşünü gösteren fotoğraflar Avrupa basınında yer almasına karşılık [bizim gazetelerde de yayımlandı bu fotoğraflar] ABD’nde yayımlanmadı. Sadece NBC’de yer verilen “uçanın çıkardığı yangından kaçış” görüntülerinden sonra da kanal yöneticilerinden Bill Wheatley bir nevi özür beyanında bulundu. Daily Newspress, sanatsal enkazdan fırlamış bir el fotoğrafı bastığı için tepkilere hedef olunca, gazetenin yazı işleri sorumlusu aynen şunu söyledi: “Korkak olmanın sırası değil!” Dünyanın beş yıldızlı sirkindeki güdümlü neşe büsbütün sona ermesin ve hepsinden önemlisi, sirkın gışesinde oturan illüzyonistlerin yani Wall Street mutantlarının ekonomik heyecanları kırılmaya uğramasın diye, ölen izleyiciler gazetelere sarılarak arka kapıdan çıkarılıyordu!

HEM REHİNE, HEM SUÇLU

Mission Impossible filminde gizli ajan Ethan Hunt [Tom Cruise], yüze tutturulan değil, kılıf gibi kafanın tamamına geçirilen maskeler takarak başını tümüyle değiştiriyordu. Böylece dilediği kişinin suratına sahip olabilen Hunt, büyük kolaylıklar elde ediyor ve kötü adamların işini zorlaştırabiliyordu. Sadece *Mission Impossible*’da Tom Cruise değil, *Darkman*’de Liam Neeson, *Total Recall*’da Arnold Schwarzenegger da suratlarını tekno-maskelerle tanınmaz [daha doğrusu, yanlış tanınır] hale getiriyorlardı. John Woo’nun yönettiği *Face/Off*’un konusu ise iki adamın [Nicolas Cage, John Travolta] suratlarını değiş tokuş etmeleri üzerine kuruluydu. Bu ve benzeri filmlerdeki maskelerin gerek teknik ve gerekse işlev itibarıyla ideal makyajı gündeme getirdikleri kanaatindeyim. Kozmetiğin insanları yönelttiği doğrultuda iki adım daha ilerledikimizde kriminal hareketliliğin ve tektipleşmenin zirvesine varacağız belli ki. İnsanlar bir başkasının suratını satınalabildiklerinde cinayetleri, soygunları, tecavüzleri... diledikleri kimsenin üzerine yıkabilecekler. İnsanlar bir-

birlerinin ama bilhassa ünlülerin görüntülerini ödünç/rehin alabilecekler! Suçlular, işlerini güvenle yapmak için birilerini rehin almaktansa, suçu doğrudan doğruya rehineye işletecekler! Daha doğrusu, suçlu ile rehine bir bedene sığacak. Diyebilirsiniz ki, "Rehin almak başlıbaşına suç zaten"; Tabii ya, bakın bunu hiç düşünmemiştim! Konserlerde, mitinglerde, sinemalarda işler çıkırından çıkacak: Mick Jagger'ı onbinlerce Mick Jagger dinleyecek; Anthony Hopkins'in rol aldığı filmi izleyen yığınla Anthony Hopkins koltuklara yayılacak; George W. Bush'u alkışlayan Bush sürüsü coştukça coşacak!.. Şimdi nasıl ki insanlar ayna karşısında makyaj yapıyorlarsa muhtemelen bilgisayar karşısında maske de yapacaklar. Makyajın doruğuna çıkanlar zombiliğin dibini bulacak: Elviscopy'ler, Monroecopy'ler Hitlercopyler, Joplincopy'ler, Marxcopyler, Hitchcockcopy'ler... meydanı boş bulup dolduracaklar. Edgar Allen Poe'nun plastik hayaleti İstanbul Üniversitesi'nde bir grup Jim Morrison'a Rezaizade Mahmut Ekrem'den bahsedecek! Stevie Wonder banka soyarken, J. F. K. cinayet işleyecek; Laurel ile Hardy mahkeme salonunda birbirlerine girdiklerinde onları Al Capone yaştıracak...

Komik kehanetlerde bulunarak sizi eğlendirmeye çalıştığımı sanıyorsanız, yanılıyorsunuz. Ben de zaten yanılmaya devam edeceğinizi söylemeye çalışıyorum! İnsanların kendilerini tanınmaz hale getirmelerini ve/ya da tıpatıp bir başkasına benzemelerini sağlayacak makyajlar yapmaları yasaklansa bile bu yasağa uymayanlar, yasağı yürürlükte tutmaya çalışanlardan daima bir adım önde olacaklar. Diyelim içişleri bakanı bir basın toplantısı düzenleyerek vatandaşları maskeyle dolaşılmasına dair yasağa uymaya çağırdığında, maske sayesinde içişleri bakanına dönüşmüş birileri mesela kalabalık yerlerde bakanın imajını çürütecek davranışlar sergileyebilirler. Maskeyle mücadele edenler, öncelikle kendileriyle uğraşmak zorun-

da kahlrlar; anonim kitle, isim yapmış[?] herkesi anonimleştirir... Halkı bir kere maskeli baloya davet ettiniz mi, şenliğin sonu gelmeyecektir. Uyuz cadıların ve psikopat palyaçoların saltanatı başlayacak, çünkü onlar herkesi cadiya ve palyaçoya dönüştürme gücünü ele geçirecekler. Surat kalpazanları, makyaj gibi hayati bir işi çaylakların ellerinden kurtarmakla övünebilecekler. Mabetlerde bile maskeli cemaatler hazır bulunacak. Gırtlığımız kadar marka bataklığına battığımız yetmiyormuş gibi, maske üreten firmaların logoları suratımıza yapışacak. Sahtelik salgını, gerçekleşmeyi imkansız kılacak. Kimi liberaller de maskenin faydalarını sıralarken "Maske, toplumdaki empatik dinamizmi artırır; nostaljik duyguların kabarmasına hizmet eder ve kişisel vizyonumuzun gelişmesine katkıda bulunur" diyecek ve ekleyecekler: "Herhangi bir tanıdığınız sizin suratınızla dolaşsa ve siz de onun suratını kullansanız, birbirinizi daha iyi anlarsınız. Altmış yaşına geldiğinde, yirmibeş yaşındaki yüzüne yeniden kavuşmak kimi zindeleştirmez ki? Otuz yıl sonraki suratınızı şimdi den aynada görebilmek son derece öğretici bir deneyimdir... Unutmayalım ki 'persona' aynı zamanda 'maske' anlamına gelir." Yetimhaneye giderken, ziyaret ettiğiniz çocuğun anne ya da babası kılığına girebileceksiniz; cenaze törenine, ölen kişinin yüzüyle katılmak bazı yörelerde adet haline gelebilir; ücret karşılığında, anne-babasını ziyaret etmek istemeyen kişileri temsilen huzurevlerini dolaşarak geçiminizi temin edebilirsiniz!..

Ülkemizde [M.S. 2002], başörtülü kadınların, resmi belgelere yapıştırdıkları fotoğraflarında saçlarının da görölmesi gerekiyor. Saçlarını örten kişinin kimliğini gizlediği düşünölüyor! Öte yandan başı açık kimselerin saç modellerini/reklerini değıştirmeleri ve/yahut yüzlerini boyamaları halinde herhangi bir problem çıkmıyor. Oysa resmi paranoyanın iç tutarlılığı açısından, şüphelerin başörtüsünde değil makyajda yoğunlaşması gerekirdi. Res-

miyet kazanmış paranoyayı övdüğüm ya da kullanmayı denediğim filan yok; zaten, resmen paranoyak olanları makyajlarından tanıyorum. Başörtülü fakat makyajsız kadınlar politik iktidarın yanısıra kozmetik iktidarın da şimşeklerini üzerlerine çekiyorlar. Politikanın kozmetiğiyle kozmetiğin politikası başörtülülere yoketmeye programlanmıştır.

Modern bireyin gözünde, bebek [insan yavrusu] sesleri çıkaran bir canavar, **canavardır**; canavar sesleri çıkaran bir bebek **bebektir**. Geleneksel algıya göre ise bebeğin canavar görünümünde olması onu canavar yapmadığı gibi, canavarın bebeğe dönüşmesi canavarlık vasfını ortadan kaldırmaz. Göz en kolay aldanan duyu organımızdır ve görsellik sözelliğin önüne geçtiğinde kaypaklık emniyetini siler. Görselliğin hakimiyeti, yüzeyselliğin, ilkeliliğin ve şuursuzluğun işleme konduğu anlamına gelir. Canavarın bebek sesleri çıkararak sizi kandırmaya çalıştığını düşünecek kadar zeki olabilirsiniz fakat hepsi bu kadar; zira bir bebeğin uğradığı bir felaket sonucu canavar haline gelmiş olabileceği ihtimali üzerinde duramayacak kadar sersem-leştirilmiş-siniz [zât-ı âlinizi kastetmiyorum, lafın güzergahı gereği siz diyorum]. Vicdanınızı ve zihninizi hareketlere geçiren verileri gözünüzle topladığınız için **vicdanınız** eriyecek, zihniniz körelecektir; böylece tam da **açık-gözlüğünüz** yüzünden kolay lokma olacaksınız. Bebeğin canavar sesleri çıkarması, onu şirin bulmanızı ve belki de evlat edinmeye kalkışmanızı engellemiyor mu, gözlerinize inanıyor ve güveniyor musunuz? O takdirde, [en büyük inanç kaynağınız olan] gözlerinize inanmadığınız anlarda büyük şoklar yaşadığınıza bahse girebilirim. **Koynunda** yılan besleyenlerden olduğunuza kalıbımı basarım. Gözlerinize inandığınız sürece koynunuzdaki yılanların rahatı bozulmayacaktır; o yılanlar sizi ısırdığında ise gözlerinize inanamayacaksınız.

[Kulaklarımızı sahiden de fazlasıyla hafife almıyor

muyuz? Kulaktan dolma olanı küçümserken gözlerle görüleni yüceltiyoruz. İnsanların birbirleri hakkındaki yar-gıların sözlerden ziyade imaj belirlemiyor mu?.. Bir kulaktan ne girdiyse, öbür kulaktan **-ses hızıyla-** çıkıyor. Modern bireylerin kulakları en çok da gözlük takmaya ya-rıyor.]

Teknoloji, sözelden görsele geçişe aracılık eden gelişkin[!] mekanizmalar toplamıdır; **insanı** [en olumsuz anlamıyla] ilkelliğe yöneltir. **Teknolojik aygıtlar** görselliğin tahakkümünü pekiştirmeye adanmıştır. Sadece motorlu taşıtların, mikserlerin, parfüm **ambalajlarının**, mikrodalga fırınların, müzik setlerinin... **değil**, işitme engellilerin kulaklarına taktıkları cihazların **bile her şeyden önce göze** hitap etmeleri gerekmektedir! **Medyanın** en etkin ve **etkili** mesajları görseldir. Sinemanın edebiyatı, tarihi ve hattâ felsefeyi parçalayıp yutuşu, kültürün göze odaklan-dığının delillerindendir. Hazret-i Hamza denince herkesin imgeleminde **Çağrı** [The Message] filmindeki [makyajlı] Anthony Quinn'in belirmesi, **ne tür bir şartlanmanın ürü-nüdür?** Gözümüze yapılan **servisin** bolluğundan **ötürü**, hapishanede olmadığımız vehmine kapılıyoruz. Her mah-kuma bir televizyon verilse, **hapishaneler** işlevini yerine getiremeyecek mi? Pekala.. **her** televizyon izleyicisinin bir mahkumiyet tuzağına düşmediğini kim iddia **edebilir?** Gözlerimizin açıklığı, müebbet uyku mahkumları olmadı-ğımızı kanıtlamaya yeter mi? **Amerikan** rüyasını televiz-yona bakarak görmüyor muyuz?

Modern illüzyon disiplini, gündelik dehşetin kitleye paylaştırılmasını temin ediyor. **Mizansen**i hadise sanıyo-ruz ve zaman daima aleyhimize **işliyor**: Jonathan Swift'in [1667-1745] yüksek sesle fısıldadığı gibi "Daha uzun yaşa-mak fakat yaşlanmamak istiyoruz." Dünyamız karartılır-ken gözümüz boyanıyor.

RİSK DOZAJI

Pompous adlı ilaç firmasında çalışan üç tanıtım temsilcisi [represent], firma binasının kafeteryasında oturmuş hasbıhal ediyordu. Üçü de iş icabı şık kostümler giymekten, doktorlara laf anlatmaktan, birbirleriyle yarıştırmaktan ve sürekli gülümsemekten bitap düşmüştü; üçü de 30'lu yaşlardaydı; üçü de yalnız yaşıyordu ve üçü de çalıştıkları firmanın ürettiği Nutshell adlı antidepresanı kullanıyordu. Barbaros, yan masadan kalkanların geride bıraktıkları *Risk Dozajı* adlı dergiyi uzanarak aldı ve karıştırmaya başladı. Haldun, Barbaros'a dergiyi yerine bırakmasını söyledi fakat Barbaros oralı olmadı. Feza 22 hafta önce Pompous'a geldiği günden beri, Barbaros'un da, Haldun'un da kendisine kur yaptığıнын farkındaydı. Barbaros, *Risk Dozajı*'ndaki, bir işadamıyla yapılmış söyleşiyi yüksek sesle okumaya koyuldu: "Önce istikbalimi, sonra paramı tehlikeye attım. Artık istikbalim yok, mazim de siz gazetecilerden korumaya bakıyorum. İnsanın yaşı ilerledikçe parası çoğalıyorsa, ölümcül tehlikeler çeşitleniyor ve büyüyor: Şeytan'a uyup paramı saymaya kalksam ömrüm bitecek! Psikiyatrim, kendimi daha iyi hissetmek istiyorsam, Rus ruleti partileri düzenlememi söylerdi! Hah hah hah hah hayyy!.."

"Bu sözleri daha önce hazırlamış olmalı" diye yorum yapan Feza cep telefonuna gelen bir mesaja göz atarken, Barbaros'la Haldun gözgöze geldi.

Haldun "Rus ruleti de neyin nesi?"

Feza "Tabancayla oynanan bir oyun."

O günün akşamı, Barbaros 7 ayrı dükkandan 7 tane Smith&Wesson Combat Magnum ve bir avuç mermi satınaldı; tabancaların hepsi de birbirinin tıpatıp aynıydı. Ve her sabah, 'silahlı kahvaltı' yapmaya başladı. Bez bir torbada sakladığı tabancalardan birine akşamdan bir mermi koyuyor, sabah yataktan kalkınca ilk iş tabancaları bir sehpanın üzerine yayıyor ve birini alıp şakağına dayayarak tetiğe basıyordu! Mermiyi 'bulma' ihtimali 1/42'ydi. Barbaros, Rus ruletinden ilham alarak tasarladığı bu şahsi oyun için patent alabilirdi: "Barbaros Ruleti". Risk dozu yüksek kahvaltılardan sonra Barbaros kendini sahiden de çok iyi hissediyor, yaşadığının farkına varıyordu. Buralarda fazla kalmayacaktı; aslında hiçkimsenin ömrü yeterince uzun değildi ama Barbaros herkesin aksine durumun bilincindeydi. Kredi kartına gelen ekstra faizlerin, çoluk çocuk sahibi ablasının iki haftadır psikiyatri koğuşunda kalmasının, yan dairedeki karı-kocanın sabahlara kadar bağıra çağıra kavga etmelerinin, nükleer silahların, hava kirliliğinin, donarak ya da bıçaklanarak ölen sokak çocuklarının, orman yangınlarının... kısacası hiçbir şeyin önemi yoktu artık. Serseri kurşun, Nutshell tabletlerinden kat kat iyi geliyordu; herhangi bir mermiden daha etkili hiçbir antidepresan olamazdı. Kendisi için ürettiği ölümcül tehlike [tehlikenin ölümcül olmayan türleri tamamıyla sahtedir] sayesinde yeniden doğuyordu. Barbaros, Nutshell kullanmayı bıraktı.

Feza ve Haldun, Barbaros'un depresyondan sıyrıldığını, neşeli ve zinde halini görüp şaşırmışlar ve onun gizli bir sevgilisi olduğunu düşünmüşlerdi.

Kırk gün sonra, Barbaros, tetiğe basarken hiç duraksamıyor ve hiç heyecanlanmıyordu artık. Kahve makinesinin düğmesine basarkenki otomatiklikle basıyordu tetiğe. Kırkıncı gün, tetiğe basma sayısını ikiye çıkarmaya karar verdi. Önce, bir tabancanın tetiğine iki kere mi basmalı yoksa iki ayrı tabancanın tetiğine birer kere mi basmalı diye tereddüt ettiyse de, sonra, iki ayrı tabancayı denemek ona uygun göründü. İki tabancayı aynı anda şakaklarına dayıyor ve tetiklere basıyordu. Böylece biraz toparlandı Barbaros.

Birkaç hafta geçmişti ki, Barbaros bu defa silah sayısını azaltmaya karar verdi. Tabancalardan birini oyundan çıkardı. Fakat bu da onu kesmemişti. Üçüncü ayın sonunda, kurşun sayısını ikiye çıkardı. Aynı tabancaya iki kurşun koymaktansa, iki tabancaya birer kurşun koymanın daha iyi olacağını düşündü. Derken, o da yetmedi, üç tabancanın tetiğine basmaya başladı. Son durum şuydu: Altı altıpatlar, iki kurşun var ve bir adam bu silahlardan ikisini aynı anda kafasına dayayıp tetiğe basıyor; ardından bir başka silah daha alıp işlemi yineliyor.

Bu arada, Barbaros, bir sabah etrafını saran birkaç serserinin silahlı saldırısından kurtulmayı başarmıştı: Suratına uzatılan Smith&Wesson'u görünce korkacağına, neşelendi neredeyse. Kafasına namlu değmediği bir günü yoktu ki. Tabancayı serserinin elinden kapıverdi ve kısa süren bir kapışmadan sonra saldırganları dehledi. İşyerine üstübaşı yırtılmış ve gözü morarmış bir halde gelmiş, onu görünce dehşete düşen şefine olayı anlatmış, şef de dinlenmesi için iki gün izin vererek onu eve yollamıştı.

Ertesi sabah, Barbaros, bez torbasından tabancaları çıkardı ve sehpanın üzerine yaydı. Oturmuş öylece silahlara bakarak hangi ikisini seçeceğini düşünürken telefon çalmaya başladı. İki tabancayı alıp şakaklarına dayadı; telefon çalmaya devam ediyordu. Ve kapı da çalmaya

başladı! Tetiklere bastı, bir çift “klik” sesi. Silahlar patlaydı bile telefon ve kapı zili sesinden bir şey duyulmayacaktı. İlk iki tabancayı sehpaye bıraktıktan sonra üçüncü silahı aldı, şakağına dayadı. Fakat ne telefon sesi, ne de kapı zili durmak biliyordu. Tetiğe basmadan önce kalkıp kapıya yöneldi; gelen, apartman görevlisi ise, onu savmak iyi olurdu. Kapıyı açarken, tabancayı tuttuğu elini arkasına sakladı. Kapıdaki ne yazık ki Haldun idi. Barbaros’un silahlı saldırıya uğradığını duymuş ve geçmiş olsuna gelmişti. Barbaros, meslektaşının içeri yuvarlanmasını engellemek istediye de, Haldun pat diye odaya daldı. Haldun sehpanın üzerindeki beş tabancayı görünce şaşaladı; bir an için, Barbaros’un bu silahları saldırganların elinden almış olabileceğini zannetti fakat o da ne, Barbaros elindeki tabancayı kafasına götürüyordu! Bu arada telefon hâlâ çalıyordu. Barbaros’sa, bir an önce tetiğe basıp güne başlamak istiyordu. Haldun, Barbaros’a engel olmak üzere atılınca, Barbaros tabancayı Haldun’a doğrulttu. Haldun geri çekildi ve haykırdı: “Sen hayatımda gördüğüm en çılgın aptalsın!” Barbaros silahı tekrar şakağına dayadı. Haldun “Dur!” diyerek fırladı. Barbaros silahı Haldun’a tekrar nişanladı. Haldun da sehpadan rastgele bir silah kaptı ve Barbaros’a çevirdi.

Aslında, Haldun ve Barbaros, Feza’ya olan ilgilerinden ötürü birbirlerinden kurtulmayı istiyorlardı. İkisi de Feza karşısında sarsak ve ketumdu; ikisi de ömürleri boyunca biriktirdikleri duygu kuponlarını yakarak dünyayı ateşe verebilirdi; ikisi de bambaşka biri olmaya hazırdı ve bunun için tetiğe basmak yetecek gibiydi... Durmadan çalan telefon [tekdüzelğin insafsız enstrümanı]; bu tuhaf düelloya düet özelliği kazandırıyor, aynı zamanda, işi konuşmak ve dinlemek olan elemanları dilsiz ve sağır kılıyordu. O sırada, Haldun, çalmakta olan telefona geri geri yaklaşıp ahizeyi kaldırdı. Arayan Feza’dan başkası değildi.

Feza "Alo, Barbaros?"

Haldun "Barbaros kafayı üşütmüş!"

Barbaros, Haldun'un kimle konuştuğunu merak ettiyse de, şimdilik bunu araştırarak durumda değildi: "Bak Haldun, durum zannettiğin gibi değil, bu benim kahvaltımın bir parçası.."

Feza: "Neler oluyor?"

Haldun, Barbaros'u ne doğru düzgün işitebiliyor, ne de anlayabiliyordu: "Düello yapıyoruz."

Feza, Haldun'un, Barbaros'un silahlı saldırıya uğramasıyla dalga geçtiğini düşündü fakat bir yandan da işkillendi: "Düello mu?"

Haldun, Barbaros'un tabancayı şakağına götürdüğünü görünce "Kes şunu Barbaros!"

Feza sakın ve/fakat cilveli bir sesle: "Hey, Barbaros'a zarar verme... Onu seviyorum." Feza, Barbaros'un başına gelenleri öğrendiğinde çok endişelenmiş ve onu kaybetmek istemediğini anlamıştı.

Haldun bunu duyunca, kendisinin de hiç beklemediği bir biçimde yıkıldı. İki eli iki yanına düştü. Barbaros, Haldun'un aniden değişen yüzüne, soru soran gözlerle baktı. Kimle, ne konuşuyordu? Barbaros'un annesi olabilir miydi arayan? Anasından depresif doğmuş olan Haldun, birden silahı şakağına dayadı. Şimdi, iki adam karşılıklı durmuş ve ellerindeki tabancaları kafalarına dayamışlardı: Rakibinin işini üstlenmeye dayalı Rus ruletli düello! Haldun'un silahların sadece ikisinde birer kurşun olduğundan; Barbaros'un, Haldun'un kimle konuştuğundan; Feza'nınsa hiçbir şeyden haberi yoktu.

Bum!

Haldun'un kafası infilak etmiş ve beyni uçan bir çilekli pasta gibi duvara yapışmıştı!

Barbaros donup kalmıştı. Herşeye rağmen, önce,

rutin sabah ruletini tamamlamak üzere tetiğe bastı ve güm! Barbaros'un kafası da havai fişek gibi kıvılcımlar saçarak patladı!

Tam o sırada kapıda biri belirdi. Uğradığı silahlı saldırıdan ötürü Barbaros'u ziyarete gelirken, cep telefonu, yolda olduğunu haber vermek üzere arayan Feza, kapıdan girerken "Neler oluyor, bir tür şaka mı bu?" diye sordu ve odaya adım atar atmaz iş arkadaşlarının dünyadan istifa ettiklerini gördü. Sevdiği adamı bulduğu anda kaybetmişti. Bu dayanılmaz bir saçmalıktı.

Feza, sehpadaki dört tabancadan birini kaptığı gibi şakağına dayadı ve tetiğe bastı, fakat sonuç alamadı: "Klik." Bir başka tabanca aldı: "Klik, klik." Bir daha, bir daha, bir daha... "Klik, klik, klik..." Namluyu çenesine altına dayayıp tetiğe basıyor fakat aradığı bir tek mermiyi derisinden içeriye gönderemiyordu: "Klik, klik, klik." Tabancaların birini bırakıp birini alıyor, bir an önce ölmek için sabırsızlanıyordu: "Klik, klik, klik..." İki yanında iki ceset, iki elinde iki tabanca, iki gözü iki çeşme, akıntıya karşı boşa tetik çekiyordu.

UYANDIRMAK İSTİYORSAN KELLESİNİ KES!

Ölümle şaka olmaz diyenler
kıyasıya yanıldılar bu çağda
[İsmet Özel *Celladıma Gülümserken*
Üç Frenk Havası - 1. Capriccio Ölüm]

İnsanlar, hapisane hücrelerinden darağacma götürülürken asla uyuklamazlar ama beşikten mezara giden yolda horul horul uyurlar.

Şaka'nın [1787-1828] şakası yoktu. Hem parazit hem de piç anlamına gelen adını bilenler onun kana susamış bir manyak olduğunu da biliyorlardı. Şaka sahiden de piçti fakat bu durum onun Zulu Kralı olmasını engellemedi. Onaltı yaşındayken Zulu Silahlı Kuvvetleri'ne katıldı. Otuz yaşına geldiğinde [1817] Zulular'ın askerî lideri yani kralı oldu. İşe, eldeki silahları güçlendirmekle başladı: Assegais [hafif cirit] yerine, düşmanın kaburgalarını zahmetsizce parçalamaya yarayan i-klwas'ı [büyük bıçaklı mızrak] tercih etti. Sığır derisiyle kaplı ağır kalkanları yeğledi... Askerlerin sandalet giymelerini yasakladı; kavrulan toprağa, sivri çakıllara, korlaşmış kayalara yalın halde basan ayaklarına bakan düşmanların ayaklarını

denk alacaklarını biliyordu. Başlangıçta, Şaka'nın emrinde sadece birkaç yüz savaşçı vardı fakat liderliği boyunca Şaka öyle bir askerî politika izledi ki, on yıl sonra kırkbin kişiden oluşan bir orduyu yönetiyordu. Zuluların standart savaş yöntemlerini bir kenara bırakan Şaka, 'boğa taktiği' adını verdiği bir saldırı biçimi geliştirdi. Boğa taktiğine göre ordu göğüs, iki boynuz ve kıçtan oluşan dört kümeye ayrılırdı. Göğüs kısmındakiler doğrudan düşmana saldırırken, boynuzlar iki taraftan kuşatma hareketine girişirler, kıçtakiler de geride saklanarak en kritik aşamada hücumu geçerlerdi. İşte bu boğa taktiğiyle zaferden zafere koşan Şaka, savaş esirlerine iki seçenek sunardı: Zulu ordusuna katılın ya da geberin! Birinci şıkkı işaretleyen esirler, kendi kabileleriyle bütün ilişkilerini keserek Zulu olurlardı. Ordusunu, hayatlarını radikal bir biçimde değiştirdiği düşmanlarıyla büyüten Şaka, askerlerini cinsel münasebetten men etmişti. Kral Şaka'nın, hükümdarlığı süresince girilen savaşlarda ikimilyon düşman askerinin öldürüldüğü söylenir. 1824'te yaralanan Şaka'yı H.F. Fynn adlı bir İngiliz doktor tedavi etti; anlaşılan, Güney Afrika'yı kan gölüne çeviren bir kerizin uzun yaşaması İngilizlerin işine geliyor, hoşuna gidiyordu. 23 Eylül 1828 günü, üvey kardeşleri Mhlangana ile Dingane, Şaka'yı mıhladılar. Söylentiye göre, Şaka ölmeden önce şanına yakışır şekilde davranmayıp kardeşlerine ağlayarak yalvarmış ve son söz olarak da "Beni bu kadar ciddiye almanız gerekmez" demiştir.

Ellerindeki her tür malzemeye korkunç ihtimaller üretenler ile bu ihtimalleri zayıflatma teknikleri geliştirme/uygulama yeteneğiyle/yeterliliğiyle övünenler, çağımızın ulaştığı yüksekliği tayin eden iki kanadı oluşturuyorlar. Bir ihtimalin kıyamete kadar ihtimal olarak kalması [ya da önemini koruması] muhtemel midir? Bana kalırsa hayır, değildir. En 'büyük' ihtimal olan ölüm, bütün ihtimalleri yutar, sindirir ve/ya da def eder. Ölümün şiddetin-

den doğan kesinlikten, başka bir deyişle ölümün kesinliğinden doğan şiddetten [veya kesinliğin şiddetinden doğan ölümden, şiddetin ölüm-cüllüğü-ünden doğan kesinlikten, kesinliğin ölümünden doğan şiddetten, şiddetin kesinliğinden doğan ölümden] kaçınma gayretinin; “yalan dünya”nın mevcudiyeti ve hareketine [mekana ve zamana] mukabele etmenin en yaygın görünümü aldanıştır. Aldatmak ve aldanmak, her ne kadar birbirinden ayrı maceralar gibi görünse de görünüşe aldanmamak gerek. Aldatıcılığı iş edinenlerin aldanmaktan uzaklaşmadıklarını, aldanagelenlerinse durumlarında ve eylemlerinde aldatıcı bir yön olabileceğini hesaba katmalıyız. Hem aldatan ve hem de aldanan kimseler olmaktan kolay sakınılamaz. Bir konuda doğruyu söyleyebilmek için gerekli kelime sayısı, tonlama ve jestleri mükemmel [tamamlanmış] bir ifadeye dönüştürmek, çoğunlukla gücümüzü aşar. Mesela, satınaldığı otomobil hakkında fikrimizi soran birine “Pek şirin bir taşıt” ya da “Kendine iğrenç bir binit edinmişsin, bununla ancak cehenneme gidebilirsin” dediğimizde doğruyu söylemeyi başarmış olur muyuz? Bundan kuşkuluyum. Üstün bir ahlak seviyesine ulaşmamış kimseler yalancının [aldatıcılığın] indirgenmiş bir kategori olmasından medet umarlar; “Ne oldum?” ve “Ne olacağım” gibi kritik soruların manasını bile ayağa düşürmekten çekinmeyi akıl edemezler. Stanislaw Jerzy Lec’e [1909-1966] göre “İnsanların uykuda konuşurken [bile] yalan söyledikleri vakidir”. Beri yandan, yalan söylemenin ve/yahut yalancılığın [ahlaken] kötü olduğu yargısı, modern entelektüel koşulların elverişsiz ortamında da varlığını koruyor. Kaçınılmaz bir biçimde ölümcül olan kesinliğe direnmek uğruna iyi-kötü ihtimallerle vaziyeti idare etme çabası içinde, yalanı kültürel parfümlü yumuşatıcılarla katlan-ıl-ır kılan bizleriz. Ona, her fırsatta “şaka” diyoruz.

Şaka, gücünün zayıfa ettiğiidir. Gücünü yalandan alanlar, güçlerinin yalandan ibaret olduğunu örtbas ede-

bilmek için var güçleriyle yalan söylerler. Yani, bütün zalimler çaresizce yalancıdır. Ölümün, ihtimalleri telafi ettiğini söylerken, bir bakıma onun yalanı da ifşa ettiğini ima etmeyi umuyorum. Cinayet işleyen kimse rezilce yalan söyler [yalan, bir başka şeye -mesela şakaya- tahvil edilemediği takdirde kesafet kazanır ve ciddiyete raptolur], öl-dürül-en kimse kesin konuşmuş demektir. Hayatı boyunca doğruyu izhar etme yeterliliği gösteremeyenler bile ölmek suretiyle başedilmez bir doğruluk alanına geçerler. [Sinema seyircileri de bilir ki, insanların son nefeste itirafta bulunma ve sigarayı bırakma eğilimleri artar.] Ölümlere yalan söylemek/şaka yapmak dirilerin imkanlarının dışındadır; bu anlamda ölümler, dirilerden daha güçlüdürler.

Adı konulmamış tuhaflıklarla dolu 'zavallılığın kulvarı'nda birbiriyle yarışan çağdaşlar olmaktan doğan suç ortaklığımızın şakayla bu derece karışması, sıfırdan başlamanın cazibesine kapılmamıza yol açıyor. [Şahsen, ana konusu "şaka" olan bu yazıyı sil baştan yazma düşüncesini kafamdan kovmakta zorlanıyorum.] Suç ortaklarımız güçlü olsun istiyoruz ama kendimizden güçlü bir ortak istemiyoruz: Suçu, ortaklarımızın da yardımıyla tek başımıza işlemek niyetindeyiz. Onbeş dakikalığına ünlü olunacaksa, ünlü olmak için kanser olmak gerekiyorsa biz olmalıyız; ünlüler mazurdur. Mazur, yani sakat. Yükselmenin değişmez koşulu alçalmak iken, ciddiyetle şakanın yer değiştirmesiyle oluşan kargaşa tablosu iktidar tarafından sigortalanmış demektir.

Bir kere şaka yapıldı mı, işlerin ciddiye binmesi an meselesidir. Şaka, ciddiyete davetiye çıkarır. Bir şakanın şaka olduğu anlaşıldıktan sonra ciddiyet başgösterir; şakanın icra edildiği süre boyunca [bilhassa 'kurban' açısından] durum zaten ciddidir. İnsanın ömrünü kuşatan bir şaka söz konusuysa, diyelim, şakaya maruz kalan kişi, olup bitenin farkına varamadan ruhunu teslim ederse, bu

sürecin şaka olduğu iddia edilemez. Belirtmeye çalıştığım gibi, ölüm şakayla bağdaşmaz. Ölüm, şakayı durdurmakla kalmaz ciddiyeti de aksatır. Hayatın da ölümün de ağır bir şaka motifi içerdiği fikrini taşıyan bazıları ölüm için “şakaya son veren şaka” diyorlar.

Şakanın uygulayıcısı ister kurumsal bir gücü isterse gelgeç bir avantajı kullansın, şakadaki ciddiyet, onun her zaman güçlülerin işi olmasında aranabilir/bulunabilir. Şaka, güçlünün gücünü, zayıfın zayıflığını hemzamanlı olarak ortaya koyar; bazen de zayıf, şaka yoluyla kendi gücünü ve güçlü addedilenin zayıflığını vurgulayabilir. Kralar, patronlar, komutanlar, bakanlar, uzmanlar... kendilerine sıradan bir kimse tarafından şaka yapıldığında gülmekte zorlanırlar. Bazı entelektüeller, zayıfların şakacılığına, devrimci süreçleri hızlandıran bir nitelik atfederler. Mark Twain'den [1835-1910] bir anekdot, bu yaklaşımı destekleyebilir: “Yaşadığı kasabanın önde gelen sakinlerine ‘Kaçın! Her şey açığa çıktı!’ yazılı birer pusula gönderdi. Ertesi gün, dört kişi taşı tarağı toplayıp kasabayı terketti.” Twain'in esprisinin beni ümitlendirmediğini belirtmeliyim. Haşerelerin heykellerinin dikildiği günümüzde, bataklıklardan yükselen alkışlar ya da kahkahalar intikamın mayalanmasını sağlamaz. Sistem cellat ve soytarı karışımı figürler eliyle kendisini şakaya ve ciddiyete karşı aşılamış bulunuyor. Yani cellatlar kadar şakacı, soytarılar kadar ciddi bir sistemle hesaplaşmak için, hızlı yaşamayı şart koşan tembellikten sıyrılıp şakanın gerektirdiği uzlaşmayı reddetmeliyiz ve ciddiyetimiz sistemi kendi nenesi kılacak denli kuşatıcı bir nitelik taşımalı.

TADIMLIK PATLAMALAR

Şakayla mizah, espri, latife, nükte, alay, ironi arasındaki farkı netleştirmek için; şakanın, muhatabının zafarını, şakacının gücünü vurgulayıcı temel fonksiyonunu akılda tutmak gerek. Bu bakımdan şaka, sanıldığı kadar

komik bir şey değildir. Şakalara gülmemizin sebepleri arasında, 'bir korkunun boşa çıkması' başta gelir.

Bazı trafik lambalarının direklerinde küçük bir kutucuk vardır. Bu kutucuğun üzerinde "Karşıya geçmek istiyorsanız yeşil butona basınız" yazısı ve yeşil bir buton bulunur. Boston'daki Paper Trap Street'te karşıdan karşıya geçmek isteyen yaşlı bir kadıncağz bahsi geçen kutucuğun üzerindeki yeşil butona basacağı esnada irkiliverdi. Çünkü, kutucuğun üzerinde biri yeşil diğeri kırmızı iki buton vardı; yeşil butonun üzerinde malum ibare yer alıyor ve/fakat kırmızı butonun üzerinde "Arkanızdaki gökdelenleri havaya uçurmak istiyorsanız kırmızı butona basınız" yazıyordu! Kadın, omzunun üstünden arkaya baktı ve iki gökdelen gördü fakat yine de yeşil butona bastı. Yeşil ışık yanınca da geçip gitti. Takım elbiseli bir adam [41], genç bir kız [17], bir çiftçi [49]... önce afallayıp arkalarında duran iki gökdelene baktıktan sonra yeşil butona basarak yolun karşısına geçtiler. Nihayet bir punky çıkageldi: Sırtında iri metal düğmelerle bezeli siyah deri ceke-ti, kafasının üstünde kalın/dikenli bir şeritten ibaret saç, paçaları katlanmış yırtık blucini ve tozlu postallarıyla ayaklı bir sırtış gibiydi. Kutucukta iki buton olduğunu farkedince yüzü aydınlandı: "Arkanızdaki gökdelenleri havaya uçurmak istiyorsanız kırmızı butona basınız"! Arkasına baktı, gökdelenler havaya uçurulmayı bekliyorlardı ve tereddütsüzce kırmızı butona bastı. Bummm! İki gökdelen de büyük bir gürültüyle patlayıp toz duman içinde oldukları yere çökerken bizimki dehşetten allak bullak bir halde tabanları yağladı. Halbuki, yetkililer, bu gökdelenleri yıkma kararı almışlar ve bir tv. kanalının eleman-ları da, patlayıcıları ateşleyecek düğmeyi trafik lambasındaki kutucuğa bağlayarak kamera şekaveti [haydutluğu] yapmayı akıl etmişlerdi!

Entelektüeller, topluma tepeden bakan miyoplar ol-madıklarını belirtmek maksadıyla [cehaletin kökünü ku-

rutmak için bilgiyi sulandırmak zorunluymuş gibi] zaman zaman işi şakaya vuruyorlar.

New York Üniversitesi'nde fizik profesörü olan Alan Sokal'ın, Duke Üniversitesi'nce yayınlanan *Social Text* adlı kültür araştırmaları dergisinin 1996 ilkbahar-yaz [46-47] sayısında yer alan "Sınırların Aşımı: Kuantum Yerçekiminin Dönüşümsel Bir Betimlemesine Doğru" başlıklı yazısı, bir entelektüel skandala sebep olmuştu. Sokal, *Social Text*'in mezkur nüshası yayımlandığı sırada, *Lingua Franca* adlı bir dergide, bahsi geçen yazısının itinayla hazırlanmış bir şaka olduğunu yazdı. Sokal'ın mak-sadı, postmodernist sosyal kuramcılarının belli bir jargona bağlı kalınarak kaydedilen her ifadeye değer verdiklerini ortaya koymak ve postmodernist entelektüellerin dokunulmazlığını kaldırmaktı. Nitekim, kendisi zirvalamış fakat sergilediği saçmalıklar, yazısında yer verdiği alıntılar ve dipnotların da etkisiyle makbul sayılmıştı. Sokal skandalı yıllarca tartışıldı; Akademik yayınların yanısıra [*New York Times*, *Herald Tribune*, *Observer*, *Le Monde* gibi] gazeteler de Sokal'ın postmodernistlere yönelik hilesini gündeme getirdiler... Alan Sokal'ın 'eyleminin' şaka kategorisine girdiğine kuşku yok. Buna karşılık, Sokal vakasını, şaka yoluyla zafer kazanılamayacağının bir örneği olarak ele alabiliriz ancak. Sokal'ın yankı uyandırmayı başardığı, postmodernistleri sarstığı kesin fakat rakibini sarsmakla yocketmek arasında fark vardır. Öte yandan, Sokal vakasının, şaka olarak değil, ciddiyeti nispetinde bir anlama kavuştuğunu da gözden kaçırmamak lâzım.

Uygar dünyanın şaka günü 1 Nisan'a ne demeli? 1 Nisan Şaka Günü'nün [Fools Day - Ahmaklar Günü] kökeni pek açık değil. İlk olarak eski Romalıların Hilarya Şenliklerinde, Hintlilerin ise Huli Festivallerinde görülen şakaların, daha sonra Fransa'da IX. Charles zamanında Gregoryen takviminin kullanılmaya başlanmasıyla [1582] geleneksel hale geldiği kanısı yaygın. Rivayete göre, Jül-

yen takviminde yılın başlangıcı olan 24 Mart'tan itibaren bir hafta süren kutlamalar düzenlenirmiş; 1582'de Gregoryen takvimi benimsenince [9 Aralık gününden 20 Aralık'a geçilmiş!] yılın ilk günü 1 Ocak'a alınmış. O dönemde ulaşım/iletişim imkanları kısıtlı olduğundan, takvim değişikliğinden habersiz kimseler 24 Mart - 1 Nisan haftasında yılbaşı kutlamaları yapmayı sürdürmüş. Bazıları da takvimin değişmesine açıkça direniyormuş. Ayaktakımının şamatacı üyeleri, takvim değişikliğinden rahatsızlık duyanlar ve habersiz olanlarla alay ediyor, onlara çeşitli şakalar yapıyorlarmış. 1 Nisan tarihinde sabitlenen şaka yapma geleneği XVIII. yüzyılda İngiltere ve İskoçya'ya, sonra da Amerika'ya sıçramış.

Yapısal ve işlevsel özellikleri itibariyle bir şaka üretme mekanizması olarak tanımlanabilecek ulusal/küresel medya organlarında, 1 Nisan vesilesiyle yayınlanan şaka-haberlerin bazılarına göz atalım: Portekiz'de yayın yapan *Radyo Paris*, 1998'de, İran millî futbol takımının Dünya Kupası'na gitmekten vazgeçtiğini, bu yüzden FIFA'nın Portekiz millî takımını dünya kupasına seçtiğini duyurdu. Japon *Asahi Shimbun* gazetesi, politikacıların sözlerindeki 'yanlışları' ayıklayarak gerçeği söylemelerini sağlayan bir makine icat edildiğini müjdeledi. *BBC Radyosu*, ABD'de hem yumurta hem de süt veren "mucizevi tavuklar" yetiştirildiğini haber verdi. Danimarka'da yayınlanan bir gazete, bilhassa gençlerin kiliseye gelmelerini temin etmek amacıyla, rahibeler için bacak ve göğüs dekolteli, seksi giysiler hazırlandığını yazdı. Vietnam'ın *Thanh Nien* gazetesi, Maradona'nın, savaşçılığına ve cesaretine hayranlık duyduğu Vietnam halkının millî takımını çalıştırmaya karar verdiği haberini ilettili. *Vel Fecr* adlı Senegal gazetesinde "Ülkemize gelen ABD Başkanı Bill Clinton, Dakar Camii'ni ziyareti sırasında Müslüman oldu. Clinton'ın, adını Bilal olarak değiştireceği bildirildi" ifadelerine yer verildi.

2001 yılında meydana gelen 11 Eylül vakası, aynı yılın 1 Nisan günü yaşınsaydı, dünyanın birçok bölgesinde şaka olarak algılanacaktı. O zaman “tarihin en büyük terör eylemi” değil, büyük ihtimalle “tarihin en büyük şakası” şeklinde anılacaktı. 11 Eylül vakasını şu haliyle bile “büyük bir şaka” sayanlar var.

11 Eylül’le birlikte sahneye doluşan uzmanlar, terörü “zayıfların eylemi” diye tanımladılar. Terörist eğilimler taşıyanların cesaret, ahlak ve mühimmat bakımından geri unsurlar olduklarının altı çizildi. 7 Ekim 2002 günü, 11 Eylül’ün rövanşını[!] almak üzere Afganistan’a saldıran ve binlerce [bu yazının yazıldığı 12 Temmuz 2002’ye dek beşbin civarında] sivil öldüren [“süper güçlü” ya da “süper güç sahibi” değil, düpedüz “süper güç” şeklinde anılan] Amerika’nın cinai eylemleri ise nötr bir kelimeyle tanımlandı: “Operasyon”. Olayları, süreçleri, durumları ve kişileri tanımlamanın, konumlandırmanın, ambalajlamanın medyatik imkanlarını tekelinde bulunduran batı, hakikate şiddet uygulamak, manayı örtbas etmek ve anlamı engellemek suretiyle hayatı da ölümü de geçersiz kılan bir terör icra etmektedir. Namussuzluğun ileri bir evresi olarak, yaşamanın ve ölmenin uğursuzlaştırıldığı bu tabloda; masum yetimler, mahzun dullar, bılaç hastalar, pîr-i faniler, sahipsiz yoksullar... ölü ya da diri olmaları arasındaki farkın yokedildiği kimseler olarak bulunuyorlar.

Dünya şakalarla dolu bir yer: Şölene katılıyorsunuz ve bir de bakıyorsunuz ki yemek listesinde adınız yazılı! Sizi uyandırmak üzere başucunuza gelen kişi kesin bir sonuç elde etmek üzere kılıcını çekiyor! Rüyanızda hep batıya doğru giderseniz, uyandığınızda [ölü ya da diri] kendinizi yatağınızda bulursunuz. Uykusuzluk çekiyorsanız, rüya görüp görmediğinizden emin olmaya bakınız. Paniğe mahal yok; iki ayağı bir pabuçta olmak görgü noksanlığına işarettir.

SANIK SANDALYESİNDE AĞLAMAK YASAK

Hayatta elde edebileceğiniz her şeyin, sonunda çöpe gideceğini anladığınız zaman ağlamak çok kolaydır.

[**Chuck Palahniuk** *Cemiyet-i Müsademe*]

Günlerden perşembe, aylardan ekim; nedense, ekim ayının bütün günleri perşembeymiş gibi gelir bana ve ne zaman dumanlı bir yağmur yağsa, o gün benim gözümde perşembeleşir. Günlerdir tıklı kaldığım evimden biraz yürümek için çıktığımda, bahçemdeki, yağmur sularıyla dolmuş ve üzeri yapraklarla [ve çer çöple] kaplanmış havuzda bir potkal [Potkal: Çoğunlukla, açık denizlerdeki kimse-ler-ce denize salınan; içinde, kaza veya bir başka belayı karadakilere bildirmek üzere yazılmış bir mektup bulunan; ilgili birine işiştten geçmeden ulaşma ihtimali pek zayıf olan şişe.] gördüm. Açık denizde belaya uğramış biri-leri- tarafından gönderilmiş olamayacağına göre, potkal, yağmurla birlikte gökten düşmüş olmalıydı! Potkalı alabilmek için uzun bir ağaç dalı kullanmak zorunda kaldım; bu bir rakı şişesiydi ve ağzı tıpayla kapatılmıştı. Tıpayı dişlerimle söktükten sonra, şişedeki kağıdı çıkardım ve okumaya başladım:

“Benden bir yaş büyük olan kuzenim Sırrı kafayı sıyırmıştı. Bir akşam, evimizin yanındaki bağdan derilmiş üzüm-ler sofraya getirildiğinde cıglığı bastı. İddiasına göre, üzüm-

lerin içinde minik sincaplar vardı ve onları yemeye hazırlandığımızı anlayıp gözyaşlarına boğulmuşlardı. Sırrı, üzümle-
rin içindeki sincapların endişesini paylaşıyordu. Üzümler
yenmedi ve sincaplarla birlikte bir kenarda kuruyup gittiler.
Üzüm tanelerinin içinde sincap gören Sırrı, aynada kendini
göremiyordu! Ev halkı [nüfus: 13, yaş ortalaması: 33 -evde 10
yaşının altında ben dahil 4 çocuk vardı fakat babaannem ve
dedem 100. yaşgünlerini geride bırakalı yıllar oluyordu-] Sır-
rı'nın durumunu abartmak niyetinde değildi. Ne de olsa Sır-
rı ağırbaşlı bir çocuktı ve ağırbaşlılığın gizemine hürmet
edilmeliydi. Fakat birgün Sırrı 'Adorno okuyacağıma İbn-i
Rüşd okuyan birini seyrederim daha iyi' dedi! Durmadan bu
lafı tekrarlıyordu ve daha da beteri bu acayip cümleyi evin
kedisi Mitoş'tan duyduğunu söylüyordu! Nihayet babaannem
sevgili torununa teşhisi koydu ve kesin bir ifadeyle 'Bu çocuk
cinlenmiş' dedi. Cinlerin şerrinden Sırrı'yı kurtarmak üzere
dua etmesi için, 'derin'liği test edilip onaylanmış bir hocayı
ziyarete gittik. Amcam, hocaya durumu izah ettikten sonra,
hoca, amcamdan boş bir şişe istedi. Güçbela bir rakı şişesi
bulundu ve hocaya takdim edildi. Hoca dualar okuduktan
sonra aldığı derin nefesi, ağzını yusuvarlak yaparak şişenin
içine üfleyip şişeyi bir tıpayla kapattı ve 'Çocuğa musallat
olan cinleri bu şişeye hapsedtim fakat çocuğun ya da ailenin
bir başka üyesinin cinlenmesi halen ihtimal dahilindedir. O
yüzden bu şişeyi evinizin en yüksek yerine asmalısınız. Zira
cinler, evlere, çatıdaki küçük deliklerden girerler. Şişede
mahpus türdeşlerini gördüklerinde korkup kaçacaklardır, o
zaman sizin de başınız ağrımaz. Şişeyi bağladığınız yerden
en az 10-15 sene çözmeyin ki cinler aleminde sizin evin namı
yayılsın ve evinize girmesi muhtemel cin ahalisinin cesareti
iyice kırılsın' dedi. İçi cin dolu rakı şişesi, tavanarasının ta-
vanına iple bağlanarak sarkıtıldı. Sırrı şıp diye kendine gel-
di, bugüne kadar da tuhaf sözler söyleyerek kimseyi heyecan-
landırmadı. Liseyi yatılı okuduğumuz için yıllarca evimizden
uzak kalmıştık. Üniversitedeki ilk yılımdan sonraki yaz gün-
lerinden birinde [Temmuzun içinde eriyip gitmiş bir Perşem-
be günü], ikinci vakti evde başbaşa üzüm yerken anneme

sordum: "Tavanarasındaki rakı şişesine ne oldu anne?" An-nem boş gözlerle yüzüme bakarak cevap verdi: 'Çöpe attım.' İçimde binlerce 'cinli rakı şişesi' aynı anda patladı. Mahkum-lar sorumsuzca salıverilmişti; kim bilir şimdi neredeydiler ve ne yapıyorlardı. Sesimi çıkarmadan üzüm yemeye devam et-tim; karnımda gözü yaşlı sincaplar daldan dala zıplayarak, entelektüel atıkların kimyevi bir yoğunluk kazanmaya baş-ladığı beynime tırmanıyorlardı."

[Murdarın Tarihi ve Çöpe Giden Hikayecikler

-Balkan Örneği- Der.: Dusty Cloud]

Komiser Columbo [1970'li yılların, aynı adlı, ünlü televizyon dizisinin kahramanı / Peter Falk], suçlunun kim olduğuna dair ipuçları bulmaya çalışırken her fırsatta çöpleri karıştırır ve çoğu zaman suçluyu bu sayede en-selerdi. Günümüzde çöpleri karıştırarak kağıt, cam ya da teneke atıkları toplayan yoksulların ele geçirdikleri, bir-takım suçlara ilişkin ipuçları yok mudur acaba? Vardır el-bette, fakat onlar zaten geçimlerini çöplüklerden topladık-larını satmak suretiyle temin etmek zorunda bırakılarak cezalandırıldıkları, yani bir tür suçlu sayıldıkları için her-hangi bir suçlayıcı iddiada bulunabilecek makamda de ğil-dirler. Yukarıda aktardığım hikayede bahsi geçen cinli ra-kı şişesini bulması muhtemel bir atık toplayıcı yoksulun, bu mucizevi bela [belalar genellikle mucizevidir] vesilesiy-le bile olsa dikkat çekmesi ihtimal dışıdır. Yine de herkes az-çok farkındadır ki çöpe attığımız her şey aleyhimize de-lil olarak kullanılmaya elverişlidir. Bir bakıma çöplükler, suç kanıtlarının birikti ği bankalardır: Cinayet kurşunla-rının kovanlarıyla, perhizi bozanların yedi ği hamurışı tat-lıların ambalajları; uyuşturucu şırıngalarıyla, çalınmış cüzdanlardan çıkan kimlik belgeleri; maktullerin doğran-mış vücutlarıyla, kanun kaçaklarının perukları... çöplük-lerde harmanlanır. Ve bu bankalardaki mevduatımız bize vakitlice yüksek faiziyle birlikte geri döner.

Avrupalılar'ın yürüttüğü askerî yağmacılık, köleleştiricilik ve ekonomik sömürüye paralel olarak ortaya çıkan, tabiata yönelik endüstriyel gazap, sanayi devrimiy-le birlikte [XVIII. yy.] teknolojik bir ivme kazandı. XX. yüzyıla gelindiğinde, tabii döngülerle [hidrolojik döngü, karbon döngüsü vb.] sağlanan ekolojik denge iflasın eşiğine gelmişti ve dünya, doğaya karışmayan ve/yani doğal kaynak değeri taşımayan atıklarla dolup taşmaya başlamıştı. Giderek, dünyanın dört bir yanındaki hammadde ve enerjiyi vampirane yöntemlerle emen kapitalist batı ülkeleri, zehirli atıkları ihraç etmeye koyuldular: Semiz Hollandalıların dumanı üstünde kimyasal atıkları, Küba göklerini kirletmek üzere yola çıkarılıyor; her birinin tepesinde dalgalı bir Amerikan bayrağı dikili devasa şilepler, yerel yöneticilerin aklını çelen banknotlar sayesinde, Karadeniz'e zehir akıtıyordu...

Dünya hayatına seküler bir kutsallık atfeden çevreci grupların mentalitelerini ve etkinliklerini bütünüyle desteklediğimi sanmayın sakın. Tabiata saldıranlar kadar, tabiatı savunanların da yaklaşımlarında salaş bir dünyeviliğin ağır bastığını görmek zor değil. Ağaçları; hammadde olarak algılayanlarla, havayı temizleyen nesneler sayarak önemseyenler arasında farktan çok benzerlik olduğunu söyleyebiliriz. Tabiatı kontrol altında tutma fikri, çevreyi kirletenlerin de, koruyanların da ortak paydasıdır. Fokları öldürmek için harekete geçenlerle, yaşatmak için çabalayanların davranışlarında, aynı müdahalecilik motifi hakimdir. Çevrecilerin ulaşmaya çalıştıkları vicdani tatmin ile diğerlerinin sağlamaya uğraştıkları ekonomik-bedensel tatmin birbirini destekleyici bir işleve sahiptir. Felaketin duygusal yüküne ev sahipliği yapanların elde ettikleri kira gelirinin muhasebe kayıtlarını ben tutmuyorum ve/fakat orman yangınlarına prim verenlerin kravatlarına mürekkep püskürtmek ya da şarjör boşaltmak gibi arzularımı kimlerle paylaşacağım hususun-

da dikkatli olmam gerektiğini biliyorum. İdeolojisini çöpte bulanlar kadar, Amazon Ormanları'nda, Pasifik'te veya penguenler diyarında bulanlardan da uzak duruyorum. Çevre temizliği ve silahsızlanma eksenli muhalefet biçimini, safdilane bir oluşum sayarak azımsamıyorum; hiç de safdilane motifler içermediğini ve sahteliğe fazlasıyla açık bir doğallık talebinin varyasyonlarından ibaret olduğunu düşündüğüm için küçümsüyorum. "Benim işim, sırların sır olarak kalmasına hizmet etmekten ibaret. Çöpleri karıştırırken bulabileceğimden fazlasına hiçkimsenin sahip olmadığını bilmenin ferahlığıyla yavaşlıyorum: Evrensel ve yuvarlak bir mesajı, yırtık ayaklarıma kadar taşıyan bir Greenpeace rozeti ile hamurlaşmış bir Rudolf Bahro posteri."

Nietzsche, "İnsan, geçimini bir düşmanla savaşarak temin ediyorsa, bu düşmanın ölmemesi onun çıkarı gereğidir" diyordu. Tabiatla mücadele etmekte ileri gidenlerle, bu mücadelenin, insanın yenilgisi anlamına gelecek bir zaferle sona ermesini [gerekirse düşmanlık bahsini kapatarak] önlemek isteyenlerin çatışmasında taraftar olmam-ız- gerektiğini hiç sanmıyorum.

Hammadde ve enerji namına ne varsa, kapitalizmin atık üreten mekanik döngüsüne dahil ediliyor ve her türlü aşırılığa gebe bu fahiş mekanizma yepyeni saçmalıklar doğurarak geliyor. Saçmalığın yalnızca mantıksal kopuştan ileri geldiğini düşünenler; meteor çamurundan yapılmış kapacak, toplu yellenme terapisi organizasyonu, pıhtılaşması kimyasallarla önlenmiş [duvarlara yazı yazmak için kullanılan] köpek kanı spreyi gibi ürün ve/ya da hizmetlere para yatırma yarışını klasik ya da modern mantığın kalıplarına dökmekte zorlanmayacaklardır. Buna karşılık, toplum hayatına hükmeden ve sanatsallıktan alabildiğine uzak saçmalıkları ahlaki kriterlerle tespit edenlerin; yaşama alanlarımızın ekonomi terimleriyle kuşatılmasındaki tehlikeyi kavramaları ihtimal dahilinde-

dir. Sahteliğin, kaosun, boşunaliğın ve yalanın [herhangi bir ahlaki tutumun belirmesine kaynaklık etmediği için] zehirleyici atık niteliği taşıdığı bilgisine de ancak ahlaklı kişiler yaklaşabilirler.

Tasarlanmış sahte arzuların ayakta tuttuğu modern uygarlığın hızla atık yığınları oluşturmaya yönelik motivasyonu, Dünya'yı çöplüğe çevirdi. Kara parçaları, sular ve gökyüzü çöplük haline geldi. Dahası, insanoğlu, Dünya'nın dışına da çöp yığmayı başardı! 2001 yılının Mart ayında Singapur'da düzenlenen Uluslararası Uzak Hukuku Konferansı'nın açılışında konuşan Singapur Adalet Bakanı Çan Sek Keong, Rusya'nın hurda uzak istasyonu Mir'in 20 Mart'ta atmosfere sokularak Pasifik'e düşürülmesi vesilesiyle uzak çöplüğünü denetleyecek ve Yeryüzü'nü koruyacak bir yasa çıkarılmasını teklif etti. Paris'teki Uluslararası Uzak Hukuku Enstitüsü'nün Başkanı Nandasiri Jasentuliyana da, halen Dünya yörünge-sinde seyreden insan yapımı malzemenin yüzde 95'nin [1500 civarında uydu dahil, 40 milyon parçadan fazla] 'hurda ve çöp' olduğunu hatırlatarak, yörünge çöplerinin işleyen uzak araçları için de tehlike oluşturduğunu belirtti. Bu, aynı zamanda, başımıza asitle karışık hırdavat yağması için gereken hazırlıkların tamamlanmak üzere olduğu anlamına geliyor!

Gezegemimizin mazbut bölgelerine dönelim: İlgililer, 60.000 kişilik bir mahalleden bir haftada 54 kamyon dolusu yani 2100 m³ çöp çıktığını kaydediyorlar. Bu durumda, Kadıköy gibi 28 mahalleli bir ilçeden çıkan atık miktarı, kısa zamanda başedilmez bir yığın oluşturabiliyor. Kadıköylüler, Fenerbahçe Stadi'nı çöp kutusu olarak kullansalar, bu stadın alanı 19.800 m² ve tribünün en yüksek yeri 25 metre olduğuna göre, tüm Kadıköy'ün çöpleri 60 günde stadyumu tepeleme dolduracaktır!

Neyin çöpe gitmesi gerektiği hattâ nerenin çöplük

olduğuna ilişkin kesin yargılara varmak günden güne zorlaşıyor. Bazı hamarat Almanlar, "Margarin ambalajlarından yumurta kartonlarına kadar bir sürü atıkla; takı, fotoğraf çerçevesi ya da kalem kutusu nasıl yapılır?" türünden ilginç sorular ortaya atıp, bu soruların cevaplarının yer aldığı kitaplar yayınlıyorlar. Ev ekonomisi uzmanları, ıvır-zıvırdan kurtulmanın icat çıkarmaya dayalı yöntemlerini anlatan programlar hazırlıyorlar. Öte yandan diyet kola ile benzini belli oranlarda karıştırarak bomba yapabileceğini söyleyenler, evde diş macunu üretmenin yollarını gösterenlerle yarışıyor. Tüketimi örgütleyenler en dedikoducu arkadaşımıza hediye etmemiz için eğitilmiş bir papağan satınalma fikrini kafamıza sokarken, tutumluluk kumkumaları da tüketirken üretmenin derme çatma labirentinin ruhsatlı inşaatını sürdürüyorlar. Asi ruhluları yatıştırma amacıyla oluşturulan Püsür, Sümük ve Cüruf Platformu'ndaki yapay hıçkırık fırtınası altında debelenme seferberliği için ücretsiz üyelik başvurusu formu çöp [pardon] posta kutunuzda sizi bekliyor!

TERÖRİST ÇÖP ADAMLAR

2001, Ankara Macerası: [Adını buraya yazmaktan son anda vazgeçtiğim ve] altmışına dayadığı merdivenin son basamağında tek ayak üstünde bekleyen R.O.'nun evinin kapısı tıklatıldı. R.O. oralı olmayınca kapı yumruklanmaya başlandı. Gelenler, ihtiyarın komşularıydı. R.O., komşularını delice bir kabalıkla defetti: "Alabildiğine uzaklaşın evimden, teresler!" Uzun zamandır R.O.'nun evinden yayılan kokulardan iflahı kesilen komşular, şikayetlerini polise ve belediye yetkililerine iletiler. Polisler, zabıta ve temizlik işçileri R.O.'nun evine girdiklerinde şoke oldular, çünkü evin odaları tıka basa çöple doluydu: Keçeleşmiş kedi ölüleri, yüzlerce paslı yağ tenekesi, kurtlanmış peynir parçaları... R.O.'nun bütün itirazlarına rağmen ["Özel eşyalarımı zorla almaya hakkınız yok! Ben

kimseye zarar vermiyorum!"] boşaltılan evden onbir kamyon dolusu 'özel eşya' çıkarıldı. O sırada, Antalya'da: 94 yaşındaki Bayan M.U.'nun evinden beş ton çöp çıkaran belediye işçileri yorgunluktan bitap düştüler. Bir hafta sonra Sakarya'da: S.A.'nın, perdelerini sürekli kapalı tuttuğu ve geceleri hiç ışık yakmadığı evi [tabii ki komşularının ihbarı üzerine] belediye yetkililerince basıldı. Eve girdiklerinde baygınlık verici pis bir kokuyla sarsılan yetkililer, ağlama sesi gelen arka odaya girdiklerinde dehşete kapıldılar: Çöplerin arasında, derisi kabuk bağlamış ve saçları kirden dökülmeye başlamış iki aylık bir bebek duruyordu! Vücudunun her yerinde morluklar olan, doğduğundan beri hiç yıkanmadığı ve uzun süredir aç olduğu anlaşılan bebeğin altına konulan bez parçası, yırtık bir kadın çorabıyla bağlanmıştı. Fareler, örümcekler, hamamböcekleri, solucanlar, tesbihböcekleri... ile barış içinde birarada yaşadığı evinden yaklaşık 3 ton çöp çıkarılan anne S.A., görevlilere, bebeğini kendisinden almamaları için yalvardı: "O benim her şeyim, onu sizin hastanelerde yaptığınız gibi besliyorum, temizliyorum. Onun için bir çöp bile atmıyorum." Kızına, TV'de izlediği ve beğendiği bir oyuncunun dizideki adını verdiğini belirten S.A., şunları söyledi: "İnsanlar beni hep aldattı. Bu çocuk ise benim bütün dünyamdır. Onu benden kimse alamaz. Bana iş bulsunlar çalışırım. Ama çocuğumu benden almasınlar. Evimde perdeleri kapalı tutup, lambaları yakmamam, gözlerimdeki rahatsızlıktan. Yoksa ben vampir değilim." [S.A. bir süre psikolojik tedavi gördükten sonra taburcu edildi. Bebek S.A. ise önce çocuk yuvasına verildi fakat daha sonra -27 Ağustos 2001'de- annesine iade edildi.]

R.O., M.U. ve S.A.'nın evlerini çöplüğe çevirmelerini fitirtmiş olmalarıyla açıklamak kolay ve rahatlatıcı olabilir. O halde mezkur evleri sadece birer çöplük değil, aynı zamanda küçük birer [delilerin tedavi değil, hapsedildikleri yer anlamında] tımarhane olarak gördüğümüzü belirtme-

miz gerekecek. Öyleyse, soralım, adlarının başharfleri geçen kimselerin şahsi tımarhanelerine giren çöpler nereden çıkıyor? Bizim evlerimizden, değil mi? Yani bizler neyi ihraç ediyorsak onlar onu ithal ettikleri için deli damgası yiyorlar. Buraya kadar bir sorun yok gibi görünebilir, fakat bizim ihracatımız bu kadar büyük miktarlarda olmasaydı; R.O., M.U. ve S.A.'nın, toplumumuzdan bu işrenç atıklardan başka, karşılıksızca ve sürekli umabilecekleri bir tek şey bile olsaydı, çöpleri değil onu tercih etmeyeceklerini kim iddia edebilir? Bizler sahici tebessüm [ve tebessümün doğal uzantılarını] bile üretemeyen yaratıklar değilsek, bir Komiser Columbo ordusunun dahi tasnif edemeyeceği bunca suç kanıtını ne diye poşetlere, kutulara, konteynırlara ve kamyonlara aktarıyoruz? Hiç tadılmadan son kullanma tarihi geçen yiyeceklerle ömür boyu doyabilecek binlerce kişinin zifiri bir çaresizliğe sürüklenmesinin sorumlularını gösteren deliller, her gün, yanıımızdan geçtiğinde bizi koku şokuna uğratan dev kamyonlarla taşıyor! Çöplük-evler; şehirlerdeki açgözlülüğe ve israfa dayalı üstünlük arayışından kaynaklanan çalkantıların sebep olduğu biçimsel bozukluklardan sadece biridir. Süper-marketlerle evler arasındaki trafiğin o çok övülen akıcılığındaki muhtemel bir aksayış, gündelik fetişizme yataklık eden lüks konutları birdenbire birer pislik şatosuna dönüştürecektir. Yani, evlerimiz halen/her an çöplük olmaya aday birer tımarhaneden başka bir şey değil. Bir insanı çöplükten çıkarabilirsin fakat o insanın içindeki çöplüğü çıkaramazsın.

XX. yüzyılın ortalarından itibaren, modern uygarlığın idealize ettiği [ve kontrolden yana çabalara eşlik ederek kontrol edilemez çoklukta/çeşitlilikte kontrol mekanizmaları doğurmasına sebep olan] kolaylıklar, kritik [yani/çünkü kitlesel] bir aşırılık evresinde, tek bir insanın ya da küçük bir grubun, yeryüzündeki yaşamı bütünüyle etkileyecek derecede büyük felaketlere yol açabileceği bir

hale geldi. Kısacası, tüketim-atık uygarlığı, terörün imkanlarını genişletti. Tüketim toplumunun üyeleri, bütün ilgileri kuşatan tüketme eyleminin hızlanmasına ve yayılmasına hizmet eden aracı-nesnelerdir. En asil heyecanlar bile para ile malın, para ile paranın, para ile duygunun yer değiştirmesine elverişli, kirli/kaygan bir zemine [zorunlu olarak] indirilmiştir. Tüketen kimse dahi öznelik katına yükselemiyorsa, insanın da [duygusal, entelektüel, cinsel... ama her halükarda ölümcül bir kullanıma uygun] bir tüketim maddesi olarak bir başka insan tarafından ele alınmasında şaşılacak bir yön yoktur. Araç bolluğuyla amaç kıtlığı [Tek amaç: Tüketmek] arasında sıkışan kimseler-in özneleşmek amacıyla tüketim eylemini kendilerine mal etmek için karakersiz bir şiddete başvurmalarına terör denir. Teröristlerin işi, son kullanma tarihi gelmemiş/geçmemiş nesne-kimseleri çöpe yollamaktan ibarettir; tam da bu sayede, yaşamasına göz yumdukları nesne-kimselere, kendilerinin son kullanma tarihleri hakkında düşünme fırsatı verirler. Bir son kullanma tarihi olduğu fıkırdan rahatsızlık duymayanlar, miadları dolmadan çöpe gönderilmekten ölesiye/öldüresiye korkarlar. Ölünceye dek tüketememe korkusu, ölümcül bir biçimde tüketilme korkusuyla at başı gider.

Aslında modern tüketim/atık uygarlığı, terörün birdenbire açığa çıkardığı felaketleri sürece yayan bir işleyişe sahiptir ve terörizmle arasındaki tek fark budur! Dikkat edilirse, 11 Eylül 2001 günü gerçekleştirilen terör eylemleri, uygar dünyayı üzüntüye boğmaktan çok 'uygarca' operasyonlara yöneltti! Çöplüğe çevrilecek yerlere yapılacaklar öne alındı; operasyonun hızı artırıldı, hepsi bu! Ayrıca, İkiz Kuleler'in [Twin Towers], içinde insan cesetlerinin bulunduğu bir çöplüğe dönüştüğünün göze batmaması için ne gerekiyorsa yapıldı. Cesetler gözlerden saklandı ve enkaza postmodernist sanatsal bir yığıntı görünümü verildi. Entelektüellerin yöresinde uçuşan ilham perileri-

ni taşıyan gümüş astarlı bulutlar!

11 Eylül'de çöken kulelerden 1,2 milyon ton döküntünün yanısıra, insan vücutlarından kopan ve kime ait olduğu bilinmeyen 15 bin parça çıkarıldığı açıklandı. Tıbbi gözlemci Dr. Charles Hirsch, kurbanların ailelerine, yakınlarının cesetlerinin bulunma ihtimalinin çok düşük olduğunu; ve binlercesinin, çarpan uçakların yaydığı yüksek ısıнын, kulelerdeki çelik blokları ve asansör boşluklarından, geniş bir bölgeye iletilmesi yüzünden 'buharlaştığının' tahmin edildiğini söyledi. Hirsch, kurbanların [çöp adamlar] bir kısmının da, yıkılan binanın tozları arasına karışarak eridiğini kaydetti. Kurbanların aileleri, Dünya Ticaret Merkezi kalıntılarının Staten Adası'na nakledileceğinin açıklanması üzerine, enkaza karışan yakınlarına 'çöp' muamelesi yapılmasına itiraz ettiler. [Acaba 11 Eylül'den önce İkiz Kuleler'den günde kaç ton çöp çıkıyordu?] Oysa, insanın insana çöp muamelesi yapması dışındaki iletişimsel seçeneklerin tasfiye edildiği bir çağda yaşıyoruz. Kuvözle tabut arasındaki mesafe, deep freeze ile çöp konteynırı arasındaki farka uyarlanmıştır; üstelik bu dördünün birbirileriyle yer değiştirdikleri olaylara da sık rastlanır: Kuvözden çöpe, çöpten deep freeze'e, tabuttan çöpe, çöpten tabuta... geçişler [ilkesel olarak] kolaylaştırılmıştır.

"Açıklamaların yığın yığın biriktiği bir çöplük olmalı bir yerlerde. Bu münasip manzaranın içinde kaygı veren tek bir şey var: Birisinin çöplüğü de açıklamayı başaracağı gün neler olabileceği düşüncesi." yazmış Julio Cortazar. Anlam arayışı içinde atılan her adımın bizi çöplüğe yaklaştırması; her şeyin çöpleşmenin çekim alanına/menziline/yörüngesine girmesi; metinlerin, cümlelerin, harflerin gelgeçliğin tablasında biriken izmaritlere dönüşmesi; farklılık namına benzerliğin, değişiklik namına tekrarın, sıradışılık namına adiliğin çoğaltılmasından ötürü [totemlerin doluşturulduğu] çöplük tabulaştı. Çöplük: Ken-

disine dokunmadan beslediğimiz bir canavar. Çöplüğün yere göğe sığmayan imparatorluğunun gücü, onu meydana getiren emperyalist kökeni yeni Haçlı Seferleri'ne zorluyor. Kaldı ki, açıklamakta zorlandığımız asıl husus, buzdolaplarımızın, televizyonlarımızın, bilgisayarlarımızın, giderek evlerimizin, motorlu taşıtlarımızın, işyerlerimizin, daha da ileri giderek otobanlarımızın stadyumlarımızın, alışveriş merkezlerimizin ve bütün bunların berisinde gövdemizin, kafamızın ve hele kalbimizin birer çöplükten başka ne olduğu/olabileceği meselesidir.

KAN ŞELALESİNE SÜZGEÇ

Batı Londra'daki Eyesto'rm Sanat Galerisi'nde, modern sanatın duayenlerinden kabul edilen ve çalışmaları uluslararası bir kitle tarafından izlenen Damien Hirst'in sergisi için yapılan açılış kokteylinin ertesi günü [17 Ekim 2001] işyerine gelen galeri temizlikçisi Emmanuel Asare boş şişeler, kirli kütblaları ve kahve fincanlarıyla karşılaşınca temizlik yapmak üzere kollarını sıvadı. Ancak süprüntülerle birlikte Hirst'in eserlerini de çöpe yolladı. "Ortalığa bakınca şöyle bir iç geçirdim çünkü çok karıştı ve bir sürü çöp vardı" diyen Asare "Bir an bile tereddüt etmedim çünkü oradakilerin sanat eseri olabileceği hiç aklıma gelmedi. Sanat gibi görünmediler gözüme ve ben de hepsini çöpe attım" şeklinde konuştu. Galeri sorumluları çöpleri boşaltarak çıkardıkları eserleri eski yerlerine yerleştirmek için bir gece önce çekilen fotoğrafları kullandılar. Turner ödülü sahibi sanatçı Hirst ise eserlerinin çöpe atılmasından ötürü kızgın olmadığını, aksine bu olayın çok hoşuna gittiğini söyledi.

Çöplükten kurtulmak üzere hazırlanmış kaçış planları olarak önemseydiğimiz sanat eserleri de artık çoğunlukla [alinyamızda kayıtlı] hayalkırıklığımızın bize zimmetli olduğunu teyid etmekle yetinen acziyet beyanlarıdır. Sanat yoluyla intikam alma ümidi, yerini, kayıtsızlık

ya da yıkıcı bir ilgiyle sanattan intikam almaya bıraktı. Sanattan konuşacak ve/ya da sanatını konuşturacak sanatçıların nesli kurumaya yüz tuttu. Sanatçı sıfatıyla meydana çıkanların; iktidara da kitleye de, dalkavuklukla 'çöpçatanlık' karışımı bir edayla hitap etmeleri, çağcıl bir kurala dönüşmüş görünüyor. Halbuki, sanatçının anlaşılmaya ve anılmaya değer oluşu, önemli ölçüde hiza-ya/yola [ve gerektiğinde 'dize'] getirici gücüne bağlıdır. Sanatçının gücü derken, kabalıkla [hele ki kaba kuvvetle] hiçbir alakası olmayan bir şiddeti, estetik bir yiğitliği, barıştan türeyen bir kahramanlığı ve ahlaki reflekslerde ifadesini bulan bir savaşkanlığı kastediyorum. Endüstriyel ve kitlesel nitelikli, dolayısıyla kullanılıp atılmak üzere hazırlanan hiçbir şey sanat eseri değildir.

16 Mart 2000 Perşembe günü Los Angeles'ta bir depoda bekletilen ve on gün sonraki ödül töreninde sahipleri açıklanacak olan 55 Oscar heykelciği çalınmıştı. Amerikan polisi ve FBI ajanları heykelcikleri çalanları törenden önce yakalayabilmek için canla başla çalışıyorlardı. Medyada her gün, Oscar'ların kimlere verileceğine dair tahminler, eski Oscar törenlerinin anlatıldığı belgeseller, Oscar adaylarının demeçleri... türünden yayınlar birbirini kovalarken, heykelciklerin çalınması gündeme bomba gibi düşmüştü. Kim çalmış olabilirdi? Oscar Amca'nın altınla kaplı küçük heykelleri kaç para ederdi? FBI hırsızları yakalayabilecek miydi?.. Heykelciklerin yerini ihbar edene 50 bin \$ ödül va'dedilmişti. Derken, L.A. polis teşkilatı binasının telefonlarından biri çaldı: "Kore Mahallesi'ndeki 'Büyük Birader'in Yeri'nin tam karşısındaki 'Yok Yok Market'in arkasında..." "Ne varmış o marketin arkasında?" "Oscar heykelcikleri." "Hangi evde?" "Evde değil..." "Orda eski apartmanlardan başka bir şey yok ki?" "Var." "Ne var, çabuk söyle?" "Büyük bir çöp tenekesi." Bu konuşmadan dört dakika sonra polis arabaları, Yok Yok'un arkasındaki çöp kutusunun etrafını sarmıştı bile.

Sahiden de kayıp heykelciklerin 52 tanesi çöplerin arasındaydı. Geriye kalan üç heykelcik, bütün aramalara rağmen bulunamadı. Ve bazı Oscarlı filmlerde de [*L.A. Confidential* vb.] temsil edilen Los Angeles polislerinin çöpten çıkardıkları heykelciklerden birine, 26 Mart günü, 'En İyi Film' seçilen *Amerikan Güzeli* [*American Beauty*] layık görüldü!

28 Nisan 1993 günü, sabah 09.30'da tam 39 kişinin öldüğü büyük bir facia meydana geldi: İstanbul-Ümraniye'deki Hekimbaşı çöplüğü patladı! Patlamanın sebebi, çöplüğün içinde biriken metan gazıydı. Yanardağdan püsküren lavlar gibi saçılan binlerce ton çöp, Kazım Karabekir Mahallesi'ndeki derenin kenarında bulunan gecekonduların üzerine fantastik bir kabus gibi çöktü. 11 gecekondunun çöp yığınlarının altında kaybolduğu korkunç olayda, dev bir zehirli balyoza dönüşmüş çöpler, insanları ezdi. Berbat bir koku heryeri kapladı. Kurtarma çalışmalarını yürütürken, yakıcı metan gazı nedeniyle gaz maskesi kullanmak zorunda kalan ekipler [nitekim bazı vatandaşlar patlamadan ötürü kör olmuşlardı], ikinci günün sonuna kadar, çöp yığınlarının altında kalan kimselerden 27'sinin cesedini bulabildiler. 12 kişinin cesedine ise hiçbir zaman ulaşamadı. Çöplük alanının üzeri yetkililerce toprakla kapatıldı ve yeni patlamalar olmaması için, havalandırma bacaları dikildi. Bu bacalardan yükselen alevler günlerce dinmedi. Daha sonra ağaçlandırılan, futbol ve basketbol sahaları yapılan çöplük alanında ölenlerin anısına, biri TBMM, diğeri İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından iki anıt yaptırıldı.

Çöplüklerin patlaması bir tabiat olayı değil; tüketim hırsının özündeki saldırganlık ve paniğin skandallanıp budaklanarak geri dönmesidir. [Ümraniye'deki patlamada canından olanların ölümü hakkettiklerini söylemiyorum, kaldı ki, şehrin Anadolu yakasından çıkan çöplerin hemen hemen tamamı Hekimbaşı çöplüğüne taşınıyordu.] Çöp-

lüklerin patlayıcı ortamlar olması ne ilginç. Belki de İkiz Kuleler'e kimse saldırmasaydı, zamanı gelince onlar da kendiliğinden havaya uçacaktı!.. Teknolojik ürünlerin [tankların mesela] kötüye kullanılmasından şikayet etmek ne kadar aptalcaysa [ayrıca, terör/tedhiş, sürekli yeni araçlar peşindedir] tüketimin hızlanması ve yayılmasından ötürü etrafımızda güller açmasını beklemek de o kadar aptalcadır. Nasıl ki Amerika'nın göze batan ekonomik ve askerî sembollerinden olan İkiz Kuleler [WTC] ve Pentagon'a yönelik saldırıların sanıkları arasında bizzat Amerikan unsurlar da yer aldıysa, çöplerin çoğaldıkça çoğalmasından ileri gelen meselelerin de başlıca sanıkları tüketicilerdir. Kağıtları, tenekeleri ve camları ayrı paketlere doldurarak sağlanan geri dönüşümün ise asıl işlevi, tüketimin özü itibariyle sapıklıktan ibaret olmadığı izlenimi uyandırmaktır. Kan şelalesine süzgeç! Şirket kârlarını artırabilmek amacıyla, eskiyen elektronik cihazların parçaları da yeni ürünlerin yapımında kullanılıyor. 1990'lardan itibaren uygulanan 'Demontaj Projesi' çerçevesinde, firmalar, tüketicilerden eski elektronik eşyalarını satın alıyorlar. XXI. yüzyılın ilk aylarında, bilgisayar firmalarının üretim departmanlarında 150 milyon 'eski' [çoğu bir yıldan az kullanılmış] bilgisayar yığılmıştı. Bilgisayarlar ne kadar hızlı eskirlerse, parçalarının, yeni üretilen bilgisayarlarda kullanılmaları o kadar kolay oluyor. Üretici şirketler, bu uygulamalarını 'çevreye duyarlılıkta ifadesini bulan bir etik süreç' diye sunuyorlar. Bazı BMW otomobillerinin ağırlıklarının yüzde 85-90'ı geri kazanılmış parçalardan oluşuyor. Büyük otomobil firmalarının teknisyenleri, gıcır gıcır otomobilleri söküp-takma alıştırmaları yapıyorlar. 'Demontaj' ve geri dönüşüm projeleri, üretim hızını artırmaya ve maliyetleri düşürmeye matuf. Teknoloji; tüketicinin elinde çöpten başka bir şey olmayan ne varsa onu, üretici için 'yepyeni' bir makinenin parçası haline getiriyor artık. Avrupa Parlamentosu da, üreticilere [şimdilik] am-

balajları geri kazanılmış maddelerden yapma zorunluluğu getiren bir yasa çıkardığına göre, ideal koşullarda, çöpe yolladığımız şeylerin yenilenmesiyle elde edilmemiş hiçbir şey satınalamayacağız demektir. Yaşamamız, çöpe attıklarımız kadar, çöpten aldıklarımıza bağlı hale gelecek! Son kullanma tarihi geçtikten sonra mezarlık adı verilen çöplüklere nakledilen insanların da geri dönüşümü [ekonomik değerinin korunması] sağlandığı zaman, zaten içinde bulunduğumuz zombiler çağına resmen gireceğiz. Zombiye yaş sorulmaz fakat, boş bulunup sorduğumuzda, şöyle bir cevap almamız pekala mümkün olacak: “Babamın ölümünden 8, annemin ölümünden 4 yıl sonra doğmuşum”!

Sonuç itibariyle, çevreci sol söylemlerin sahipleri- nin [ve diğer ekoloji fedailerinin], kontrolden çıkan tahakküm politikalarının [yani sağ politikaların] yeniden kontrol altına alıcı özelliğine kavuşması gerektiği yargısından başka bir şey ortaya koymadıklarını göz önüne alırsak, sanık sandalyesinde ağladıklarını öne sürebiliriz. Yani, kim ki tarım alanlarına besin değeri olmayan ürünler ekilediğinden yakınıyor; kim ki yirmi yılda yarısı yok edilen yağmur ormanlarına ağıt yakıyor; kim ki her yıl Yeryüzü’nün 15 milyon dönümlük kısmının çöle dönüştüğünü gözyaşları içinde haykırıyor; kim ki Dünya’da yaşayan herkesin vücut yağlarında DDT bulunduğunu söyleyerek ah vah ediyor; kim ki tanker kazaları, patlamalar, savaşlar vs. yüzünden denize ikimilyon tondan fazla petrol döküldüğü için hüngürdüyor; kim ki sanayi atıklarının yüzlerce kilometre ötedeki alanları kirlettiğini teessüfle dile getiriyor; kim ki asit yağmuru arabasının boyasını akıttığı için hüzünleniyor... sanık sandalyesinde ağlıyor demektir. Sanık sandalyesinde ağlamak yasaklanmalı mı peki? Bu kadarı benim ilgi alanıma girmiyor. Fakat şunu gayet iyi biliyorum: Nihayetinde sandalyeler de gözyaşları da çöpe gidiyor; geriye yasaklar ve sanıklar kalıyor.

"DİKKAT! AIDS'Lİ PİTBULL VAR!"

Düşmanın bir biçiminde bir kek yap ve onu fırına sür.
Ne kadar yanarsa o kadar lezzetli olur!

[Rodney Whitaker *Holding Bulldogu*]

Bir kimse, mesleğini hangi malzemeye icra ediyorsa onu silah olarak kullanabilmelidir. Kasap, bıçağı; terzi, makası; berber, usturayı; çiftçi, orağı; arabacı, kamçıyı [ya da nakliyecisi, motorlu taşıtı]; cerrah, bisturiyi; yargıç, tokmağı; polis, tabancayı[!]... Belki de insanlar ellerindeki silahları mesleki amaçlar için kullanabildiklerinden ötürü muhtemel ölümcül eylemler hayata geçirilmeyordur. Meslek sahibi olmanın en iyi yanı belki de bize kişisel sınırlarımızın ihlal edilmesini önleyen, caydırıcı [ve aynı zamanda cezbedici] bir güç kazandırmasıdır. Ayrıca, şair, kelimelerle; ressam, renklerle; müzisyen, notalarla... muhatabını tam kalbinden vurmali, değil mi?

Caydırıcılık, muhtemel bir ihlali önleme çabasını ifade eder. Bir saatin elli dakika sürmesinin, paralel iki çizginin kesişmesinin ya da okyanusun ısıtılmasının engellenmesi için didinenlerin caydırıcılık telakkisi konumuzun dışında ve uzağında. Gelgelelim her yerde izini sürdüğü biricikliği yakaladığı anda imha eden sistemin

caydırcılığını da cazip bulmuyoruz. Deliğinden bandoyla çıkarılan yılan sürüsünün tatlı dille geldikleri yere geri gönderilmeleri ihtimali üzerinde duruyoruz. Tatlı dil ve tabancayla, sadece tatlı dille yapılabilenden daha çok iş yapıldığını da biliyoruz [Al Capone söyledi/gösterdi].

Kanada'lı çiftçi Robert William Pickton'ın 10 dönümlük domuz çiftliğinin demir kapısında "Dikkat! AIDS'li pitbull var!" yazılıydı. Komşuları, 52 yaşındaki [52 yaşında olmak berbat bir şey olmalı; sanırım böyle bir şeye insan en fazla bir yıl katlanabilir] kızıl sakallı Pickton'dan pek hoşlanmıyor ve onu kendi aralarında "Kabus" diye anıyorlardı. Öte yandan, zaman zaman ziyaretine gelen Vancouver'li fahişeler Pickton'a "Cici Çiftçi Willy" lakabını takmışlardı. Derken, 2002'nin 24 Şubat günü, Pickton tutuklandı. Besbelli, köpeğe karşı etkili formüllerini ezberlemiş olan Kanada polisi "AIDS'li pitbull" uyarısından korkmayarak içeriye dalmıştı. Gerçi çiftlikte öyle ya da böyle bir pitbull olup olmadığına dair bir bilgimiz yok maalesef. "Cici Çiftçi Willy"nin, [1984'ten itibaren] onsekiz yıl boyunca ortadan kaybolan tam 50 fahişeyi öldürüp cesetlerini parçaladıktan sonra kıyma makinesinden geçirerek domuzlara ikram ettiğinin anlatıldığı haberlerde AIDS'li pitbull'un varlığı ya da yokluğuna değinilmedi. Son kurbanının Andrea Joesbury [22] adlı uyuşturucu bağımlısı bir fahişe olduğu anlaşılan Pickton'ın, 100 polisin altını üstüne getirdiği çiftliğinde 6 maktulle ilgili kesin delillerin ele geçirilmesi 4 Nisan'a dek sürdü. Cesetlerden artakalan kırıntı ve tozların kimlere ait olduğunun DNA testleriyle tespit edildiği belirtildi. Geriye kalan 44 kurbanı bulabilmek için polisin aylarca çalışması gerekebileceği kaydedildi. Ortayaşlı, yükünü tutmuş bir domuz çobanı iken birdenbire sapıklığıyla üne kavuşan Pickton'ın mahkemede kendisine yöneltilen suçlamalara hiç tepki vermemesi de, bazı çevrelerde takdirle karşılanmıştı. Kasaba kasaplarına özgü hoyrathğa aşırılık aşıla-

yan “Cici Çiftçi Billy”; zevk için kiraladığı kadınları öldürmek suretiyle acayıplığı [acayıplık bakir-e-dir] taçlandırıp, kıyma makinesini illegal [ve/çünkü gerçekdişi] amaçlar uğruna kullanarak sanki birilerini adı konmamış bir sorumluluktan kurtarmıştı. Ve o 18 yıllık bir gecikmeyle keşfedilmiş bir stardı. Bugünlere domuz homurtuları, fahişelerin imdat çılgınlıkları, korkak komşularının mırıltıları ve pitbull özel efektleri arasından geçerek gelmişti; biraz yorgun ve dalgın görünmeye hakkı vardı...

Geleneksel şiddet dokunsaldı ve kurbanını mualakta bırakmazdı; modern şiddet ise daha ziyade ekrandan yansıyan [görsel] ve etten kemikten arınmış bir faaliyet gibi görünüyor. Halbuki modern şiddet ona eşlik eden riyadan ötürü katmerlenir. Şiddetin görüntüsünü tüketenler, hem [kanın gövdeyi götürdüğü bölgeden yeterince uzak olduklarını kanıtlayan] ekranın himayesi altındadırlar ve hem de medyatik kinayelerle tehdit edilmektedirler. Öldürme teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte bir anlama kavuşan terör, kitle iletişim araçları sayesinde dehşeti en ücra bölgelere dek saçabilmektedir. Medya desteği olmasaydı, terörizmin başlıca fonksiyonu icra edilemeyecekti; yani belli ya da belirsiz bir kitleyi dehşete düşürmeye dayalı ‘iletişimsel’ etki doğmayacaktı. Şehir merkezindeki bir kamu binasını zaptederek diyelim 50 kişiyi rehin alan eylemciler, harekete geçmek için televizyon muhabirlerinin kameralarıyla çıkagelmelerini beklemeye koyuluyorlar; kameramanlar da apar topar, silahlar [hele ki belagatin zirvesindeki bombalar] konuşmaya başlamadan olay mahalline koşuyorlar. Namlular objektifleri mıknaşın demir tozlarını çektiği gibi ‘çekiyor’! Şu halde, medyanın mı terörü kullandığı yoksa terörün mü medyadan faydalandığı merak konusudur. Diyebiliriz ki, terör [kör şiddet] ne kadar medyatikse, medya da o kadar teröristtir.

Sistem, bir anlam veremediği terörü, nedenlerden

arındırılmış katışıksız bir suç, rasyonalize edilmesi imkansız [zamanlaması ve mekanlaması bakımından mucizevi] bir kötülüğün zifiri boşluktan elde edilen müthiş enerjisinden doğan bir eylem [teröristi de, af buyurun 'hiçliğin piçi'] gibi gösteriyor. Terör, anlamsızlığa verilen cinai bir prim ya da olmayan bir ürünün kanlı reklamı mıdır? Haddizatında tarihe, sanata, düşünceye, siyasete... ve hattâ savaşa kefen biçen küresel sistem, insanları öznellikten men ettiği için, herhangi bir eylemin [legal anlamsızlığın şiddeti karşısında] anlama kavuşması ancak şiddetle sağlanabiliyor. Dolayısıyla toplum üyelerinin tamamı birbirleri için otomatikman bir gizemli tehdit odağı haline geliyor. Sistemin mayasındaki terörizmin müşahhas tezahürleri haricinde, dehşetin gölgesi de dolaşıyor ortalıkta. Terörün yol açtığı illüzyon sayesinde herkes 'terörist hayalet' / 'muhayyel terörist' olup çıktı: Her yerde şüpheli paketler taşıyan şüpheli şahısların izdihamı gözleniyor. Zihninde cinai tasarılar bulunmayan 'normal' insan yok. Bu şartlarda, mazbut kimseler de, en önce onları ortadan kaldırma eğiliminde olan terörden istifade edebiliyorlar! Terör sıradanlıkta pusuya yataarken, sıradanlığın mukimleri yokedicilik imkanları hakkında abartılı sinyaller veriyorlar; herkes birbirine blöf yapıyor ve/fakat yaygınlaşan sahteliğin gerçeklik katına yükselmesi kaçınılmazlaşıyor ve belirsizliğe gösterilen toleransın sonu geliyor: Kasap, bıçağını şişman bir adamın karnına saplıyor; terzi, makasıyla bir bürokratin gırtlakını deşiyor; berber, usturayı bir damadın kamına buluyor; çiftçi, orağıyla komşusunun kellesini biçiyor; arabacı, kamçıyı şehre yeni gelmiş yabancının boynuna doluyor [ya da nakliyeciyi, kamyonetiyle dalgın bir yayaya -şaşaşa- çarpıyor]; cerrah, bisturiyle zengin bir hastanın kara ciğerine "geçmiş olsun" yazıyor; yargıç, tokmağıyla tanığın kafasını parçalıyor; polis, tabancasını [mesela AIDS'li pitbull'u vurmak için] 'kullanmak' zorunda kalıyor!..

Vampir mi olmalıyım yoksa vampir avcısı mı? İkisi de. Çünkü vampirler ancak vampirler tarafından avlanabiliyor.

Kör şiddeti dindirmek için 'gösterilen' kör dirençten söz açan yok. Yangını kanla söndürmenin yaygınlığına kimse dikkat çekmiyor. Kör şiddet, entelektüel faaliyetin, fiziksel eylemin gerisinde kalarak kaybolması ise, asayişin sağlanmasında benimsenen robotsu [Robocop, Judge Dread] yöntemlerin de [eleştirel sorgulama şöyle dursun] zeka testine tabi tutulması lâzımdır.

15 KASIM'I 24 NİSAN'A BAĞLAYAN GECE

Grönland'de işlenen bir cinayetin sırrını çözmek için görevlendirilen ünlü Amerikalı dedektif Rick Belane soluğu Kuzey Kutbu'nda alır ve bir Eskimo [= İnuit = Eksiksiz insan] barına girer. Cinayetin işlendiği köyde yaşayan [ve 'cool' bir Eskimo olan] şair Utitiak'ı bulur ve kısa bir tanışma faslından sonra ağzını arar: "15 Kasım'ı 24 Nisan'a bağlayan gece neredeydiniz?"

Sarkıntılık, ihlal, tecavüz, cinayet, suikast, katliam... birer eğlenceye dönüştü çünkü sistemin bekçileri entelektüel bakımdan komada günlerini gün etmek suretiyle canileri şımartıyorlar! Sinir krizleri geçiren karganın izini felçli tilki sürüyor... Dedektifler cinayetleri çözüyor, caniler dedektifliği çözüyor. Uygun açıdan bakıldığında, toplumda bir tür canlanma sağlayan terörün aslında kendini kamu hizmeti olarak takdim ettiği görülebilir. Saçmalığın kontratağı tarihi siliyor. Avcılar, av mevsiminde av sahasına adım attıklarında; avlamak istedikleri yaratıkların menziline giriyorlar. Avcı soyu hızla tükeniyor! Bitmedi: Av esnasında her nasılsa bir çukura düşen köpeğini kurtarmak için tüfeğini köpeğe uzatan avcı, köpek patisiyle tetiğe basınca güme [kim vurduya] gidiyor!

Amerika'nın, Soğuk Savaş [Cold War] boyunca cay-

dırıcılık politikaları izlediği; Yeni Dünya Düzeni [The New World Order] adı altında gerilimsiz bir uluslararası denge sağlandığı; Avrupa Birliği'nin kurulmasıyla da söz konusu dengenin ehven bir zemine kavuştuğu; böylelikle moral değerlerinin kanıtı diye materyal gücünü öne süren sistemin standartlarının tüm dünyaya uygulandığı globalizasyon sürecinin belli bir aşamaya geldiği ve ne yazık ki 11 Eylül 2001'de yaşanan küresel şokun herşeyi altüst ettiği belirtiliyor. Vakit kaybetmeden söylemek gerekir ki Amerika, Soğuk Savaş yıllarını [1945-1985] diplomatik atraksiyonlarla değil, uluslararası bir katliam seferberliğiyle geçirmiştir: Kore'de, Guetamala'da, Endonezya'da, Laos'ta, Kamboçya'da, Küba'da, Dominik'te, Vietnam'da, Şili'de, Lübnan'da, Libya'da... milyonlarca insanı doğrudan doğruya öldürmekle yetinmeyen Amerika, dünyanın geri kalan bölgelerindeki kanlı süreçleri de motive etmiştir. Soğuk Savaş, Amerika'nın [ve tabii SSCB'nin] döktüğü kanlardan oluşan nehirlere yataklık eden menfur bir dalavereydi. Robert William Pickton'ın tutumuyla Amerikan politikaları arasında genel bir benzerlik göze çarpıyor: Her ikisi de açıkça tehdit edip gizlice[?] öldürüyorlar. Silah, ulaşım ve iletişimin teknolojik aşırılığından doğan Amerikan barışının saldırganlıkta ifadesini bulmasına şaşmamalı, çünkü terörün hammaddesi aşırılıktır. 11 Eylül vakası Amerika'yı çıldırtmadı, ona çılgınlığını ilan etme fırsatı verdi. O güne dek, yok saydığı insanları yok etmek suretiyle varlık gösteren; gezegenin her yerinde remiz [simge] ekip mevsuk [gerçek] biçmeye alışkın Amerika 11 Eylül'ün paha biçilmez sembolik ifadesi karşısında vahşice saçmalamaya başladı. Yine de 7 Ekim 2001'den itibaren [bir yıl içinde] Afganistan'a yağdırılan 15 bin ton bomba, İkiz Kuleler'e saplanan uçakların infilakındaki büyüleyici dehşeti karşılamaya yetmiyor.

Amerika ne istiyor? Gecenin dünyadaki tüm şehir-
lere aynı anda gelmesini mi, zifiri boşluğu en ince ayrıntı-

sına kadar tasvir etmeyi mi, eceli sollamayı mı?!

11 Eylül 2001 Salı günü Amerika'nın dehşete düşmesinin sebebi, iktisadi maçoğunun tapınağının yerle bir olması değildi; Amerikalıları duygusal bir krize [kıskançlık krizi] sürükleyen basit soru şuydu: "Nasıl oldu da bunu önce biz akıl edemedik?" Yanıldığımı mı düşünüyorsunuz? Pekala... Japonya'da, fırlatıldığında büyük bir gürültüyle ve ışıklar saçarak patlayıp mantar şeklinde bir sis bulutu oluşturan hijyenik/oyuncak atom bombaları satıldığını biliyor muydunuz? Japonya'yı var gücümüzle boşverelim, Amerika'da 11 Eylül vakasından uyarlanmış bilgisayar oyunları pazarlanıyor! Terörü eğlenceli bulan Amerikan mentalitesini benimsemiş kimseler, eğlenebilmek için terörün kılavuzluğuna müracaat ediyor.

Globalizasyonun başmüteahhidi, şizofrenik bir antagonizmanın kısılcasında keyif çatıyor! Nasıl ki Kanadalı çiftçi Pickton koynunda AIDS'li pitbull besliyor ve/ya da kalın kafalı olduğunu açığa vuran bir blöfü anons ediyorsa; rakipsiz Amerika da kendikendini altetmedikçe, ne kadar güçlü olduğunu hiçkimseye gösteremeyeceğini az çok kavradığını belli eden bir dış politika izliyor. Katliamlarla tatmin olanların medeniyetinin başarısı, kendini ortadan kaldırma potansiyelinin/ihtimalinin büyüme hızında ifadesini buluyor! Şimdilik tekno-kabadayılıkla kainatın kırsal kesimlerinde yaşayanlara meydan okuyan Sam Amca [US, Uncle Sam, United States] yoketmekle övünebileceği birşeyler ararken bizzat kendisinden daha münasip olanına rastlayamayacağını da anlamış olmalı. Moronlukla geçmişmiş sömürgeciliği yüzünden dünya çapında bir alerjiye sebep olan Amerika'yı mıhlamak isteyenlerin sayısı hızla artarken ve artık bu istek bir tutkuya dönüşüp teorik [11 Eylül 2001'deki gibi provaları pratik saymalı mıyız?] bir rekabete yol açmışken Amerika terörist icraatlarıyla hem söz konusu rekabete iştirak ediyor hem de [dolaylı gibi görünse de] fiilen bir yöntem öneriyor! Kaldı

ki, Afganistan, Irak, Suriye, Libya, İran... gibi ülkelerde yaşayan herkesi terörist ilan ederek onlardan ne beklediğini ve onlara ne sunacağını netlikle ortaya koydu. Devamla, mezkur ülkelerin halklarına [ve daha nicelerine] şunu söylüyor Sam Amca: “Sizi şimdi öldürürsem daha sonra öldürmeme gerek kalmaz.”

KANGURUNUN ARKA CEBİ

Bir kimsenin yalnızca gerçeklerle yetinebileceğini
aklını almıyor.

[Kurt Vonnegut jr. *Kedi beşiği*]

Fred Flight, yemekhanedeki kavgada kopan sol kolunun, 13 yıldır görmediği annesine gönderilmesini istediğinde, Alcatraz Hapishanesi'nin yöneticileri, Flight'ın talebine olumlu yanıt verdiler ve kol önce bir naylon torbaya sonra da buz dolu bir başka naylon torbaya konularak, evlat hasreti çeken Bayan Flight'a postalandı. Bir yıl sonra, futbol oynarken düşen Fred'in sağ baldırına bir taş parçası saplandı; yara bir türlü iyileşmedi ve sonunda kangren olan bacak kesildi. Bacak da Bayan Flight'ın evine yollandı. Fred çektiği dişlerini, bir kulağını, son serçe parmağını... anneciğine ulaştırdı. Hapishane yönetimi, müebbet mahkum sahtekarın büyük ölçüde 'dışarı' çıktığının farkına vardı ve organlarını birer birer annesine naklettiren Fred'e, fırara kalkıştığı gerekçesiyle hücre cezası verdi!

İktidar sahipleri, enayi durumuna düşürülme korkusunu, tırmandıkları zirveye taşırlar. Onların zafer nazarlarında, gürleyerek yağdırdıkları emirlerde, yasa-k-ları

uygulayırlarındaki patırtıda... zihinsel ve/ya da vicdani bir zaafa uğratılma endişesinden kaynaklanan paniği saptamak kolaydır. Mütehakkim zevat; itaatsizliği çağrıştırdığı, bir başkaldırı nüvesi taşıdığı ve [en korkuncu] şahsiyet iddiası barındırdığı için orijinaliteye tahammül edemez. Orijinali marjinal durumuna düşürür; yüzeysel ve sahte üzerinde, yüzeysel ve sahte bir kitlesel konvansiyon sağlar. Zihinsel faaliyetin geriletilmesi ve vicdanın bir engel olarak algılanması; sahteliğin yasalarla kısıtılışındaki sahteliği gözlerden gizler.

Efsaneye göre, bir eşeğin çene kemiğiyle silahlanıp 1000 Filistinli öldürerek yahudilere umut bahşeden Samson [M.Ö. XII. yy.], Filistinli bir kıza, Delilah'a aşık olmuştu. Samson insanüstü gücünü, topuklarına kadar uzanan saçlarından alıyordu. Delilah, sırrını keşfettiği Samson'un saçlarını gizlice kesti ve artık kuvvetten düşen kahramanı Filistinliler'e teslim etti... Bu hikayeyi biraz değiştirelim. Varsayalım Delilah, Samson'un kökünden kazıdığı saçlarından bir peruk yapmış ve bu peruğu Samson'a hediye etmiştir. Samson eski görüntüsüne kavuşmuştur artık fakat hâlâ formunda değildir. Herhangi biri ona "Saçların çok güzel, kardeşim" dediğinde, Samson "Hayır, bunlar benim saçım değil" diyemez çünkü kafasında taşıdığı kendi saçıdır! Yine de ortada bir terslik var değil mi? İşte, hakiki ile sahte arasındaki sınır kıl kadar incedir!

Mark Twain [1835-1910] bir defasında "Benim bir ikizim varmış fakat üç yaşına girmeden ölmüş zavalıcık. Birbirimize o kadar benziyormuşuz ki, hâlâ hiçkimse ölen o mu, ben miyim bilmiyor" demiş. Sahte, sahicinin biçimini, dokusunu, sesini, kokusunu vs. kopyalamak suretiyle tamamlanır. Kusursuz kopyayla, bir kimseyi kandırmaya yetecek taklit arasında geniş bir sahtelik yelpazesi bulunur. Sahtekarlık ise sahte bir şey imal etme zorunluluğu getirmez; sahtelik icraatta da ifadesini bulabilir.

Asıl adı bilinmeyen bir Fransız olan George Psalmanazar [1679-1763], 1703'te Londra'da kendini herkese Formoza Adası'ndan [bugünkü Tayvan] gelerek hristiyanlığı benimsemiş bir yerli olarak takdim etmişti. İngilizler zokayı yuttular; Oxford'da Formozaca dersleri vermesi ve İncil'i anadiline çevirmesi için Psalmanazar'a maaş bağladılar. Psalmanazar, tamamıyla kendisinin uydurduğu bir alfabeyi ve dili İngilizler'e öğretmekle kalmadı, *Formoza Tarihi ve Coğrafyası* adlı bir kitap da yazdı! Bu kitapta anlatılanlara bakılırsa, Formoza halkı çiğ et yerd; idam edilen mahkumların etleriyle büyük şöenler verilirdi ve her yıl tanrılarına 18 bin tane çocuk yüreği sunarlardı!.. Psalmanazar, yaptıklarından pişmanlık duymuş olmalı ki, çevirdiği dümenleri son nefesinde itiraf etti. Böylece, Oxford'da Psalmanazar'dan Formozaca öğrenmiş kimseler, okuyup yazdıkları ve konuştukları bu dili kendilerinden başka hiçkimsenin bilmediğini haber alınca şoke oldular...

Sahteyi sahicinin bir nevi yedeği saymaya yatkınız; kaideyi esaslı kimseler, nesneler ve hareketler teşkil ediyor sanki fakat istisna icabı bunların sahte versiyonları ile de karşılaşırız... mu acaba? Bana sorarsanız değil; tam tersine, sahte-lik-ler arasında sahici olanın tespit edilmesinin güçleştiği bir dünyada yaşıyoruz. İslami bakış açısı bize dünyanın bir oyun ve eğlence yeri olduğunu görme imkanı sağlıyor. Yani bu dünya tuzaklarla dolu oluşu, aldaticılığı ve oyalayıcılığı itibariyle asıl mekanımız değildir. Her davranışımızın karşılığını ahirette göreceğimizi hesap dışı tutarak yaşadığımızdan, bazı eylemlerimizi 'dünya işleri' şeklinde adlandırıyoruz; oysa giriştiğimiz dünya işlerinin tamamı kendimize karşı yürüttüğümüz bir sahtekarlıktan ibarettir. Helal-haram, günah-sevap, bâki-fâni gibi ayrımların üzerine titremediğimiz sürece hakiki ile sahteyi ayırtetmede yetersiz kalmamız kaçınılmazdır. Levi's marka kotların, Kenzo marka parfüm-

lerin, Amerikan dolarının... sahtesini ilk bakışta tanıyacak derecede uzman olmak, markalandırılmış mamullerin ve banknotların bizi hakikate yaklaştırıp yaklaştırmadığı tartışmasını kapatmaz.

Teknoloji, sahiciliğin randıman, denetim, eğlence, konfor, hız... adına rafa kaldırılmasını temin eder: Kitle iletişim araçları, kitlesel riyakarlığa çanak tutar; silahlar cinayeti ölümle ilgisiz bir etkinliğe dönüştürmüştür artık; ulaşım vasıtaları, seyahati imkansızlaştırmıştır; makineler doğrudan ve/yahut dolaylı olarak insan zekasının ve emeğinin aşağılanmasına katkıda bulunmaktadır. Yaşadığımıza ilişkin deliller inandırıcılıktan büsbütün uzaklaşıyor; zamanın ve mekanın ne demeye hızlı daraldığını bilemiyoruz; bir şeye sahip olduğumuzda onu yoketmişçesine hissizleşiyoruz; ağlarken de gülerken de anlamsızlığın baskısından kurtulamıyoruz...

Olgunlaşmayı değil tatmin olmayı amaçlayan yığınların sanal [manevi ve/ya da soyuttan söz etmiyoruz] aleme atanmaları, küresel zorbalık karşısında direnç kazanıldığını mı yoksa teknolojik bir zırha bürünen feodalizmin şahlandığını mı gösterir? Noksanlıkların garanti-lenmesine, yanılgıların sirkülasyonuna ve sebep-sonuç ilişkilerinin çöküşüne matuf bilmecemsi bir kontratın güvence altına aldığı ilişkiler ağı içerisinde insanın kendi hayaletiyle karşılaşması işten bile değildir. Sahici ile sahteyi birbirinden ayıramadığı bir ortamda edindiği geçersiz tecrübelerden devşirdiği egemenlik sanrısı, modern bireyin gayri insani pozisyonunu belirler. Yalan haberler ileten ajanla, ona ücretini sahte banknotlarla ödeyen kimsenin duydukları çift yönlü memnuniyet globalleşmiş vaziyettir.

Erdemler de modern medeniyetin musanna zemininde parodileşmişlerdir: Kanaatkarlığın yerini, kopyanın kopyasına razı olmak almıştır; diğerkamlığını, tele-

vizyonun kumandasını bir başkasına vererek kanıtlayabilirsiniz; sadakat, size sevdiceğinizin fotoğrafını taşıtan duygudur...

Francois Marie Arouet Voltaire'e [1694-1778] "Üstad" demişler, "heykelini dikeceğiz." Voltaire sormuş: "Kaç paraya patlayacak?" "1 milyon franga." cevabını alınca ağzı açık kalan Voltaire "1 milyon mu? 500 bin frank karşılığında kaidenin üzerinde ben durabilirim." demiş. Heykelin yerinde Voltaire dursa yani suretin yerini asıl alsaydı bir sahtelik çıkacaktı açığa, değil mi? Sanat eserinin tartışmasız yapaylığında yuvalanan sahiciliği, doğruluk adına harcamak, insanlık dışı bir uygulamadır.

OYUNCAK TABANCAYLA CİNAYET

Hayatımızda sahiciliğin sarsılmaz bir yeri varsa, orası son nefesimizi verdiğimiz andır. Şu yalan dünyada sahteliğin ömür boyu maruz kaldığımız taarruzunu son nefesimizle püskürtürüz. *Kaosa Mütevazı Bir Katkı*'da "Öldükten sonra herkes ciddileşir" yazmıştım, "...sahicileşir" de yazabilirdim.

Amerikan mallarının sahtelerinin kimler tarafından imal edildiği ya da nereden ithal edildiğini araştırmak üzere 2002 baharında ülkemize bir grup FBI ajanı geldi. Bu sersem takımının açıklamasına göre, on firma, taklit ürünler dolayısıyla yılda 150 milyon \$ zarara uğruyor. Yalan. 590 \$'lık Christian Dior çantaları 15 \$'a, etiket fiyatı 400 \$ olan Channel gözlükleri 8 \$'a, 300 \$ paha biçilen Gucci şapkaları 7-12 \$'a inince kimileri bu ve benzeri taklit ürünleri satın alabiliyor fakat aylık gelirinin tamamını verse bile alamayacağı bir gözlüğün sahtesine tevessül edenlerin ilgili firmalardan alışveriş yapmaları her halükarda imkansız; dolayısıyla onları zarara uğratmaları da söz konusu olamaz. New York'ta, taklit malların tüketilmesiyle mücadele eden ve Kate Spade firması

hesabına çalışan Barbara Brand, imitasyon şebekelerinin faaliyetini “uyuşturucu kaçakçılığına” benzettiğini söylemişti. Doğru. Markaların uyuşturucu niteliği taşıdıkları fikrinin bir marka bekçisi tarafından dile getirilmesi de gayetle münasip. Ürünler arasında müfsid bir hiyerarşi kuran ve müşterileri yanıltan markalar başlıbaşına sahtelik alameti iken bunca yaygaraya lüzum var mı? Bayan Brand’in haberi yok fakat İstanbul’da saat satan işportacı bir siyahi genç soruyor: İmitasyon Rolex saat de zamanı doğru gösteriyorsa, şüphelerin orijinal Rolex üzerinde yoğunlaşması gerekmez mi?

Sahtenin, orijinali geride bıraktığı da vakidir. [Hayır, şu alçıdan ya da plastikten yapılan dekoratif meyvelerin, sahici meyvelerden pahalı oluşuna kafayı takmış değilim.] J. K. Rowling’in, 40’tan fazla dile çevrilen ve tüm dünyada 50 milyon adet civarında satılan 4 ciltlik roman serisi *Harry Potter*’ın, büyük bir merakla beklenen 5. kitabının 21 Haziran 2003 günü piyasaya sürüleceği, Şubat’ta ilan edilmişti. *Harry Potter ve Anka Kuşu’nun Buyruğu* [Harry Potter and the Order of the Phoenix] adlı kitap, henüz ortada yokken, bilhassa Avrupa ülkelerinde milyonlarca okur tarafından sipariş edilerek çok-satanlar listelerine girdi. Çin’de ise durum biraz farklıydı. Rowling Teyzecik yazmadan aylar önce 5. kitap Çince basılarak satışa sunulmuştu! *Harry Potter ve Leopar Ejder’in Üstüne Yürüyor* adlı düzmece fakat benzersiz kitaba emek verenler, kapakta, J. K. Rowling’in adını ve bir fotoğrafını kullanmaktan çekinmemişlerdi. Üstelik, Çin işi 5. kitapta *Harry Potter* kahramanları J. R. R. Tolkien’in [1892-1973] Hobbitleriyle buluşturuluyor, hattâ Harry Potter büyülü bir yağmurda uykuya dalyor ve Hobbit olarak uyanıyordu. Anonim Çinli yazar-lar-ın kaleme aldığı 5. cilt, J. K. Rowling’inkinden daha güzel olabilir mi? Bu ihtimalin kuvveti ya da zayıflığı benden ziyade Harry Potter / Rowling hayranlarını ırgalar. Rowling’in durumu ise bambaşka;

kadın, tamamlamaya çalıştığı kitabı, bilmediği bir dilde yazmış olmak gibi ender bir başarıya, parmağını bile oynatmadan imza atmış bulunuyor! Okuyabilmesi içinse ya Çince öğrenmesi ya da kitabın İngilizce'ye çevrilmesini beklemesi gerekiyor!

Harry Potter'la, 11 Eylül saldırılarından sorumlu tutulan Üsame Bin Ladin'i aynı cümlede anmamın mazereti hazır: Celalabat'ta bulunan ve El-Cezire televizyonunda yayınlanan, Üsame Bin Ladin'in 11 Eylül eylemlerini üstlendiğini anlattığı video kasetin, [Çin'de yazılan Harry Potter macerası kadar] düzmece olduğu iddia edildi. Batı basınında yer alan yorumlarda, 1] 9 Kasım 2001 günü Kandehar'da kaydedildiği [ekrandaki dijital gösterge] anlaşılan bu görüntüler ortaya çıkana değin Bin Ladin'in, "Eylemleri siz mi planladınız?" türünden sorulara her defasında red cevabı verdiği, 2] kaydın yapıldığı gün Kandehar'a bomba yağdırıldığı halde Üsame Bin Ladin'in gülerек konuşmasının şüphe uyandırdığı, 3] İkiz Kuleler'in yıkılışından sonra televizyonlarda sık sık yayınlanan eski kayıtlarda sol elinde otomatik silahla görülen Bin Ladin'in bu defa mikrofonu hep sağ elinde tuttuğu, 4] önceki bütün mülakatlarda saat haricinde hiçbir takı taşımayan Bin Ladin'in sağ eline yüzük taktığı, 5] C-SPAN televizyon kanalının düzenlediği ankete göre her 3 Amerikalı'dan birinin söz konusu kaset hakkında "Besbelli dandik" dediği, 6] 'Video Maker' programı kullanılarak herkese herşeyin söyletilebileceği, 7] nitekim, yıllar önce-sinden beri Hollywood filmlerinde hayvanların bile konuşturulduğu, 8] 15 yaşındaki bir lise öğrencisinin bilgisayar başında iki saat geçirdikten sonra, ABD Başkanı G. W. Bush'un Beyaz Saray'da "Şu 11 Eylül işi benim başımın altından çıktı..." dediği bir kayıt hazırlamayı başardığı... belirtildi.

Harry Potter serisinin telif haklarını elinde bulunduran Christopher Little Ajansı'ndan Neil Blair, Çin'de

neşredilen kitabı “bir sahtelik felaketi” şeklinde nitelemişti. 11 Eylül vakası ise felaketin sahteliğine örnek teşkil ediyor. 11 Eylül günü yaşanan küresel bir deneyimdi; peki sahici miydi? O stilize acı, korku, dayanışma, yas... gerçek miydi? Amerika’nın Afganistan’ı bombalaması, Guantanamo kampında yaptıkları, Irak’a yönelik askerî operasyon... hakikaten bir intikam süreci mi yoksa [her zaman madrabazlıktan neşet eden] terör mü?

Bir malın sahtesini ucuza satınalmak bir şeydir, esash bir şeye yok pahasına sahip olmaya kalkışmak başka bir şey. İsmet Özel’den öğrendim ki “Dolandırıcılıkta, suçun tamamı dolandırılan kimsededir.” Tatalım ki bir limanda şık bir adam yanınıza yaklaştı ve elindeki yüzüğü göstererek “Bu yüzüğün kaşı, sizi temin ederim, elmadır ve en az 3 bin \$ eder. Şu gemiye yetişmeliyim fakat ne yazık ki cüzdanımla birlikte bütün param çalındı. Gemi bileti için 150 \$’a ihtiyacım var ve eğer bana bu miktarı öderseniz yüzük sizindir.” dedi. Ayağınıza gelen fırsatı kaçırmadınız, adam da gemiyi kaçırmadı; 150 \$ verip yüzüğü aldınız fakat heyecanla gittiğiniz ilk kuyumcudada öğrendiniz ki bu gözahıcı yüzük 5 \$ bile etmiyor! Fırsatçılığınızın cezasını çekiyorsunuz; 3 bin \$’lık bir malın, acil ihtiyaç saikiyle 150 \$’a satıldığı bir dünyada yaşamak istediğiniz, böyle bir dünya kurmaya yeltendiğiniz için berbat durumdasınız. Halbuki, adama “Bakınız beyefendi, benim gönlüm hiçbir şeyin değerini yitirmesine razı değil. Bu uğurda size helalinden 150 \$ vermeme müsaade ediniz. Parayı alınız ve evinize dönünüz; yolunuz açık olsun.” deseydiniz, dolandırılmamayacaktınız. Belki hakketmeyen birine iyilik yapacaktınız ama kötülüğe müstahak olmadığınızı da kanıtlayacaktınız.

Zulmün yanında yer alanlar [fedailer, soytarılar, danışmanlar...], meşruiyeti kölelikte bulduklarını iddia edip suikast hilelerini yücelterek ölümcül pornografinin klişelerini güncelliyorlar. Ünlü sahtekar Phienas Taylor

Barnum [1810-1891] “Her dakika yeni bir enayi doğar” di-yordu. Ektiği terör tohumlarını kanla sulayarak zehirli meyveler veren etçil ağaçlar yetiştiren Sam Amca ise lafı “İyi bir enayi ‘ölü ya da diri ele geçirilen’ bir enayidir” de-meye getiriyor. Peki ben “İyi bir sahtekar ölü bir sahte-kardır” diyecek miyim? Hayır. Çünkü sahtekar isminin başına müspet bir sıfat kondurmaktan çekinirim bir; ikin-cisi, ölümsüz sahtekar yoktur ve ölümlü sahtekar ise ner-den baksanız zavallı bir enayidir. Barnum da bunu sezmiş belli ki: “Gazeteler adımı doğru yazdıkları sürece, hak-kımda ne derlerse desinler, umurumda değil.” Barnum’a da onun sattığı biletleri almak için kuyruğa girenlere de hiç saygım yok.

“Mutluluktan intihar edenler; merhamet nedeniyle cinayet işleyenler; tutku ya da alçakgönüllülükten ihanet edenler; sonsuza dek birbirinden uzak duracak derecede karşılıklı hayranlık duyan kimseler...”den bahsediyordu Jorge Lois Borges [1899-1986]. Diskalifiye elemanların derme çatma trajedisi, kadere değil şansa inanmaların-dan doğar. Oyuncak tabancayla banka soymakla kalmaz, [şans eseri] cinayet de işlerler.

SAĞIRA FISILDAMA, KÖRE GÖZ KIRPMA!

Eski anahtar deliklerinden yeni nazarlar geliyor.

[Georg Christoph Lichtenberg 1742-1799]

Sana kısaca Şarlo diyebilir miyim Sherlock Holmes?

[*Doberman Kılıcı* filminden]

Adamın biri, küçük bir kağıt parçası uzattığı büyük Zen üstadı İkkyu'dan [1394-1484] yüce bilgeliğin sırrını bu kağıda yazmasını istedi. İkkyu, "Dikkat" yazdı ve kağıdı iade etti. Adam, bu tek kelimelik cevabı yeterli bulmadığından olacak, kağıdı İkkyu'ya tekrar verdi. Üstat, yazılı cevabını biraz açtı: "Dikkat, dikkat". Adam kağıdı üçüncü kez İkkyu'nun önüne koyunca, üstat, ifadesine kesinlik kazandırdı: "Dikkat, dikkat, dikkat!"

1 Ekim 2000 günü Panmunjom köprüsünü geçmekte olan Kim In Su [77] ve Cho Chang Son [72] uzun zamandır böyle heyecanlanmamışlardı. Köprünün üzerinde ağır ağır ilerleyen ve tekerlekli huzurevlerini andıran Güney Kore plakalı iki otobüsten önde gideninde, Kim In Su camdan dışarı bakıyor, sırtüstü uzanmış Cho Chang Son ise tavanı seyrediyordu. Kuzey Kore'ye giren bu otobüsler-

deki, en genci 66, en yaşlısı 90 yaşında olan 63 yolcunun tamamı casustu. Hepsi de uzun yıllar boyunca Güney Kore hapishanelerinde tutuklu idiler. Birkaç ay önce [haziran] iki ülke arasında imzalanan anlaşma uyarınca nihayet evlerine dönüyorlardı. Onları bandoyla karşılayan kalabalıktaki bir televizyon muhabirine Kim In Su "Kuzey Kore'den ayrıldığımda 6 yaşında bir oğlum vardı, şimdi 46 yaşında olmalı..." derken; bastonuna dayanarak, tekerlekli sandalyeyle yol alan ağlamaklı casusların arasında Cho Chang Son sedyeye taşınyordu...

Teknoloji ile ilişkisi en sıkı meslek casusluktur. Bilhassa iletişim teknolojisinin ürünleri öncelikle gizli servis elemanlarınca kullanılır; casusların eskiyen tekno-donatımları da sıradan insanlara satılır. Mesela 2001 yılında piyasaya sürülen ve cep telefonuyla fotoğraf çekmeyi mümkün kılan BLINK adlı minyatür kameralar, merkezi Princeton'da bulunan Sarnoff Laboratuvarı tarafından, Amerikan gizli servislerinde kullanılmak üzere yıllar önce üretilmişti. Diyeceğim, Kuzey Kore'ye iade edilen 63 ihtiyar, yaşları kemale erdiğinden değil, yeni teknolojik aytılardan bñhaber bırakıldıklarından ötürü artık mesleklerini yitirmişlerdir. 40 yıl tecrit edilmek şöyle dursun, metropolde yaşadığı halde 'teknoloji cahili' durumuna düşen, dolayısıyla sosyal adaptasyon sorunları yaşayanların sayısı hızla artıyor. Bir araştırmaya göre Amerika'da 50 milyon teknoloji malulü yetişkin var. Cehaletin bu çeğidinden 'kurtulma' çabası insanı alim yapar mı dersiniz? Kesinlikle hayır. Teknoloji cehaletinden 'kurtulan' herkes teknoloji mahkumudur. Modern teknolojik yapıya direnenler cehalete mahkum, katılanlar ise mahkumiyetlerinden gafildirler. Ayrıca, globalizasyonu motive eden teknolojinin malikiyete ve mahrumiyete ilişkin şartları belirlemesinden kaynaklanan uluslararası dengesizlik yüzünden, gelişmiş ülkelerin vatandaşları obeziteyle mücadele ederken 'geri kalanlar' açlıktan kırılıyor.

“Modern toplumun üyesi olmak,” David Lyon’a göre “elektronik gözetim ve denetim altında tutulmaktır.” Hayatın hammaddesi hamlıktır ve/fakat anlamı, olgunlaşmayla ilişkilidir; halbuki bizler insanın olgunlaşmasının önüne geçmeyi amaç edinmiş bir uygarlık disiplinine göre yaşıyoruz. Ahlaki ilkeler, bürokratik işlemlerin teknik başarısını engelleyici bir uygunsuzluk arzettikleri anda rafa kaldırılıyorlar. Tüm dünyada uygulanan otoriter bürokrasi gereği, insanlar sistemli bir biçimde gözetleniyor ve denetleniyorlar. Modern bireyin emniyeti ile mahremiyeti birbirleriyle çelişiyor ve artık transparan bir zırha bürünmesi; silahların ve kameraların menzilinden çıkamadığı için kendini rahat hissetmesi icap ediyor.

Avrupa Parlamentosu’nun hazırladığı ve 1990’ların ortalarında küresel kamuya açıklanan rapora bakılırsa, ABD öncülüğündeki bir grup ülke Echelon denilen global elektronik network sistemiyle dünyayı yıllardır kontrol altında tutuyordu... 1948’de Amerika, İngiltere, Avustralya, Kanada ve Yeni Zelanda arasında imzalanan UKUSA protokolüyle temellerinin atıldığı söylenen, üniteleri sürekli yenilenen [“upgrade” edilen] Echelon; dünyadaki bütün telefonları, cep telefonlarını, e-mailleri, faksları, teleksleri... vb. iletişim kanallarını izlemekte ve taramakta. Gezegenimizin her tarafına yayılmış dev antenlerden, bir yığın elektronik zımbırtıdan müteşekkil ve [birbirlerinin telefonlarını da dinleyen] onbinlerce görevlinin çalıştığı Echelon sistemi, günde 3 milyar telefon bağlantısını tarayıp [Selamün aleyküm, Pentagon, suikast, mayın, nükleer, terör... gibi] belli kelimelerin geçtiği tüm konuşmaları veri bankalarına aktarıyor; ayrıca yüksek çözünürlüklü görüntüler kaydedebiliyor. Ulusal Güvenlik Ajansı’na [National Security Agency, NSA] bağlı olarak çalışan ve merkezi ABD’nin Maryland eyaletindeki Fort Mead’de bulunan Echelon’un 175 kadar üssünden 9’unun da Türkiye’de olduğu iddia ediliyor.

Avrupa, Echelon'dan şikayetçiydi çünkü Soğuk Savaş döneminde askerî ve stratejik amaçlarla kullanılan elektronik kepece kulaklar ve pörtlek gözler şimdi ekonomik anlaşmalarda ABD'ye haksız avantajlar sağlıyordu. 1993'te Brezilya'nın bir radar ihalesini Fransa'ya vermesine ramak kalmışken Echelon sayesinde Amerikan Raytheon firması işi kapıvermişti. 1994'te Suudi Arabistan'la 6 milyar \$'lık bir kontrat imzalamak üzere olan Fransız Airbus firmasının eli boğründe kaldı; Echelon marifetiyle Boeing paralara kondu. Hindistan'ın elektrik santrali ihalesini Bechtel kolayca alıverdi; Echelon sağolsun... Sadece ihaleleri değil, ticari sırların her türlüşünü öğreniveren büyük dikizci Sam Amca; Almanlar'ın, Japonlar'ın... ve tabii ki Fransızlar'ın besledikleri robot inekleri uzaktan kumandayla sağlıyordu!

Yerkürenin tamamını didikleyen, ses ve görüntüyle beslenen Echelon bir yana, Amerika'nın bilinen 36 tane gizli servisi var; Avrupa'nın Rusya'nın, Uzakdoğu'nun ve diğer bölgelerin gizli servislerine ait kirli kulak ve kem gözler de hareket halindeler. Dahası, casus - bilimadamı - patron ya da gizli servis - laboratuvar - firma üçlüsü arasında karman çorman bir ilişki söz konusu. Casuslar bilimadamlarını izliyorlar; bilimadamları casusluk yapıyor; firmalar gizli servislerle işbirliği içinde; bilimadamları firmalarla koordineli çalışıyor; bağımsız casuslar yani siber-uzay korsanları firmalarda istihdam ediliyor... 2000 Haziranında, Sam Amca'nın nükleer cüssesinin taciz edildiği ortaya çıktı. Yabancı casuslar, nükleer laboratuvarlarda çalışan bilimadamlarının etrafında firdönüyorlardı. Amerika'nın, New Mexico'ya bağlı Los Alamos'taki nükleer laboratuvarından iki laptop'un kaybolması, Enerji Bakanı Bill Richardson'ın kuyruğunun sıkışmasına sebep olmuştu... İngiliz İç İstihbarat Servisi MI5'in eski başkanlarından Stella Rimington; Alcatel, Lagardene, Bouygues gibi büyük Fransız firmalarının yöneticilerine ticari sırlara

ulaşma dersleri vermiş, bir süre sonra da Marks&Spencer'in başına geçmişti!.. Dünyanın en büyük bilgisayar programı reticisi Microsoft'un, kuruluşundan itibaren NSA tarafından desteklendiği ve üretilen işletim sistemlerinde bulunan "gizli kapı" sayesinde NSA'in bu işletim sistemlerinin kullanıldığı tüm bilgisayarlar a hükmettiği açığa ıktı. Eski bir KGB ajanı olan Vladimir Putin, Rusya Devlet Başkanlığına getirildiğinde vakit kaybetmeden tüm askerî ve savunma birimlerinde Microsoft rnlerinin kullanılmasını yasakladı. Benzer şekilde Alman Savunma Bakanlığı yetkilileri de askerî sırlarının Amerika'ya ulaşmasından başka işe yaramayan Microsoft yazılımlarını kullanmayacaklarını haykırdılar.

Ve Sam Amca 11 Eylül 2001 günü; herkesi, her zaman, her yerde dikizleme ve herkese, her zaman, her yerde kulak kabartmanın [1960'lardan beri yapageldiği işin] bahanesini buldu. Amerika'daki insanların tümünün telefon konuşmalarının, sağlık kayıtlarının, e-mesajlarının, seyahat biletlerinin, kredi kartlarının, dergi aboneliklerinin... izleneceği ilan edildi [Kasım 2002]. "Mseccel Canavarın Enformatik Avı" [Total Information Awareness] adı verilen bu projeye yönelik itirazların, yeni bir terör eylemiyle büsbütün yatışacağı belirtiliyordu. Amerika, bu yeni av sezonunda 'Vatanseverlik Yasası' diye anılan bir i güvenlik yasaı çıkarak bilhassa Müslümanlar'ı sıkboğaz etmeye başladı: Amerika'da Müslümanlar toplu halde tutuklanıyor, tehdit ediliyor, işkenceden geçiriliyor, fişleniyor... FBI, niversite yönetimlerinden vatanseverlik adına, Müslüman ğretim yeleri ve öğrenciler hakkındaki ayrıntılı bilgisayar dosyalarını istiyor; bu dosyalar, terör klasörlerinde biriktiriliyor. Benzer şekilde firmalar da Müslüman elemanları FBI'a ışık hızıyla ihbar etmeye davet ediliyorlar. Havaalanlarında Müslümanlar insafsızca sorgudan geçiriliyor, iliklerine kadar aranıyor, parmak izleri alnıyor, fotoğraflanıyorlar. Yeri gelmişken, "Amerika

madem kendine yönelik tehditleri dijital atraksiyonlarla önceden öğrenebiliyor, İkiz Kuleler'in uçaklanmasını neden önleyemedi?" sorusunu buraya yazalım. Bu soru ancak üç şekilde cevaplanabilir: 1] Amerika, 11 Eylül piyesini kendisi yazdı, yönetti ve oynadı. 2] Echelon ve [mesela denizaltı iletişimini takip edebilen Mercury uydusu da dahil] diğer istihbarat sistemleri/birimleri gereğince sabote edildi. 3] Elektronik/küresel enformasyon ağı sanıldığı kadar sağlam değil. Mezkur üç ihtimalin birbirleriyle geçişmeleri de bahis konusu edilebilir belki/fakat şahsen 11 Eylül'ün sadece sıradan bir gün olduğu fikrinden büsbütün uzaklaşmamak için bu bahsi kapatıyorum. Entrika, facia ve trajedinin belli bir yoğunluk kazandığı zamanlara/mekanlara odaklanmakla yetinilmemeli, hayatımızın her gününe sirayet ettiğinin anlaşılmasına da çalışılmalı.

TARİHE GEÇEMİYORSAN SANİYEYE GEÇ!

Spekülatif bir itirafa yeltendiğim ya da bir iftira şovu yaptığım sanılsın istemem fakat gerçek şu ki hepimiz casusuz. İktidarın gözetimi ve denetimi altında reel olarak şeffaflaşırken, sanal olarak opaklaşıyoruz; bütün sırlarımızı emen teknoloji aynı zamanda bize bir nebze gizem bahşediyor. Tıpkı casuslar gibi, bizzat kendimizi ilgilendirmeyen haberlerle meşgul oluyoruz ve bunun için televizyonu açmamız yetiyor: "Londra'nın kuzeyindeki Oxfordshire'da açık hava pazarında satılan Chanel No.5 parfümüne idrar karıştırıldığı tespit edildi.", "Tel Aviv'de, bir adamın, muhayyel Malchitsedek ülkesinin konsolosu olduğunu iddia ettiği ve bu ülkeye ait sahte pasaportlar düzenleyerek yabancı işçilere sattığı bildirildi", "Kuzey kutbunda bir yerlerdeki Jukkasjarvi köyünde inşa edilen buzdan otel turistlerin akınına uğradı", "CIA, 1960'larda, ameliyat edip içlerine dinleme cihazları yerleştirdiği ve eğittiği birtakım kedileri Kremlin'e sızdırmayı denemiş. 'Akustik Pisicik'lerin kuyrukları anten vazifesi görüyor-

muş.”, “Alman İstihbarat Teşkilatı’nın [BND] ürettiği, üzerinde ‘çok gizli’ yazılı külotlar yok satıyor”...

1881 yılında İstanbul’da kurulan telefon hattının yaygınlaşmasına Sultan Abdülhamit müsaade etmemiştir çünkü telefonun hem gizli örgütlenmelere zemin hazırladığına hem de mevcut gizli örgütlerin çökertilmesini kolaylaştırarak gizlilik dengesini bozacağına inanıyordu. Casuslara hareket imkanı temin eden türden hileli şiddet ve şiddetli hile üretimine telefon kadar elverişli çok az aygıt vardır. Telefon blöf, palavrayı, şantajı kolaylaştırmak üzere tasarlanmıştır adeta. Telefon konuşmaları esnasında yanılmak da yanılmak da esasen kaçınılmazdır; olduğunuz gibi görünmezsiniz çünkü görülmezsiniz. [Görüntülü telefonlar bahsine girmeye lüzum var mı?] Casus taifesinin başlıca uğraşyla, telefon bağlantısı kuranları ayırmaktır: Daha çok kandırmak ve daha az aldanmak. Casus oluşumuzun, bizi bir maceranın kahramanı kılmadığını ve iktidarın çizdiği çemberin içinde dönen tehlikeli oyunda [belki diğer oyuncularla oynayan hattâ onları kıran] bir oyuncak olarak konumlandırıldığımızı farketmemiz gerek. İktidarın teknolojik tecrüsesünün casusluğumuza düşürdüğü gölgenin bize verdiği ‘karanlık işler’ çevirme fırsatı karşılığında hayatımızın zindan edilmesine fit oluruz: Düşünün, telefonda konuşmak, aynı zamanda karanlıkta/karanlığa konuşmak değil mi?

Tardy Tricky, sık sık yurtdışına çıkan ortayaşlı bir işadımıydı. On günlük bir iş seyahatine çıkmış fakat görüşmeler/anlaşmalar umduğundan çok daha kısa sürede tamamlanınca altınca gün Londra’ya geri dönmüştü. Bay Tricky, havaalanındaki bir telefon kulübesinden evini aradı ve telefonu açan genç bayanla aralarında şöyle bir konuşma geçti: “Kızım sen kimsin, hanımın yok mu?” “Ben evin yeni hizmetçisiyim efendim, işe bugün başladım.” “Anlaşıldı, haydi hanımını çağır.” “Çağıraram efendim, hanımım şu anda...” “Şu anda ne?” “Bay Horny ile

birlikte yatak odasında ve rahatsız edilmek istemiyor.” “Ne?!.. Bak, kulaklarını dört aç ve beni iyi dinle. Derhal çalışma odamdaki masanın üst çekmecesinden tabancayı al ve ikisinin de işini bitir! Hemen!” “Neler söylüyorsunuz efendim, bunu yapamam, hem ben kan görmekten çok korkarım, üstelik hayatımda hiç ateş etmedim, benden bunu istemeyin...” “Ne diyorsam onu yap! Sana 50 bin sterlin veririm, yo yo 100 bin sterlin veririm! Elini çabuk tut!” [Hizmetçi kız ahizeyi dank diye bırakır, birtakım takırtılar ve iki el silah sesi duyulur, bir dakika içinde kız soluk soluğa yeniden telefonun başındadır] “Efendim, önce hanımı sonra Bay Horny’i vurdum, sonra da tabancayı havuza attım!..” “Anlamadım?!” “Önce hanımı sonra Bay Horny’i vurdum, sonra da tabancayı havuza attım!..” “Havuza mı?.. Afedersiniz bayan, oranın telefon numarası kaçtı?”

İletişimin zamansızlığa ve zeminsizliğe [yani münasebetsizliğe] hasredilişinden doğan kaosun; ihlal, taciz ve tedhişi normalleştirdiği, giderek hayatta kalmanın asal kuralı haline getirdiği uygar dünyada her birimiz birer şüpheli şahıs durumuna düştük. Şüphe, emniyetsizlik ve itimatsızlık; çağımızda yere göğe sığmayan mazeretlere kavuşarak otomatikleşti. Ne/kim olduğumuzdan ve kime/nasıl göründüğümüzden emin değiliz, dolayısıyla olduğumuz gibi görünmek ve/ya da göründüğümüz gibi olmaktan şiddetle mahrumuz. Dedik ya, hepimiz casusuz işte.

İnternet, casusluğu, güdümlü bir uzaya [siber-uzay] yaydı. Code’larla [kod, şifre] girilen, nickname’lerle [lakap] dolaşılan, password’larla [parola] yol alınan bu uzay müsveddesinde itibar/imtiyaz/iftihar, eşkali kadar niyeti de belirsiz kimselere tahsis edilmiştir. Yapısal kamuflajın, dışavurumculuğu dahi baskı altına aldığı mahşeri dijital trafikte insan tuhaflığının pençesinde statüsünü kaybeder; o artık bir birimdir fakat birey olduğuna ilişkin de-

liller yetersizdir. Kronik kesinlik kıtlığına rağmen, internete gösterilen kitlesel bağlılık neyle açıklanabilir? Sanırım, sadece toplumdan değil zamandan ve mekandan da dışlanmış olduğumuz için ancak gayri-insani yollarla kendimize varabileceğimizi kabullendik. Bu şartlarda tarihe geçmemiz imkan dışı, o halde biz de saniyeye geçeriz! Tekno-emperyalist sistem, mekanı pornografik bir biçimde yeniden kurarken zamanı da pornokronik bir akış olarak programladığı için, gerçekleşme vakti geçmiş ideallerimizden ayrılışımızdaki törenselliği de yalnızca terörle sağlayabiliyoruz. Karanlığa ancak onu besleyerek zarar verebiliyoruz ve bunun bizim tarzımız olduğunu söyleyerek vaziyeti idare etmeye çalışıyoruz. Sivil bağrımızdan çıkan hacker'lar; NASA'nın, CIA'in, Pentagon'un, Beyaz Saray'ın bilgisayarlarına sızarak bizim namımıza 'şanlı intikam yanılsamaları' kazanıyorlar.

19 yaşındaki İngiliz bilgisayar korsanı Raphael Gray [2001'in ilkbaharında], Microsoft'un patronu Bill Gates'in kredi kartı bilgilerini ele geçirmiş, sonra da bir sanal mağazadan üç-beş kutu Viagra satınalıp Microsoft'un merkezine göndermişti. FBI tarafından izi bulunan ve İngiliz yargıçlarına emanet edilen Gray ayrıca 23 bin adet kredi kartı bilgisine ulaşmış ve bunları "freecreditcards.com" adlı sitesinde yayınlamıştı. 3 yıl göz hapsine mahkum edilen ve psikolojik tedavi görmesi kararlaştırılan Gray'e büyük bilgisayar şirketlerinden iş teklifleri yağıyordu...

Hacker'lar, [ekrandaki, banknotlardaki, kimliklerdeki...] sayıları yerine göre kırbaç ya da yem olarak kullanan iktidar karşısında kazandıkları zaferlerin [sonrasında değil] öncesinde sarhoşluğa kapılmış yatalak gerillalardır. Dijital kuşatmayı yarmak için anti-teknolojist bir devrime kalkışmak ya da en azından hırdavata duyulan patetik bağımlılığa entelektüel darbeler indirmek neden hiçbirimizin aklına gelmiyor? Çünkü, gafilce alkışlanan

Raphael Gray'in "Bill'in bana teşekkür etmesini umardım, sadece ona kendi parasıyla ihtiyacı olan haplar sipariş ettim" deyişindeki Bill Gates'in gözüne girme çabasına dikkat etmiyoruz. Hacker'lar, rakipleriyle dostluk kurmaya yönelmiş görünüyorlar; çaldığı parayı 'haketmeye' çalışan hırsızlar gibiler ve 'ödeşmeye' değil fit olmaya yarayan araçlar/yöntemler kullanıyorlar... Elektronik ağa takılan spekülatif benlik imajımızla gerçek[!] kimliğimiz arasındaki mesafe hiç kapanmayacağına göre, totaliter odakların ihtiyaç duydukları sahtelik paketlerine birbirini tıkıştıran şizofren casuslar olarak sahiplenilmeyi ve tedavi edilmeyi beklemekten başka işimiz yok demektir.

Teorik ifadelerimizin değilse de pratiklerimizin casuslaştığımızı kanıtladığı yönündeki yaklaşıma itiraz edenler çıkacaktır, çıksın; fakat kim ne derse desin bizler iktidarın nazarının değdiği ve haşladığı fertleriz. "Hayır, ben casus değilim, Sayın Menteş yine abartmaktadır ve sırf onun tumturaklı diskuru hatırına kendime casus dedirtmem efendim!" Madem öyle, benim 'Küçük Bira-der'im, neden sürekli izleniyorsun?

FARRELL'S DONDURMALARI'NIN LANETİ

Kredi kartları; fiyat indirimini garantileyen ve/ya da ücreti taksitlere bölen avantaj kartları; 'akıllı'(!) otobüs/tramvay/vapur biletleri; işyeri ya da okula girip çıkar-ken bir detektöre tutulan kartlar... Gün boyu yaptığınız işlemlerde bu süslü plastik desteyi kullandığınız takdirde [ki buna mecbursunuz] iktidarın avucunun içindesinizdir. Alışverişlerde kullanılan dijital kartların tümü, tüketim alışkanlıklarınızı belgeleyici işleve sahiptir ve bu kartları edinmek için doldurduğunuz formlardaki şahsi bilgiler bilgisayarlara aktarılmıştır. Süper-marketlerdeki güvenlik kameraları tepenizde uçuşarak sizin hangi ürünü ne sıklıkta satın aldığınızı bilgi bankasına kaydeder. Ücretli yayın kataloglarında 'özel' tercihlerinizi bildirebileceğiniz

fişler, telefon numaraları ve e-posta adresleri yer alır. Dijital yayında hangi programları izlediğiniz ayrıca saptır. İnternette sörf yaparken uğradığınız siteler, servis sağlayıcılar [ve ücretsiz deneme programlarında gizlenen ‘böcekler’] tarafından tespit edilmektedir. Cep telefonu taşımakla, ‘ilgililerin’ sizi elleriyle koydukları yerden ayırmayacağınızı izhar etmiş olursunuz. Giderek, cep telefonu kullanmamak kanundan kaçmak anlamına gelecektir. Yakında, cep telefonu taşımak yasal bir zorunluluk olur mu bilemiyorum fakat saat, radyo, game-boy ve fotoğraf makinesi olarak kullanıldığına bakarak, nüfus cüzdanının yerini de doldurabileceğini üzücü bir kolaylıkla söyleyebiliriz. Uydu aracılığıyla görüntülenmeniz de pekala mümkün fakat metropollerdeki cadde ve sokaklarda giderrek yaygınlaşan CCTV’ler [kapalı devre televizyon kameraları] de aynı işi NSA değilse de mahalli idareler adına yapıyor. Sonra? Biriken kayıtları firmalar ve/ya da kurumlar birbirlerine satıyorlar. Firmalara ve/ya da kurumlara karşı sorumluluklarınızı zamanında yerine getirmeniz bu veriler ışığında sağlanıyor. Firma yetkilileri; size hangi hediye katalogunu postalayacaklarını, sizi ilgilendiren ürünün reklamını nerede yayınlayacaklarını, hangi ürüne zam yaparken size güvenebileceklerini, hangi sinema aktörünü hangi ürünle birlikte anarak sizi etkileyeceklerini... öyle iyi bilirler ki, büyülenmekten başka çareniz kalmaz. Ekonomik/politik davranışlarınızın zaptedilişinizden ve güdülmenizden değil de seçenek bolluğundan ve kişisel zevklerinizden kaynaklandığını sanırsınız.

İradesi tekno-denetimle ıskartaya çıkarılmış bir halkın ayakta tuttuğu demokrasi, boşa kürek çekmenin folklorik bir şov sayılmasına zemin hazırlayan komplonun ürünüdür.

Farrell’s adlı dondurma firması, bir tanıtım kampanyası düzenlemiş ve doğdukları günü resmen [mesela kimlik fotokopisini faksleyarak filan] belgeleyenlere, do-

ğumgünlerinde bedava dondurma göndermişti. Farrell's, dondurma promosyonundan yararlananların listesini bir pazarlama şirketine sattı. Beleş dondurmanın tadı damagında kalanların önemli bir kısmı, bir süre sonra posta kutularında askere çağrıldıklarını bildiren [kışlayı gösteren] bir pusula bularak afalladılar. Pazarlama şirketinin, Selective Service System'e [ABD'deki, kura ile askerlik sistemi] sattığı müşteri bilgileri, oradan da Savunma Bakanlığı'na ulaştırılmıştı!

Enformasyon azmanı iktidarın despotik icraatlarına değinirken, tek güvencesini panik içinde aradığı monotonlukta bulan kitleyi dehşete düşürmemek de entelektüelin sorumluluğundadır. Yine de kitlenin entelektüel tekliflere ya da ikazlara açık olduğundan kuşkuluyum. Zira kitle, kendi bünyesine uyarladığı casusluğa ve despotizme geçerlilik kazandırmıştır. Entelektüel ise kurbanların bakış açısını benimsemekle, inkar edilen bir trajediyi sahiplenmiş ve 'paranoyak' damgası yemeyi hakketmiştir.

"Sahiden faal bir totaliter devlet, siyasi şeflerin, kölelikten hoşnut oldukları için kamçılanmaları gerekme-yen köle bir nüfusu kontrol altında tuttuğu devlettir. İnsanlara köleliği sevdirmek: Bugünün totaliter devletlerinde reklamcılara, gazetecilere ve öğretmenlere verilen görev budur." yazmıştı Aldous Huxley [1894-1963]. Günümüzde insanların mahremiyetleriyle birlikte iradeleri ve özgürlüklerinin de gaspedilişi, eğlence endüstrisinin temaları arasında yer alıyor. *Devlet Düşmanı* [Enemy of State], *Komplo Teorisi* [Conspiracy Theory], Başkan'ın Adamları [Wag The Dog], *İnternette Av* [The Net], *Truman Şov* [The Truman Show], *Başkanın Bütün Adamları* [All The President's Men]... gibi birçok filmde uydudan izlenen, kredi kartı ile yaptığı alışveriş sayesinde yeri saptanan, telefon konuşmaları dinlenen, bilgisayardaki dosyaları değiştirilen, kameraların muhasarası altında yaşayan... insanların maceralarını 'keyifle' izledik. Oysa, *Dev-*

let Düşmanı'ndaki Robert Clayton Dean'in [Will Smith] ayak izlerini uydudan görüntüleyenler, bizim de ayakka-bı numaramızı öğrenip boyumuzun ölçüsünü aldıktan sonra adresimize, üzerimize tam uyacak bir deli gömleği postalayamazlar mı? Hollywood filmlerinden hareketle değerli bilgilere ve/yahut ibretli hükümlere ulaşılabileceğini iddia ettiğimi zannetmeyin; Beyaz Saray, Pentagon, CIA, Wall Street ve Hollywood arasında koordinasyon olduğunu bilmez değilim; Amerika'nın dünyaya silahtan sonra en çok sinema filmi ihraç ettiğinden de haberdarım. Söz konusu filmler [ki hemen hepsi aksiyon türünün ustaları sayılan yönetmenlerce ve ünlü oyuncularla çekilmiştir] elektronik gözetim fikrinin normalizasyonuna hizmet etmektedirler. Hiçkimse, *Komplo Teorisi*'ndeki Jerry Fletcher'in ya da *İnternet'te* Av'daki Angela Bennet'in yerinde olmak istemez fakat çoğu kimse Mel Gibson'a ve/ya da Sandra Bullock'a hayranlık veya sempati duymaktadır; dolayısıyla bu tip filmler, sinema seyircilerinin yüzeysel fakat işlevsel bir zihin/duygu karışıklığı yaşamalarına yol açar. 'Seyirci'nin, filmlerdeki 'kötü adamlar'ınkinden daha ayrıcalıklı bir gözetleme yerinde [sinema koltuğu] konumlandırıldığını ve bu yüzden 'gözetleyici'ye hak vermeye meyyal olabileceğini de akılda tutmak lâzım.

2000 yılının Ağustos ayında CIA'in Langley'deki merkezinde açılan ve yalnızca CIA mensuplarının ziyaret etmesine izin verilen sergide, senarist Danny Biederman'ın, casus filmlerinin setlerinden topladığı 400 objeden oluşan koleksiyonunun 400 parçası teşhir ediliyordu. James Bond serisinin *Goldfinger* filminde Sean Connery'nin kullandığı Aston Martin marka otomobil, *The Avengers*'taki [Tatlı Sert] John Steel'in şemsiye-tüfeği filan CIA personelinin ilgisine sunulmuştu... Gizli servislerle sinema sektörü arasındaki etkileşimin boyutlarını bilmesek de varlığından eminiz.

Eğlence ile gözetimin örtüştüğü [İngiliz Channel

4'daki] *Big Brother* adlı televizyon programından uyarlanan *Biri Bizi Gözetliyor* birkaç yıldır ülkemizde yayımlanıyor. Bir eve tıkıştırılan gençlerin 100 gün boyunca kameralarla aralıksız izlendikleri bu baş döndürücü iğrençlikteki programda yarışmacıların mahremiyetleri pazarlanıyor. Utanç verici bir şapşallıkla, gaddarlık derecesindeki bir dedikodu merakıyla ve namussuzluğa varan bir cehaletle şahlanan bir güruh da oturup bu lağımlı labirentteki sıçanları izliyor! En büyük tartışma da "BBG evinde seks -Avrupa'daki programda olduğu gibi- serbest bırakılsın mı?" sorusu etrafında yürütülüyor. İşte bu insanlar, her türlü teknolojik zımbırtıyı nimet sayıyorlar, çocuklarına piyango, gasp ve rüşvetle temin edilen bir istikbal sunanlar bunlar; köprüyü geçene kadar ayıya dayı diyen ve giderek ayının nüfusuna geçirdiği 'vidiyot' sürüsü! Hiç unutmam, sözümona bir 'tartışma' programında, ortayaşlı ve şişmanlığını kozmetik bir baskı altında tutmaya çalışan bir kadın, BBG evindeki gençlerin uğratıldıkları aşağılanmadan söz açan birine hiddetle "Onlar Atatürkçü çocuklar!" diyerek programın meşruiyetini savunmuştu. Dişleri çürüdükçe daha ısırganlaşan tiplerden olan fakat sarsaklığı cadalozluğunu geride bırakan bu kadın, dikizlenen çocuklardan birinin annesiydi. Böylesine patlayıcı bir kokuşmuşluk, geber-t-meye dayalı bir ak-rabalık, sapıkça bir angarya olabilir mi? Toplumun bir görsel taciz şebekesi olarak konumlandırıldığı ve taciz edilmenin takdir edilmekle buluşturulduğu bu programın izleyicileri esenlikten nasipsiz yamyam/kuduz mutantlardır. Özgürlüğe vahşet dolu bir kalleşlikle saldıran ve tereyağına bulanmış salyangozlardan bile daha kaypak olan bu hödüklerin her biriyle aramızda ancak bir nefret bağı kurulabilir.

Her suçlu, aynı zamanda işlediği suçun tanığıdır fakat hakimi değil. Sistem, tanıklığı [müşahade] tekeline alarak biricik suçlu olmaya yönelmiş, gözetimi [tarassut]

küreselleştirerek de herkesi sanık sandalyesine mahkum etmiştir. Görsel aşırılık, her türlü görüntüye gayri-meşru bir çekicilik kazandırmakla kalmadı, görünmez [manevi] olan karşısındaki 'körlüğü' de kalıcılaştırdı. Sözelimi suç, [en iddialı icracısı bizzat kendisi olduğu halde] iktidarın, gerçek boyutlarıyla kavrayabileceği bir şey olmaktan büsbütün uzaklaştı. Suçun 'geometrik' artışına rağmen suçlular bulunamıyor artık. Suçun tanımındaki hasardan ötürü kimse suçlanamadığından, güvenliğe varan tek yol herkesin suçlu sayılmasından geçiyor. Asayiş terörle barışıyor. Yeniden keşfedilmeyi bekleyen masumiyet ise dünyadaki ömrünü dünyevilikten esirgeme ataklığını gösterebilenlerin ürettiği şiddetle müdafaa edilebiliyor.

Canlılığını; itirafın ve affın ve/ya da itirazın ve şikayetin iletildiği/yansıdığı merci olmakla muhafaza eden kurumsal otorite, 'aşırı ilgiden' korunmak için kendini karentinaya almış durumdadır. Tesadüf, muğlaklık ve izafiyet kaphyor ortalığı. Karanlıkta bile görmesini körlüğüne, fısıltıları dahi işitmesini sağırlığına borçlu bir iktidar tarafından yönetiliyoruz. Nasıl? Kendi gölgesince yutulmuş canavarlar olmanın hazımsızlığıyla.

OTURMA ODASININ LORDU

Anne ve babama doğum kontrolü yapmadıkları için
teşekkür ediyorum...

[**Dustin Hoffman**
1979'da *Kramer Kramer'a Karşı*'daki rolüyle En İyi Aktör
seçilerek aldığı Oscar Amca heykelciğini havada sallarken]

Kocam ne zaman akşam yemeğine geç kalsa, onun ya
beni aldattığını ya da sokakta ölü olarak yattığını düşünür
ve her defasında ikinci seçenek için dua ederim.

[**Judith Viorst** *Nüktedan Bilge Kadınlar*]

Evlendiğim dul kadının 18 yaşında güzel bir kızı vardı. 7 yıl önce ölen anneme hâlâ sadık olan babamla bu kız sürpriz bir kararla evleniverdiler. Böylece babam damadım, üvey kızım da annem oldu. Üvey kızımın üvey oğlu, öz babamınsa kayınpederi pozisyonundaydım artık; babamın gelini olan karım aynı zamanda kayınvalidesi, benimse anneannem haline gelmişti. Biricik karımın torununa dönüşmüştüm! Kısa bir süre sonra babamla üvey kızımın bir oğlu oldu. Bu çocuk babamın oğlu yani kardeşim, kızımın oğlu yani torunumdu: Hiçbir zaman çocuğum olmamıştı ama torun sahibiydim; baba değilsem de dedeydim! Derken karım da bir oğlan çocuğu doğurdu: Babam böylelikle bir torun-kayınbirade-

re kavuştu. Çocuğum, dedesine enişte, ablasına babaanne diyebilirdi. Kendi oğlum, bir bakıma dayımdı. Birkaç yıl sonra kızımız dünyaya geldi. Babamın ikinci torunu, baldızı konumundaydı. Ne hikmetse eşimin kızı da bir kız doğurdu: Nur topu gibi bir teyzem oldu yani...

İntihar etmeye niyetleniyor ve/fakat ölümümü duyuracak gazete ilanında ve hele mezar taşında yazacakları düşününce vazgeçiyordum. Ayrıca, damadımı öldürsem baba katili olacaktım; karımın, aramızda hiçbir kan bağı bulunmayan kızını temizlesem, annesini vuran hain evlat olarak anılacaktım; karımı boğazlasam annem öksüz kalacaktı!..

[Jack Void Akvaryumdaki Karga]

ABD'nin 41. Başkanı George Herbert Walker Bush, 43. ABD başkanı olan oğlu George Walker Bush'u kaç ke-re patakladı acaba? 'Şanslı Velet'in babasından bir fiske bile yememiş olduğuna ihtimal vermiyorum; kulaklarının kepçeliği, IQ puanının düşüklüğü ve agresifliği ile çocukluğunda hayli tartaklanmış biri izlenimi uyandırıyor. Senyör Bush'un da kendinden küçüklere el kaldırmayacak birine benzediği söylenemez. Ayrıca, ailevi mahremiyetin suiistimaline dayalı yıkıcılığın, dünyadaki en yaygın manyaklık çeşidi olduğu kaydediliyor. Gezegenimizde eşine, çocuğuna, annesine, babasına, dedesine, ninesine, torununa... eziyet edenlerin sayısı; katil, soyguncu, tecavüzcü, dolandırıcı, kundakçı vs.nin toplam sayısından fazla. Üstelik kendi ailesinden biri-leri-ni öldürenler, soyanlar, taciz edenler, dolandıranlar ve/ya da kendi evini yakanlar... da var işin içinde. Dünyanın her yerinde neşeli törenlerle kurulan yuvalardan neden dumanlar ve feryatlar yükseliyor? Denebilir ki, Yeni Dünya Düzeni'nin baştella-lı olan Senyör Bush'tan sonra şimdi de [Amerikan basınındaki karikatürlerde açıkça görüldüğü üzere] vampirşebek [idam rekortmeni velet] Bush, masum insanların yuvalarına bomba yağdırılması için emirler yağdırıyor da

ondan. Bu, olayın haricî kısmı. Bense dikkatimi, gözünü kan bürümüş Bush sülalesinininki de dahil olmak üzere, aile içi teröre yöneltmek niyetindeyim.

Babaların haşinliği, annelerin hırçınlığı, çocukların hainliği, yuvaları 'resmen' parçalamıyorsa süregelen bir eğretiliğe adıyor. Mülayim kocalara kılıbık, muti zevcelere mıymıntı, uysal çocuklara ise sünepe yaftası yaptırılıyor. Toplumu oluşturan en küçük birlik olan ailenin üyeleri birbirlerine ya pamuk ipliğiyle ya da demir zincirle bağlı. Evcil hırgür, evcil terör, evcil kıyamet, sosyal olayların laboratuvarını enkaza çeviriyor. Aile elemanları kuduz yamyamları, evler minyatür toplama kamplarını andırıyorlar.

Kahvaltı sofrasında sudan bir bahane bulan Ferhat Bey kalkıp karısı Şirin Hanım'ı yumruklamaya başlıyor. Ayşe Teyze, çantasından çıkardığı koca şişedeki kezzabı kocasının yüzüne boca ediyor. Babaları annelerinin suratını dağıtırken çocuklar bir duvarın dibine çömelip korku içinde ağlıyorlar. Ortanca oğul elinin tersiyle Hulusi Kentmen görünümlü babasının ağzına çakıyor; ihtiyarın takma dişleri yerinden uğruyor. Dr. Heathcliff Huxtable lise 1'e giden kızı Denise'in başını duvara çarpıyor. Reklam filmlerinde şarkı söyleyen kız, eve gelince ilk iş elindeki metal boruyu anneciğinin ensesine indiriyor. Haluk Bey saçlarından tutup sürüklediği biricik eşi Meltem Hanım'ın kurgularına diziyle vuruyor. Lütfiye Hanım, küçük oğlunun kolunda sigara söndürüyor. Haydar Bey belindeki kayışı çıkarırken dişlerinin arasından oğluna tışıyor "Gel buraya..." İngiliz mutfağının yara bere içindeki kaptanı Bayan Cook, aç kocasına siyanürlü kuru fasulye servisi yapıyor. Romeo'nun elleri Juliet'in boynuna kenetlenmiş, kadının adamın yüzünü tırmalıyor, adam kadının kafasını köpükle dolu küvete daldırıyor; hijyenist Juliet'in son banyosu... Çocuğun, kendisinden iki yaş büyük ablasına fırlattığı bardak, kızın başında tuzla buz [ve kan] oluyor. Miss.

Brown, beysbol sopasıyla üzerine yürüyen Mr. Brown'dan kaçarak yatak odasına dahıyor; adam kapıyı kırarken kadın çantasındaki tabancayı çıkarıyor; adam sopayı son kez havaya kaldırıyor, kadın ilk kez tetiğe basıyor. İçkiyi fazla kaçırın kadın, ağlayan bebeğini fırına sürüyor. Herifin biri kafa atıp bayılttığı karısının dilini kesiyor. Aslı Hanım yattığı yerde hafifçe doğruluyor, yastığının altındaki et bıçağını alıyor ve yanında horlayarak uyuyan kocası Kerem Bey'in gırtlığına saplıyor. Sekizinci katın balkonundan caddeye atlayan genç kızın bıraktığı notta "Suç ortaklığınıza ihtiyaç kalmadı, kendim hallettim" yazıyor...

Aile içi teröre son vermek üzere devreye giren yasal planların medeni halsizliğe çözüm getirdiğinden kuşkuluyum: 1] Dağılma tehlikesinin başgösterdiği aileleri, dağıtma tehdidine başvuruluyor. Mesela çocuğuna dayak atan ebeveynin elinden çocuğun alınacağını söylüyor yasa. Ailenin varlığının, yasal bir şantaj sayesinde devam ettirilmesi tuhaf. 2] Polisiye veya adli müdahale de epey ilginç olgular. Polis, avukat ya da yargıç diyelim dayaktan yüzü gözü şişmiş bir kadınla karşılaştığında, kendisi de karısını sopalayan bir koca [ya da kocasıyla didişen bir kadın] olarak mı, yoksa vatandaşın güvenliğini/hakkını teminle vazifeli bir memur olarak mı davranacak?

Öncelikli işlevi aile içi problemleri 'çözmek' olan kurumlar[daki kalabalık] hızla çoğalıyor. Bunlar, aileden adam kaçırarak kendine müesses bir aile süsü veren kurumlardır: Kadın sığınma evleri, huzurevleri, yetimhaneler gibi, yuvası yıkılanların barındığı trajik mekanların yanı sıra mahkemelerdeki, tımarhanelerdeki, hastanelerin acil servislerindeki, karakollardaki, batakhanelerdeki... hareketliliğe de çoğunlukla ailevi sorunlar sebep oluyor.

Ailedeki kör şiddetin karşısında, şiddetli körlük diyebileceğimiz bir fenomen yer alıyor. Evdeki iç savaşın sadece sövüp saymak, vurup kırmak, yakıp yıkmak gibi gö-

r n mleri yok.  ocuklarına, eşine ya da anne/babasına a a layıcı sözler söyleyen, şefkat göstermeyen, onların kazandığı parayı otomatikman gaspeden, maddi/manevi gereksinimlerini kar ılamayanlar yani aile üyelerine la- kayt davrananlar da şiddetli bir körlükle yampirile mi - lerdir. "Aile içi şiddet"in konu edildiği bir tv. programın- da, yakışıklı bir  ocuk söz alıyor: "İstanbul Teknik  niver- sitesi mezunuyum. Okula devam ettiğim yıllarda bir gece kulübünde striptiz yapıyordum; okulu bitirince de gece kulübündeki içimi sürdürdüm. Hâlâ aynı yerde hafta son- ları striptiz yapıyorum ve kadınlar ben soyunurken    lk - lar atarak alkı lıyorlar. Mazbut bir ailem var fakat bana hiç karı mıyorlar; kararlarım  saygı duyuyorlar..." Karı- sının hafifme repli ini; kocasının zamparalı ını, çocuğu- nun serserili ini umursamamak suretiyle onaylayanlar bir tarafta; ailesini zor kullanarak yola getirdiğini/getire- bilece ini sanan ve kendi terörist tepkilerini me rula tı- ranlar diğer tarafta!

Konuyla ilgili istatistikler [dangalakların despotla- ra sundukları rakamsal raporlar], Türkiye'deki evlerin yüzde 81'inde  u ya da bu biçimde/oranda k r şiddet ya-  and ı ını gösteriyor. Geri kalan yüzde 19'un büyük kısmı- nın da birbirine aldırı  etmeyen kimselerin ailelerinden olduğunu tahmin etmek zor değil. Ailevi mahkumiyetin azabı, ba ıbo  bırakma ve/ya da terketmeyle telafi edilme- ye kalkı ılıyor.

Politik, ekonomik, psikolojik, kültürel... bakımlar- dan toplumsal bir şiddetli ge imsizli in ya anmasında, ailelerdeki terörist çalkantıların payı büyük bence ve mil- yonlarca insanımızın konsoloslukların önünde y  lmasıy- la iyice göze batar hale gelen Türkiye'den çekip gitme ha- yali/hevesi, toplumsal bir evden kaçma projesine tekabül ediyor.

Anneler günü, babalar günü, evlilik yild n m ,  o-

cukların doğumgünleri gibi uyduruk vakitlerde ailenin kurumsal kimliği metazori şamatayla tescillenir: Kutlamalardaki zamanlama ve işlem ev halkının ilişkilerindeki profesyonelliğin ve/ya da amatörliğün göstergelerini içerir. Sportmence davranılır ve riya rekoru egale edilir. Ailevi pişmanlığa karşı topyekun savaşılmış, palavraya sadık kalınmış, kimse mızıkçılık yapmamıştır. Şizofrenik bir ototerapide 'alını-verilen' plasebonun sahte anestezisi.

ABD'nin Cleveland kentinde polis memuru Todd Hicks, hız sınırını aşan bir sürücüyü durdurdu. Otomobilin içine göz atan Hicks, arka koltuktaki beş çöp torbasından birini açtı ve torbadan bir insan kolu çıktı! Hicks, otomobilin sahibi William Stewart'a sordu: "Lanet olsun! Bunlar da neyin nesi?!" 51 yaşındaki Stewart sakince cevap verdi: "Karım." Kocasından önce tabancayla vurulup, sonra satırla parçalanan, ondan sonra da yikanan Bayan Joyce Stewart [40], vaktiyle, oğluna yardım etmek için adaleti yanıltmak suçundan 90 gün hapis yatmıştı. Stewartlar'ın biricik oğlu Marc DiMarco ise 1998'de bir kadını kaçırmak, tecavüz etmek ve kafasını kesmek suçundan 94 yıl hapse mahkum olmuş fakat hücrelerinde kendini asarak intihar etmişti!

Dünya, henüz karısını öldürmemiş William Stewartlarla dolu. Halen kocası tarafından haklanmamış Bayan Stewartlar ellerini çabuk tutup kocalarını zımbalayabilirler! Marc DiMarco'nun Türkiye'deki mümessillerine/muadillerine ne demeli? Kendilerini asmasalar da, vaziyeti striptiz yaparak idare edebilirler!

KEDİ EKEN, KAPLAN BİÇER

"Bir kadınla evlenmek" demiş Lev Nikolayeviç Tolstoy [1828-1910] "uygarlığın zehrine yumulmaktır." Karısı Sofiya, günlüğünde, Tolstoy'dan hiç de övgüyle bahsetmemiştir. Tolstoy'un isteğine karşı gelerek orduya katılan

oğlu Andrei, babası hakkında "Eğer evladı olmasaydım onu kendi ellerimle ipe çekerdim" diyordu. Tolstoylar'ın malikanesinde önceleri temizlik işleri yapan sonra arabacı olarak çalışan Timothy, ünlü yazara en çok benzeyen kişiydi çünkü onun Aksinya Bazykin'den olma gayri-meşru çocuğuydu.

New York'ta 25 Temmuz 2001'de Jason Black ve Frances Schroeder adlı bir çift en yüksek miktarda parayı ödeyecek firmanın ismini doğacak çocuklarına vereceklerini açıkladı! Birtakım müzayede web sitelerinde, henüz Frances'in karnında bulunan müstakbel bebeğin adını koyma hakkını satışa çıkaran çift, ilgili firmaların en az 500 bin doları gözden çıkartmaları gerektiğini söyledi. Microsoft, Heinz, Coca Cola gibi ünlü firmalarla irtibata geçen çift, para sayesinde kendi evlerine taşınabileceklerini belirtti. Çocuklarının, ömür boyu, herkesçe bilinen bir markayı isim diye taşıyacak olmasında sakınca görmediğini ifade eden baba Black "Rahat bir evimiz olduktan sonra çocuğum bir marka ismini taşımanın önemini anlayacaktır" şeklinde zırvaladı. Hayal ürünü olamayacak derecede fantastik bu rezillikten ötürü, mezkur çiftin kellerini koparıp boyunlarına tükürmek geliyor içimden. Öz evladını, uluslararası kapitalist şirketlerden birinin adıyla lekelemek gibi beyinsizce bir gözükaralıkla, bebeğin hayatını mahveden bu kefen biçici psikopatlarla 'ebeveyn' denebilir mi?! Düşünün, çocuğun adı Pepsi oldu diyelim, talihsiz yavru ölünceye kadar Pepsi reklamı olarak varolacak. Televizyonlarda, billboardlarda, radyolarda, gazetelerde, dergilerde, tişörtlerde... hep kendi adına rastlayacak. Pepsi'yle ıslatılmış ve kafası kesilmiş bir tavuk gibi, nereye gitse tüketici ordusundan kaçamayacak. Zoraki popüler bir gudubet olup çıkacak. Sponsorunun [sponsor: vaftiz babası] lanetinden asla kurtulamayacak! Vaftiz babası olan firma ile arasında, ilelebet, terörist ile rehinesi arasındaki türden bir yakınlık olacak! İntikam, sayın

okur, daima kendi yolunu bulan bir ödeşme biçimidir. Pepsi [ya da bilmemne] çocuğunun büyüünce bir heykel-tıraş olma ihtimali var mı, var. Bu heykeltıraş her halükarda popüler bir sanatçı olacaktır. Bence; başta annesi, babası, Pepsi şişesi ve diğer baş belalarının kömürden heykellerini yapıp onları başkent meydanında yakabilir! Yakmalıdır da! Bu törensel intikam seansında göğe yükselen alevleri tahayyül ettikçe, içim ısınıyor!

Kapitalist sistem, insanları bir yandan silahsızlandırırken, diğer yandan saldırganlaştırıyor ve/ya da beri tarafta silahlandırırken öte taraftan savunmasızlaştırıyor. Ev içinde kendini satıcı ve/ya da müşteri olarak konumlandırıyor; egemenliğini vahşice doğaçlamalarla kurarken, zavallılığını patırtıyla örtbas etmeye çalışan bireyler, sistemin karşısında başedilmez bir haklılığı temsil edemezler. Ev ahalisini köleleştiren oturma odası lordu [canavar tohumu] köleleri kamçılıyor.. ve derken bir köle kamçının ucunu dişleriyle yakalayarak yemeye başlıyor; önce kamçıyı, ardından lordu. Ne demişler? Kedi eken kaplan biçer.

Her aile bir *Dövüş Kulübü*. Chuck Palahniuk'un ünlü romanı *Dövüş Kulübü*'nün ilk kuralı "*Dövüş Kulübü* hakkında konuşmamak"tı. Terörist sistemin [ve onunla etkileşimli ailenin] ilk kuralı ise "Sistemin [ve biçimlediği ailenin] terörizmi hakkında konuş-a-mamak"tır. Giderek iletişimin ilk kuralı konuşmamak ve/ya da konuşmayı anlamsızlığa vakfetmektir; vantrolog hatiplerin dudak okuyabilen sağır dinleyicilerle paylaştıkları sırlara paha biçilememektedir. İhlalin ve şiddetin iletkenliğine katılmak: Ailevi [kitlese] otomatik icraatımız budur. Kendimizi şiddetten muaf tutamayız fakat yine de üstleneceğimiz [veya üstesinden geleceğimiz] şiddetin türünü seçebiliriz.

1999'da, Lily Lane adlı kızcağız; kendisine hamileyken, sakat doğmasına sebep olan trafik kazası esnasında emniyet kemeri takmadığı için annesine dava açmıştı.

Yakında, çocuklar ebeveynlerini doğum kontrolü yapmayarak kendilerini dünyaya getirdikleri için dava ederlerse şaşmayalım! Aile, biyolojik bakımdan da parçalanıyor. Aynı yıl, Marry Wily ise yirmi yaşındaki biricik oğlunun acı haberiyle sarsıldı. Bayan Wily, oğlunun içorganlarını bağışlamayı, spermlerinin alınıp kendisine teslim edilmesi şartıyla kabul etti. Dileği yerine getirildikten sonra, bir ya da birçok torun doğurabilecek kadın [postmodern gelin] aramaya koyuldu! Koca kahrı çekmeksizin gelin olma fırsatından haberdar olan yüzlerce kadın, Bayan Wily'e coşkulu mektuplar yollayarak, 'torun misyonu' için hazır olduklarını bildirdiler! Genetik Etik Komitesi, ölü bir erkeğin bir kadını hamile bırakmasının doğru olmadığını açıklayınca, komiteyle hukuki bir hesaplaşmaya girişen Bayan Wily'nin avukatı "Oğlunun organlarıyla başkaları hayatta kalabiliyorsa, spermleriyle çocuklar da dünyaya gelebilmeli" diyor, "yaşama hakkı kadar, doğma hakkının da kutsallığına" dikkat çekiyordu!

ABD'nin Maryland eyaletinin Bethesda kentinde 10 yıldır birlikte yaşayan ve her ikisi de sağır olan lezbiyen Sharon Duchesneau - Candy McCullough çifti, bile isteye, kendileri gibi işitme engelli bir çocuk dünyaya getirmişlerdi. İkinci bir sağır çocuk yapmak üzere 'malzeme' talepleri sperm bankası tarafından reddedilince, lezbiyen çift, altı nesildir sağır bir aileden gelen [ve 5 yaşındaki ilk kızın da babası olan] erkek dostlarından bir kez daha cinsel yardım istediler/aldılar. Nitekim 2002'nin ilk günlerinde doğan Gauvin'in sol kulağı hiç işitmiyor, sağ kulağı ise çok az duyabiliyordu!..

Homoseksüel çiftlerin aile mertebesine terfi etmesi yolunda epey mesafe katedildi. New York Times'ta her hafta yayımlanan 'Düğünler' başlıklı bölümde 1 Eylül 2002 Pazar günü; Vermont eyaletinde düzenlenen resmî bir nikah töreniyle Daniel Gross ve Steven Goldstein'in karı-koca[?] ilan edilerek dünyaevine girişleri anlatılıyordu! Şidde-

ti, pornografi düzeyinde tatbik eden ve büyüdükçe çürüyen bu yavşakların sırtışlarından daha tiksiniç bir bozuk ağızlılık olabilir mi? Homoseksüelliğin evcilliğini onaylamak, aileyi iğfal yoluyla soysuzlaştırarak feshetmektir.

Monogami prensibi de olanca katılığıyla aileyi dejene ediyor. Monogami-zm-; sadece tecimsel-erotik tahrik mesajları karşısında erkeklerin çarnaçar boyun eğmeleri-ni garantileyen cinsel bir kısıtlama ve/ya da alışverişi bir nevi tüketim zinasına dönüştüren yani muhataplarının ırzına geçen tecavüzcüleri yöneten bir kapitalist pezevenk şebekesine avantaj sağlayan bir indirgeme değil. ‘Tek kutuplu’[!] dünya sisteminin aileyi monogamik bir çembere hapsedmesi, sadakatin kısırlaştırılmasına ve dolayısıyla monogaminin ihlaline zemin hazırlıyor: Paradoksal bir komplot olan monogami ihaneti, ihanet ekonomiyi motive ediyor! Karısını aldatmayan her koca, bu bağlamda neden-sonuç ilişkisiyle birbirine bitişen sefil ve ahmak sıfatlarıyla horgörölmeye müstahak sayılıyor.

Ailede otosansürün değil mahremiyetin, pornografi-nin değil sevişmenin, tedhişin değil emniyetin, ihanetin değil sadakatin... işlemlerini istiyorsak, Müslümanlık’ın kriterlerini göz önüne almalı, icaplarını yerine getirmeliyiz. İslamiyet bize Cennet’in annelerin ayakları altında olduğunu va’zediyor; ana-babaya “Of!” bile dememek gerektiğini söylüyor Yüce Yaratıcı; Rasulullah [s.a.v.], baba-mızdan başkasına “baba” diye hitap etmemizin adaba mu-gayir olduğunu anlatıyor; Kur’an-ı Kerim’de “Beğendiği-niz ve/yahut size helâl olan kadınlardan ikişer, üçer, dör-der alın; haksızlık etmekten korkarsamz bir tane alın ya-hut sahip olduğunuz [cariyeler] ile yetinin.” yazıyor [Nisa Suresi, 3. Ayet]...

11 Eylül 2001 günü malum kule çiftinin yıkılışı, ‘tek kutuplu’ [monogam-ist] sistemin müspet ve kaçınılmaz olarak şiddetli bir aldatmaya maruz kalışını simgeliyordu.

Küresel politik monogami yüzünden başgösteren çaresizlik salgını, önemsizlik salgını, anlamsızlık salgını ve salgın salgını karşısında sadece ölümcül tedaviler işe yarıyor!

İNTİHAR OYUNUNUN MİZİKÇISI

2002 yılında Kuzey Carolina'daki Fort Bragg askerî üssünde enteresan hadiseler meydana geldi: 11 Haziran günü Rigoberto Nieves adlı asker silahıyla önce karısını sonra da kendini vurdu. 29 Haziran'da işlenen ikinci cinayette William Wright adlı uzman çavuş hayat arkadaşını boğdu. 9 Temmuz'da Çavuş Cedric Griffin eşini bıçak darbeleriyle hakladı. 17 Temmuz'da ise Çavuş Brandon Floyd, zevcesine 'kurşun döktükten' sonra intihar etti... Bu tırlak üniformalıların üçü, 11 Eylül olayını bahane ederek "Haçlı Seferi" başlatan Sam Amca'nın emriyle Afganistan'a bomba yağdırmıştı! William Wright, Afganistan'dan döndüğünün ertesi günü boğmuştu karısını!

1970'lerin sonlarında TRT'de yayınlanan *Baretta* dizisinde Tony Baretta adlı dedektifi canlandıran Robert Blake, karısı Bonny Lee Bakley ile 5 Mayıs 2001 Cumartesi günü Studio City'deki İtalyan restoranı "Vitello's"ta birlikte yemek yemiş ve restorandan çıkıp arabalarının yanına vardıklarında Baretta "Oh tatlım, telefonumu restoranda unuttum, birazdan dönerim" diyerek karısından ayrılmıştı. Baretta, Vitello's'a bir koşu gidip gelmiş ve ["Aman Tanrım!"] karısını arabada kanlar içinde yatar vaziyette bulmuştu. Bonny Lee Bakley, akşam yemeğinin üzerine kafasından iki kurşun yemişti! Baretta cinayetle suçlandı; kiralık katilin biri "Bay Blake bana karısını öldürmem için teklifte bulunmuştu" gibi laflar etti; savcı, Baretta'yı her duruşmada sıkıştırdı; Bonny Lee Bakley'in geçmişiyile ilgili bir sürü dedikodu dolaştı ortalıkta... falan filan. Fakat en önemlisi, Vitello's 2002 yılı boyunca hiç müşteri sıkıntısı çekmedi! Bir "aile cinayeti"nin işlendiği bu restoran insanların ağzını sulandırıyor! Neredeyse

bir anti-kahraman olarak tanınan Baretta, karısını öldürtmekle [buna kesin gözüyle bakılıyordu] tam bir süper-kahramana dönüşmüştü. Vitello's'a akın eden müşteriler, spesiyal soslu makarnaları tıkınıp kadeh kaldırarak ailevi cinayeti kutluyorlardı!

Benito Mussolini [1883-1945], damadını yani büyük kızı Edda'nın kocası Galeazzo Ciano'yu kurşuna dizdirtti [12 Ocak 1944]; Ciano 1936'da dışişleri bakanı olmuş, 1943'e kadar kabinede kalmıştı. Jazz'ı yasaklayan Mussolini'nin caz piyanisti oğlu Romano *Babamın Kusuruna Bakmayın* adlı kitabında babasının karanlık yüzüyle hiç karşılaşmadığını anlatıyor, "Babam bana karşı çok nazik ve şefkatliydi. [...] İnsanlara iyi davranmamız gerektiğini ve dürüstlüğü aşıladı bize" diyordu! Babacan diktatör, metresi Clara Petacci'yle birlikte idam edildi.

Şiddet karşıtlığı denince pat diye akla geliveren Mohandas Karamsand "Mahatma" Gandhi'nin [1869-1948] evinde ailevi kör şiddet var mıydı acaba? Ruhsatsız meyve satmak suçundan mahkemeye sevk edilen oğlu Harilal'in avukatı olarak duruşmaya giren Gandhi, 'özbeöz' müvekkilinin ceza alması için yargıcı teşvik etmiş ve çocukcağız 7 gün ağır iş cezasına çarptırılmıştı. Harilal 1936'da Hindu dinini terkedip Müslüman olduğunda Gandhi Müslümanlara hitaben yazılı bir açıklamada bulundu: "Harilal'in dinden dönmesi Hinduizm için bir kayıp değildir ama eğer eskisi gibi içki içmeye devam ederse Müslümanlık için bir utanç kaynağı olabilir."

Karl Heinrich Marx'ın [1818-1883] kızlarından Eleanor, bir arkadaşına yazdığı mektupta "Eğer bizim evde bulunmuş, ebeveynimle karşılaşmış olsaydın, babamın benim nazarımda nasıl biri olduğunu anlayabilseydin, sevgi görmek ve göstermek için neden böylesine gayret sarfettiğimi ve niçin insanlardan bu kadar şefkat beklediğimi gayet iyi anlayabilirdin" diyordu. Eleanor, yetenek-

siz bir oyun yazarı olan Edward Aveling'in sevgilisiydi; babasının kitaplarından elde ettiği telif ücretleriyle züğürt Edward'a sık sık koltuk çıkıyordu. Eleanor, bir zamanlar babasına yaptığı gibi, 1897 yılında aylarca süren hastalığı sırasında Edward'ın bakımını üstlenmişti. Sonraki bahar Eleanor'un sürüklendiği depresyon ve Aveling'in müzmin hastalığı nedeniyle çift beraber intihar etmeye karar verdi. 31 Mart 1898 günü Eleanor beyaz bir elbise giydikten sonra ilk zehri aldı [bayanlar önden]. Fakat hain Edward ona eşlik edeceği yerde evi terk etti ve yeni bir yaşam kurmak üzere Londra'ya gitti; dört ay sonra da böbrek hastalığı yüzünden nalları dikti. Nihayet 1911 yılında, Marx'ın hayatta kalan son kızı Laura, kocası Paul Lafargue ile birlikte intihar edebildi...

İnsanlar ergenleşiyorlar evet, fakat olgunlaşıyorlar mı? Neden evlenmek, sürüleşmenin bir evresi; ev ise güdülmenin santrali haline geldi? Ekonomik, politik, demografik, medikal, eğitimsel... göstergelerin manyetik alanındaki metalik rakamlara indirgenmiş meçhul ve alelade bireylerin ender infialleri de sayısal ifadelerle kaydediliyor. Merhamet delilere, muhabbet suçlulara, mesuliyet ise makinelere yüklenmiş vaziyette: Sistem, deli ve/ya da suçlu durumuna düşmemizi engelleyen bir mekanizmadır. Bu durumda sistemi ekarte etmek çılgınlığa varan cürümler işlemekle yani fiilen kesin konuşmakla, açıkçası öldürmekle mümkün. "Erkekler kadınlardan daha iyi durumdadır çünkü daha geç evlenip daha erken ölürlər" diyen Henry Louis Mencken [1880-1956], 'başı bağlananları' tenesirin pakladığını işaret ederken entelektüel centilmenliğe sığmayacak kadar abartılı bir şaka mı yapıyordu yoksa ecel kadar ciddi miydi? Aşık olan şu ki, aile mezarlıklarındaki sükunet çoğumuz için imrenilecek düzeyde.

Tehdit, cinayetten sonra da devam ediyor! Cesetlerin üzerine çullanılıyor. Sönmüş ocakların kapı zillerinde ev halkının ölüm tarihleri yazıyor.

MAYIN TARAMA GEMİSİNDEKİ DENİZKIZI,
BEYAZ ATLI PRENSİNİ BEKLİYOR

Seni öyle pataklayacağım ki 'Mongolcuk',
"Keşke çocukken ölseydim" diyeceksin!

[Kadın boksör **Margaret Mc Gregor**'un, 10 Ekim 1999
günü, 3000 kişi tarafından izlenen, erkek rakibi Loi Chov'u
yendiği boks maçının başlangıcında söylediği sözler.]

Hiç evlenmedim çünkü gerek yoktu. Evimde bir koca-
nın yerini doldurabilen üç hayvan besliyordum: Her sabah
hırlayan bir köpek, bütün gün sövüp duran bir papağan
ve geceleri geç gelen bir kedi.

[**Marie Corelli**]

Kadının arzusunu her zaman yerine getirememe deza-
vantajını telafi etmek üzere, erkeğe, doğadaki yetersizliği her
durumda kendi kabahati gibi algılama inceliği verilmiştir.

[**Karl Kraus** 1874-1936]

Fırtınayı kaleme almakla kalmayıp kağıda dökmek
için fırtınanın dinmesini beklemek herhalde daha uygun
olurdu, fakat fırtına bin yıldır şiddetlenerek sürdüğüne
göre, sözlerimin uçup gitmesini her zamanki gibi göze al-

mam gerekecek. Kadınlarla erkekler arasındaki tarihsel/küresel şiddetli geçimsizlik: Mesele bu.

Mary Wollstonecraft [1759-1797], feminist dünya görüşünün temel eseri sayılan *Kadın Haklarının Tahkiki* [A Vindication of the Rights of Woman] adlı kitabında kadınlığın sonradan yapılandırılmış bir kategori olduğunu iddia etti ve feminizmin tohumu atılmış oldu [1792]. Wollstonecraft, William Goodvin'den olan ikinci kızını doğururken ölünce, bu kıza annesinin adı verildi. Annesinin öldüğü gün doğan küçük Mary, büyüdüğünde, şair Percy Shelley ile evlenecek ve bilim-kurgu edebiyatının kült eserlerinden *Frankenstein*'i yazacaktı [1818]. [Frankenstein, hem farklı insanlara ait organları kesip birbirine dökerek korkunç bir canavar meydana getiren doktorun, hem de onun elinden çıkan canavarın adıdır; ikisi de erkektir.] Yani, Wollstonecraft, Frankenstein'ların ninesiydi!

Fransız Devrimi arifesinde Paris Belediyesi binasına doğru yürüyerek ekmeğin ucuzlatılmasını talep eden 6.000 kadını da; genelevden tımarhaneye giden yolu hızla geçen Theroigne de Mericourt'yu [1766-1817] da; Britanya'da, fahişeleri yakından ilgilendiren 'Bulaşıcı Hastalıklar Yasası'na [1860] var gücüyle karşı çıkan ve kadınları 'doğurganlık yazgısı'nı reddeden Josephine Butler'i de Amerikalı, Pankhurst Ailesi, yani [ruh hastası] Emmelin ile kızları Christabel ve Sylvia'yı da [ki ailenin babası M. Richard milletvekili adayydı ve ateist bir reformcu olmasına rağmen, Emmeline'in önerisi üzerine, halkın iltifatına mazhar olabilmek için kiliseye giderdi]... neden ciddiyle hafife alıyorum? Sadece çoktan toprak olmuş feministleri değil, Polonya'da [1989'da] hükümete ve Roma Katolik Kilisesi'ne karşı kürtaj hakkını savunanları; Adalet Sarayı'nı basan 15.000 İranlı kadının feryadını; yasal pornografik yayınları ortadan kaldırma çabasını faydasız bulan Angela Carter'i; üstün bir feminist bilincine sahip, kadın merkezli dişiler olan politik lezbiyenleri... gözlerin-

de ne zaman bir kıvılcım parlasa, beyinlerindeki suyun onu söndürdüğü kimseler sayıyorum.

İster radikal, ister sosyalist, isterse liberal olsun feministler cinsiyetin esasları hakkında son derece kaba bir yaklaşımı benimsemiş görünüyorlar. Bir insanın kadın ya da erkek diye nitelenebilmesi için vücudunun yanı sıra zihninin ve ahlakının da hesaba katılması gerektiğini, cinsiyetini sadece bedenine bakarak anlayabileceğimiz canlılara 'hayvan' adı verildiğini gözden kaçırıyorlar. Fatih'in torunları olduğumuz kadar Nasreddin Hoca'nın da torunuyuz madem, onun "Bizim memlekette herkes çıplak dolaşır" diyen herife "O halde, kadınlarla erkekleri nasıl ayırdediyorsunuz?" diye sordüğünü hatırlayalım. Sokağa [ya da televizyona] çıplak çıkmayı bir özgürlük göstergesi sayacak kadar gizemsiz salakların ideolojisi, iktidar tarafından manipüle edilmeye teşnedir. Nitekim, feministlerin ikiyüz yıldır yapageldikleri, Avrupalı işçi kadınların sabun kasalarının üzerine çıkıp söylev vermesi; Kurbanlık Bakireler'in "Take the toys from the boys" diye şarkı söylemesi; Napoli'de 'Tebessüm Grevi' yapan kasiyer kadınların, kendilerine ödenen ücret artmadıkça [yani adam yerine konmadıkça] müşterilere şirin görünmeyi reddetmeleri; Reagan'ın istiflediği Cruise füzeleri [yokediciler için sembol] için prezervatif örmek... gibi eylemler, şımarıkça şamatacılığın sınırını nadiren aşmıştır.

Evlenip iki çocuk doğurduktan sonra Paris'e kaçan ve orada sahneye çıkan, Kadın Hakları Bildirgesi'nin yazarı Olympe de Gouge [1748-1793] Fransız Devrimi ertesinde ["Terör Dönemi'nde"] idam edilmeden önce şöyle haykırıyordu: "Giyotin ve cellat! Fransa'nın şanı olacak devrimin meyveleri bunlar mı? İki cins arasında ayrım gözetmeden, tüm dünyaya yayılacak olan bunlar mıydı?!" Kimileri, kadın-erkek ayrımını silmeye dayalı her teşebbüsün kör şiddet [terör] içermekten kurtulamayacağını anlamakta zorlanabilirler. [11 Eylül 2001'de, 'erkeklerin'

Dünya Ticaret Merkezi'ne düzenledikleri saldırıda toplam 3044 kişinin öldüğü söyleniyor. Bunlardan kaçının kadın kaçının erkek olduğunun bir önemi yoktur. Terörün en belirgin özelliklerinden biri de, inanın bana, kadınla erkeği eşitlemesidir.] Fakat, Sigmund Freud'un, erkeklerin bütün çabalarında kadınlara yaranma motifinin hakim olduğu tezinde doğruluk payı bulunduğunu kabul edersek, içtenlikli feminist taleplerin muhatabı olan erkeklerin erkeklikten uzak düştükleri yargısına yaklaşabiliriz. Hangi erkek bir kadını idam etmek ister? Şu şekilde de sorabiliriz: Bir kadının başını giyotinle gövdesinden ayıran yarattığın erkeklik vasfını koruması mümkün müdür? Değilse, feministler tam olarak kimlerle savaşıyorlar? Avrupa'da XV. yüzyılın başlarından XVIII. yüzyılın sonlarına dek süren cadı avının rövanşını mı almaya çalışıyorlar?

Erkeklerle dair negatif önyargıları/sonyargıları konularında besleyen feministlerin bir kısmının, kör şiddetin sarsak uygulayıcıları olmaktan geri durmadıkları malumdur. Carrie Nation [1846-1911] 21 yaşındayken, alkolik ve dayakçı kocasını terketmişti. Taş ve baltalarla dolu bir el arabasıyla Kansas, Illinois, Ohio ve New York'u dolaşıp barları taşla tutuyor, baltayla bar kapılarını parçalıyor, duvarları yıkıyordu! Ürkütücü bir kadındı Nation; boyu 180 cm, ağırlığı 80 kiloydu. *Bar Şövalyesinin Zırhı* [The Smasher's Mail] adlı bir gazete çıkarıyor, süs eşyası niyetine kartondan yapılmış baltalar satıyordu!

Coğrafi, ekonomik, kültürel koşullara bağlı olarak birbirinden farklılık arzeden birçok feminist grup vardır ve bunlar zaman zaman birbirleriyle de zıtlaşırlar. Sözgeçlimi Amerika'daki beyaz kadınlar kürtaj hakkı elde etmek için çabalarırken, siyahi kadınlara kürtaj yaptırmaları için baskı uygulanıyordu. Kadın kongrelerinde ırkçılığa karşı takviye isteyen siyahi kadınlara, beyaz feministler nazik alkışlardan başka bir şey sunmuyorlardı.

Tüketim kültürünün insanları sümüklüböceklerle çevirmesine feministlerin verdiği destek; anneliğin, ailenin ve iffetin kutsal birer değer oluşuna yönelik itirazda somutlaşır. Söylemini dişiliğin mucizevi özelliğine dayandıran ve bundan ötürü iffete değer atfeden feministler de var tabii fakat feministlerin çoğunun 'kadın hakları' adı altında talep ettikleri şeyler, entelektüel ve/ya da politik süreçlerin gereği değil, çoğunlukla kadınların konfor anlayışlarına bağlıdır.

Sistem, kadınları da erkekleri de eziyor. Bu arada kadınları baskı altına alan erkeklerin yanı sıra, erkeklerin canına okuyan kadınlar, sistemin fedailiğine 'soyunmuş' vaziyetteler. Kokarca kasapları ve esrarengiz hebennekarlar şifreli hırıltılarla birbirlerine ateş püskürüyorlar! Kapitalizm iki şeyi ortadan kaldırdı: 1] Kadınların ve erkeklerin otantikliğini. Eğer sahici bir kadına ve/ya da erkeğe rastlamış olsalar, kadınlar da erkekler de birbirleri aleyhine konuşurken duraksayacaklardı. 2] Sahiciliği tanıma imkanını. Ahlaksız kimseler, ahlakın ne olduğunu bilmeyen kimselerdir. Dolayısıyla, sahiden ahlaklı kişilerle karşılaşsalar bile onların özelliklerini kavrayamayan yaratıklar, sağlamlığı çürüklükte arayacaklardır.

Erkekler ve kadınlar sırf cinsiyetlerinden ötürü kapitalist bir töhmet altında bırakıldılar. Bu iğrenç-ötesi dayatma yüzünden, dünya entelektüel bakımdan büyük bir zarara uğradı. Reklamlar, motorlu taşıtlar, bilgisayarlar, mutfak robotları, gökdelenler, alışveriş katalogları... ve bunlara benzer binlerce şeyin alacakaranlığında erkek ve kadın hem birbirini ve hem de kendini kaybetti. İnsanların kadim varoluşsal dayanakları, yerini giyim modası ve sanal iletişimin getirisine bıraktı: Gizlenerek dikkat çekmek, kaçarak buluşmak, sahte araçlarla sahici bir yapı kurmaya çalışmaktan başka çare kalmadı. İmge bankaları, sperm bankaları, bilgi bankaları, kan bankaları, para bankaları... çoğaldıkça tecrübeyi ertelemek bir prestij ko-

şulu haline geldi ve ölüm tecrübesinin ertelenmesine ilişkin problemler kadını da erkeği de paniğe sevketti. Modern dünyada [en geniş anlamda] cinsellik panikle maluldür. Görüntüden ibaret kullanışlı kalabalıklar, teknolojik üvey kardeşler, yapay hafızalı geri zekalılar... ve güneşte iyice bronzlaşmış mayolu heykeller!

Kadın, erkeğe kesinlik kazandırmayı reddediyor, erkek ise kadını inkar etmenin yollarını arıyor.

ERKEKLERİN YEDİĞİ AYVADAN BİR ISIRIK

Theodore Zeldin'in nezaketli genellemesini de anmaktan geri durmayalım: "Feminizmin tarihi, kimilerinin diyaloga boşverip tüm güçlerini ikna etmeye yönelttiği anları da kaydetmiştir." Kadınla erkek arasındaki ilişki zannımca her zaman [en azından benim ömrüm boyunca en cılız istisnalara bile yer vermeyecek kesinlikte] acımtırak ama gerçeğimsiydi. Onu acılaştırmakla gerçekleştirebileceğimizden de emin değilim doğrusu.

1973-76 yılları boyunca Amerika'da binlerce Kızıl-derili kadın kısırlaştırıldı. Ekonomik, politik, sanatsal vb. alanlarda boy göstermek için yanıp tutuşan feministler jinekolojik emperyalizmi destekler duruma düşmekten sakınmıyorlar. İktidarın, erkeği deli ve köle karışımı bir makineye çevirdiğini görmüyorlar. Üstelik erkekler kahredici tekdüzeliğe çoğunlukla kadınların dikenli [gül] hatırı için katlanıyorlar. Kadınlar, 'erkek egemen' bir toplumda yaşadığımızı söylemekle, dünyanın aldığı biçimin sorumluluğundan kaçarken, bütün erkeklerin anne, bacı ve eşlerle kuşatılmış olduklarını gözden gizliyorlar. Erkekler, tarih boyunca kadınların çizdiği rotadan nadi-ren saptılar oysa.

Esther Vilar'ın, *Manipulated Man* / Ayvayı Yiyen Adamcağız adlı kitabından kısa bir bölümü ilginize [erkeklerin yediği ayvadan bir ısırık] sunuyorum: "Erkeğin

tekrar tekrar yaptığı en büyük hatalardan birisi, kadını kendi eşiti olarak, yani eşit zihinsel ve coşkusallık kapasiteye sahip bir insan olarak değerlendirmesidir. Bir erkek bir kadının yemek pişirme, bulaşık yıkama ve temizlik işlerinde saatler harcadığını gördüğü zaman, bu işlerin onu belki de mutlu ettiği, çünkü tam da onun zeka seviyesine uygun işler olduğu aklına hiç gelmez. O anda, bütün bu öncelikli angaryanın, kadını, bir erkek olarak mühim ve cazip bulduğu onca şeyi yapmaktan alıkoyduğunu düşünür; bu nedenle kadının yaşamını kolaylaştırmak için otomatik bulaşık makineleri, elektrikli süpürgeler, hazır yemekler icat eder. Fakat kadın, kazandığı zamanı tarihle, politikayla ya da astronomiyle aktif bir biçimde ilgilenmek için kullanmak yerine, pasta yapar, iç çamaşırlarını ütüler ve oya yapar ya da özellikle maceracıysa banyo duvarını çiçek çıkartmalarıyla bezer. O zaman erkek bu tür şeylerin, varlıklı yaşamın temel öğeleri olduğunu düşünür. Bu fikir ona kadın tarafından aşılınmış olsa gerek, çünkü erkek, pastanın dışarıdan satın alınmasına da, iç çamaşırının ütüsüz olmasına da, banyo duvarlarında çiçek desenlerinin bulunmamasına da gerçekten aldırmaz. Kadının bu amaca ulaşmasını kolaylaştırmak ve onu angaryadan kurtarmak için mikserler, mutfak robotları, ütüsüz giyilebilen çamaşırlar ve çiçek süslemeli tuvalet aletleri, fayansları icat eder; ama kadın hâlâ edebiyatla, politikayla ya da evrenin keşfiyle aktif ve ciddi bir şekilde ilgilenmez. Onun için yeni bulunan bu boş zaman tam vaktinde imdada yetişmiştir. Artık kendisiyle ilgilenebilir; ve entelektüel kazanç özlemi ona yabancı olduğu için, o da dış görünüşü üzerine odaklaşır. Bu aşama bile, erkek açısından kabul görür. Karısını gerçekten sever, onun sevinmesini dünyadaki her şeyden çok ister: Ve akmayan rujlar, su geçirmez maskara, ütü gerektirmeyen gömlekler, kullanılıp atılan alt bezleri, vb. geliştirir; hepsinin tek bir amacı vardır: İhtiyaçları bu kadar incelikli olan bu ya-

ratığın sonunda özgürleşmesini umar. Bu özgürlük, kadının, erkeğin düşlediği yaşam düzeyine ulaşması -özgür bir erkeğin hayatını yaşaması- için gereklidir. Sonra da oturup bekler. Sonunda kadın ona kendi iradesiyle gelmediği için, onu kendi dünyasına dahil etmeye çabalar. Erkeğin yaşam biçimine alışması için her türden bahaneyi kullanarak, kadını üniversitelere çeker ve yaşamın harikalarına ilgisini uyandırma umuduyla, onu kendi buluşlarının gizemlerine çekmeye çalışır. Kadının, en son erkek kalelerine girmesini sağlar, oy hakkını kullanarak gelenekleri kendi görüşleri doğrultusunda değiştirmesi için kadını özendirir, kendi değerlerinden vazgeçer. Belki de kadının dünyaya barış getireceğini de umar, çünkü ona göre kadınlar, başarıdan yanadır. Bütün bunlarda öylesine kararlı ve inatçıdır ki, kendini aptal yerine koyduğunu göremeyecek kadar geriler...”

Bir an için Vilar'ın sözlerinde haklılık payı olabileceğini düşünürsek, feminizmin, normal şartlarda kendini aptal durumuna düşürme eğiliminde olan erkeği çileden çıkarmaya odaklandığını görebiliriz. Fakat burada da biraz durup düşünmek gerek; belki de feministler bütün o kışkırtıcı formülleri, erkeği çileden çıkarmak üzere değil, baştan çıkarmak niyetiyle uyguluyorlardır. Yiğit feministler [bilhassa, cenneti alevli bir yer sananları], kadınla erkek arasındaki engelin sistem tarafından konduğunu ve sistemin eril olduğu kadar dişil özellikler de taşıdığını göremedikleri için asabileşiyor olamazlar mı? Mayın tarama gemisindeki denizkızı sahiden de beyaz atlı prensini bekliyor olabilir!? [Frijitlikten güç alan bir feminist oluşum, şıllıkça bir şikeden başka bir şey değildir!] Öyleyse, feminizmin tırmalayıcı etkilerinden uzaklaşmak için romantiklik telakkilerinde radikal dönüşümlere ihtiyaç var. Feministlerle yıldırım aşkı yaşamaya dayalı bir programdan söz ediyorum. Fakat böyle bir programı hayata geçirmeye ve sonuca ulaştırmaya yetecek sayıda erkeği [beyaz atlı

prensi] nerede bulabileceğimiz sorusunu tek başıma cevaplamamı beklemeyin benden. Üstelik iş burada bitmiyor, başlıyor. Beyaz atlı prensin mayın tarama gemisine at sırtında ulaşması zor görünüyor. Diyelim gemiye vardı, bacaksız denizkızının ata binmekte zorluk çekeceği kesin!

Erkekler de konformist, sünepe ve budala bir çizgi-den uzak değiller; zorbalıkta erkeklerin kadınlardan öne geçtikleri de vaki. Feminizm, böyle berbat bir tabloda parlayabili. [Galiba bu yüzden, bir feministle karşılaştığında ölü taklidi yapan erkeklerin sayısı da az değil.] Tamam. Peki Müslümanlar'ın feminizmle ne tür bir ilgisi olabilir? "İsa'nın mezarını kurtarmaya gidiyorum" diyerek evinden ayrılırken sevdiceğine 'bekaret kemeri' takanlar, Müslümanlar değildi ya?! "Dinî otorite, erkeği kayırıyor" diyebilen bir feminist, İslam'dan habersiz, cahil ve iftiracı bir kabadayıdan başka nedir?

Kabadayı denince aklıma Valerie Solanas [1936-1988] geliyor. 3 Haziran 1968'de Andy Warhol'un [1928-1987] akciğerinde bir kurşun deliği açtıktan sonra ünlenen Solanas, *Erkek Doğrama Cemiyeti Manifestosu*'nun [Society for Cuting-up Men = SCUM = kir tabakası ve/ya da toplumun yüzkarası] yazarı. "Medeniyet, tamamen, erilin cinsel egemenliğinin ihlaline giden yolu tıkama işlevi gören bir savunma mekanizmasıdır." diyen Solanas'ın Manifesto'su, erkeğin ve erkekliğin köküne kibrit suyu dökme tekniklerinden bahsedilen bir acil eylem planı niteliğindedir. SCUM şefinin acımasızlığında acizyet motifi, saldırganlığında yapısal bir pasiflik, coşkusunda yorgunluk belirtileri sezişim; benim amatör dedektiflik kariyerimle ve kuşkuculuğumdaki tarafsızlıkla irtibatlı bir biçimde açıklanabilir. Yine de aynı anda hem ölüme bilimsel çareler bulmayı hem de çocuk edinmemeyi teklif eden Solanas'la onun seçtiği silahlarla da olsa düello yapmak istediğimden emin değilim. Bizzat benim de biyolojik varlığıma yönelttiği tehdide harcadığı emeğe ve bil-

hassa selamete ermek için göze aldığı cinai eylemlere dair kafa yormayı centilmenlik adına kabul edebilirim. Sanıyorum, feministlerin en çok sinirine dokunan davranışlar, centilmenlik kapsamına giriyor; zira centilmenler, feministlerden farklı olarak, dürüstlükten bilinçli bir biçimde feragat ederler.

Entelektüel bir bomba olarak tasarlanan ve ilgililere pahalıya patlayan feminizmi üstlenenlerin herhangi bir öfkeyi hakketmedikleri kanaatindeyim. Yavan bir ikiyüzlülükle, dönüştürücü güçlerini kötüye kullanan kadınları; hafifmeşrepliğe dayalı bir ataklık sergiliyorlar diye alkışlayalım mı? Bence hayır. Tıpkı kadın düşmanlığı [misogynism] gibi hiçbir felsefi ve dinî argümanı olmayan feminizm, kapitalist hedeflere ulaşma yolunda yaya kalan kadınların, erkekleri topyekun suçlaması temelinde yükseliyor. Kör şiddetin, kadının yediği tokat ya da yumruktan ibaret olmadığı; erkeklerin yedikleri kurşunlar, yoksul çocukların yedikleri besin değeri düşük yiyecekler ve tüm insanların zihnini bulandıran görsel bombardımanı da içerdiği, feministlerce neden telaffuz edilmiyor? Kronik bir idrak yolları enfeksiyonuna kapılmamış hiçbir kadın, haksızlığa uğradığını düşündüğü anda, erkeklerin tümünü gezegenden silmeye kalkışmaz. Kadınla erkek arasındaki [sanatsallık arzeden] cinsel/diplomatik münasebetlerin kökünün kazınması da, cinsel ilişkinin bir tüketim etkinliğine indirgenmesinden ileri geliyor. Yepyeni tecrübeler edinmek adına cüzamlılarla aynı hamamda yıkanmaya can atanlar, makyajlarını tazelerken bayatlıklarını ortaya koyuyorlar.

TOPLU MEZARDAKİ KRAMPONLU ZOMBİLER

Kendimi, Süper Kupa'da oynayan bir futbolcu gibi
hissettim!

[7 Ekim 2001 itibariyle Afganistan'a bomba yağdıran
Amerikan uçaklarındaki askerlerden 'Vinnie' kod adlı biri]

Nausikaa'yla hizmetçileri yiyip içtikten sonra,
attılar başörtülerini başlarından,
başladılar hep birden top oynamaya.

[Homeros M.Ö. IX yy. *Odysseia*, Altıncı Bölüm
-Odysseus'un Phaiak İline Gelişi-]

Cesetler başlarını sallayarak
Ve unutulmuş şarkılar söyleyerek

Geri dönüyorlardı

Toplu Mezarlara.

Ve biz oradaydık,

Davullarımız,

Delicesine terleyen bayraklarımız

Ve altüst olmuş bir dünyayla

[Carlos Ferreira]

Züppelerin düşmanı yoktur. İnsan, dost olma olgun-
luğuna erdiğinde züppelikten yani tesellisizlikle geçişen
kişiliksizlikten kurtulur. Sıradanlıkla evrenselliğin har-

manlandığı XX. yüzyılda züppelik kitleselleşti ve züppeleştirilmiş- [dostsuz ve düşmansız kalmış] kitlelere lanetli bir teselli armağanı sunuldu: Futbol.

XX. yüzyıla gelmeden önce futbolun nerelere uğradığına bir bakalım. Huang Ti'nin Çin hükümdarı olduğu dönemde [tam olarak M.Ö. 2697'de] ortaya çıktığı söylenen ve futbolun atalarından sayılan top oyununa Çinliler 'Tsuhi Chiu' [ayakla vuruş] derlermiş. [Çinliler galip takımı hediyelerle taltif eder, mağlupları tartaklardı.] M.Ö. IV. yy.'a ait bir Eski Yunan mezarındaki rölyefte, dizinde top sektiren ve halinden memnun görünen bir adam yer almaktadır. Top oyunlarından söz açan en eski metin Homeros'un *Odyseia*'sıdır ki Horodotos'a [M.Ö. 484-420] göre, Homeros M.Ö. 850 civarında yaşamıştır. Avustralya yerlileri, [kanguru derisinden yaptıkları] hayvansal bir küreyle oynuyorlardı: Tek amaçları, topu mümkün olduğunca yükseğe atmak, güneşe ve aya yaklaştırmaktı. Hawaii'de 'pe-ku-ki-ni-po-po' yani 'ayak topu' denen bir oyun oynanıyordu. Hawaii'lerin sarmaşık yapraklarından yaptıkları topun adı ise 'po-po' idi. Malezyalılar doğal bir top, greylarla oynuyorlardı. Türkler, futbola çok benzeyen 'Tepük'le iştigal ediyorlardı. Kızılderililer'in, tahta ve deriden yaptıkları toplarla oynadıkları; beysbola, tenise ve futbola benzeyen çeşitli oyunları vardı. Törensiz, cıvıltılı hazırlıkların ardından, güneşin doğuşuyla birlikte, 1,5 km. uzunluğundaki büyük bir alanda top koşturmaya başlayan Kızılderililer, günbatımına kadar oyunu sürdürüyorlardı çünkü takımlardan biri maçın yüzüncü golünü atmadıkça oyun bitmiyordu. Bazı Kızılderili kabilelerinde ise galibiyetin kibrine ve mağlubiyetin kederine meydan vermemek için, beraberlik skoruna ulaşılması bekleniyordu. Orta Amerika'da, Maya şehirlerine Toltekler'in hakim olduğu dönemden kalma [M.S. 1000-1200] devasa ve 'T' harfi şeklinde oyun sahaları vardır. Bu sahaların etrafı yüksek duvarlarla çevrilidir ve Toltekler'in o duvarların

arasında inceden inceye düşünölmüş kurallara bağlı maçlar yaptıkları öne sürölmektedir. Aztekler'in başkenti Tenochtitlan'da, gök tanrısı Uitzilopochtli'ye dört insan kurban edilir ve oyun başlamadan önce saha bu kurbanların kanlarıyla sulanırdı! Romalılar, 'Harpastum' denilen top oyununa pek düşkündüler. Spartalıların 'Sphiromachia'sı çok sert bir oyundu ve bir erkeklik sınavı niteliği taşıyordu. Slavlar, kesilmiş saçlardan yaptıkları ve insan kafası büyüklüğünde bir topun peşinden koşuyorlardı. Meksika'da oynanan 'Tarahumara'ya [ayak koşucuları] hasat mevsiminde herkes katılıyordu. Eski bir İtalyan oyunu olan 'Calcio' maçlarında [ki bu oyun Romalılar arasında da yaygındı] büyük kavgalar çıkar, çok sayıda insan ölürgiderdi. Calcio oyuncularını bir tür cellat addedilirdi. İngilizler, öldürdükleri Vikingler'in kafalarını tekmeleyerek sağa sola fırlatır ve bu kutlama/oyundan pek hoşlanırlardı. Vikingler de İngilizler'in kellelerine tekme atma fırsatlarını değerlendirmişlerdir. XVII. yy.'a kadar kuşkuyla bakılan top oyunları giderek serbestiyet kazanmış ve dünyanın her yerinde insanlar 'yöresel oyunlara' yönelmişti. 1848'de ortaya konan 'Cambridge Kuralları' ile birlikte futbol bir bütönlüğe kavuşturulunca, uygulama farklılıkları yavaş yavaş ortadan kalkmış ve futbolun yayılışı hızlanmaya başlamıştı. Oniki İngiliz kulübünün yetkilileri, 8 Aralık 1863'te Londra'daki Mason Meyhanesi'nde [Freemason's Tavern] imzaladıkları anlaşmayla İngiliz Futbol Federasyonu'nu kurdular. Meyhanede doğan modern futbol, 1904 yılında FIFA'nın kurulmasıyla dünyanın her yerinde konuşulan/anlaşılan bir beden dili haline geldi. İlk 'Dünya Kupası'nın maçları 1930 yılında Montevideo'da [Uruguay] oynandı...

Futbol; tarihin derinliklerinden çekilmiş bir şutla, dokusu/boyu/ağırlığı değişen, keskin virajlar alarak, kavisler çizerek, Adidas marka bir topa dönüşerek günümüze gelen küresel bir cismin çevresinde kopan neşeli bir fir-

tına mıdır? Değildir. Derin bir tutku, görkemli bir coşku, olağanüstü bir haz, yürek kamaştıran bir heyecanlar bütünü, sürgit bir sadakatin ışıltısı, başdöndürücü bir fedakarlık içgüdüğü, şecaat yüklü bir atılganlık, enerjik bir içtenlik... gibi kolayca elde edilemeyen ve vazgeçilmesi zor imkanlar içerdığı söylenen futbol; her bir unsurunun kavurucu bir hararetle [bilinçle?] desteklediği sahtelikler ve yalanlar toplamıdır. Bir zamanlar bir savaş hazırlığı niteliği taşıyan top oyunu, günümüzde adeta savaşın yerini kaptı. Hayır, modern futbol asla bir savaş değil, olamaz da; fakat savaşarak korunan ve/ya da kazanılan ne ise onun yani namusun ve buna bağlı olarak haysiyetin, samimiyetin, ciddiyetin, hamiyetin, merhametin, diğerkamılığın, bahtiyarlığın... ve elbette sulhun fesada uğratılmasıyla birlikte işlerlik kazanan o "her şeyin, bir başka şeyin metaforuna dönüşmesi" şeklinde ifade edilen modern durum/hareketlilikten istifade savaşın muhterem yükünü gaspetti. "Savaşma seviş" sloganının "savaşma, futbol izle" versiyonu karambolden yürürlüğe girdi. Düşmanını tanımaktan, rakip takımların teknik özelliklerini analiz ederek kaçanlar, dost olabildiler mi? İşte 'tarafdar dayanışması': Gardiyan sorumlulukları ve mahkum yetkileri bahşedilmiş anonim bireylerden müteşekkil grupların iç ilişkilerini kapsıyor; 'zorbanın yalancısı' pozisyonunda olmayı ve sürekli uzayan burunlarının dikine gitmeyi doğruculuk sanıyorlar!

Bedensel/zihinsel/moral enerjimizi ve zamanımızı 'ayak oyunu'nun seyrine teksif etmekle kendimizi felaket bir boşunallığa, bir boşunalık felaketine atıyoruz: Hem yerimizde sayıyor ve hem de boşlukta kürek çekiyoruz; bu yolla hüsrana uğramak aynı zamanda kaba bir çaba gerektiriyor. Evimizin salonundan çıkmadan, katliam mahallindeki durum hakkında, düşmanlarımızca iletilen haberlere göz attıktan sonra futbol maçının gösterildiği karnale geçebiliyoruz! 1967 Temmuzunda patlak veren Biaf-

ra Savaşı'nda [Nijerya İçsavaşı], ülkeyi ziyaret eden ünlü forvet Pele'nin bir maçta sahaya çıkabilmesi için bir günlük ateşkes ilan edilmişti; zamanla insanlar iki işi aynı anda yapmayı öğrendi...

1988 Dünya Kupası'nın Gerland Stadı'ndaki [Paris] maçlarından birinde İran, ABD'yi 2-1 yendi ve bir gazetesinin spor sayfasında, konuyla ilgili haber şu şekilde anons edildi: "İran ABD'yi vurdu!" Futbolun ne harika bir şey olduğunu[!] anlayan İran halkı sokaklara döküldü ve coşkuyla naralar attı! 'Büyük Şeytan' ters köşeye yatmış ve böylece bacağı kırılmıştı! Bagheri adlı futbolcu, o maçta gol attığı için askerlikten muaf tutuldu!

1988'de Hamburg'da oynanan Avrupa Şampiyonası yarı final maçında da, Hollanda, Almanya'yı 2-1 yenmişti. II. Dünya Savaşı sırasında Almanlar Hollanda'yı beş yıl süreyle işgal etmişlerdi ve işte Hollanda millî takımı Naziler'e hadlerini bildiriyordu! Hamburg zaferinden sonra, gazeteciler bile futbolculara sarılıp sevinçten ağladılar! *Hollanda Almanya'ya Karşı: Futbol Şiirleri* adlı bir ortak kitap yayınlandı. Halbuki, Hollanda ile Almanya arasında aktüel bir gerginlik yoktu; yine de Hollanda ahalisi sokaklara dökülüp haykırmaktan kendini alamadı. Futbol, savaş anılarını döllemiş ve 90 dakikalık hamilelikten sonra halk dünyaya yeniden gelmişti! Hollanda o yıl SSCB'yi de yenerek şampiyon oldu ve SSCB bu yenilgiden sonra fazla yaşamadı!

Kapitalizmin bütün organlarıyla [resmî kurumları, medyası, şirketleri, reklamları...] girdiği futbol sahasında, her biri yine kapitalizme hizmet eden futbol araçlarıyla hiçbir zafer kazanılamaz. Sömürü imparatorluğunun 'toplu mezar'ında, kramponlu zombilere kilitlenip çılgık çılgınca tepinmekten, küfürleşmekten, birbirini gırtlaklamaktan haz almak, zaferin misafiri olarak yenilgiyi kutlamak manasına gelebilir ancak.

Batılı haber kaynakları; Afganistan'da, ABD ve İngiliz askeri birlikleri arasında düzenlenen bombardıman turnuvasının dördüncü haftasında, ABD'nin tam 10 defa 'yanlışlıkla' sivil hedefleri vurduğunu belirtiyor. Dünyanın yoksullukta önde gelen başkentlerinden biri olan Kabil'in en yoksul mahallesi 'Şar Kale'ye, 28 Ekim 2001 [Pazar = Maç] günü ABD uçakları bomba yağdırdı. Dört çocuğundan ikisini kaybeden baba Ahib Dad, saatlerdir kollarında tuttuğu bebeklerinin tozlu cesetlerine dehşetle bakarken, yanına yaklaşan AP muhabirine, gözyaşları içinde şunu söyledi: "Uçak sesini duyunca hangi yönden geldiklerini anlamak için dışarı çıktım. Birden evimizin üzerine bomba attılar." Ahib Dad, Afganlı bir Müslüman ve içimizden biri bu yoksul adamın artık küçük bir taş yığını olan evine uğrayacak olsaydı bizi hiç kuşku yok ki sevinçle ağırlayacaktı. Çünkü 'Şar Kale'de [bombardımanın ilk günlerinde kendini süper kupa maçında oynuyormuş gibi hissettiğini söyleyen ABD askeri ve/ya da onun takım arkadaşlarıncı] öldürülen Müslümanlar'la aramızda [kim ne derse desin] bir kardeşlik bağı var. Yani, 'Şar Kale' bizim kalemiz... Ve biz hâlâ bomba yediğimizde gol yemiş kadar üzülüyoruz; gol attığımızda bomba atmış gibi seviniyoruz!

Mesele, görüldüğünden de karışık aslında: Bir televizyon programında sağcı bir eski milletvekili, ilahiyat profesörüne soruyor: "Akıl mı, din mi?" Profesör aynen şöyle diyor: "Akıl ve din rakip takımlar gibi algılanmamalı, yani din aklın sahasına geçtiğinde deplasmanda değildir. Din, aklın antrenörü gibidir zira, ona taktik verir, onu motive eder. Bir de nefis vardır. Din, idman yaptırır ki akıl nefisle arasındaki maçı kazanabilsin..."!!!

Futbol dünyasına çocuksu, zekice, duygusal, efendice hattâ bilinçli[!] bir tutumla yaklaşan ve dahil olan entelektüellerimizin 12 Eylül 1980 sonrasında futbol üzerinden, sportmence neo-liberalleşmeleri ve vaziyeti idare et-

meyi aşarak kendilerine toz kondurmama moduna girmeleri de başlıbaşına dikkate değer bir husustur. Muhallif tutumlarını futbol taraftarı vasfına bitıştirmeyi yeterli sayan okumuşlarımız; hayal kırıklığına uğradıkları o dağdağalı süreçte üzerlerinden büyük bir yükün kalktığı hissine kapılınca spor [futbol] yazarlığına soyundular ve birbirlerine felç kalıntısını andıran bir suç ortağı sırtışı sunarak, etkisinde kalakaldıkları 'futbol büyüsünü' dışavurumcu bir üslupla rasyonalize ettiler. İdealize edenler de çıkmadı değil. Hiçbiri büyü, tutku ve/ya da kişisellikle meşruiyetin ahlakî içeriği arasındaki [şu veya bu düzeydeki] gerilimin hatırlanmamasından huzursuzluk duymadı. Onların keyfini kaçıran şeylerin başında, gözü futboldan başka bir şey görmeyenlerle, futbolu 22 salağın bir topu tepüklemesinden ibaret sayanlar arasında kalmak geliyordu. Yani eli [şu veya bu şekilde] kalem tutanların, eleştirinin vatanının [bakış açısı edinmenin önemini her daim koruduğu her yerin] harabeye çevrilmesinden değil, ya dünyaya ya da futbola kayıtsız kimselerin arasında kalmaktan ötürü canları sıkılıyordu. Söz konusu can sıkıntısının onlara sağladığı motivasyon sayesinde de birçoğu ünlü [futbolcular değil elbet fakat] taraftarlar haline geldiler. Belki de hiçbir zaman "Oyundan mı yoksa hakikatten yana mı olmalıyım?" sorusuna yaklaşmadılar. Çocukluktaki o mahalle maçları ["Adamın gol diyo!"] nostaljisi vs.'nin köklü bir futbol eleştirisine açılan kapıyı kıyamete kadar kapatması, beden eğitimiyle bağdaşabilir fakat ruh/zihin terbiyesiyle örtüşür mü?

UÇAN HALI SAHA

Gecikmeden belirtelim ki, ilkesel olarak mahalle maçlarına hattâ uçan halı sahalara filan itirazım yok. Yaşlılar, gençler, çocuklar biraraya gelip futbol oynayarak ter attılar diye onları "İblis'in Kuklaları" ilan etmeyeceğim. Buna karşılık, milyonlarca insanın sürekli izlediği,

tartıştığı, üzerine kehanetlerde bulunduğu ve/ya da kumar oynadığı bir şey artık 'spor' değildir. İşin içine yüksek meblağlarla birlikte mafyatik 'hassasiyet' ve politik 'titizlik' de girer. ["Merak etmeyin beyler, birbirinizden nefret etmeniz için gereken herşey ayarlandı."] Kitlelerin hem güdülmesi, hem de özgür tercihlerine bağlılık gösterdiklerine ilişkin bir yanılsama içinde olmaları icap etmektedir. Futbol yobazlığına bir kere "tarafdar ruhu" gibi uyduruk nitelikler atfedildiğinde, kitleler geri dönüşü olmayan yola girerler. Filanca futbol takımının 'doğuştan' ve 'ölünceye dek' taraftarı olmak gibi saplantılar dokunulmazlık kazanınca, insan onuruna yakışan tutumu aramaya ayrılmaz zaman kalmaz. Taraftarın ömür boyu süren ve esasen eylemsel bir içerikten yoksun mücadelesinin hiçbir özgürleştirici yönü olmadığı gibi; vasıfsız yığınlara vasıf temin eden, hayırsız bir uzmanlık salahiyeti veren taraftarlıkta okur-yazar kontenjanı da yoktur. Takım, taraftar seçmez fakat taraftar da herhangi bir seçim yap-a-maz. O, hiçin tiryakisidir.

İskoç asıllı yazar Random Rebel, edebiyat tarihinin karanlıklarına gömülmüş ilginç romanı *Everybody is Playing Away*'de [Herkes Deplasmanda]; kanlı maçların yapıldığı bir yeraltı futbol liginin anlatır. Büyük mahzenlerde, bir avuç zengin müşterinin seyrettiği maçlar, vahşetin dozuna ve bahislerde dönen paranın miktarına göre, on kademeye ayrılmıştır. Futbolcular hafif maçlarda boks eldivenleri giyerken, ağır maçlarda kılıçlarla veya [içlerinde bir tek mermi bulunan] tabancalarla çıkarlar sahaya! Gol atmak için kaleci öldüren futbolcunun takımı diskalifiye olur. Tribünlerden sahadakilere domates yumurta fırlatabileceği gibi, taş, hattâ özel yapım el bombası bile atmak mümkündür! Çelik yelekli hakem, maç süresince ata biner ve makinalı tüfek taşır! Yenilen takımın oyuncuları sahada soyunurlar, formaları yakılır, tekme ve küfürler

eşliğinde kovalanırlar...

Modern gündelik hayatın [olanca sıradanlığı içinde], ölümü gündelikleştirdiğini görmek için üstün zekalı olmaya gerek yok. Şehirde yolculuk eden herkesin canı tehlikede, zira kılıktan kılığa giren trafik canavarı son sürat yaklaşmaktadır; her yerde fuhşun reklamı yapılırken, cinsel münasebet kurmak, virüslere yem olmaya varıyor; futbol izleyicileri stada kelle koltukta giriyorlar...

9 Haziran 2001 günü, Gana'nın başkenti Akkra'da 40 bin kişilik Akkra Stadı'ndaki 'Accra Hearts of Oak' ile 'Kumasi Kumasi Ashanti Kotoko' karşılaşmasının 'Accra Hearts of Oak'ın 2-1'lik üstünlüğüyle sona ermesinin ardından 'Kumasi Kumasi Ashanti Kotoko' taraftarları kavga çıkardı. Polisin gaz bombası kullanarak kalabalığı dağıtmaya çalışması ve stadın kapılarını kapatması, taraftarlar arasında paniğe yol açtı ve çıkan arbedede 139 taraftar ezilerek öldü! Böylece, 2001 Haziranı'nın ilk 10 günü içinde Afrika'da ölen futbolsever sayısı 199'a ulaştı!..

Futbol ve facia kelimeleri, haber metinlerinde öylesine sık buluşuyorlar ki, artık bu iki kelimeyi birbirine karıştırıyorum! Topu taca atmayalım, birkaç örnek daha verelim:

24 Mayıs 1964 / Lima, Peru: Olimpiyat eleme maçında herşey hakemin maçın 2. dakikasında Peru'nun attığı golü geçersiz saymasıyla başladı. Arjantin'in Peru'yu yenmesi üzerine taraftarlar ayaklandı. 318 taraftar 'öbür tarafa' geçerken, 500'ü de dayaktan pelteleşti.

23 Haziran 1968 / Buenos Aires, Arjantin: River Plate ile Boca Juniors arasında oynanan maçın birinci yarısının tamamlanmasından sonra, stadı terketmek isteyen taraftarlar rakip takımı tutanların kullandıkları kapıdan çıkmaya kalkıştılar; 74 kişinin, geçtiği son kapı oldu! 150 kişi de eşikten döndü.

2 Ocak 1971 / Glasgow, İskoçya: Celtic ile Rangers

takımları karşılaştırdurken, İbrox Stadi'nin korkuluklarının çökmesi üzerine her iki takımın taraftarları da ayak altında kaldılar. Olay, stadi terkeden Rangrers taraftarlarının, Rangers takımının gol atarak skoru eşitlemesi üzerine geri dönmeye çalışması yüzünden çıkmıştı. 66 kişi preslenerek öldü, 140 kişinin kemikleri kırıldı.

4 Mart 1971 / Salvador, Brezilya: Taraftarlar stad-dan çıkınca meydan savaşına tutuştular. Binlerce kişi ha-şat oldu, 4 kişi öldürüldü.

17 Şubat 1974 / Kahire, Mısır: Maça girmek isteyen taraftarların tırmandığı korkuluklar yıkılınca son nefesi-ni veren 49 kişinin cılkı çıkmıştı.

20 Ekim 1982 / Moskova, Rusya: Sovyet kulübü Spartak Moskova ile Hollanda kulübü Haarlem, Avrupa Kupası maçı için bir araya gelmişlerdi. Polis, taraftarları maçın bitimine yakın tribünlerin aşağı kısmına doğru sü-rükledi. Ancak bir son dakika golü ile taraftarların tek-rar stada dönmek istemesi üzerine insan kıyımına baş-landı. Sovyet polisi 341 kişiyi katletmekle suçlandı fakat Sovyet Spor Komitesi ölü sayısının 'sadece' 61 olduğunu iddia etti.

29 Mayıs 1985 / Brüksel, Belçika: Avrupa Şampi-yon Klüpler Kupası finali için Heysel Stadi'nda karşılaşan Liverpool ve Juventus klüplerinin taraftarları tribünde galeyana geldiler. İki taraftar grubunu birbirinden ayıran duvarın çökmesi sonucunda 39 kişi yerin dibine girdi.

10 Mart 1987 / Tripoli, Libya: Tribünde birbirini bı-çaklayan gözüdünmüş birkaç fanatik taraftar, tribün aha-lisinin paniğe kapılmasına yol açtı. Cinai bir kaos yaşan-dı. En az 20 kişi 'harcandığı' halde, Libya resmî ajansı gerçek rakamları saklayarak 2 kişinin öldüğünü 16 kişi-nin ise hastaneye kaldırıldığı haberini verdi.

12 Mart 1988 / Katmandu, Nepal: Dolu fırtınasın-dan kaçan taraftarlardan 103'ü, kilitli olan stad çıkışında

sıkışarak ruhlarını teslim ettiler; 240'ı da fena halde hırpalandı.

15 Nisan 1989 / Sheffield, İngiltere: İngiltere FA Kupası, yarı final maçında karşı karşıya gelen Liverpool ve Nottingham Forest takımlarının maçı esnasında polis, stada sığmayıp dışarıda kalan kalabalığı yatıştırmak amacıyla Hillsborough Stadı'nın kapılarını açınca büyük bir kargaşa çıktı. 96 kişi tahtalı köyü boylarken, 300 kişi de feleğini şaşırdı.

5 Mayıs 1992 / Bastia, Korsika: Fransa kupası için karşılaşan lig şampiyonu Olympic Marsilya ile lig ikincisi Bastia maçını izlemek isteyen seyirciler, 8.500 kişilik stadı 18.000 kişilik bir kapasiteye getirmek amacıyla yapılan geçici tribünün çökmesi sonucunda feci şekilde can verdiler. 17 ölü, 1900 yaralı.

16 Ekim 1996 / Guatemala City: Guatemala ile Kosta-Rica arasında oynanacak Dünya Kupası eleme maçı öncesinde tribünde çıkan keşmekeş nedeniyle 90 kişi evine tabut içinde döndü; 180 kişi de evinin yolunu zor buldu.

9 Temmuz 2000 / Harare, Zimbabwe: Güney Afrika ve Zimbabwe arasında oynanan Dünya Kupası eleme maçında tribünde panik çıkmış ve 12 kişi ölmüştü.

11 Nisan 2001 / Johannesburg, Güney Afrika Cumhuriyeti: Güney Afrika liginin büyük takımları Kaizer Chiefs ve Orlando Pirates'in karşılaşması sırasında tribünlerde izdiham yaşandı. Hakem 33. dakikada maçı iptal etti. Stadyumun kapasitesinin üzerinde bilet satılmıştı. Çatışmalarda işlenen 43 cinayette polisin şiddetli müdahalesinin de payı olduğu bildirildi.

Futbolun delice bir kepazelik olup çıktığını söylemek de, futbola dudak bükme de fiilen yasaklanmıştır. Sado-mazoşizmin demokratik bir garantiyle korunması karşısında, izanın hükmü kalmamıştır; futboldan uzak

durmanın ahlaki [ve hayati] bir temkine tekabül edebileceği ise kimsenin aklına gelmez. Kapitalizm insanı bir futbol topu gibi tekmeleyerek tribünlere göndermiştir. Kitle-sel tercihlerde hiçbir yavanlık ve sahtelik kokusu alamayacak kadar körelmiş zavallıların sayıca çoklukları dola-yısıyla elde ettikleri demokratik imtiyaz da futbol jargonunun otoriter ve aynı zamanda çirkef özelliklerini ortaya çıkarır. Centilmenliği ise futbolun bünyesi hiçbir zaman kaldırmadı, havalası almadı.

Entelektüel, her birimizi ilgilendiren iyi/kötü ihtimaller hakkında, iş bitirici belirsizliğin ardına saklanmaya tenezzül etmeksizin konuşmalı değil mi? Piyasa güçlerince saptanmış ya da onları ırgalamayacak sorularla karşımıza dikilen ve bizi futbol medyasının tuzaklarına karşı uyaran[!] ve/yahut politik kamplaşmaların tribünlerdeki tezahürlerinden bahseden birinden ne beklenebilir? Celtic-Rangers rekabetinden haberdar olmayan birine, “herhangi bir şeyin yansıması ya da göstergesi olarak anlaşılması durumunda futbolun katledilmiş olacağını” anlatmanın zorluğunu dile getiren bir yazar, kalemi bırakıp düdüğe başlasa ne fark eder? Bilinçli bir iradesizlikle *Kalecinin Penaltı Anındaki Endişesi*’ni heba eden bu piknik serüvencileri; avamiliği ve popülizmi gördükleri her yerde yargılayıp hırpalarken futbol söz konusu olduğunda yelkenleri sahaya indirirler.

Futbol hakkında konuşulacaksa, onu arındırma endişesi taşıyanların değil, bütün yönleri/süreçleri ile görebilecek mesafede duran kişilerin yardımına ihtiyacımız var; sözümona ‘entelektüel’ amigoların patetik yaygaralarına hiç değil. Futboldaki çok boyutlu ilkilliği; adanmışlık [“Komada ya da mezarda değilsem stadda olacağım”], estetik [“Rivaldo’nun Valencia’ya attığı o rövaşata golüyle, benim için, Theodore Gericault’un bir tablosu arasında büyük bir fark yok”], espri [“...UEFA, maç bitiminde formların değiştirilmesini yasaklayınca, onlar da akşam ye-

meğinin verildiği salonda gömlek ve kravatlarını değiştirdiler”, macera [“Maç, saha’nın dış çizgilerinde omuz omuza sıralanmış makineli tüfekli askerler arasında yapıldı”], cinsellik [“Cem, Uzan geliyorum!”], tehlike [“Uyuşturucu ticaretinde ‘iyi’ bir konuma yükselen Vincenzo Pascucci -38- adlı futbolcu, maç esnasında mafyosolar tarafından kurşunlandı”], yakalanan ya da kaçırılan fırsat [“Vincenzo kaleye çok yaklaşmıştı; onu 10 saniye sonra vursalar golü atmış olacaktı”], korku [“Tribünlerdeki yüzlerce kişi arasında bulunan babası bile Vincenzo’yu öldürenler aleyhine şahitlik yapmadı”], zafer [“Gooooooooo!!!...”]... gibi hayatın hemen tüm şubelerini yansıtan bir ayna olarak algılayan ve ona her baktığında kendini onun içinde gören kimseler; futbol hastalığına normallik atfederken, normalliğin modern bir hastalık olduğunu unutuyorlar.

KREMALI ŞİMŞEK OPERASYONU

Suç dağının zirvesine ulaşmıştım ve buradan bakılınca manzara pek de iç açıcı değildi.

[Frank W. Abagnale Jr.]

Mesajımızı kitle üzerinde daha kalıcı bir etki uyandıracak şekilde sunmak için bazı kimseleri öldürmek zorunda kaldık

[Theodore Kaczynski -Unabomber- Manifesto]

Fuhuş piyasasındaki hakimiyetlerini, rakip şebeke-lerin seks emekçilerini öldürüp yaban domuzlarına yedirmelerine borçlu olan Kray kardeşlerden [ikiz idiler] biri, kuyruğu titretmişti. 1995'in 21 Kasımında [gri bulutların yere indiği o günde], boş bir revolver kadar sessiz fakat gözhacı bir merasimle son yolculuğuna uğurlanıyordu. Merasimi, Britanya'nın forslu mafya babalarından Dave Courtney organize etmişti. Soylu 6 atın çektiği cam bir faytonla taşınan ve hazine sandığını andıran tabutun ar-
dında 30 tane siyah limuzin ağır ağır ilerliyordu. İrili ufaklı yüzlerce illegal örgütün liderleri saklandıkları de-liklerden çıkıp cenaze merasimine katılmak üzere Lond-ra'ya akın etmişlerdi. Merasim fazlasıyla ilgi çekmiş, maf-

yatik matem konvoyunda 60 bin kişi birikmişti: Gazeteciler, dilenciler, sinema yıldızları, öğrenciler, yargıçlar... Polisler ise olup biteni seyretmekle yetiniyorlar, belli ki bu acılı günde silaha davranmayı düşünmüyorlardı. Cenaze gömüldükten sonra, etrafı kaplamış ölüm sessizliğini Kray [hayatta kalanı -Survivor-] bozdu ve biraderinden kısaca söz ettikten sonra Dave Courtney'e minnettarlığını coşkulu bir anlatımla dile getirdi. Kray'in taş yüreği ilhamla dolmuştu sanki; Courtney'e vefa makamında övgüler yağdırıyordu. Onbinlerce çift göz ve yüzlerce kamera; hasımlarının, bahçe makasıyla keştiği serçe parmaklarını biriktirerek zengin bir koleksiyon oluşturduğu söylenen bu efsanevi gangstere yönelmişti...

Flaşlar patladı. Courtney manşetlerdeydi. Psiko-patlıktan piskoposluğa terfi etmişti. Elleri kanlıydı, evet. Gözü dönmüştü. Yani bir geçmişi vardı. Gizemini pekiştiren bir geçmiş. Courtney'e gösterilen ilgi dinmek bilmedi. O da anılarını yazdı: *Zırlıtyı Kesin, Konuşmak İstiyorum* [Stop The Ride I Want Get Off]. Kitap kapışıldı. Courtney yazmayı sürdürdü: *Zırlıtyı Kamyonu Geri Döndü* [The Ride's Back On], *Deli Saçması* [Raving Lunacy], *Düzenbaz Dave'in Küçük Kara Kitabı* [Dodgy Dave's Little Black Book]. Kan emici Dave Courtney, iştahla mürekkep yalıyor, kaleminden bal[!] damlıyordu. Kitapları, gece kulüplerindeki striptiz şovları eşliğinde tanıtılıyordu. Bir gazetede köşe yazarlığına başladı. Konferans vermek üzere davet edildiği Oxford'da King Kong gibi karşılıandı. "Afacan bir çocuktum, sonra haylaz bir genç oldum, serseriliği hiç elden bırakmadım, şimdi de kıdemli bir hergeleyim." dedi. Alkışlar. Televizyon kanalları, Courtney'i programlarına çıkartabilmek için yarışıyorlar. Kıdemli hergele, bir gömlek firmasının reklamlarında oynuyor. Aynasızlar bile Courtney'den imza istiyorlar...

Uyuşturucu kaçakçısı, pezevenk ve katil Courtney; Anglo-Sakson entelektüel ortamında zuhur etmiş püskül-

l  bir istisna değil. Ömrünün 42 yılı boyunca Britanya'nın bütün hapishanelerini ve tımarhanelerini dolaşmış Fıttırık Frank [Frankie Fraser, Mad Frank] de sıkı bir yazar olarak selamlanıyor.    defa 'deli raporu' almış egosantrik Fıttırık Frank'in hepsini James Morton'la birlikte yazdđđı kitapları otobiyografik   gelerle dolup taşıyor: *Fıttırık Frank ve Suç Ortakları* [Mad Frank And Friends], *Fıttırık Frank'in Fısıltıları* [Mad Frank's Diary], *Fıttırık Frank'in Londra'sı* [Mad Frank's London], *Fıttırık Frank'in Britanya'sı* [Mad Frank's Britain]. Fıttırık Frank'in kriminal kariyeri Courtney'ninkinden daha eskilere dayanıyor. Fıttırık Frank bir zamanlar İngiltere'de cinayetten kundak ılığa kadar yđđınla suça imza atmış fakat çoğu kimse onu 'kurbanlarının dişlerini kerpetenle s ken kreatif gaddar' olarak anıyor. O da cürüm bayırından cümbüş koyağına inmiş; vaktiyle terör estirdiđđi Londra sokaklarında 30 Pound karşılığında turist gezdiriyor! Courtney'le aralarında ki kızışık rekabet şimdi kağıt üzerinde sürüyor. Frank'in beyanına bakılırsa, "Courtney  elebilikten nasipsiz, n mayiş i bir nobran!"

İngiltere'de silahı bırakıp kaleme sarılan ve büyük bir okur/hayran kitlesiyle buluşan azılı haydutları Dave Courtney ile Fıttırık Frank'ten ibaret sanmayın. 'Temizlik personeli' Tony Lambrianou ile [*Hürmet* -Respect- adlı kitabın yazarı] Freddie Foreman'ın birlikte yazdıkları *Sıkı Kodes* [Inside The Firm] ve *Namusluca Nallamak* [Getting It Straight]; Sahtekar Roy Shaw'un *Sevimli  ocuk* [Pretty Boy]; Fedai Julian Davies'in *Sokak D v ş  leri* [Streetfighters]; Kundakçı Bartley Gorman'ın * ingeneler Kralı* [King Of Gypsies]; yasadışı boks maçlarının efsanevi şampiyonu Ian Freeman'ın *Makine* [The Machine]; herzevekil gangster Jamie O'Keefe'in *Kıyak Herişleri Kıyak Yapan Nedir?* [What Makes Tough Guys Tough], *Eski Mektep ve Yeni Mektep* [Old School New School], *Caniler, Avanaklar ve Patırtı* [Thugs, Mugs And Violence], *Hiddet-*

lenen Yiğit Tırsmaz [No One Fears When Angry] adlı kitaplarının gördüğü alaka da az buz değil.

İçtenlik artık sadece can düşmanlığında, ciddiyetse cana kıymakta bulunabildiğinden mi cinai hatıralar ilgi çekiyor? Uygarlığın beşiğinde sallanan toplum, kendine karşı işlenmiş suçları, gecikmeli olarak niçin azmettiriyor?! Moruk mafyosolar, entelektüel mevzileri nasıl böylesine kolay ele geçirebiliyorlar? Terörün minnetle fiilen mükafatlandırılması, cinayetlerin reklama dönüşmesi, yargısız infazlara ilişkin yargının alkışlarda somutlaşması, kalpazanların müzayede varyetesi galası... Mücrimlerle mağdurlar arasındaki patolojik flört had safhasına ulaştı.

"Bestseller"ın yeni formülüne uygun bir kitabın adı "Üç Gün Ömrünüz Kaldı" olmalıdır. Diyelim ki bu kitabı satınalan herkes üç gün içinde zımbalanıyor. Kitap kısa zamanda milyonlarca tüketiciye ulaşacaktır. Herkes dördüncü güne, mümkünse beşinci güne kadar sağ kalarak rekor kırmayı, ömürlerinin son gününde üne kavuşmayı deneyecektir. İnfazdaki en küçük bir gecikme, en büyük müjde olarak anonslanacaktır. Cinayetler katliam boyutuna ulaştığında bütün televizyon kanallarının spikerleri cinayet haberlerini bırakıp kitabı okuyacaklardır. Hatâ canlı yayında 'gönüllü' yazarlar, cumhurbaşkanı, bakanlar, generaller, şarkıcılar, aktörler, aktrisler, futbolcular, polisler... satınaldıkları [ve faturasını yakalarına iğneledikleri] kitaptan bölümler sunacaklardır. Kitabın yazarı kitabı satınalmaya zorlanacak fakat o bunu kesinlikle reddedecek, işler iyice enteresanlaşacaktır. Terör, kitap satışlarını; kitap satışları da terörü daha yakından destekleyecektir...

Gangsterler harikalar diyarında; zira gölgeleri kamçılanarak cezalandırılıyorlar ve böylece gölgeleri hızla büyüyerek onlardan daha ünlü oluyor. Kendi gölgele-

rinde barınabiliyorlar. Ödül, cezanın promosyonuna, ceza ise maksadını aşan ya da şiddetle geri tepen bir rehabilitasyona dönüşüyor.

11 Eylül 2001 Salı günü İkiz Kuleler'e sapanan uçaklar Amerika için bir ceza mı yoksa ödül müydü? Amerika, 11 Eylül'le birlikte kendini olanca enayiliği ve saldırganlığı ile tekrar tekrar keşfetme imkanına kavuştu. [Ayna karşısında Amerikan usulü her keşif -bir skandalın keşfi olması dolayısıyla- skandal niteliği taşıyor.] Terörün gebe bıraktığı bu keşifler birçok ucube doğurdu. Törenler mesela. Medyatik törenler öylesine çoğaldı ki 11 Eylül vakasında ölenleri anma törenleri, önce ödül töreni sonra da düpedüz ödül havasına büründü. Amerika'ysa, ona sunulabilecek en büyük ikram olan cesetlerle ödülendirilmişti.

KENDİ YASINI TUTAN ZOMBİLER

9 Aralık 2001'de, 11 Eylül kurbanları için uzayda saygı duruşunda bulunuldu! Uluslararası Uzay İstasyonu [ISS] ile kenetlenen Endeavour adlı uzay mekiğindeki 6 astronot ve 1 kozmonot, acılarını ifade etmek için birkaç dakika öylece durup uzay boşluğuna baktılar. Endeavour'un kaptanı Dom Gorie, saldırıda hayatını kaybedenlerin yakınlarına dağıtılacak 6000 Amerikan bayrağını beraberlerinde uzaya çıkardıklarını söyledi! Uzay seyahati hatırası ile 11 Eylül vakasının hatırası, bayrak yarışı yapıyor!

Dokunaklı abartılarla, demagojik genellemelerle ve/ya da asimetrik analogilerle ödül-ceza konusunu patinaja ayarlanmış bir yokuşa sürdüğüm düşünülün istemem. Kahinlere ve modern birtakım entelektüellere prestij kazandıran o grotesk şom ağızlılığa da hiç heveslenmiyorum. Yine de kabul etmek gerekir ki, düşüncenin, kaygı ağacında büyüyen meyvelerine karamsarlığın kurtları yuvalanır.

Ceza-yı Sinimmâr deyimini duymuş muydunuz? ['Ceza' kelimesi bugün menfî bir mana taşısa da eskiden "müspet ya da menfî- karşılık" anlamına geliyordu. "Mükafat" da bir cezaydı yani. Dolayısıyla bu deyim "Sinimmâr'ın mükafatı" şeklinde de anlaşılabilir.] Pastadan fırılayan canavarların neşeli tezahüratlarla karşılandığı; hediyelik yırtıcı balıkların ölü kuşlarla beslendiği; adliye koridorlarının hayalet dışkılarıyla gübrelenen etçil bitkilerle süslendiği... bir dünyada ceza-yı Sinimmâr deyiminin konuşmalardan, hafızalardan ve kayıtlardan çıkarılmasını garipsememek gerek belki de. Ceza-yı Sinimmâr'ın sözler tedavülünden taammüden kaldırılması, daha kolay ve yaygın uygulanmasına yarıyor.

Sinimmâr, fî tarihinde İran'ın en hünerli mimarı imiş... O devrin, sefahate düşkün olmakla kalmayıp tebasını da eğlenceye yönelten ve bu uğurda devletin imkanlarını seferber eden hükümdarı Numan bin Münzir ise halkı hazla tanıştıran adam olarak tarihe geçmek niyetinde ve azmindeymiş. Birgün, Şah, abidevi bir saray yaptırma fikrine kapılmış ve Mimar Sinimmâr'ı huzuruna çağırarak emretmiş: "Mimarbaşı, sana iki sene mühlet, bana öyle bir saray inşa et ki, bu dünyada zevkle barınmanın ideal mekanı olsun." Sinimmâr derhal işe koyulmuş. Evvela ülkenin dörtbir yanını dolaşmış ve sarayı Kufe'de Fırat nehrine nazır bir tepeye inşa etme kararına varmış. Dahi mimar, aralıksız çalıştığı iki sene sonunda sarayı tamamlamış. Sinimmâr'ın sarayı gezdirdiği Numan bin Münzir'in hayranlıktan dili tutulmuş. Sarayın duvarları harikulade freskler ve rölyeflerle bezeliymiş. İçerdeki ışığın rengi günün her saatinde değişiyormuş. Kubbeler, odalardaki konuşmalara ahenk katıyor, sesin dışarıdan duyulmasını da önlüyormuş. Terastan görülen manzara ise büyüleyici güzellikteymiş. Velhasıl saray canlıymış adeta... Sinimmâr, Şah'ı mahzene indirdiğinde "Haşmet-

meapları, bu saray şanınızı ebediyete layıkıyla taşıyacaktır biiznillah. Yine de şayet günün birinde saraydan bıkarsanız, şu taşı çekip sarayı terkediniz. Bir saat içinde saray yerle bir olacaktır.” Numan bin Münzir, Sinimmâr’ı içtenlikle övdükten sonra, mükafatlandırmak için ertesi gün kuşluk vakti terasta çay içmeye davet etmiş. Gelgelelim, geceleyin, Sinimmâr’a hazineler bağışlamayı tasarlayan Şah’ın içine kurt düşmüş: “Ya bu şaheser sarayın bir benzerini, hattâ daha muhteşemini bir başkası için inşa ederse? Ondan da mühimi, ya mahzendeki anahtar taşın yerini başkasına söylerse?!” Ertesi gün kendinden emin bir şekilde sarayın yolunu tutan Sinimmâr, alkışlarla karşılanmış. Terasta çay içerlerken Numan bin Münzir, Fırat manzarasını beraberce seyretmek için korkulukların yanına getirdiği Sinimmâr’ı sırtından iterek uçuruma yuvarlamış! Son nefesini verirken haykıran Sinimmâr’ın sesi sarayın duvarlarında yankılanıyormuş: “Diğer taş hünkarım, diğer taş!..” Meğer mahzendekinin haricinde bir anahtar taş daha varmış sarayda ve her sene bir kere çıkarılıp yerine konmazsa saray yine yıkılırmış...

Başarı ve suç, ödül ve cezanın parametreleri ifsat edildi. Kimileri suçtaki başarısından ötürü ödüllendirilirken, kimileri de üstün başarılar elde etmekle suçlanarak cezalandırılıyor. İkili ilişkilerde uygulanan defans taktiklerinde de, kolektif esrimelerde de telafisi imkansız saçmalığın soğuk mührü göze çarpıyor. Öpücükler ısırtık izi bırakıyor. Her tebrikte bir hakaret motifi, her hayati darbeye ölümcül bir iltifat gizleniyor. Ödüller de, cezalar da hiçkimseyi birbirini aptal yerine koyan alçaklar ve/ya da genel itibarla kabus figüranları durumuna düşmekten koruyamıyor.

İngiltere’de yayımlanan popüler bilim dergisi *New Scientist*, 2002’nin 18 Eylül günü, düzenleyeceği yarışmayı kazananlar arasında yapılacak çekilişin talihlisine [‘ka-

zanmak' talihli olmaya yetmiyor nedense], eşi benzeri görülmemiş bir ödül vereceğini ilan etti: Öldükten sonra dondurulmak! Talihli okur ABD'nin Michigan Üniversitesinde sıvı nitrojen içinde bekletilecek ve talihi yaver gider de teknoloji yeterince ilerlerse bilimadamlarınca hortlatılacak! Müstakbel hortlak adayı olma şansı *New Scientist* tarafından piyasaya sürüldüğü günlerde, Rusya televizyonunun birinci kanalı ORT'deki bir yarışmanın galibinin uzaya gönderileceği duyuruldu.

New Scientist, buzul bir kazık olup dünyaya çakılmayı, ORT ise dünyadan uzaklaşmayı [kopmayı?] vaadediyor. İkisi de muallak; ödül mü ceza mı belli değil. Bu karışıklığa kesinlik kazandırmak, ödülle cezayı harmanlamakla mümkün olabilir: Sözelimi barış ödülünün sahibi, spot ışıklarının odaklandığı kürsüye çağrılır ve kendisine kırmızı kadifeyle kaplı bir kutu takdim edilir. Karanlık ve lüks salondaki sosyetik kalabalık ayağa kalkmış, kıvançla alkış tutmaktadır. Kutudan bir adet Uzi çıkar ve alkışlar daha da güçlenir. Ödülü alan kimse, zifiri kalabalığa ateş açar. Uzi'den çıkan kurşunlarla can vermedikçe alkışı kesmek büyük edepsizliktir. Cinai ödülün niceliğini belirleme yetkisi, yasal protokol gereği ödül sahibine bırakılmıştır...

Takdirin istikrarı, esasen, çağcıl karnaval karambolündeki rastgeleliğin ironik kronolojisinde aranmalıdır. Ödülün de cezanın da sansasyonel niteliği, hegemonik hiyerarşinin seremonik restorasyonundan doğar. Son moda fiyasko, terörist sosyetik eylemin şoke edici yankılarının asla dindirilememesidir.

Vicdan gitmiş azap kalmıştır; dikkat, edep ve meta-net göstergesi çekimserlik muhafaza edilememektedir. Tercih etmeyi tercih edememenin stresi; mazinin çürütülüşlüğü, şimdi'nin miladiliği ve istikbalin hamlığından mıdır? Bütün dünyevi ödüller, cezalar ve teselliler [Ödül-

lendirilenlerin de teselliye ihtiyaçları var ama kimin
umurunda?] gibi geciken 11 Eylöl 2001 vakasından çok
daha önce belasını bulmuş laubali zombiler h   kendi ya-
sını tutuyor.

OTURAN BOĞA'NIN UÇAN TEKMEŞİ

Ben Kristof Kolomb'un uşığı değilim
[Sezai Karakoç]

Buraya gene yalan söylemeye geldin, değil mi?
[Tatanka Yotanka -Oturana Boğa- 1831-1890;
General Alfred Terry'e sözel bir şamar atıyor.]

11 Ekim 1492 gecesı Bahama adalarından birine [San Salvador, 'Watling' diye de anılır] vardığında kendini Hindistan'da sanan Christopher Columbus'da [1450/1-1506] bir hindideki kılçık kadar beyin ve yürek vardı. Kör örümcekten çaldığı ölü sinekten yağ çıkaranların yere göğşe sığdıramadıkları bu yavşak teröristin dâhi bir kaşif olduğu palavrası yüzyıllar boyunca dallanıp budaklandı: Columbus yığınla çizgi-romanın karizmatik kahramanı; bilgisayar oyunlarındaki maceralı seferlerin kaptanı; beyaz perde starlarıncı temsil edilen müstesna bir lider olup çıktı. Halbuki Yeni Dünya'ya adım atan ilk kişi Columbus değildi. Daha X. yüzyılda Norveçli ve İzlandalı denizciler Grönland'a ulaşmışlardı; tarihî kayıtlarda, 1001 yılında Viking gemilerinin Kuzey Amerika'nın doğu kıyılarına uğradıkları ve Yeni Dünya'ya kadem basan ilk

'doğulunun' Viking denizcilerinden Leif Ericson olduğu belirtiliyor.

1492'de bir katliam çağı başlatan namert Columbus, seyir defterine şunları yazmıştı: "Kadınlar dahil hepsi çıplaktı. Genceciktiler. Bedenleri sağlıklı ve biçimliydi; yüzleri çok güzeldi. Saçları düz, parlak ve at kuyruğu gibi gürdü. Gözleri koyu renkli ve iriydi. Hiçbiri şişman değildi; bacakları düzgün ve uzundu. [...] Onlara kılıçlarımızı gösterdik. Keskin demir silahları ilk kez gördükleri besbelliydi. Kılıçların keskin taraflarını tutan kimilerinin elleri kesildi. Onlara verdiğimiz şapkalar, cıngıraklar ve cam boncuklar çok hoşlarına gitti. [...] Bu insanlar ne puta tapıyorlar ne de herhangi bir mezhebe bağlılar. Kötülükten habersizler, birbirlerini öldürmeyi bilmiyorlar. Hiç silahları yok. Öylesine çekingen ve uysallar ki, bizden bir tek kişi onlardan yüz tanesini çil yavrusu gibi dağıtabilir. [...] İndiolar [Columbus, Kızılderililer'i Hindistanlı zannettiğinden bu isimle anıyordu. M.M.] son derece dürüst ve cömert insanlar. Herhangi bir şeyleri istendiğinde derhal veriyorlar. Çalmıyorlar, öldürmüyorlar, komşularını çok seviyorlar. Dünyada onlar kadar tatlı dilli insanlar yoktur. Her zaman gülümsüyorlar. Elli adamla bu halkın tamamını boyunduruk altına alabilir ve onlara her istediğimizi yaptırabiliriz."

Hispaniola adasının dört bir yanına haçlar diken ve 340 darağacı kuran namussuz dangalak Columbus'un mektuplarına bakıldığında, onun açgözlü bir katil olduğunu kanıtlayan "Bütün ada halkı tamamen dize gelmiş durumda. [...] Alteslerine köleleri göndereceğiz. [...] Kölelerin her birine üç ayda bir kap dolusu altın getirmeleri şart koşulmuştu ama donatımsızlık ve açlık yüzünden yarıdan çoğu öldü." gibi ifadeler görülebilir. Nitekim, Columbus'un 1200 Kızılderili arasından seçip tika basa bir gemiye doldurarak İspanya'ya gönderdiği 500 tutsaktan 200'ü yolda soğuk, açlık ve hastalıktan kırıldı. Ayrıca, Colum-

bus, yeterince altın getiremeyen Yerliler'in kollarının kesilmesini emretmişti!

Açık Columbus ve takipçileri olan tıynetsizlerin, Kızılderililer'i uğrattıkları belalar hakkında en çarpıcı kayıtları müstefi piskopos Bartolome de Las Casas [1474-1566] tutmuştur [Yazılışından ancak 375 yıl sonra, 1875'te yayınlanan *Kızılderililer'in Tarihi* -Historia de las Indias- ve *Kızılderililer'in İmhasının Kısa Tarihi* -Brevisima Historia de la Destruccion de las Indias-]. Las Casas'ın birinci dereceden tanıklığı, öldürülen Kızılderili sayısının 10 milyon ila 50 milyon arasında olduğuna ilişkin üstünkörü tahminlerin büsbütün yanlış ve soykırımın boyutlarının çok daha büyük olduğunu ortaya koyuyor. Sözgelimi, Hispaniola adasına ilk çıkıldığında 3 milyon Yerli'nin bulunduğunu ve kısa katliam sezonu sonrasında bu sayının 200'e indirildiğini söylüyor Las Casas. Beyaz adam, hristiyanlık ve uygarlık adına ne kadar zalimleşmiş olabilir dersiniz? Bu kuduruk domuz sürüsünün, onları hediyeyle karşılayan güleç ve eli açık Yerliler'e uyguladıkları terörün mahiyetini Las Casas'ın yazdıklarından istifade ederek kavramaya çalışalım:

"Kimin tek bıçak darbesiyle bir Yerli'yi ortadan ikiye bölebileceği veya mızrakla bir atışta kafasını koparabileceği ya da bağırsaklarını olduğu gibi dökebileceği üzerine bahse giriyorlardı. Annelerinden zorla aldıkları süt bebelerinin ayaklarını tutup başlarını kayalara çarpıyorlardı. [...] İsa'yı ve 12 havariyi kutsamak için darağaçları kuruyor, 13 kişilik gruplar halinde ayakları yere değecek şekilde astıkları Yerliler'i diri diri yakıyorlardı. [...] Bir elini kesip diğer eline tutuşturdukları birçoklarını 'Haydi, mektupları sahiplerine götürün!' diyerek, ormana kaçmış Yerliler'in yanına yolluyorlardı. [...] Hristiyanlar, insan avında kullanılmak üzere vahşi köpekler yetiştirdiler. [Not: 1493'te, Yeni Dünya'ya düzenlediği ikinci seferinde Columbus 1200 silahlı asker, yağınla ateşli silah ve top dı-

şında bir sürü de av köpeği getirmişti. M.M.] Bu köpekler, Yerliler'i bir anda parçalayıp, yaban domuzlarından bile daha çabuk yiyorlardı. [...] Yerliler'i daima yük hayvanı gibi kullandılar. 100-200 mil boyunca 40-50 kilo yük taşıttıkları Yerliler'in derisi soyulmuş sırtları, kırbaç ve sopa darbeleri yüzünden çürüklerle doluydu. [...] Küba adasının Yerliler'i öylesine ümitsizliğe düşmüşlerdi ki karı-kocalar çocuklarıyla birlikte kendilerini asıyorlardı; birkaç gün içinde adada bu şekilde intihar edenlerin sayısı 200'den fazlaydı. [...] Yağmacılar, Yerliler'in sırtlarına koydukları 50 kiloluk yükleri bırakıp dinlenmesinler diye zincirliyorlardı. Ağır yükler altında ezilenler, açıktan, yorgunluktan düşüp bayılınca zincirleri çıkarmak için kafaları kesiliyordu. Böylece binlerce Yerli'den sadece birkaç tanesi sağ kalıyor ve onlar da iç çeke çeke ağlıyorlardı. [...] Yakaladıkları herkesi, kadınları, çocukları ayırmaksızın kızgın demirle damgaladılar. [...] Bir hristiyan yüzbaşı, adanın reisinin karısının ırzına geçti. [...] Bazı köyleri veya kentleri işgal etmeye gittiğinde, tayınsız bıraktığı 10-20 bin adamına, yakaladıkları Yerliler'i yeme izni veren ... adlı bir zorba vardı. Ordugahında akıl almaz bir insan kasaplığı sürüp gidiyordu. Mahşerî kalabalık içinde çocuklar kesilip kızartılıyordu. Sırf, çocukların ellerini ve ayaklarını -bunlar en iyi parçalar sayılıyordu- kapabilmek için birbirlerini öldürüyorlardı. Bu iğrenç yamyamlıklardan haberdar olan Yerliler öylesine korkuyorlardı ki çocuklarını nereye saklayacaklarını bilemiyorlardı. [...] Denizcilere ve askerlere satmak üzere Yerli erkeklerin karılarını ve kızlarını kaçırıyorlardı. [...] Ağır yükler taşıtılan logusa kadınlar açıktan bitap düşüyor ve kucaklarındaki bebeklerini yollarda bırakıyorlardı. Çok sayıda bebek böylece yollarda öldü. [...] Biri bana, bir geminin Lucayes adalarından Hispaniola adasına dek 60-70 mil pusulasız ve haritasız, sadece gemilerden atılan Yerliler'in denizde yüzen cesetlerini izleyerek gittiğini söyledi. [...] Bir köyden 250

kişilik bir Yerli grubu çağırıldı. Bu Yerliler'in burunları, dudakları, çeneleri, kulakları kesildi. [...] İspanyollar, Yerliler'in sığındığı mabedi ateşe verdiler. Yanan Yerliler acıyla haykırıyorlardı: *'Kötü insanlar! Biz size ne yaptık? Bizi neden öldürüyorsunuz?!'...*"

Samuel Eliot Morison gibi kancıklar da, beyazların zulümlerine sterilize edilmiş cümlelerle ucundan kıyısından değinseler de, mitolojik bir taht'a oturttukları Christopher Columbus'a toz kondurmuyorlar. İlginçtir, Morison'un Columbus biyografisinde 'Büyük Denizlerin Amiral'i'nin "Ölüm döşeginde bile yeni bir Haçlı Seferi'ni finanse etmek üzere bir fon kurma planını vasiyetnamesinde belirttiği" yazıyor! Bu içtenlikli övgünün devamında şöyle diyor Morison: "Yeni Dünya'nın getireceği kazançların, İsa'nın kutsal mezarını kafirlerin elinden kurtarmakta kullanılabileceği düşüncesi hep aklındaydı." Haçlı Seferleri ile Yağma Seferleri [kuyruklu bir yalana iştirak etmek istemediğimiz için 'Coğrafi Keşifler' demiyoruz] arasındaki benzerlikler sahiden de dikkate değerdir. Kimi entelektüeller, bu iki olgu'nun sebepleri arasındaki farklılıkların yeterince aşıkardığını söyleseler de; hıristiyanlık, katliam, yağmacılık, yamyamlık ve ırza tasallut gibi temel motiflerin yanı sıra Morison'un değindiği, dünyanın öbür ucunda bile gündemde tutulan "İsa'nın mezarını 'kafirlerden' kurtarma" motivasyonu, Haçlılar ile Columbus ve tayfalarının akrabalıklarını ispat ediyor.

Bizler, Haçlıların saldırılarına uğramış Anadolulular olarak, Columbus'u baş tacı edişimizi nasıl açıklayacağız?! İlköğretim okullarından başlayarak üniversitelerimize varıncaya, çocuklarımıza Columbus sempatik bir serüveni diye tanıtılıyor. Morison'un kitabı, Altın Kitaplar Yayınevi'nin Altın Çocuk Kitapları dizisinde yayınlandı ve defalarca basıldı! Ders kitaplarında Columbus tam bir masal kahramanı kılığına sokulmuş: "Bir zamanlar, büyük denizlere sevdalı bir genç vardı..." Türk okullarında-

ki öğrencilere Haçlı martavallarının ezberletilmesi, hainlik raddesinde bir pedagojik şarlatanlıktır.

Sözün tam burasında, bazılarının pek ilgi duyduğu şu Kızılderililer'in Türk oldukları tezini anmam gerekiyor sanki. Pas. 'Haçlı' Columbus'un yahudi olma ihtimaline ne dersiniz? 1492'de ülke ekonomisine hakim olan 170 bin yahudi, İspanya'dan kovuluyor ve [tıpkı yahudi yönetmen Steven Spielberg'in filmindeki -listesindeki- hristiyan kisvesine bürünmüş Oscar Schindler gibi gizli bir yahudi olan] Columbus, dindaşlarına bir yurt bulma gayesiyle, karanlığa yelken açıyor... Olamaz mı?

HAKARET YAĞMURUNA ALKIŞ TUFANI

Hatırlanacağı üzere, ABD Başkanı George Walker Bush, İkiz Kuleler'e ve Pentagon'a düzenlenen Kamikaze saldırılarının akabinde verdiği beyanatta "Yeni bir Haçlı Seferi başlatmak"tan söz etmişti. Şimdi sıkı durun: 11 Eylül 2001 günü, Manhattan'daki kuleler; haç ve darağacı ekip ceset biçen Christopher Columbus'un gözleri önünde yıkıldı! Barcelona, Madrid, Cenova, Buenos Aires ve Washington'dan başka ["Jew-York"un göbeğindeki] Manhattan'ın merkezinde bulunan Central Park'ta da dev bir Columbus heykeli vardır. İkiz Kuleler, 1892'de dikilmiş Columbus heykelinin göz hizasında değildi belki fakat heykelin bulunduğu yerden patlamanın duyulmaması imkansızdı; bu tarihsel mecazı biraz zorlamak, teşbihimizi hatalı kılmaz. Columbus'un hiçbir zaman Kuzey Amerika anakarasına adım atmamış olması ise kimin umurunda?

İspanyolların resmî tarihçilerinden Fernandez de Oviedo, XVI. yüzyılın başlarında "Putperestlere karşı kullanılan barut, Tanrı için yakılan tütsü ayarındadır" diyordu. Sam Amca'nın terör yatağı diye müdahale ettiği Filipinler'de görev yapmış yüksek rütbeli bir Amerikan subayı, görüşlerini şöyle ifade ediyordu: "Lafı gevelemenin ale-

mi yok. Biz, Kızılderililer'in kökünü kuruttuk ve sanırım çoğumuz bundan gurur duyuyoruz... Ve gerekirse gelişme ve aydınlanma yolunu tıkamaya yeltenen bu ırkı da yoketme hususunda vicdani engellere takılmayız."

Rushmore Dağı'nın kayalıklarına sıfatı yontulmuş dört ABD başkanından biri [diğer üçü Washington, Jefferson ve Lincoln'dür] olan **Theodore Roosevelt [1858-1919]**, *Yorucu Hayat [The Strenuous Life]* adlı kitabında yazmış ki "Şüphesiz bizim ulusal tarihimizin tümü bir emperyalizm hikayesidir. Barbarların ya toz olup gitmeleri ya da boyun eğmeleri; kudretli ırkların savaşma güdülerini hiç bir zaman kaybetmemelerindendir." ABD'nin Küba'yı işgal ettiği yıl [1906] Nobel Barış Ödülü ile taltif edilen ve kendisinden "Büyük Haçlı" [Gratest Crusader] diye söz edilen Başkan Roosevelt'in soyunun, New York'a ilk gelen beyazlar olan Hollandahılar'a kadar uzandığı söylenir.

Gerçi, Hollandahılar'dan önce Floransalı Giovanni de Verrazzano New York körfezine girmişti [1524] fakat onun ardından 82 yıl boyunca bölgeye kimse uğramadı. 'Doğu Hindistan' adlı Hollanda şirketi namına yola revan olan İngiliz Henry Hudson, gemisi Half Moon'u Aşağı New York körfezine 11 Eylül 1609'da demirledi. 1524'te keşfedilen[!] New York, 11 Eylül 1609'da yeniden[!] keşfedilmişti ve şu işe bakın ki bir başka 11 Eylül'de [2001] bir kez daha keşfedilecekti. İkiz Kuleler'in inşasından yüzyıllar önce, 1626'da Manhattan adasını, bölgeyi sömürgeciliğin merkezi haline getiren 'yerel müdür' Peter Minuit, Canarise Kızılderilileri'nden 60 gulden tutarında incik boncuk karşılığında satın aldı! New Amsterdam'a [New York'un o zamanki adı] 1642'de gelen Cizvit papazı Isaac Jogues, burada 18 ayrı dil konuşulduğunu yazmıştır. 1637'de genel vali olarak atanan William Kieft, bu 18 dili konuşanları katleden sapıktır. Kieft, ıvrır zıvıra karşılık hattâ karşılıksız araziler, değerli kürkler ve altın sunan munis Kızılderililer'in köleleştirilmesi işine hız verdi: Böl-

gedeki Kızılderililer'i haraca bağladı; askerlerini, aslında işgalci beyazların işlediği suçlardan ötürü Kızılderililer'in üzerine saldı. Bu tiksiniç kabadayılığa direnen Kızılderililer'den dördü öldürülünce, onlar da dört askeri geberttiler. 25 Şubat 1643 gecesı Kieft'in emriyle iki köydeki herkes uykudayken katledildi! Hollandalı askerler; çocuklar ve kadınlar dahil herkesi süngüleriyle delik deşik ettikten sonra köyleri ateşe verdiler! Hızını alamayan Hollandalılar tam ikibuçuk yıl boyunca New York ve çevresine Kızılderili kanı döktüler.

Roosevelt'in kayalara yontulmuş suretinin yaslandığı Rushmore Dağı, Dakota'dadır. Dakota denince aklımıza Roosevelt değil Sioux Reisi Oturan Boğa [Tatanka Yotanka, 1831-1890] gelir. Roosevelt, Oturan Boğa'nın tahtına oturabileceğini vehmediyorsa eğer -ki vaziyet bunu gösteriyor- bir bataklık sporu yapıyor demektir. Oturan Boğa, Kızılderililer'i sistemli bir biçimde öldüren ve/ya da zorla batıya sevkeden beyaz adamların bütün zalimler gibi kalın kafalı olduğunu biliyor ve onlarla anlaşmaya yanaşmıyordu. 1876'da Little Bighorn Savaşında General Custer ve 400 askerinin canını Cehennem'e yolladı fakat yine de kabilesiyle birlikte Kanada'ya göç etti. Kanada hükümeti, İngiliz uyruklu olmadıkları için Kızılderililer'e toprak tahsis edilemeyeceğini söylüyordu. 1880 yılının berbat Kanada kışında perişan olan Siouxlar'ın atlarının çoğu donarak öldü. 19 Temmuz 1881'de Oturan Boğa ve halkından sağ kalan 186 kişi sınırı geçerek Buford Kalesi'ne gittiler. Oturan Boğa, anonim bir subaya tüfeğini teslim etti ve yalancı beyazlar verdikleri sözlerden bir kez daha cayarak, efsanevi Sioux Reisi'ni Randall Kalesi'ne hapsettiler. Ülkenin dörtbir yanından gelenlerin ziyaret ettikleri ve bilhassa gazetecilerin ilgi gösterdikleri Oturan Boğa iki yıl tutulduğu Randall Kalesi zindanından tahliye edildi. 1883 Eylülünde Kuzey Pasifik Demiryolları kıtanın iki yakasını birleştirdi.

ren hattın tamamlanışını kutlamak için düzenlenen törende, yetkililer, ünlü Reis Oturan Boğa'nın konuşma yapmasını istediler. Zira o, kimilerinin derin bir saygı, kimilerininse nefretle bağlı olduğu tek adamdı. Sioux dilini bilen genç bir subay, reisle birlikte söylevi hazırlamakla görevlendirildi. Oturan Boğa, konuşmasını [doğal olarak] Sioux dilinde yapacak ve ondan sonra genç 'Mavi Ceketli' konuşmanın İngilizce tercümesini sunacaktı. 8 Eylül günü, Oturan Boğa, heyecanlı kalabalığa hitap etmek üzere kürsüye çıktı ve mezkur genç subaydan başka hiçkimsenin anlamadığı Sioux dilindeki söylevine şu sözlerle başladı: "Bütün beyazlardan nefret ediyorum çünkü hepiniz yalancı ve hırsızsiniz!" Tercüman subay şoke olmuştu fakat herkesin coşkuyla alkışladığı bu sözlerle müdahale etmeye cesareti yoktu. "Topraklarımızı çaldınız ve bizi yuvalarımızdan ettiniz;" diyordu Oturan Boğa ve ekliyordu "onursuzluğunuzu şiddetle yaymaktan başka hiçbir şey bilmiyorsunuz." Subay mosmor olmuş, konuşma sonrasında bu sözleri nasıl tercüme edeceğini düşünürken büyük bir alkış daha koptu. Son derece rahat davranan Oturan Boğa, alkış tufanına karşılık gülümseyerek hakaretler yağdırıyordu! Söylevini bitirince yine alkışlar eşliğinde kürsüden ayrıldı. Tercüman subay şapşallaşmış bir halde kürsüye çıktı ve elindeki önceden hazırlanmış metni okumak yerine sıradan birkaç cümle söylemekle yetindi. Oturan Boğa'nın güler yüzle söylediklerinin anlamını[!] öğrenenler tekrar alkışladılar. Herkes bu konuşmadan öyle memnun olmuştu ki Sioux Reisi'ni St. Paul'deki bir başka törene davet ettiler! 1885 yazında Oturan Boğa, Buffalo Bill'in [William F. Cuddy] Vahşi Batı Gösterisi'ne katılarak ülkeyi dolaştı. Gösteriden kazandığı parayı yoksul çocuklara veriyordu. Bir keresinde, gösteri grubundan Annie Oakley'e, beyazların, kendilerinden olan bu zavallı çocuklara nasıl ilgisiz kaldıklarını anlayamadığını söylemişti. Bu arada, Oturan Boğa, Wovo-

ka'nın icat ettiği Hayalet Dansı dini ile sanıldığı gibi pek ilgilenmemiştir. Hayalet Dansı'na duyulan ilgi ancak Kızılderililer'in ümitsizliklerinin kesafetini göstermesi bakımından ilginçtir; gerisi hristiyanlığın folklorik bir içe kapanışla sahnelenişidir. Hayalet Dansı'nın Kızılderililer'in toparlanmalarına yol açacağından korkan General Willam F. Drum, bu tehdidin kaynağı zannettiği Oturan Boğa'nın tutuklanmasını emretti. Amerikan askerlerinin yanında yer alan bazı Kızılderililer, Büyük Reis'i almaya geldiklerinde Hayalet Dansı'na inananlar olaya müdahale ettiler ve çatışma çıktı. Oturan Boğa, trajik bir biçimde, Kızıl Balta adlı bir Kızılderili tarafından, kafasından vurarak öldürdü [15 Aralık 1890].

TEHLİKEYİ, SUÇLA SAVMAK

11 Eylül 2001'de İkiz Kuleler, tepelerine uçaklar saplanarak yerle bir edildikten sonra, olayın sebepleriyle ilgili bir sürü spekülasyon yapılmıştı. Bunlar arasında bir Kızılderili söylencesi de vardı: Beyaz adamların Manhattan'a geldikleri XVII. yüzyılın ilk yarısında birgün, bölgede yaşayan Yerliler'den bir genç ava çıkmış. O gün av öyle bereketliymiş ki, genç Kızılderili heyecana kapılıp bir yerine iki ceylan avlamış. İhtiyaçtan fazlasına tamah ederek Yüce Ruh'u incitmekten pişmanlık duyan genç, kederli bir halde yürürken bir kamp ateşi görmüş ve iki ceylandan birini hediye etmek maksadıyla derhal kampa yönelmiş. Meğer kampı kuranlar İngiliz asıllı iki kanun kaçağıymış; hiçbir şey avlayamadıkları için aç karnına viski içip zilzurna sarhoş olmuşlar. Karşıdan sırtında iki ceylanla yaklaşan Kızılderili'yi görünce sorgusuz sualsiz vurmuşlar. Olay mahalline gelen Yerliler, beyaz serserileri yakalamışlar. Kabilenin büyücüsü, genç avcının sebepsiz yere öldürüldüğü adayı ve beyazların içtikleri "ateş suyu"nu [viskiyi] lanetlemiş. Kabile, Manhattan'ı terketmiş... Ve yüzyıllar sonra, iki ceylan taşı-

yan Kızılderili gencin iki beyaz tarafından vurulduğu yere İkiz Kuleler inşa edilmiş! Manhattan hakkındaki söylenceyi bilen Kızılderililer, İkiz Kuleler'in bulunduğu yerin lanetli olduğunu söylerlermiş; 11 Eylül 2001 günü, bu Kızılderililer'in "Biz dememiş miydik?" dedikleri rivayet edilir...

Ben bu söylenceye inanmıyorum. Gelgelelim, Kızılderililer'e reva görülen muamelelerden haberdar olan birçok kimse, 11 Eylül'deki Manhattan manzarası karşısında "Belki de Kızılderililer'in ahı tuttu." diye düşünmüş olmalı. Şahsen, mezkur vakayı, 170 yaşındaki Oturan Boğa'nın Amerika'ya attığı tarihî bir uçan tekme olarak nitelenebileceğimiz kanaatindeyim.

Aslında bir hekim olan Oturan Boğa şöyle demişti: "Beyazların uyduğu hangi anlaşmayı Kızılderililer bozdu? Hiç. Beyaz adam bizle yaptığı hangi anlaşmaya uydu? Hiç. Ben çocukken dünya Siouxlar'ındı; güneş, onların topraklarında doğar ve batardı; savaşlara onbin kişi gönderirlerdi. Bugün savaşçılar neredeler? Onları kim katletti? Topraklarımız nerede? Onları kim gaspetti? Hangi beyaz adam onun toprağını ya da parasını çaldığını iddia edebilir? Yine de benim çapulcu olduğumu söylüyorlar. Hangi beyaz kadın -yalnız veya sahipsiz de olsa- benim tarafımdan esir alındı ya da incitildi? Yine de, benim muzır bir Kızılderili olduğumu söylüyorlar. Hangi beyaz adam beni sarhoş gördü? Kim benim yanıma aç geldi ve/fakat doyurulmadı? Kim beni karılarımı döverken ya da çocuklarıma kırıcı davranırken gördü? Hangi kanunu çiğnedim? Derimin renginin kırmızı olması çok mu kötü; ya da bir Sioux olmam; babamın yaşadığı yerde doğmuş olmam; halkım ve topraklarım için canımı vermeye hazır olmam?"

Beyaz adam, yüzyıllardır sürdürüregeldiği insanlık dışı uygulamalara, kendisinden başka kimseyi insan say-

mamak suretiyle tutarlılık kazandırmıştır. İki ceylanı da mutlaka almak ve bu iş için her defasında bir kişiyi alelacele öldürmek beyaz adamın yaşam tarzının değişmez kuralıdır. Uygarlık ve özgürlük adına; katliamlar, cinayetler, intiharlar, açlık, hırsızlık, psikiyatrik sorunlar, uyuşturucu bağımlılığı, alkolizm, cinsel pornografi... ile dönen çarklardan müteşekkil bir mekanizma kurmuştur: Hayati tehlikeyi bertaraf etmek isteyen, ölümcül suç işlemeli yani hayati tehlikeyi fiilen yaymalıdır! Artık kimin tehlikeli ve/ya da suçlu olduğunu anlamak imkansızlaşmış durumdadır ve asıl tehlike/suç bu imkansızlıkta yuvalanmıştır. ABD standartlarına göre Kızılderililer, Siyahiler, Müslümanlar... insan değil ve dolayısıyla bu kategorilerden herhangi birine dahil olanlara [sana ve bana] yönelik muamelenin insanlık dışı olması hem gerekli hem de kaçınılmaz. Körfez Savaşı sırasında öldürülen Iraklılar hakkındaki bir soruyu "Doğrusu bu konu pek ilgimi çekmiyor" şeklinde cevaplayan General Colin Powell [O şimdi ABD Dışişleri Bakanı ve Irak'ta sivil halkın imhasına seyirci kalınmasına karşılık tüm dünyaya sırtacağını vaadediyor] tehlikeli ve suçlu mu yoksa emin ve masum mu? Kısacası, terörist mi değil mi? Bu soruları sormak, orijinallikte aşırıya gitmek ve askerî operasyonla marjinalleştirilmeye [boyutsuzlaştırılmaya] davetiye çıkarmak anlamına geliyor belki de. 11 Eylül'ün küreselleştirdiği ilkeyi buraya yazıyorum: "Teröriste terörist denmeyecek"!

Amerika ve İngiltere, Afganistan'ı bombalayarak yerle bir ettikten sonra şimdi de Irak'a saldırmaya hazırlanıyorlar. Başlıca bahaneleri de Irak'ın kitle imha silahlarına [nükleer, kimyasal ve/ya da biyolojik silahlara] sahip oluşu. Irak yönetimi, Birleşmiş Milletler'in silah denetçilerinin Irak'a gelip istedikleri yeri aramalarına izin verdi; denetçiler, Irak'ta beşyüzden fazla birimde kitle imha silahı aradılar ve bulamadılar; BM, "Irak'ta kitle imha silahı yok" şeklinde özetlenebilecek raporu 15 Şubat 2003

günü dünya kamuoyuna açıkladı. ABD Dışişleri Bakanı Colin Powell, BM raporuna rağmen, Irak'a 1 ay içinde gireceklerini ilan ederken, İngiltere Savunma Bakanı Geoff Hoon "Irak'ta nükleer silah kullanma hakkımız saklı" dedi! Ancak kuduz çakallarda görülebilecek bu kontrolsüz ve kanlı tutarsızlığın arka planında, 1763'te yaşanan bir olay yer alıyor. O zamanlar Kuzey Amerika'daki İngiliz kuvvetlerine komuta eden Lord Jeffrey Amhers, Kızılderililer'e karşı biyolojik silah kullanmıştı! Kızılderililer, İngiliz askerlerinin [bugünkü Pittsburgh şehrinde bulunan] Pitt Kalesi'ni kuşatmışlardı. Savaş sırasında Kızılderililer'e mal satan beyaz tacirler vasıtasıyla arada sırada ateşkes ilan ediliyordu. Amhers, böyle bir ateşkes sırasında, tacirlere ulaştırdığı, çiçek hastalığına sebep olan 'variola major' mikrobi bulaştırılmış battaniye ve mendillerin Kızılderililer'e satılmasını sağladı. Böylece Amhers'in "İğrenç bir ırk" diye nitelediği Kızılderililer biyolojik silahın ilk kurbanları oldular! Esasen, İngilizler Fransızlara karşı savaşıyorlardı fakat bu savaş tuhaf bir centilmenlik çerçevesinde yürütülüyordu ve Fransızların yanında yer alan Kızılderililer'in hastalıktan kırılmaları, savaşın içindeki savaşın bir gereği idi...

Şimdi bir Sioux şarkısı söyleyerek papyonlu akbalardan oluşan küresel yönetim kuruluna diyelim ki:

*Wicahca lakin heya
Pelo makakin lecela
Tehan yunkele eha
Pelo ehanke conwica yaka pelo*

'YILDIRIM AŞKI'NA PARATONERLİ DARAĞACI

Hayır kalbim
Yorulmadım hayır hayır
Yıkıl daha

[Cahit Zarifoğlu 1940-1987]

Asiliğin yeni formülü, bir yandan gerçeğin sulandırılmasına karşı çıkarken öte yandan dangalakça bir şamatacılığı elden bırakmamaktır. İçtenliğin yeni formülü, kabalıkla vahşetin kabaca ve vahşice karıştırılmasından oluşuyor. Cazibenin yeni formülü ise markaların elverdiği bir isyankarlık ve içtenlikte ifadesini buluyor!

Günümüzde aşk, teorik ve pratik anlamda, körükörüne bir alım-satım işleminin duygusal alana uyarlanmış halidir. Araya sinema filmleri, popüler şarkılar, reklamlar ve benzeri komisyoncuların girmesi, birçoklarının dramatik bir itirazla bu söylediğime direnebilmesine zemin hazırlıyor. Terör ferman dinlemiyor.

İki tükürüğün birbiriyle karşılaşmasına indirgenen aşkın fotoğrafını çekmem gerekseydi, bir süpermarketin önünde çantasına kusan genç kadınla, ona sırtını dönmüş bir halde yere diz çöküp ağlayan adamı kadrajlar ve deklanşöre basardım.

Modern hayatın zehirli gaz basıncı altında boğulurken, kendine acıyan fakat bu trajik saçmalığı, kırılğan statü sembollerinde somutlaşan özgüven kredisiyle örtbas edenlerin beklenti ve ümitsizlik dolu ilişkilerine aşk demek için binlerce şahit lazım. O binlerce şahidi bulmak ya da onlardan biri olmak zor değil. Televizyon izleyen herkes, modernize edilmiş [şizofrenik] romantizmin yalancı şahitleridir.

Kuzey yarımkürede geliştirilen abartı tekniği, duyguları standardize edilen insancıkların kendilerini farklı hissetmelerini sağlıyor. Bu onları daha da benzeştiriyor ya kimin umurunda. Gözükara abartının şaklabanca bir inkarcılıkla birleşmesi sayesinde ruhun kozmetiği çıkıyor ortaya. Mutsuzluk, güvensizlik ve korkaklığın eş zamanlı ayaklanması kahkaha bombaları patlatılarak bastırılıyor. İçimiz dışımıza çıktığı halde; kan kaybederken bile dışavurumcu olamıyoruz!

Bütün yıldırımlar gibi tek yönlü yıldırım aşkına karşı alınan tedbir, darağacına takılan paratonerden ibaret.

Kadınla erkek arasındaki aşkı, kendi yağında kavruan bir felakete 'gönüllü' yazılmak olarak da tanımlayabiliriz artık. Cehalet, ahlaksızlık, edepsizlik ve aptallıkla desteklenen meşru bir taşkınlığa irca edildi aşk. Gençler ve daima genç kalanlar; her gün şarkılarla, futbolla, televizyonla, kumarla, sinemayla... aşka geliyorlar. Herhangi bir aşık adayının, kitleleri etkileyen/ayartan pop starları ile aşık atması imkansızlaşmıştır, çünkü düelloda karşındakinin yaptıklarını tekrar edersen 'kendini' kaybedersin.

Mevcudiyetin hakkını vermeye[?] namzet yegane iddia ve/ya da mazeret olarak tebarüz eden kara sevdada, nostaljik bir galibiyet, müstakbel bir beraberlik, aktüel bir mağlubiyet şeklinde üç kısımdır. Kara sevdaya mahsus mağlubiyet, galibiyetin ve beraberliğin bütün

enerjisini emer.

Mahrumiyetin dibini bulmuş bir kültürde olmayan bir şeyi çalıp cadalozlara vererek kur yapan nevezuhur Robin Hood'lara ne demeli? Kendi salaklıklarının iki kişiye yeteceğinden nasıl da eminler! Belki bu yüzden 'casarca ferruginea' zarafetiyle mevsuf genç kızlarımız, onların yazdıklarına ve söylediklerine ham bir güvenle dikkat kesiliyorlar. Onlar sayesinde kısırlık cinselliğin başlıca stratejisi oldu.

Hık demiş Cyrano de Bergarac'ın burnundan düşmüş melankolik ördeklerin bataklık kamuflajı içinde boğulup gitmelerine ah vah eden cadılar korusu muhtelif bahşış karşılığında cırlarken dökülen gözyaşları gönüllerdeki ateşi benzin gibi parlatıyor!

Adına aşk denilen katılığı ironi vasıtasıyla törpülemek/biçimlemek zorlaştı. Çünkü hem zihni hem de gönlü dışlayarak esneklikten iyice uzaklaşmış ve artık taşlaşmıştır. Bundan olacak, başladığı yerde biter hale gelmiş; her nasılsa katılığını korumakla birlikte boyutlarını yitirmiştir. Fikir yürütmek için bir yürüme mekanı, bir yol gerek fakat modern aşk, varlığını bu yolun tıkanmasına borçlu. Yine de aşkı satınalmak ilginç bir biçimde kolaylaştı ve geriye sadece bin yıllık tarife sorunu kaldı: Davul bile dengi dengine. İnsanlar davullaştıkça, birinin gönlünü almak davul çalmaktan farksız hale geldi. Bir diskotek yangınında kömürleşmiş Leyla ile Mecnun'un ceplerindeki telefonlar hâlâ çalıyordu: Eşkenar aşk üçgenleri, modern teknoloji sayesinde kolayca çizilebiliyor!

Aşk'ın sayısallıktan bağımsız mantığına/işleyişine rakamlar enjekte etmek; onun hesabını banknotlarla görmeye vardırılan ve düelloyu mumla aratan bir sansasyonudur: Cinai olmakla kalmaz, kallesçedir de.

Çifte kumruların münasebetlerinin negatif bir sinerjiden ibaret olduğu gözlerden gizleniyor. Nasıl? Her

türlü hile, eğlence kılığına sokularak.

İki insanın karşılıklı zamane istikbal vaatleriyle birbirlerini aynı anda tuzağı düşürerek rehin almayı becermeleri; mucizevi bir senkrona odaklanan transandan-tal bir buyruğun yörüngesine girildiğinin işareti sayılıyor! Ömrü mühürleyecek derecede büyük bir yanlış payı, neşeyi genellikle motive eder, yoketmez. Birazcık parazit hologramın biberi tuzu. Özel alanınızın çölleşmesi, serapların bereketiyle dengelenir.

Entelektüel karamsarlığın kaymağını yiyen kişi de aşk kelimesinin 'asıl' anlamını tevarüs ettiğini ima etmeye kalkışmasın; hele tecahül arifane bir tavırla yalnızlıktan dem vurup canımı sıkmasın benim. Birlikte intihar etmek için yoldaş arayanlar, kendine karşı suç işleyecekken bir suç ortağı bulmaya çalışmanın hiç de fena olmayacağını akıl etmiş olmakla açıktan ya da gizliden övüneceklerse canları cehenneme.

Bizzat icat ettikleri budalalığın içinde bir başkasını şeker ya da tuz gibi eritmek maksadıyla pusuya yatanlar, ölümcül yanlışına anlam kazandırmaya çalışan birini bulurlar elbet. Şapşallığın göklere çıkarılmasına engel olmaya uğraşırken ona hiç dokunmamak gerekir.

Aşktan bahseden kişi aynı zamanda kendinden bahsetmiş olmaktan kaçabilir mi? Hiç de bile. Konu aşk olunca genellemelerimizin dahi kendi lehimize ya da aleyhimize kullanılmaya müsait aşikar deliller katına yükselmelerini önleyemeyiz.

Uğruna ölebileceğimiz şeyin kimde olduğunu araştırırken birine toslarız ve ölünceye kadar başımız döner. Buna kısaca aşk diyoruz. Ola ki aşk bir kısaltmadır: Ömrümüzü kısaltır; faniliğin kesafetini, ona direnerek artırır. Viyanalı [1856-1939], "Aşk, imkansız çağrıştırır" diyordu; sormak lâzım, ebediyeti gündeme getirse avı mı murdar olurdu?

Aşktan söz açıldığında, en iyisi, işkence görenlerin ağzıyla konuşmak belki de: "Bilmiyorum!" Cehalet ve sarsaklığın, masumiyet ve samimiyetin yerini almasına kimseciklerin itiraz etmemesinden doğan dehşeti yatıştırmak için reddedişten medet ummak devasızlık g stergesiye varsın olsun. Deva [ışın tedavisi] aramıyoruz, hastalığı tanımaya çabalıyoruz.

Masalsı bir sevinçle ve/ya da şiirsel bir kahırla modern aşk denklemini çözemeyiz. Tüketicici kredisiyle tak-sitlendirilmiş bir tecrübeyi satınalmaktan kim ne anlamış bugüne kadar? Nezaket ile harmanlanmış bir aşağılamayı birbirine sunanlar; sahtelik, saçmalık ve sayrılığın dozunu iyi ayarlamak zorundalar. Kelimelerin söndüğü yerde parlayan   p c kler de işe yaramazsa, tetiğe basmaktan başka  are kalmaz. Bang! Bang! Bang!     uruşluk aşk, birdenbire     uruşunluk aşka dönüştü işe. Kaçarken cesedin üzerinde ayak izi bırakmamaya dikkat edin.

SİLAHLI DİLENCİLER, OTOSTOPÇU KEŞİŞLERE KARŞI!

“Alo, Procter & Gamble mı?”

“Evet, ben Joshua, size nasıl yardım edebilirim?”

“Firmanızın amblemindeki Şeytan işareti hakkında konuşacaktım.”

“Bakın hanımefendi, bizim amblemimizde Şeytan işareti yok, biri sizi kandırmış olmalı.”

“Siz beni mankafa mı sanıyorsunuz? Ambleminizin iki yerinde ‘666’ şifresi açıkça okunuyor ve tüm Amerikalılar bunu biliyor artık!”

“Şifre dediğiniz şeyler sadece yıldız ve sakal. 1885’ten beri de oldukları yerde duruyorlar.”

“Deccal’ın kokuşmuş sakalı! 100 senedir insanları kandırdınız fakat artık foyanız meydana çıktı!”

“Aylardır bu amblemden bahseden kişilerle konuşmaktan yoruldum. Ürünlerimizden bir şikayetiniz yoksa, size iyi günler dilemek zorundayım.”

“Bir dakika! Şimdi bana açıkça söyleyin, kârınızın %10’unu Şeytan’a hizmet için Moon tarikatı cemaatine bağlıyor musunuz, bağışlamıyor musunuz?”

“Hayır. Moon tarikatı üyelerine de, Papa’ya da, Tibet rahiplerine de, Kara Büyücülere de zırnık koklatmıyoruz.”

“Peki, Mississippi’deki protesto yürüyüşünü nasıl

açıklayacaksınız?”

“Mississippi şubemiz bu konuda bir basın bildirisi yayınladı.”

“Size inanmıyorum ve bundan böyle Ariel dahil hiçbir ürününüzü almayacağım.”

“Sizin yerinizde olmak istemezdim bayan.”

“Küstah soytarılar! Canınız cehenneme!”

“Ariel meselesini tekrar düşünmenizi öneririm.”

“Asla! P&G'den kuruşu dahi esirgemezsem teyzemin mezarında yaban eşekleri eşinsin!”

1980'li yılların başından sonuna kadar, Procter & Gamble yetkilileri yukarıya kaydettiğime benzer onbinlerce telefon konuşması yapmak zorunda kaldılar. P&G'nin amblemindeki yıldızların bir yıldızlar savaşına sebep olacağı 100 yıl boyunca kimsenin aklının ucundan bile geçmemişti. Derken, Birleşik Devletler'in dört bir yanına, amblemdaki ihtiyarın Deccal olduğu, 13 yıldızın [bu yıldızlar, 19 yy. Amerika'sının eyaletlerini temsil ediyordu; o dönemde eyalet sayısı 13'tü] birleştirilmesiyle 666 sayısının [Şeytan'ın şifresi] ortaya çıktığı ve aynı sayının Deccal'ın sakalındaki kıvrımlarda da bulunduğu yönünde güçlü bir söylenti dalgası yayıldı. P&G yönetim kurulu üyeleri, Nisan 1985'te, söz konusu asırlık amblemi [hamburgerden, deterjanlara kadar] bütün ürünlerinden kaldırma kararı aldılar, fakat söylentiler yüzyılın sonuna dek şu veya bu oranda sürdü, üstelik her an yeniden canlanabilirler!

Söylenti nedir; dedikodu, fiskos, boşboğazlık, gıybet, çeneçalmak, efsane [söylen], şayia, rivayet, uydurma ve/ya da iftiraya hangi bakımlardan benzer ve onlardan nasıl ayırdedilir? Fingirdek bir olgu olan söylenti; kesin olarak kanıtlanmamış, genellikle kişiden kişiye, ağızdan ağza ve/yahut kulaktan kulağa aktarılarak yaygınlaşan, günün olay/durum/kişileriyle irtibatlı bir deklarasyondur.

Söylenti güncel ya da güncelleştiril-miş bir konuya temas eder ve bu özelliğiyle efsaneden ayrılır. Kitle halinde çiğnenen dev bir 'balonlu sakız' olan söylentinin tadından ve eğlenceliiliğinden ziyade gerçek olup olmadığı belirleyici bir önem taşır. Söylentiye meydana getiren şey, onun kaynağı değildir, onu aklında tutan bireylerin enerjik bir biçimde başkalarına aktarmadaki istikrarlarıdır. Politik, ekonomik, magazineler... söylentilerin her birinin doğurduğu etkiler birbirinden farklıdır; bunların bazıları birbiriy-le içiçe ve/ya da etkileşimli olabilir. Mesela, başbakanın tıksırması menkul kıymetler borsasını altüst edebilir ya da bir pop starının maliye bakanından hamile olduğuna dair söylentiler hükümeti ve piyasayı aynı anda sarsabilir. Sık sık, "olabilir, yapabilir" gibi ifadelerle başvurmam dikkatinizi çekmiş 'olabilir'; beni mazur görünüz sayın okur, zira söylenti, kesinlik ile ihtimalin dansıdır. Bahis konusu ihtimaller, taammüden, astronomik düzeyde çoğaltılmış; kesinlik ise [muhtemelen!] sifıra yamanmıştır.

Söylentinin yayılma hızını artıran sosyo-psikolojik veriler, diyelim gövdenin şişmesi gibi yan etkileri olan zihinsel perhiz vb., ayrıca incelenmeye değerdir. Yine de umulanın aksine, eğitim ve bilgi düzeyi yüksek kişiler, söylentilere, eğitimsiz ve cahil kimselerden daha çok itibar ederler, çünkü entelektüeller iktidarın kontrolü altındaki araçların ilettiği haberlerin/bilgilerin, doğal olarak, iktidarın amaçlarına hizmet edecek şekilde 'düzenlendiğini' düşünürler; dolayısıyla, tescillenmemiş ve/zira belirsiz kaynaklardan yayılan verileri yabana atmamayı ve/yahut didikleme-yi kazanç sayarlar. Kurmaca, gerçeği sarsacak güce kavuşur böylelikle. Sözgelimi *X Files* [Gizli Dosyalar] adlı televizyon dizisinde anlatılan hikayeler, dilediği zaman doğruyu söyleme ayrıcalığına ancak boy-nunda "ben iflah olmaz bir yalancıyım" yazılı bir yaftay-la dolaşanların sahip olduklarını sezenlerce dikkatle izlenmektedir. Gerçeği öğrenmek için yalanın insafına kal-

duğumuz gerçeği bile maalesef sallantıdadır.

Gelgelelim söylentilerin, zannedildiği gibi, ille de palavra olması gerekmez. Özellikle erken seçim ya da devalüasyon gibi olaylar öncesinde bazı çevrelere bilgi sızdırılarak çıkarılan söylentiler, olacaklara zemin hazırlar. Bir söylentinin, söylenti olmaktan çıkabilmesi için, içeriğinin doğruluğuna ya da yanlışlığına dair bir sarahatin sağlanması lazımdır. Ünlü bir sinema oyuncusunun, ani bir kalp krizi sonucu öldüğü haberi yayılırken, eşofmanlarını giyerek bir tv. kanalında canlı yayın konuğu olması birçoklarını ikna etmeye yetecektir, fakat her şeye rağmen kılı kırk yaran bazı kuşkucular, söz konusu aktör sahiden ölünceye kadar vaziyeti idare edebilirler. Nitekim, çaylarda radyasyon olduğu söylentisini ortadan kaldırmak için bir bakanın kameralar karşısında çay içerek poz vermesi ya da İstanbul'daki evlerin musluklarından akan suların temiz olduğunu kanıtlamak isteyen bir müdürün objektiflere gülümseyerek musluktan bardağa doldurduğu suyu bir dikişte içmesi söylentilere son vermekten çok renk katmıştı.

Korkunun üretildiği, beslendiği, büyütüldüğü toplumlarda söylentiler kök salar, yeşerir, çiçek açar, meyve verir. Savaş sürerken söylentiler uçaklarla, hattâ mermilerle birlikte her yerde uçuşur: "Güney cephesinden sadece bir kişi kurtulmuş, bir arkadaşım mektubunda yazdı; kuzeni, kurtulan tek askeri tanıyormuş..." Ekonomik kriz de geniş ve sıcak bir söylenti yatağıdır: "Mart'ta yeni bir devalüasyon olacakmış!", "İki sene içinde kıtlık başgöstercekmış, o yüzden hükümet yetkilileri, akrabalarına yurtdışına göç etmelerini öneriyorlarmış!" Doğal afet beklentisi, toplumsal bunalıma ve şifalı ya da zehirli söylentilere eşlik edebilir: "Şubat'ın 13'üyle 18'i arasında Marmara bölgesinde 8 şiddetinde bir deprem olacakmış; Avrupalı araştırma ekibinin raporunda yazıyormuş."

Korku söylentiyi yayarken, söylenti korkuyu artırabilir. 1935'te, Manhattan'ın kanalizasyonlarında binlerce timsahın cirit attığı konuşuluyordu. Florida'da tatil yapan bir aile, dönüşte yavru timsahlar getirmişti ve bir süre sonra bu timsahcıklardan sıkılan anne, onları klozete atıp sifonu çekmişti! Timsahlar, kanalizasyonda yuva kurup çoğalmış ve artık, her an gün yüzüne çıkıp etrafı kolağan edecek durumdaydılar. Galiba bunlardan biri küçük bir kız çocuğunu parçalamış ve polis tarafından kurşunlanarak zar zor öldürülmüştü. Derileri, malum, pek kalındı!.. Ayrıca, bu söylentinin bugün Nişantaşı'na uyarlanarak yayılmamasının önünde büyük bir engel yoktur; daha işlevsel söylentiler dışında.

Bazı söylentiler saçmalıkla gerçekliği, tesadüfle rutini öylesine kıvamlı bir biçimde buluşturur ki, inanmak tamamiyle kişisel bir tercih meselesidir: 2001'in Eylül ayında Kuzey Avrupa semalarında uçan bir Boeing 707'nin gövdesindeki bir kapak açılınca, uçağın tuvaletlerinden akıp bir depoda biriken sidikler serbest kalarak binlerce fit yüksekten yere inerken soğuktan donup bir mızrak şeklini almış. Buzul mızrak, Zürich'te bir parkta köpeğini gezdiren ortayaşlı bir kadının gövdesine yıldırım hızıyla saplanmış ve kadıncağz oracıkta can vermiş! Kısa zamanda mızrak erimiş ve talihsiz kadın bir idrar gölünün ortasında kalmış. Cesedi, koşu yapan bir boksör bulmuş ve kadının içinde yüzdüğü pisliğin köpeğin marifeti olduğunu zannedip köpeğe bir tekme atmış. Zavalı köpek de boksörün tekmesiyle ölmesin mi!..

ORMANDAKİ DALGIÇ

30 Ekim 1938 akşamı, New York'a bir UFO inmişti. UFO'nun çevresinde geniş bir daire halinde toplanmış gazeteciler, astrofizikçiler, itfaiyeciler, rahipler ve daha bir yığın 'ilgili' müthiş bir merak içindeydiler. Hava Kuvvet-

leri'nden generaller, Kızılhaç yetkilileri, dışişleri bakanlığından bürokratlar, tarikat liderleri... arasında heyecan dolu telefon konuşmaları yapıyordu... 6 milyon Amerikalı, radyolarının başında, Mars'tan geldikleri açıklanan yabancılara ilk hamleyi yapmalarını bekliyordu. Radyo dinleyicilerinin 1 milyon kadarı, Marshlar'ın kan dökeceklerine yürekten inanıyor olmalıydılar ki, yürekleri ağızlarında, sokaklara fırlayıp çığlık çığığa kaçıştılar: Kimileri hüngür hüngür ağlıyor, kimileri son duasını ediyor, kimileri yanlarına üç-beş parça eşya alıp arabalarına atladıkları gibi uzaklaşıyorlardı. Halbuki, her şey, bir radyo piyesinden ibaretti! Üstelik o günkü gazetelerde, Orson Welles [öl.1985] adında 23 yaşındaki bir gencin yayınladığı, Herbert George Wells'e [1866-1946] ait *Dünyalar Savaşı* / *War Of The Worlds* adlı bu piyes hakkında haberlere de yer verilmişti!

[Muhtemelen okumuş bulunduğunuz] yukarıdaki paragrafta anlatılan olayın cereyan ettiği günlerde ABD'de [1929'da meydana gelen] ekonomik krizin sersemletici etkileri sürmekteydi ve insanların büyük bir kısmı yeni bir savaşın eşliğinde durdukları fikrindeydiler. Naziler, Japonlar ve/ya da diğer uzaylılar her an ölümcül bir işgale kalkışabilirlerdi. Yani, New Yorklular, 11 Eylül 2001 Salı gününden sonra korkudan sararmış bir şekilde evlerine çekilerek yeni kara haberler bekledikleri gibi, 'Yurttaş' Welles'in sunduğu oyunu dinlerken de kara bir haber duyma eğilimindeydiler. İştittikleri her şeyi önce haberleştiriyor, sonra da karartıyorlardı. Welles'in piyesi, bu iş için biçilmiş kaftandı; yüzbinlerce korkağın paniğe kapılmasına yetti de arttı bile.

Söylenti, iktidar elemanlarını [söylentinin gücü oranında] konuyla ilgili konuşmaya icbar eder. Hatırlayınız, "Ecevit çok hastaymış" söylentisi, başbakanın "Hayır, turp gibiyim" şeklinde demeç vermesine yol açmıştı. [Bu arada, ABD'de başkan adaylarının check-up sonuçlarını

basına takdim etmeleri kanunen zorunludur.] Fakat günümüzde, söylenti, iktidara karşı kullanılan değil, iktidarın kullandığı bir silaha dönüştü. Söylentilerin doğru mu, yalan mı olduğunu açığa çıkarması gereken medya da kitleye yönelik ve sürekli bir haber akışı içinde birçok gerçeği gizleyen bir entegre mekanizma haline geldi. İnsanlar, bir enformasyon kasırgasının tam ortasında, inanma kapasitelerinin çok üstünde veriyle kısıtılıyorlar; giderek inanılması güç haberler önem kazanıyor. En şiddetli söylenti dalgasını üretebilenin iktidarı elde tuttuğu bir dünyada yaşıyoruz artık. Enformatik terör; terörün tespit, teröristin teşhis, terörizmin tefekkür edilmesine mani oluyor. Medya, söylentilerin bereketli kuşkuarı davet etmesini önleyebilmek için, düpedüz “dedikodu” başlığı altında yayınlar yapıyor. Toplum, medya tarafından, yalanı, iftirayı, gıybeti kabul etmeye ve hattâ makbul saymaya zorlanıyor! İtimadı dışlamak suretiyle anlamın yükünü çekme sorumluluğundan kurtulan medyanın ürettiği risksizlik yanılsamasının risklerinin otomatik çoğalışıyla lanetleniyoruz fakat boşboğazlıktaki inkarcılık ögesiyle garantilenen eğlenceyi berbat etmeyi göze alamıyoruz. Centilmenlikle dürüstlüğü buluşturma becerisini gösterebilecek derecede incelemekten zalimce men edildik. Bütün bunların doğurduğu ve hiçbir yere vardırmanın meşguliyetler insanları değirmen beygirine çevirirken, değirmende öğütülen unu birileri eleyip eleklerini asıyorlar.

“Ateş olmayan yerden duman çıkmaz” diyen iktidar elemanlarının en belirgin politik tavırlarının “Çamur at, izi kalsın” ibaresinde ifadesini bulması manidardır. Bunu da en iyi “Bana dokunmayan yılan bin yaşasın” diyen bir toplumsal tutum karşılar!

Otostopçu bir keşişin bindiği arabalarda aniden yokolduğu söylentisi, faytonlardan motorlu taşıtlara aktarılarak günümüze kadar taşındı. Ortaçağ Avrupası’nda, dilencilerin silahlanarak kaleyi ele geçirmek üzere yola ko-

yuldukları türünden söylentiler revaçtaydı. Günümüzdeyse yoksullar, silahlanmalarına engel teşkil eden dedikodularla kuşatılmış vaziyetteler. Negatif ilhamlarla piyeyi deve yapanların kervanındaki, nereye gittiğini bilmeyen turistlerin sayısı hızla artıyor. Entrika sadece macerayı sarmalamıyor artık, aynı zamanda adaleti de hukuk dışı bir düzleme çekiyor.

Fransa'da uydurulduğu iddia edilen fakat birçok ülkeye uyarlanmış, eski bir asparagastır: Bir orman yangını, karadan ve havadan müdahale eden bir itfaiyeci ordusunca zar-zor söndürüldükten sonra, yangının kalıntıları arasında bir dalgıç cesedi bulunur. Herkes şaşırmıştır, dalgıç kıyafeti içindeki bu adamcağızın yanan ormanda ne işi vardır? Bir dedektif ya da itfaiyeci olayı çözer. Besbelli, Canadair denen itfaiye uçaklarından biri, yangına taşımak üzere deposuna denizden suyla birlikte dalgıcı da almıştı ve yine suyla birlikte dalgıcı da yangına atmıştı!

Uçak ve yangın denince aklıma derhal İkiz Kuleler'e 'dalış' yapan uçaklar geliyor. Acaba 11 Eylül 2001 gününü yaşanan ilginç olayda kaç dalgıç yanarak ruhunu teslim etti? Fransız asıllı yazar Thierry Meyssan, *Dehşetengiz Hile* [11 Septembre 2001: L'effroyable Imposture] adlı kitabında, 11 Eylül'de yanan iki kulenin adeta birer dalgıç ağacı olduklarını anlatıyor! Meyssan'a göre, mezkur vaka, hileli olduğu kadar dumanlı da olan bir iflas mizansenini niteliği taşıyor.

Yeryüzünü kan, gözyaşı ve aleve bulamakla yetinmeyip insanlara bulaşıcı masal virüsleri de zerkeden küresel iktidar, vahşi bir muhasebeci gibidir. Küresel komplo pratiklerini analiz etmeye yeltenenlerin her söylediği 'komplo teorisi' damgası yer. Sistemin lordlarının başlıca icraatı, genel itibarla teoriyi çürüğe çıkarma komplosudur: İsterler ki, insanlar, muğlaklıktan başlarını alamasınlar, yönlerini şaşırınsınlar ve bir özgüvensizlik krizi için-

**de ilelebet kendilerini aşağılasınlar... Sanırım bu yüzden
bitmek bilmiyor, her türlü diyaloga rengini veren, ölü doğ-
muş olmanın dezavantajları!**

THE END

Onları ya sevecek ya da tanıyacaksınız;
ortası yok bunun.

[Chamfort 1740-1794]

Bazen rüyamda, kafama silah dayamış
kocaman bir bebek görüyorum.

[Murky Aim Siperde Parende]

Küresel köyümüzün toplumsal hafızası film kareleriyle dolu olduğundan mıdır nedir, 11 Eylül 2001 günü Sam Amca'nın façasının hacamat edildiği uçaklı eylemin ertesinde, medyada bu olayın birtakım Hollywood filmle-riyle ne kadar benzeştiğine dikkat çekilmişti: *Zor Ölüm* [Die Hard], *Derin Darbe* [Deep Impact], *Kuşatma* [Siege], *Dövüş Kulübü* [Fight Club], *Kaya* [The Rock], *New York'tan Kaçış* [Escape from New York], *Kurtuluş Günü* [Independence Day]... Dünya Ticaret Merkezi İkizleri enkazının ve paçası tutuşan Pentagon'un dumanında Hollywood cinleri uçuşuyordu!

100 yıllık Hollywood sineması, her şeyden önce bir terör antolojisidir. King Kong'tan Drakula'ya, Rambo'dan Terminator'e, Gremlinler'den Hannibal Lecter'a, Juras-

sic Park'ın dinazorlarından Görünmez Herife kadar yüzlerce yakıcı, yıkıcı, yıldırıcı, yokedici figür Hollywood'da ya doğmuştur ve/ya da ikamet etmektedir. Her türlü meşru insani etkinliği [düşünmeyi, öğrenmeyi, çalışmayı, giyinmeyi, ticareti, seyahati...] eğlence kapsamına alma idealini gerçekleştirme çabasından ibaret Amerikan tarzı, Hollywood aracılığıyla terörü de eğlencenin konusu haline getirmiştir.

Amerika, tüm dünyaya silahtan sonra en çok sattığı ürün olan sinema filmlerinde, terörün tanımını ve teröristin eşkalini ulusal çıkarları doğrultusunda belirleyerek kültürel/politik bir şike yaptı/yapıyor. Amerikan emperyalizmini hem fiilen kanıtlayan hem de [beyaz] perdeleyen Hollywood, 11 Eylül'de İkiz Kuleler'in dekonstrüksiyonu ile birlikte şiddetli bir sansüre tosladı; hayatta hiçbir şey filmlerdeki gibi değildi maalesef, fakat bu kadarı da fazlaydı. Superman, Örümcek Adam, Batman, X Men... vb. süper-kahramanlar yokmuş gibi davranılması nezaketsizlikten de öte vahşiceydi. Amerika'nın sarsılamazlığı ilkesi sarsıntıya uğratılmıştı madem, bu işi yapan "kötü adamlar"ın kimliklerinin Hollywood'un suçlular [radikal İslamcı Araplar, muhteris Uzakdoğulular, gözüdünmüş Almanlar, kindar Siyahiler...] albümünden bakılan fallla saptanması durumu dengeleyecekti...

Beyaz Saray, Pentagon, CIA ve Wall Street ile Hollywood arasında bir korelasyon olduğu aşikar. Nitekim 1999'da Pentagon 'Kreatif Teknoloji Enstitüsü' adlı [II. Dünya Savaşı yıllarında Ordu-Sinema ilişkilerinin düzenlendiği 'Enformasyon Bürosu' gibi] bir araştırma birimi kurarak biraraya getirdiği TV yapımcıları, video oyunu tasarlayıcıları, bilgisayar mühendisleri ve askerlerden; felaket senaryoları ve bu kurmaca felaketleri atlatma planları üretmelerini istemişti. Enstitüde ayrıca askerî eğitim maksadıyla bazı dijital simülasyonlar hazırlanmaktaydı. 11 Eylül 2001'den sonra, enstitüdeki bü-

yük bir eksikliğin farkına varıldı: Teröristlerin kitleleri etkilemeye matuf müthiş hamlelerini analiz edebilmek için kimlere başvuruldu dersiniz? Hollywood'un 'yetenekli' yazar ve yönetmenlerine! David Fincher [*Se7en*, *The Game*, *Fight Club*, *Panic Room* filmlerinin yönetmeni], Steven E. De Souza [*Die Hard* ve *Die Hard II*'nin senaristi], Spike Zonze [*Being John Malkovich*'in yönetmeni], David Engelbach [*MacGyver* dizisinin yazarı], Joseph Zito [*Delta Force One* ve *Friday The 13th -Final Chapter-*'in yönetmeni], Randal Kleiser [*Grease*'in yönetmeni!]; Tuğ-general Kenneth Bergquist komutasında toplandı! Sinemanın gözde emekçilerini militer bir görev bekliyordu: 11 Eylül'de değişen terör standartlarına uygun terörist tipler ve eylemler tasarlamak!

Pentagon'un, 2001'de *Kara Şahin Düştü* [Black Hawk Down] filminde kullanılmak üzere 40 kadar seçkin asker ve [yanlış hatırlamıyorsam] bir düzine helikopteri Fas'a göndermesi, muhtelif çevrelerce tepkiyle karşılanmıştı. ABD Savunma Bakanı Donald Rumsfeld sinemaya asker ve helikopter tahsis edilmesine onay verirken, Pentagon içinde ciddi tartışmalar çıkmıştı. Karara itiraz edenler, "Pentagon'un sinemanın emrine girmesi doğru değil. Bu, ülkenin ulusal çıkarlarına hizmet etmiyor" görüşünü dile getirirken, Rumsfeld, harcamaların film yapımcısı şirket tarafından ödeneceğini söyleyerek konuyu geçiştirmişti, çünkü esasen Hollywood, Amerika'nın askerî gövde gösterisine görkem kazandırmaya yarıyordu...

Hollywood ve Pentagon, içiçe konmuş plastik kepçeleri andırıyor. Washington'da Pentagon'un 'Sinema ve TV İrtibat Bürosu', bu büronun başında da Phil Strub var. Bir Hollywood yapımcısı askerî 'malzemeye' ihtiyaç duyduğunda, doğruca Strub'a koşuyor. Strub da "Önce senaryoyu görelim" diyor. Senaryo Strub'a sunuluyor ve eğer Strub'ın "paşa gönlü" isterse filmin çekimlerinde milyonlarca dolar değerindeki savaş gemileri, tanklar, uçaklar...

kullanılabilir. Mesela, Hong Kong'dan Hollywood'a transfer edilen yönetmen John Woo'nun *Windtalkers* adlı filmi de Strub'ın askerî direktifleri doğrultusunda değiştirilmiş ve Nicolas Cage bu filmde, teslim olmaya çalışan bir Japon askerini vurmaktan men edilmişti; ayrıca 'Dişçi' lakaplı Amerikan askerinin, ölen Japonlar'ın altın dişlerini sökmesine de bizzat Strub mani olmuştu! Hal böyleyken, Randall Wallace'ın yönettiği, Mel Gibson'ın başrolü oynadığı 2002 yapımı *Bir Zamanlar Askerdik*'in [We Were Soldiers] Başkan George W. Bush, Savunma Bakanı Donald Rumsfeld, Bush'un Ulusal Güvenlik Danışmanı Condoleezza Rice ve birçok Pentagon görevlisine izletildiği özel gösterim gibi etkinlikleri olağan karşılamalıyız: Senaryo Pentagon'da okunuyor/yazılıyor madem, filmin de Pentagon'da izlenmesi normaldir.

KUKLA GİBİ OYNATILAN KADAVRA

Sinemaya sanatsal olmayan görevler yüklendiği, politik algının biçimlenişinde Hollywood'un önemli bir faktör haline geldiği ve seyredilen filmlerin kitlesel tecrübe dosyalarına kaydedildiği, 11 Eylül'den sonra netlikle açığa çıktı. Hatırlayınız, İkiz Kuleler'in görüldüğü, terörü konu eden ya da 'iddialı' aksiyon sahneleri içeren filmlerin [*Spiderman*, *Collateral Damage*, *Swordfish*...] fragmanları yayından kaldırıldı, gösterimi ertelendi ya da iptal edildi. Amerikan halkının yaşadığı acı tecrübeyi çağrıştıracak sahneler, besbelli, "Kurmaca ile gerçek tepkimeye girerek sosyo-psikolojik dengeleri bozmasın" düşüncesiyle gözlerden gizleniyordu. Aynı yaklaşımın bir uzantısı olarak, 2002 yılı; Hollywood starlarının militer bir moda uyarak üniforma ve/ya da zırh giydikleri, beyaz perdede illüzyona varan bir kamuflaj sezonu oldu.

11 Eylül günü yolcu uçaklarının güdümlü kitle 'imha' silahları olarak kullanılması, çoğu kimseye ve bu arada bazı sinema eleştirmenlerine "Demek ki aksiyon film-

leri abartılı değilmiş” dedirtti. Terör, Hollywood’un öngörülerini[!] doğruluyordu; sinemayı yabana atanlar utanındı. Karşı cephede ise “Endüstriyel sinema kör şiddeti yeryüzüne yayıyor. Hollywood teröristlere ilham verdi” diyenler yer aldı. Her iki tezde de haklılık payı var gibi görünüyor ama yok. Birinci görüşe sığınanlar da, ikinci görüşü seslendirenler de saçmılıyorlar.

Hollywood stili aksiyon, başlıbaşına bir terör çeşidir: Dinamizm, macera, coşku, direniş, cesaret, dayanıklılık... gibi kavramları taammüden ifsad etmiştir. Ondan da önce söylenmesi/bilinmesi gereken husus şudur: Hiçbir kitlesel eylem, bilhassa eğlence politik hesapların dışında değildir. Eğlence apolitik bir meşgaledir, kabul, fakat politik bakımdan manipüle edilenlerin meşgalesidir. Hollywood sineması hiçbir zaman hayatın röprodüksiyonu değildi, çünkü hayatı müsveddeleştiriyordu. Negatif abartılarla dolup taşan filmler, aslında abartının sanatsal yönünü örtbas eden zırvalardan ibaretti; onlarda, canlılığı temin eden abartıların zerresi yoktu. Hiçbir şey öngör-e-meyen Hollywood’un işleyişi; kitleselliğin menfi koşullarını yani zihinsel geriliği, duygusal yozluğu, eylemsel nafileliği, sözel fukaralığı ayakta tutmaya matuftu. Bu filmler teröristlere ilham vermiyordu, zira [tek-rar etmekte bir beis görmüyorum] teröristlerin icratı/imalatıydı. Hollywood’un figüranlar örgütü yani Lib-yahılar, Suriyeliler, Iraklılar, Afganistanlılar, İranlılar, Sudanlılar..; ‘film icabı işledikleri suçlardan’ ötürü gerçekten cezalandırılıyorlardı; bu ‘manyak militanlar’ tüm dünyanın gözü önünde beyaz perdeyle zaten kefenlendiklerinden, öldürölmeleri trajik bir anlam taşıımıyordu! Sinemasal sulama/sulandırma faaliyeti, cinayeti özendirmiyor; ikiye bölerek önce provasını yapıyor sonra da intikam ve/ya da infaz kılığına sokuyordu!

Di’li geçmiş zaman kipinde cümleler kuruyorsam, 11 Eylöl’de Sam Amca’nın yediği ‘çok sesli’ şamarın Holly-

wood'u iflasa sürüklediğini düşündüğündendir. Demek sinemasal şantaj sökmemiş, mitomani aşısı tutmamış, züppelik mikrobu herkese b-ulaşmamış, spekülasyon hapını kimileri yutmamış... ve sansasyon enflasyonu bazılarını kesmemişti. 11 Eylül günü çalan kalk borusuyla Hollywood yapımı Amerikan rüyası sona erdi, uyanın! İkiz Kuleler'e indirilen efektif yumruklar bütün Hollywood kabadayılarını nakavt etti. Artık Hollywood filmleri tamamıyla 11 Eylül'ün hicviyle lanetlenmiş durumdadır.

Hollywood aktörleri/aktrisleri atom bombası man-tarından zehirlenmişler, fakat o zaman politik panzehir sayesinde canlarını kurtarmışlardı. Şimdi hepsi tahtalı köyü boyladı: Hâlâ ayaktaysalar bu, kadvraları kukla gibi oynatıldığındandır.

Steven Soderberg'in yönettiği *Ocean's Eleven* filminde rol alan Julia Roberts, George Clooney, Andy Garcia, Brad Pitt ve Matt Damon; 7 Aralık 2001'de Adana-İncirlik'teki Amerikan askeri üssüne geldi! Snob gangsterlerin Las Vegas'taki bir kumarhaneyi soymalarını konu eden bu pestenkerani filmin Türkiye'yle, Adana'yla ve/yahut orduyla, askerle herhangi bir ilgisi var mıydı? Asla. Yine de mezkur oyuncular ülkemize geldiler; Amerikan ve İngiliz askerleriyle buluştular; yediler, içtiler; fotoğraf çektirip imza dağıttılar; Amerikan çocuklarının okuduğu bir okulu ziyaret ettiler; filmin galasına katıldılar ve gittiler. *Ocean's Eleven* mangasının İncirlik'teki içtiması üzerinde durulmaya değmez mi dersiniz? O halde size cinai sinema turizmi sezonunda, 20 Ekim 2002'de İncirlik'e damlayan şaklaban zombiyi hatırlatayım: Robin Williams! *Good Morning Vietnam* filminde Vietnam'daki ABD askerlerinin, çekik gözlüleri neşe içinde öldürmelerini sağlamak için sunduğu radyo programında maskaralığın dibini bulan bir çavuşu canlandıran Williams [sempati kumkuması], yıllar sonra ülkemize gelip vatani görevini yapıyor! 2001 Ekimi'nde Afganistan'ı bombalamaya

başlayan uçaklar İncirlik'ten havalanmıştı; Robin Williams denen kart soyтары, bu vahşetin yıldönümünün kutlamasına katıldı. Hiç kuşkunuz olmasın. Zira, İncirlik'ten sonra Afganistan'a uçtu bu uyuz şebek! Orada da Bagram [Kabil] ve Kandehar'daki Amerikan askerî üslerinde kahkaha bombaları patlattı... *Minority Report* [Azınlık Raporu] filminin tanıtımına katılmak üzere İtalya'nın başkenti Roma'da bulunan yönetmen Steven Spielberg ve aktör Tom Cruise, düzenledikleri basın toplantısında [25 Eylül 2002], G. W. Bush'un Irak'ı kontrol etme çabasına hak verdiklerini ilan ettiler!.. Türkiye'de [ve dünyanın her yerinde] konuşlanan Amerikan askerî birlikleri ne kadar meşru ise vizyona giren Hollywood filmleri de o kadar meşrudur.

Amerikan ve İngiliz askerî birlikleri Irak'a girmenden tam 19 gün önce, yani 1 Mart 2003 günü ünlü aktör Bruce Willis, George W. Bush'a telefon ederek, orduya yazılıp Irak'ta savaşmak istediğini bildirdi! Willis, kendisini "göbertilmesi zor" bir adam olarak gösteren filmlerinin de [*Die Hard* serisi, *Hart's War*, *Siege* vs.] körüklediği narsizizmle büsbütün şişmiş anlaşılan. Belki de "Terör ve işgal sadece Pentagon'un değil, Hollywood'un da branşı" diye düşünmüştür. Willis'in talebi, yaşı [47] askerliğe müsait olmadığı gerekçesiyle geri çevrildi. Willis kendisinin kaç yaşında olduğunu bilmiyor muydu? Demek ki Müslüman katletme enerjisini kendinde buluyor, bu iş için can atıyor! Bruce Willis'ten başka Sylvester Stallone ve Arnold Schwarzenegger gibi insan azmanları da ABD yönetiminin saldırgan politikalarını destekliyorlar. [Arnold Schwarzenegger, 2000 yılında, Ohio Askerî müzesine 47 tonluk bir tank bağışlamıştı. Schwarzenegger, Amerika Irak'ı işgal ettiğinde -Mart 2003- satınaldığı 'Pinscover' marka tankla California sokaklarında dolaştı. Aklından zoru olmayan hangi sivil, tanklara para yatırır?] Yazar Gilbert Adair, Sam Amca'nın oyuncak askeri [milyonlarca

evcil köpeğin, adıyla çağrıldığı] Rambo ile canını hurdalıkta bulmuş lenduha Terminator arasındaki farktan söz ederken şunları söylüyordu: "Biri terliyor, öteki kuru"! Bu vesikalı savaş şıfıntıları, kurmalı lağım fareleri, kuduz orman kaçkınları, kas teşhircilerinin; [terleseler de, terlemeseler de] pazularının şişkinliğinde somutlaşan Amerikan güç gösterisinden daha pornografik, daha ikiyüzlüce, daha yobazca bir şey olamaz.

Hollywood'da Sean Penn [*U-Turn, I am Sam, The Game, State of Grace...*] gibi istisnalar da yok değil. 11.9.2001 adlı bir kısa filmin yönetmenliğini üstlenen iflah olmaz sigara tiryakisi Penn, 18 Ekim 2002 günü Washington Post'ta yayınlattığı [56 bin \$'lık] ilan/açık mektupta, George W. Bush'u, "Irak'la ilgili tartışmayı boğmak ve Amerikalıların vatandaşlık haklarını tehdit etmekle" suçladı. Mektubunda Bush'a "Sizinki utanç ve dehşet verici bir politik miras" diyen Penn, Bush'un tüm dünyaya ilan ettiği "Ya bizimle olursunuz ya da bize karşı" sözlerine değinerek, düşüncelerini "Bush eleştirileri kenara itiyor, medyayı yönlendiriyor ve korku salıyor" şeklinde ifade etti. Penn, "Amerikan askerlerinin ve masum sivillerin hayatlarını, bağımsız bir ülkeye karşı şimdiye kadar eşine rastlanmamış ölçüde kötüye kullanılan bir saldırıda feda etmenin akıllıca ve kalıcı bir çözüm olmayacağı"nı savundu. Sean Penn bu mektubu yazmakla yetinmedi, 13 Aralık 2002'de Bağdat'a gitti. Irak Başbakan Yardımcısı Tarık Aziz'le görüştü ve El-Mansur Hastanesi'ni ziyaret etti. Ve Hollywood Sean Penn'i aforoz etti. Amerikan basınında, *Dead Man Walking* filmiyle Oscar'a aday gösterilmiş aktör hakkında "Dead Man Talking" ["Ölü Adam Konuşuyor"] vb. manşetler atıldı. Penn'in *Why Men Shouldn't Marry* [Erkekler Neden Evlenmemeli] adlı filmde rol almak üzere imzaladığı sözleşme feshedildi; o da yapımcı hakkında dava açtı...

Hollywood, Sean Penn'in başını yiyecek mi? Umu-

rumda bile değil. Bruce, Sylvester, Arnold üçlüsü bunak-
lığın pençesinde kafayı yiyecek mi? 'Kuvvetle' muhtemel-
dir ki evet. Kısacası, Hollywood ayvayı yiyecek mi? Perhiz
nedir bilmediğine göre.. iştahla.

KIYAMET HARBİNİN KIYMET-İ HARBİYESİ

“Üç” deyince, dikendeki balı yalayacağız. Bir, iki, üç!
[Adroit Adamant, 1899-1971, *Bakımsız Boşluk*]

Tanıdığım en yaşlı çizgi-roman kahramanı, dedektif Circa Cipher, kimliği belirsiz birinden şantaj mesajları aldığını söyleyerek yakınan yabancıya, uykuda konuşturcasına şu cevabı vermişti: “Sizi bilmem ama ben öldürme iddiası içermeyen tehditlere ekseriya teşekkürle mukabele ediyorum. Yozlaşmış bir iyi niyet, saplantılı bir hoşgörü ve/ya da donuk bir ılımlılıkla ambalajlanan emirlerle/yasaklarla üstüme varanlardan; aldatıcı bir itaat belirtisi olan kuru teşekkürü esirgemiyorum. Köleleştirme niyetini izhar edenler karşısında ‘efendiliği’ elden bırakmıyorum.”

Circa Cipher’ın havalı sözlerine itibar edilmemeli bence. Tehdidi nükteyle savmaya bakmak, tehlikeyi görmemektir. Nüktenin, gafleti körüklemesine razı değilsek, her nefesin bizi son nefese yaklaştırdığını akla getirmeliyiz. Circa Cipher’ın fikir yürütme tarzını benimsediğimizde, emniyeti, nefes alıp vermeyi sürdürmekte aradığımızı da belirtmiş olacağız. Seküler istikbal tasavvurunun kürsüsünden vaadedilen ne varsa, ölümcül bir tıkanışa müte-

veccihtir. Haddizatında ne kadar süslenip püslense de gaflet teselliği ya da ümidi kapsamaz; stratejik bir değerden bile yoksundur. Terör, gafletin şiddetle buluşmasıdır. Gafilin teşekkürü, teröristin cinayetten geri durmasına tekabül etse de, terörün nüfuzuna son vermez.

Felaket denince modern bireyin aklına öncelikle maddi yıkımlar/kayıplar geliveriyor. Ona “[Dünyevi] belaların en büyüğü nedir?” sorusunu yönelttiğimizde “Dünyanın [insan eliyle] infilak ettirilmesi.” cevabını alacağız. Kıyametin teknolojik bir uygulama olarak cereyan edeceği fikri, XX. yüzyılın ilk yarısında kuluçkaya yatmıştı. XXI. yüzyıla girildiğinde ise gezegenimiz çoktandır teknolo-ölüm tehdidinin yörüngesindeydi.

Çağımızın başarısı[!], hareketlerin, düşünce ve duyguları geride bırakmasındadır. Kör-leştirici- şiddet, tam da böylelikle modern çağa damgasını vurmuş bulunuyor. İnsanlığın iftihar vesilesi addedilen teknolojik yetkinlik, insanın yetersizliğini kesifletirdi. Sürekli afallamanın kesin çözümü ise süregelen duyarsızlıktı: “Hiçbir şeyi kafana takma! En iyisi kafasızın teki ol! Kafadan kurtulmuş gövden, hedeflerine ulaşmanı da, ulaşılabilir bir hedef olmanı da kolaylaştıracaktır!..” Gönüllü değil mecbur olduğumuz için yapıyoruz ne yapıyorsak. Dünyanın faniliğine zihnimizi kapadığımız ölçüde ölümün anılığı cansızlığımızı belgeliyor. Umursamazlıktan cesetler de payını alıyor. Ömür bir vardiya tadında yaşandığından, ölüm de [vakitsiz] bir nöbet değişimini andırıyor.

Politika, ekonomi, sanat, eğlence, iletişim, ulaşım... kitleselleşince; politik bir hamle, ekonomik bir işlem, santsal bir uğraşı, eğlenceli bir etkinlik, bir iletişim yöntemi, ulaşım bir gereklilik... olarak kitlenin “imhası” da aktüel bir nitelik kazandı. En belirgin vasfı anonimlik olan kitle güdülmeksizin yönünü bulamaz, sürüklenmeksizin yol alamaz ve “imha” edilmeksizin sonuca ulaşamaz.

Kitleyi imha etmek, mevcut zihinsel şart-lanma-lar yüzünden "katliam" olarak algılanıyor. Oysa sözgelimi 40 bin taraftarın hazır bulunduğu bir stadyum bombalandığında "kitle" imha edilmiş olmaz; sadece cesetlerden oluşmuş bir kitle şekline girer! Ölü sayısının [pat diye] artmasından endişe etmiyor muyum? Etmez miyim, benim vazifem bu. Yine de kitleyi imha etmenin ancak şahsiyetin inşasıyla mümkün olduğunu bilmeliyiz. Şahsiyet sahiplerinden [şahıslardan] müteşekkil topluluklara ise kitle değil cemaat den-melidir.

Nükleer, biyolojik ve/ya da kimyasal silahlarla kitlelerin itlaf edilmesi de, cemaatlerin öldürülmesi de ihtimal dahilinde. Mezkur silahların uluslararası dehşet [terör] dengesinin korunması maksadıyla üretildiği, pazarlandığı ve kullanılmaya hazır halde bekletildiği belirtiliyor. Prensip itibariyle devreye sokulmayan bu silahlar sayesinde kurulan dengenin dehşetengizliği, ulusların ve/yahut devletlerin ilişkilerindeki dostluğu da düşmanlığı da anlamsız kılmalarından kaynaklanmaktadır. Dost-düşman ayrımı silah enflasyonu ve yoketme potansiyelinin aşırılığı dolayısıyla silinip gitti. Nükleer, biyolojik ve/ya da kimyasal gücün işleme konmaması, hayata indirilecek darbenin ihtişamının baskı altına alınması dışında bir anlam taşımıyor! Caydırıcılık politikasının kıyamette dek süreceğinden kuşku duyulmuyor, çünkü caydırıcılığın ertesinde 'kıyametten' başka bir şey olmadığı düşünülüyor. Bu fikri doğuranlar, global kıyametten önce lokal kıyametler koparmak suretiyle, bütün savaşlara son verecek savaşın provasını yapmayı da ihmal etmiyorlar. Kitleleri 'etkilemek' üzere hazırlanmış silahlara harcanan emeğin/paranın boşa gitmesinden duyulan sancıyı dindirmek de pek kolay görünmüyor. Sözgelimi nükleer bir bombanın yapımında emeği geçen bir bilimadamı, bombasının patladığını görmeden ölmektense, o bombanın patlamasıyla ölmeyi tercih edemez mi?

Kıyametin, [her fırsatta nimetlerinden dem vuru-
lan] teknolojinin müstakbel külfeti olduğu görüşüne elbet-
te katılmıyoruz. Tanrılık iddiasının cinai tezahürlerinin
teknolojik içeriğini gözden kaçırmamak lâzım, tamam.
Fakat kıyameti, [benzer şekilde] yaratmayı mecazdan iba-
ret sayma cehaletine düştüğümüz takdirde, bidayet de ni-
hayet de bizim için felaketten ibaret olacaktır.

Ayrıca, silah olarak tasarlanmasa da cinayette hat-
tâ katliamda kullanılabilecek cihaz sayısı, görüldüğün-
den çoktur. 11 Eylül 2001’de uçakların katliam aracı ola-
rak kullanıldığını müşahade ettik. Gündelik hayatın tes-
sati/deveranı sabotaja fazlasıyla müsait ve patla-tıl-maya
hazır: Trafik kazaları, ev kazaları, iş kazaları... ise rej-
min ölüme ödediğı yevmiyelerdir.

Octavio Paz’ın [1914-1998] *Kaza Teorisi*’nde belirt-
tiğı gibi, ‘teknik hata’, kaza’nın yerine geçti. Hata yapma
fırsatı insanın elinden alınarak, meydan insanlık dışı ha-
talara bırakıldı; böylelikle faciaların meydana gelmesi an
meselesi olup çıktı. Roberto Vacca’nın *Kıyamet Tasarı-
sı*’na, bu kritik husus temel teşkil eder. Vacca der ki:
“ABD’de karayolu trafiğindeki bir tıkanıklık ile demiryo-
lu seferlerindeki bir aksaklığın aynı zamana denk gelme-
si, büyük bir havalimanına vardiyayı devralmaya giden
personelin işyerine vaktinde ulaşmasını engelleyecektir.
Bir sonraki vardiya personelinin gelmemesi nedeniyle işe
devam etmek durumunda kalan kontrol kulesi memurla-
rı, yorgunluğun verdiği stresle, iki jet uçağının yüksek ge-
rilimli bir elektrik hattı üzerine düşecek şekilde çarpış-
masına sebep olurlar; bu hattaki elektrik yükünün, zaten
aşırı yüklü olan öteki elektrik hatlarına sıçraması, New
York’u [birkaç yıl önce de yaşamış olduğı] bir ‘blackout’
[şehir cereyanının tamamen kesilmesi] ile karşı karşıya
bırakır. Kar yağdığı, yollar trafiğe kapandığı için arabalar
upuzun kuyruklar oluşturur; insanlar ısınmak için kaldı-
rılmalarda, işyerlerinde ateş yakmaya başlarlar, itfaiyecile-

rin yetişip başa çıkamadığı yangınlar patlak verir. Dış dünya ile bağlantısı kesilmiş 50 milyon insanın aynı anda telefonu kullanmasıyla telefon hatları felce uğrar. İnsanlar karla kaplı yollarda ilerlemeye çalışırlar, yol boyunca ölüp kalanlar olur. Her türlü ihtiyaç maddesinden yoksun halde yollara dökülmüş insanlar meskenlere, yiyecek maddelerine el koymaya çalışırlar. Amerika'da serbestçe satılan milyonlarca ateşli silah kullanılmaya başlanır. Silahlı kuvvetler iktidarı tamamıyla ele geçirir, ama o da her yanı saran çöküşün kurbanı olur. Süpermarketler yağmalanır, evlerde yakacak mum kalmaz, soğuktan, açlıktan, ilaç kıtlığından ölenlerin sayısı giderek artar. Şehirleri ve kırsal kesimi kaplayan milyonlarca cesetten salgın hastalıklar yayılır; XIV. yüzyılda Avrupa nüfusunun üçte ikisini yokeden kara vebaya eş büyük bir yıkım başgösterir. Salgın hastalıklardan kurtulma çabası toplumsal psikoza dönüşür. Çöken siyasal yaşam, merkezi iktidardan bağımsız ve kendi paralı askerleri ile özerk yargı organları bulunan bir dizi alt-yönetim birimine bölünecektir. Bu bunalımı daha kolay bir biçimde aşmayı başaranlar, zaten yetersiz koşullarda yaşamaya, ekmek parası uğruna mücadele vermeye alışkın az gelişmiş yörelerin insanları olacaktır..."

Teknik hatanın davet ettiği global facianın kontrol altına alınması için yine teknik güvenlik sistemine ihtiyaç duyuldu. Tekniğin ölçülebilir 'ataklığı' ve yayılmacılığı yüzünden, savunma saldırıya dönüştü. Savunma sanayiinin ürettiği ne varsa hepsi, işte bu yüzden saldırı aracıdır. Canlıların her hareketinde tehdit sinyalleri saptayan teknik sistem, müdafaa-i nefsin en tutarlı biçiminin, suikastların kuvveden fiile geçirilmesi olduğunu işaret ediyor. Giderek, can taşımak silahlara [teknige] meydan okumak anlamına geliyor. Canını kurtarmak isteyen intihar etsin! Katliama, kendini vurarak başlayanların işi elbette yarım kalır fakat bütün hedeflere ulaşmak da tek-

nik bakımdan imkansızdır zaten.

Kıyametin, Hadis-i Şerîflerde işaret edilen 'küçük' alametlerinden bazılarını zikretmekte daha fazla gecikmeyelim: Ölümlemler çoğalır. İslami ilkelere uyanlar küçümseir, onlara kaba davranılır. Polis sayısı artar, ortalık ispiyoncudan geçilmez ve dedikodu yaygınlaşır. Faiz alıp vermek ve tefecilik aşikarlaşıır. Yüksek binalar inşa edilir. İşler, yetkin olmayanlara emanet edilir. Eşcinsellik mubah addedilir. Alimler, halkın 'beklentilerine uygun' fetvalar verir. Zenginlere, tam da malları hatırına hürmet gösterilir. Günah işlemek gençlerin hakkı gibi görülür, gençler günahkarlaşır. Köpek beslemek, evlat yetiştirmekten cazip hale gelir. Esnaf, ölçü ve tartıda hileye tenezzül eder. Sadece tanıdıklarla selamlaşılır. Umuma açık mekanlarda rahatça içki içilir. Sırf zararından korunmak için insanlara gülyüz gösterilir. Cahiller söz sahibi olur. İyiliksever kişilere ahmak muamelesi reva görülür...

Kıyamet alametleri, dünyanın Müslümanlar için yaşanabilir bir mekan olmaktan uzaklaşmasına; Hay'dan gelenlerin Hû'ya gitmelerini temin eden sırat-ı müstakîmin önüne aynalı barikatlar kurulmasına ilişkindir.

DÜNYA ÇAPINDA KİMSESİZLEŞTİRME

Varolmayı sakatlık sebebi ve heba olmaya yönelmek sananlar; yasakları bir şantaj döngüsüyle ayarlıyor, kula kulluğu ise caydırıcılıkla güncelliyorlar. Halbuki teknolojinin yarışmalara ve çatışmalara kattığı canhıraşılkta somutlaşan, kıyameti gerçekleştirme çabası, hakikat karşısında primitif bir gocunmadır. Sistemin lordları, kargaşayı illüzyonla telafi etmek üzere, tekno-teröre folklorik bir kıyafet biçiyorlar; dünya çapında kimsesizleştirme, kan dökücülüğün sürdürülebilmesi için gereksinilen deli-

lerin enerjisini şarj ediyor.

Küresel medyaya bakılırsa, 11 Eylül 2001 günü yolcu uçaklarının İkiz Kuleler'e dalışı, apokaliptik bir olaydı. Bana göre asıl apokaliptik olan, medyatik faaliyetin küreselleşmesidir. Çünkü nasıl ki modern silahlar dostluğu ve düşmanlığı ilga ettiyse, küresel medya da haberi imkansızlaştırmıştır. Şahsen, birbuçuk yıldır William Olteita'dan haber alamıyorum ve kalıbımı basarım Olteita'nın ne alemde olduğu hakkında sizin de hiçbir fikriniz yok. Uzatmayayım, Olteita, Kenya'daki Masai Kabilesi'nin şefidir. Yaşadıkları köyde elektrik olmaması, Masailer'i 11 Eylül vaveylasından masun kılmıştı. Amerika'da öğrenim gören bir kabile üyesi, Kimeli Naiyomah, 2002'nin Mayıs ayında köye dönüp apokaliptik[!] olayı anlatınca [felaketleri seyrederek tüketmeyi bilmeyen] Masailer derhal harekete geçtiler. Ne mi yaptılar? Kutsadıkları ondört ineği, Amerikan halkına yardım etsinler diye gemiyle Amerika'ya yolladılar! O kutsanmış inekler tahminimce çoktan yüzlerce hamburgere malzeme oldu. Fast-food zincirlerinde kullanılan etlerin dünyanın belli bölgelerinden 'özenle' seçilerek nakledildiğini hesaba katarsak, söz konusu hamburgerlerden birinin bizzat size ya da bana yutturulmuş olması pekala mümkün! Afiyet olsun. Beni asıl meraklandıran Masailer'in durumu: Hâlâ hayattalar mı acaba?! Oltetia ve kabilesi topluca katledilse, bunu bize kim bildirir?

Medya soru kabul etmiyor ve böylece izleyicisini inkar ediyor; izleyici de sorulardan muaf ve esasen o da medyayı inkar etmekte! Bu karşılıklı reddediş sürecinde her söz yalan, herkes maskeli, her durum aldatıcı, her olay etkisizdir. Kıyamet canlı yayında kopmayacak, manşetlere taşınamayacak ve arşivlenemeyecek.

Teknoloji, öldürmeyi anlamsızlık derecesinde kolaylaştırdığından ve 'kitlelerin' zulüm karşısında kapıldığı

kaçınılmazlık yanılması da artık tuhaf bir defans işlevi görmeye başladığından, kıyamet teorik bir modaya dönüştü. Derim ki, insan hayatına verilen önem, yaşama arzusunun gölge-yoldaşı olan 'ölme iradesinin' (?) elimizden alınmasına matuftur. Modern tahakküm sistemi; gözetleme uydularıyla, güdümlü füzeleriyle, hayalet uçaklarıyla, bilgisayar kodlarıyla, genetik operasyonlarıyla... son kullanma tarihi geçen bireyi/kitleyi şaşmaz bir zamanlamayla öldürebilme ayrıcalığını elde tutma idealine ulaşmış bulunuyor. Sistemin denetleme saplantısı zaten bireyinleş unundan yoğrulmuş bir kadavraya çevrilmesi sonucunu vermiştir; yani sürüleştiren [kitleleştiren] kimselelerin kurban edilmesinde herhangi bir zorluk ve dolayısıyla şampiyonluk motifi yoktur. Tarihi, kendi amaçları doğrultusunda kodifiye eden [sonlandıran?] sistem; şimdi de insanlık kadar eski bir akıbet telakkisi olan kıyameti kendi lehine biçimleme eğiliminde. Teknolojik 'gelişmeye' doymayan tek şey terördür ve mevcut sistem bu bağlamda teröristtir. Oysa kıyamet bir terör eylemi ya da savaşın kalıplarına dökülemez. Sistem ancak kendi çöküşüne giden yolu katediş hızı sayesinde rekor kırabilir.

[Not: Aziz okuyucu, bu metnin içinde yer alması gerektiği halde, izahı güç bir tedirginlikle dışarıda bıraktığım cümleyi ilginize sunuyorum: "Dinî kayıtlar gösteriyor ki, kıyamet alametlerinden biri de yazar nüfusunun fazlalığıdır."]

AYNALI BARİKATLAR MURAT MENTEŞ

Amerika ne istiyor? Gecenin dünyadaki tüm şehirlere aynı anda gelmesini mi, zifiri boşluğu en ince ayrıntısına kadar tasvir etmeyi mi, ecceli sollamayı mı?! 11 Eylül 2001 Salı günü Amerika'nın dehşete düşmesinin sebebi, iktisadi maçoğunun tapınağının yerle bir olması değildi; Amerikalıları kıskançlık krizine sürükleyen basit soru şuydu: "Nasil oldu da bunu önce biz akıl edemedik?"

Dünya şakalarla dolu bir yer: Şölene katılıyorsunuz ve bir de bakıyorsunuz ki yemek listesinde adınız yazılı! Sizi uyandırmak üzere başucunuza gelen kişi kesin bir sonuç elde etmek için kılıcını çekiyor! Rüyanızda hep batıya doğru giderseniz, uyandığınızda [ölü ya da diri] kendinizi yatağınızda bulursunuz. Uykusuzluk çekiyorsanız, rüya görüp görmediğinizden emin olmaya bakınız. Paniğe mahal yok; iki ayağı bir pabuçta olmak görgü noksanlığına işarettir.

ISBN 975-6446-10-2

9 799756 446101